

INSPECTORATUL ȘCOLAR AL JUDEȚULUI SUCEAVA
CSEI „SF. ANDREI” GURA HUMORULUI
CASA CORPULUI DIDACTIC „GEORGE TOFAN” SUCEAVA

**SIMPOZIONUL NAȚIONAL
EXEMPLE DE BUNE PRACTICI
ÎN RECUPERAREA
ELEVULUI CU CES**

Noi abordări în incluziunea,
asistența și terapia psihopedagogică.
Integrarea socială a tânărului cu dizabilități

SucCES

Revistă on-line
Nr. 2 - septembrie 2018

ISSN 2559-7505

ISSN-L 2559-7505

**Autorii sunt răspunzători
pentru originalitatea și conținutul
lucrărilor publicate**

ECHIPA DE REDACȚIE

Coordonatori:

Prof. Mihail CIOCOIU - director

Prof. Narcisa-Cătălina POCLITARU - director adj.

Tehnoredactare și corectură:

Prof. Isabella-Maria ISTRATE

Prof. Ortenzia LEȘINSCHI

Prof. Mariana CHICHIFOI

Prof. Livia-Teodora ȚEBREAN

Prof. Militina-Cleopatra CULIDIUC

Prof. Daniela MIHĂILĂ

Prof. Rybanna-Elena SABIN

Prof. Maria-Marinela COJOC

Prof. Doinița-Dumitrița DABIJA

Prof. Olga-Simona TOFAN

Prof. Liliana ȚILICĂ

Prof. Călina DULGHERU

- COLABORATORI

- Inspector de specialitate:
- prof. Ionel DUMISTRĂCEL
- Director CCD „George Tofan” Suceava
- prof. Elena-Manuela DAVID

CUPRINS

Nr. crt.	Titlul/ Autorul	Pag.
SECȚIUNEA I. Incluziunea școlară –un demers integrator în sprijinul elevilor cu CES. - <i>Exemple de bune practici; modele de adaptări curriculare, evaluări, planuri de servicii personalizate, planuri de intervenții personalizate, modele de fișe de evaluare, programe de abilitare/sprijin pentru elevii cu CES, studii de caz însoțite de fișe de examinare complexă, fișe de caracterizare a nivelului de dezvoltare psihomotorie, și de evoluție logopedică, etc.</i>		
1.	Intervenții psihopedagogice în tulburări din spectrul autist, profesor-educator Iulia Mihaela Cioban, Școala Gimnazială Specială - C.R.D.E.I.I., Cluj-Napoca	6
2.	Integrarea copiilor cu cerințe educative speciale în școli, educ. Crina Lavinia Băluț, Școala Gimnazială Drăgănești, Grădinița Șoimărești, studentă, anul II, PIPP	12
3.	Planul de Intervenție Personalizat – Instrument de lucru în activitatea cu copiii cu deficiență mintală severă și autism, prof. de psihopedagogie specială Cristina Mihaela Danilov, C.S.E.I. „Sf. Andrei”, Gura Humorului	13
4.	Curriculum adaptat, prof. de Limba și literatura română Andrei Emanuela Simona, Liceul Teoretic Special “Iris”, Timișoara, Jud. Timiș	19
5.	Programul de intervenție personalizat – o strategie de învățare pentru copiii cu autism, prof. de educație specială Pintelescu Liliana, C.S.E.I. „Sf. Andrei”, Gura Humorului	22
6.	Metode de evaluare a elevilor cu CES, prof. inginer Hurjui Andreea Ionela, Liceul Tehnologic Special Bivolărie Vicovu de Sus, jud. Suceava	28
7.	Program de Intervenție Personalizat, prof. Nuțaș Cristina Mărioara, Școala Gimnazială Nr. 1 Abram, Bihor	34
8.	Plan de Intervenție Personalizat pentru un copil cu CES - Program Terapeutic Recuperator, psiholog Daniela Voicea, Cabinet Individual de Psihologie Voicea Anica Daniela, București	36
9.	Demersuri psihopedagogice integrate în tulburările din spectrul autist - Plan de servicii personalizat, prof. Topliceanu (Toma) Oana Roxana, Centrul Școlar pentru Educație Incluzivă, Târgu Neamț	46
10.	Relevanța și rolul studiului de caz în conceperea unui demers intervențional în terapia tulburărilor comportamentale, prof. psihopedagog Cristina Cernat, Centrul Școlar de Educație Incluzivă Nr. 2 Comănești	53
11.	Integrarea copiilor cu autism în învățământul de masă, student Elena Gabriela Rusu, Facultatea de Științe ale Educației, Suceava	57
12.	Program de Intervenție Personalizat, prof. psihopedagog Alexandra Șchiopu, Școala Gimnazială Specială „Maria Montessori”, Bacău	60
13.	Studiu de caz, prof. Mustață (Nistor) Elena Vasilica, Centrul Școlar pentru Educație Incluzivă, Târgul Neamț	69
SECȚIUNEA II. Tendințe privind reabilitarea, educația și asistența elevilor cu CES- <i>metode activ-participative în activitatea educativă a copiilor cu CES, instrumente și moduri de activitate,</i>		

<i>intervenții specifice, proiecte de activități didactice inovative, colecții de fișe de lucru, proiecte de CDS, etc.</i>		
14.	Program terapeutic recuperator în lucrul cu elevii cu CES, prof. Anamaria Badea, prof. Cristian Sava, Școala Gimnazială Specială nr. 4 București	73
15.	Jocurile de spargerea gheții , prof. Elena Irimia-Matei, C.S.E.I. „Sf. Andrei”, Gura Humorului	79
16.	Metode activ-participative în activitatea educativă a copiilor cu CES, prof. Pădurariu Georgiana-Elena, studentă Universitatea Ștefan cel Mare Suceava, Facultatea de Științe ale Educației, specializarea Pedagogia Învățământului Primar și Preșcolar, anul II.	83
17.	Educatorul și pedagogia libertății, prof. înv. primar Bartoș Eleonora, Școala Gimnazială ”Petru Comarnescu” Gura Humorului	85
18.	Integrarea copiilor cu CES, prof. înv. primar Bălăcian Mihaela, Școala Gimnazială Cacica, jud. Suceava	88
19.	Terapia TEACCH. Program de lucru pentru copiii cu autism, studentă Adriana-Elena Dascălu, Facultatea de Științe ale Educației	91
20.	Specificul comunicării la elevii cu dificultăți de învățare, prof. Antonia Dușa, C.S.E.I. „Sf. Andrei”, Gura Humorului	93
21.	Folosirea TIC în corectarea tulburărilor dislexo-disgrafice la elevii cu deficiență mintală, prof. psihopedagog Letiția-Mihaela Ghența, Școala Gimnazială “Maria Montessori”, Bacău	97
22.	Surprizele cifrei 3, educ. Gorghiu Mioara, Grădinița cu Program Prelungit „Jovial”, Adjud	99
23.	Abordarea psihoeducațională a copilului cu autism, Student Teodora Papuc, Universitatea Ștefan cel Mare, Suceava	101
24.	Plan de intervenție personalizat la copilul cu tulburări instrumentale de scris - citit, prof. logoped Ionela Ștefan, Școala Gimnazială Specială – Centru de Resurse și Documentare privind Educația Incluzivă / Integrată, Cluj-Napoca, jud. Cluj	103
25.	Curriculum adaptat, prof. Sabina Mihaela Amza, Școala Gimnazială “Petre Sergescu”, Drobeta Turnu Severin	112
26.	Proiect de lecție, prof. Adam Veronica-Lenuța, C.S.E.I. Nr.2 Comănești	115
27.	Proiect didactic, prof. Laslou Georgeta, CSEI – Orizont - Oradea	119
28.	Raport de evaluare și plan de intervenție personalizat- elev cu tulburări emoționale și ADHD, prof. psihopedagog Nechita Monica, Școala Gimnazială Specială – Centru de Resurse și Documentare privind Educația Incluzivă/Integrată, Cluj-Napoca, jud. Cluj	127
29.	Rolul proiectelor de parteneriat în educația copiilor cu și fără dizabilități, prof. psihopedagog Geabău Marilena, Școala Gimnazială Specială Nr. 4, București	135
30.	Kinetoterapia – formă de exprimare și integrare, prof. kinetoterapeut, Nicoleta Săulescu, Școala Profesională Specială Codlea	138
31.	Program de intervenție personalizat, prof. Chibici Cornelia, Școala Primară Sălăgeni	142
32.	Tulburări de limbaj, prof. Panaite-Faraon Daniela, Școala Primară Sălăgeni	144
33.	Metode și instrumente de evaluare și intervenție pentru copiii cu cerințe speciale, stud. Turcu (Colodiuc) Raluca Iuliana, stud. Ababei Dana, PIPP USV	147

34.	Strategii și metode interactiv-participative în educarea și integrarea copiilor cu CES în grădiniță, dar și în ciclul primar, prof. Mihaela Bejenaru, G.P.N., „Prichindeii” Brăești, jud. Botoșani	154
35.	Școala incluzivă – cadru eficient de asigurare a accesului la educație a grupurilor dezavantajate, prof. Pintilie Eva Petronela, Școala Gimnazială ”Petru Comarnescu”, Gura Humorului, jud. Suceava	160
36.	Cum să formezi caracterul copiilor!, prof. Trif Veronica-Florentina, Centrul Școlar de Educație Incluzivă, Alba Iulia	162
37.	Tehnica șervețelului pe sticlă – Proiect de activitate didactică, prof. Marika Turcu, Liceul Teoretic Special Iris Timișoara	167
SECȚIUNEA III. Impactul activităților extrașcolare asupra evoluției psihocomportamentale a elevilor cu CES - <i>exemple de bune practici, prezentare de proiecte și programe educative, parteneriate, studii, referate, etc.</i>		
38.	Parteneriatul educațional „Prețuiește și dăruiește”, prof. psihopedagog Burduhos Victoria, Școala Gimnazială Specială, Centrul de Resurse și Documentare privind Educația Incluzivă/Integrată, Cluj-Napoca	170
39.	Barometrul reușitei activităților educative extrașcolare, prof. Dominteanu Maria, inginer de sistem-documentarist Nedelcu Sorin, Școala Gimnazială Specială “Constantin Pufan” Galați	174
40.	Excursia școlară –un pas sigur pentru integrarea copiilor cu deficiențe mintale în societate, înv. Luminița Fulga, Școala Gimnazială „Mihail Sadoveanu,, Dumbrăvița – Botoșani	179
41.	Implicarea copilului cu dizabilități în activitățile extracurriculare, prof. Leșinschi Ortenzia, CSEI „Sf. Andrei” Gura Humorului, jud. Suceava	184
42.	Ziua Europeană a Limbilor, Proiect de Educație Interculturală, prof. Istrate Isabella Maria, C.S.E.I. Sf. Andrei Gura Humorului	190
43.	Dezvoltarea inteligenței emoționale la elevii cu cerințe educaționale speciale (C.E.S.), prof. psihopedagog Georgeta Laslou , Centrul Școlar de Educație Incluzivă “Orizont” Oradea	192
44.	Parteneriatul educațional „Suntem toți copii”, prof. Ecaterina Avdei, prof. Gabriela Sîrbu, C.S.E.I. „Sf. Andrei” Gura Humorului	195
45.	Colinde fără cuvinte, prof. ing. Alimentație publică și turism, Georgeta-Cristina Mehedeniuc, prof. religie Ana Crut, Liceul Tehnologic Special Bivolărie, Vicovu de Sus	200
46.	Proiect de parteneriat educațional ”Să ne bucurăm împreună”, prof. psihopedagog Camelia Alexandrina Popa, Școala Gimnazială Specială Centrul de Resurse și Documentare privind Educația Incluzivă/Integrată, Cluj- Napoca	203
47.	Alfabetul emoțiilor - Proiect educațional de dezvoltare socio-emoțională a elevilor cu C.E.S., prof. psihopedagog Cristina Dragoste, Școala Gimnazială Specială C.R.D.E.I.I., Cluj-Napoca	206
48.	Proiect Educațional ”Cizmulița lui Moș Nicolae”, prof. psihopedagogie specială Moț Ana, Centrul Școlar pentru Educație Incluzivă Dumitru Ciumăgeanu Timișoara	208
49.	Proiect educațional pentru elevii cu CES: „O șansă pentru educația mea!”, prof. Amariei Mihaela Liceul Tehnologic „Arh. Chiriac Nicolau” Vânători-Neamț, jud. Neamț	209

Autorii sunt răspunzători pentru originalitatea și conținutul lucrărilor publicate

50.	Rolul exercițiului fizic în activitățile extrașcolare ale elevilor cu CES, prof. Poclitaru Narcisa Cătălina, prof. Mihăilă Daniela, C.S.E.I. „Sf. Andrei” Gura Humorului	214
51.	Rolul proiectelor de parteneriat în educația copiilor cu și fără dizabilități, prof. psihopedagog Geabău Marilena, Școala Gimnazială Specială 4 București	215
52.	Prieteni fără Frontiere- Proiect educațional internațional, prof. Rybanna-Elena Sabin, CSEI Sf.Andrei Gura Humorului	218
53.	Strategii de cunoaștere și autocunoaștere a elevilor - studiu de caz, prof. înv. primar și preșcolar Radu Anamaria, Grădinița nr. 168,București	220
54.	Proiect Educațional ”Sărbătoarea Învierii - Spiritualitate și Tradiții prin Ochi de Copil”, Prof. Țebrean Livia-Teodora, C.S.E.I. „Sf. Andrei,, Gura Humorului	221

SECȚIUNEA I

Intervenții psihopedagogice în tulburări din spectrul autist

Profesor-educator Iulia Mihaela Cioban
Școala Gimnazială Specială-C.R.D.E.I.I., Cluj-Napoca

Autismul este o tulburare de dezvoltare de origine neurobiologică, tulburarea „centrală” dintr-un întreg, spectrul de tulburări de dezvoltare, spectrul tulburărilor autismului/autiste (autism, sindrom Asperger și tulburări pervazive de dezvoltare-nespecificate altfel); prezintă o largă varietate de manifestări clinice presupuse a fi rezultatul unor disfuncționalități de dezvoltare multifactoriale ale sistemului nervos central sau genetice. Autismul este în primul rând o tulburare de comunicare, de relaționare cu cei din jur și nu un handicap intelectual. Este a treia tulburare în rândul celor mai comune tulburări de dezvoltare, după retardul intelectual și paralizia cerebrală.

Programul de intervenție personalizat este un instrument de planificare și coordonare, este o parte componentă a planului de servicii. Programul de intervenție personalizat este un instrument de lucru permanent, pentru unul sau mai mulți membri ai echipei interdisciplinare care își coordonează intervențiile în direcția realizării scopurilor stabilite în planul de servicii pentru copilul și familia sa.

Plan de intervenție personalizat

A. Informații generale

Numele și prenumele elevului: **V.A.**

Vârsta: 9 ani

Domiciliul: Cluj-Napoca

Diagnostic:

medical: autism infantil

psihopedagogic: a. retard în achiziția limbajului – la 3 ani a pronunțat primele cuvinte

- retard psihic ușor;

- IQ=70

b. autism infantil

c. dificultăți de comunicare și relaționare;

Memoria: memoria de lucru și cea mecanică este deficitară

Atenția: nivel de concentrare scăzut, instabil, concentrarea atenției este de scurtă durată

Gândirea: săracă și lipsită de creativitate, se află în stadiul preoperațional, nivel scăzut de dezvoltare a operațiilor gândirii

Dezvoltare psihosocială: relaționează cu ceilalți la inițiativa acestora, este interiorizată, cooperează la cerere, abilități scăzute de comunicare

Nivelul de funcționare și dezvoltare a personalității: temperament coleric, imagine de sine scăzută, motivația școlară este scăzută

Voința: mobilizatoare pentru activități de scurtă durată și recompensată

Autorii sunt răspunzători pentru originalitatea și conținutul lucrărilor publicate

Schema corporală: neformată

Comunicare și limbaj

- vocabular foarte sărac, exprimare greoaie, incorectă gramatical
- prezintă dislalie
- răspunde numai la întrebări sau comenzi verbale
- timpul de reacție moderat
- percepția auditivă și percepția fonematică este deficitară

Educație senzorială, motorie și psihomotorie

- relaționare redusă cu colegii de clasă
- relativ puține deprinderi din punct de vedere social
- tulburări ale motricității generale
- motricitate fină deficitară

Comportamentul: adecvat, respectă regulile

Mediul: condiții modeste de locuit, familia manifestă o atitudine pozitivă față de activitatea școlară, cere periodic informații despre evoluția copilului și este receptivă la sugestiile date de factorii educativi din școală.

B. Echipa de intervenție:

psiholog, logoped, kinetoterapeut, profesor psihopedagog, învățător-educator, familie

C. Instrumente de evaluare:

grilă de evaluare psihopedagogică, scala Callier-Azusa, scala Portage, fișe de observație, proba atenției, memoriei, gândirii, observația spontană, chestionare, fișe de lucru, convorbirea individuală și în grup

D. Obiective generale ale intervenției educative

- stimulare cognitivă
- integrare școlară și socială
- terapia tulburărilor de limbaj
- terapie psihomotrică
- terapie ludică

E. Scopul programului de intervenție

Stimularea potențialului cognitiv, dezvoltarea și consolidarea structurilor perceptiv-motrice de spațiu și timp

F. Perioada de intervenție: 6 luni

Obiective cadru:

- ✓ dezvoltarea abilităților sociale;
- ✓ inhibarea tulburărilor de comportament
- ✓ program de terapie logopedică, dar și consiliere psihologică
- ✓ achiziția deprinderilor elementare în plan cognitiv

Obiective de referință:

- ✓ să relaționeze bine cu profesorii, cu colegii;
- ✓ să ofere sprijin;
- ✓ să nu răspundă violent la cerințe;
- ✓ să-și însușească deprinderi elementare în plan cognitiv

Structura programului de intervenție personalizată

I. Motricitatea fină și coordonarea

Obiective de referință:

- să pună și să scoată obiecte mici în/din cutii;
- să bată din palme;
- să construiască un turn din mai multe cuburi;
- să realizeze mângălituri pe foaie;
- să imite anumite gesturi simple;
- să realizeze după model, mișcări repetitive;
- să mototolească hârtia;
- să rostogolească forme din plastilină/lut;
- să mângălească cu instrumente de scris/colorare groase (markere, carioci, culoricerate);
- să realizeze în manieră proprie, dactilopicturi;
- să apuce creionul între degetul mare și arătător;
- să înșire pe sfoară mărele mari;
- să coloreze respectând conturul;
- să realizeze diverse imagini prin lipirea părților componente de dimensiuni mari;
- să scrie litere mari de tipar, după model;
- să asambleze un puzzle din mai multe piese mari.

Activități de învățare

- Exerciții pentru dezvoltarea motricității fine;
- Jocuri de construit;
  - Exerciții de mototolire, înșurubare/ deșurubare;
- Exerciții de scriere, colorare, dactilopictură
- Exerciții de înșirare a mărelelor pe sfoară;

Metode și mijloace de realizare

- Explicația;
- Demonstrația;
- Munca independentă, supravegheată;
- Imitația
- Materiale folosite: cuburi;puzzle; coli de scris; cartoane; lipici; acuarele; plastilină; șabloane; markere; mărele; jucării.

II. Domeniul psihomotricității

Obiective de referință:

- să utilizeze în efectuarea acțiunilor, predominant, mâna stângă-dreaptă;
- să arate părțile principale ale corpului omenesc la propria persoană; la partener
- să identifice elemente ale schemei corporale;
- să asambleze corect corpul uman din trei părți componente (incastru, puzzle);
- să îmbrace/dezbrace păpușa;
- să diferențieze copiii în medii familiare, în funcție de sex;
- să identifice culorile unor obiecte cunoscute din mediu apropiat sau din imagini;
- să recunoască în contexte diferite patru culori uzuale (roșu, galben, albastru,verde);
- să grupeze obiecte cunoscute după culoare;
- să realizeze imagini simple din forme geometrice (soare, minge);
- să identifice diverse poziții ale unor obiecte în raport cu propria persoană (pe-sub, sus-jos);
- să localizeze sursele sonore;
- să descrie între gusturile familiare (dulce, sărat, acru, amar);

Autorii sunt răspunzători pentru originalitatea și conținutul lucrărilor publicate

- să recunoască și diferențieze ziua și noaptea, după tipurile de activitate dominante;

Activități de învățare:

- Exerciții privind dezvoltarea schemei corporale;
- Exerciții privind dezvoltarea lateralității;
- Exerciții de îmbrăcat/ dezbrăcat păpușa;
- Exerciții de grupare a obiectelor, jucăriilor, după un criteriu dat;
- Audiții muzicale;
- Exerciții de recunoaștere a pozițiilor unor obiecte raportate la propria persoană;
- Exerciții de recunoaștere a gusturilor familiare;

Metode și mijloace de realizare

- Conversația;
- Munca dirijată și independentă;
- Planșa “Corpul uman”; jetoane; puzzle; incastre; casetofon; fructe; alimente; jucării.

III. Domeniul comunicare și limbaj

Obiective operaționale:

- să reacționeze la vocea umană, prin diverse manifestări;
- să semnalizeze anumite nevoi, prin diferite reacții verbale și/sau comportamentale;
- să semnalizeze înțelegerea unui mesaj simplu, prin răspunsuri adecvate (verbale și non-verbale);
- să emită după model, sunete izolate (vocale și consoane);
- să indice recunoașterea unor animale prin emiterea de onomatopee;
- să pronunțe combinații de două cuvinte legate (substantiv – adjectiv/verb);
- să reacționeze la solicitările simple ale adultului;
- să execute comenzi simple (ia, stai jos, închide/ deschide ușa);
- să formuleze propoziții simple (pe bază de imagini);
- să se prezinte în maniera proprie;
- să recunoască și să numească persoane din mediul familiar (familie, școală);
- să diferențeze, în contexte diferite persoane, după anumite criterii (sex, vârstă);
- să identifice și să denumească cel puțin trei elemente din următoarele categorii:
  - rechizite; mobilierul clasei; obiecte de igienă; obiecte din locuință;
  - obiecte de îmbrăcăminte; legume; fructe; animale; păsări; jucării; dulciuri; băuturi;
  - alimente; mijloace de transport; flori; meserii și ocupații.

Activități de învățare

- Exerciții de dezvoltare a auzului fonematic;
- Exerciții de verbalizare, după model;
- Exerciții de tipul “întrebare – răspuns”
- Exerciții de identificare și denumire a unor obiecte, acțiuni cunoscute;

Metode și mijloace de realizare

- Explicația, conversația, exercițiul, planșe, jetoane, jucării.

IV. Domeniul social-afectiv

Autonomie personală și socială

Hrănirea

Obiective operaționale:

- să-și manifeste nevoia de hrană, lichide;
- să adopte o poziție corespunzătoare luării mesei;
- să mănânce singur (sau cu sprijin)
- să folosească bine, corect tacâmurile;

Autorii sunt răspunzători pentru originalitatea și conținutul lucrărilor publicate

- să țină cana în mână și să bea din ea;
- să folosească servetelele la indicația adultului.

Activități de învățare:

- Servirea prânzului la cantina școlii, alături de ceilalți copii

Metode și mijloace de realizare:

- demonstrația;conversația;jocul de rol;ilustrații;veselă, tacâmuri

Deplasarea autonomă

Obiective operaționale:

- să comunice dorința de a se deplasa în altă încăpere;
- să meargă pe un traseu dat;
- să meargă pe scară cu pași alternativi;
- să se urce și să coboare din pat;
- să se așeze și să se ridice singur pe scaun/din bancă;
- să se orienteze într-un spațiu delimitat cunoscut (clasa);
- să evite obiectele și situațiile periculoase;

Activități de învățare

- Exerciții de lateralitate și schemă corporală;
- Exerciții pentru dezvoltarea motricității generale

Metode și mijloace de realizare

- demonstrația;conversația;planșa “schema corporală”, păpușă;minge;obiecte din clasă.

Utilizarea toaletei

Obiective operaționale:

- să comunice (verbal sau nonverbal) nevoia de a merge la toaletă;
- să aibă control sfincterian pe parcursul unei perioade limitate de timp (o oră);
- să se îmbrace și să se dezbrace asistat la toaletă;
- să folosească hârtia igienică;
- să se spele pe mâini la solicitarea adultului;
- să folosească prosopul pentru a se șterge pe mâini.

Activități de învățare: Executarea comenzilor atunci când este asistat și sprijinit fizic și verbal

Metode și mijloace de realizare: conversația;comunicarea prin imagini (semnalizează dorința de a merge la toaletă prin ridicarea unui cartonaș)

Îmbrăcarea

Obiective operaționale:

- să manifeste dorința de a se îmbrăca și dezbrăca, verbal/nonverbal;
- să se îmbrace/dezbrace asistat;
- să deosebească obiectele de îmbrăcat;
- să se încălțe/descalțe asistat;
- să încheie/descheie fermoare, nasturi, capse la haine, cizme.

Activități de învățare

- Exerciții de îmbrăcat/ dezbrăcat păpușă;
- Exerciții de discriminare a obiectelor de îmbrăcat;
- Exerciții de încheiat, descheiat nasturi, fermoare.

Metode și mijloace de realizare:

- explicația;demonstrația;conversația;ilustrații;obiecte de îmbrăcat/încălțat.

Igiena personală

Autorii sunt răspunzători pentru originalitatea și conținutul lucrărilor publicate

Obiective operaționale:

- să se spele pe față și pe mâini asistat;
- să se șteargă cu prosopul la indicația adultului;
- să folosească adecvat săpunul și hârtia igienică;
- să se spele pe dinți în prezența adultului;
- să facă baie/duș ajutat;
- să se piaptăne;
- să-și șteargă nasul .

Activități de învățare: Executarea comenzilor atunci când este asistat și sprijinit fizic și verbal.

Metode și mijloace de realizare: demonstrația;explicația, obiecte de igienă personală.

Realizarea activităților gospodărești

Obiective operationale:

- să îndeplinească sarcini simple, legate de aranjarea mesei;
- să participe la aranjarea/ strângerea mesei, alături de adult;
- să-și pună farfuria și tacâmurile în chiuvetă;
- să participe la mici treburi casnice (șters praful).

Activități de învățare: executarea comenzilor atunci când este asistat și sprijinit fizic și verbal.

Metode si mijloace de realizare: explicația;demonstrația;conversația;obiecte din casă și din clasă.

Criterii minime de apreciere a progreselor:

- ✓ participarea la toate activitățile școlare
- ✓ însușirea unor deprinderi minime
- ✓ interrelaționare pozitivă cu cel puțin un coleg de clasă
- ✓ crearea unui cadru favorabil comunicării în relațiile cu cadrele didactice

Metode și instrumente de evaluare:

- ✓ observația directă și indirectă;
- ✓ grila de evaluare a conduitei sociale;
- ✓ rezultatele școlare la obiectele de studiu.

Evaluarea periodică: obiective realizate;

Metode cu impact ridicat: - pozitiv-negativ

Revizuirea programului de intervenție: la sfârșitul semestrului I, după evaluarea intermediară, vor fi redefinite obiectivele și proiectate noile conținuturi.

Recomandări particulare:

- logopedie, consiliere psihopedagogică;
- socializarea prin jocuri de rol pentru identificarea sinelui, antrenarea în activități de puzzle, pictură, desen.

Rolul și modul de implicare a familiei în program:

Familia este foarte interesată de progresele și evoluția copilului, mai ales în planul comunicării și relaționării cu cei din jur. Există o colaborare evidentă cu tot colectivul implicat în realizarea acestor obiective.

Bibliografie:

1. Gherguț, A., *Sinteze de psihopedagogie specială*, Editura Polirom, Iași, 2005;
2. Mușu, I., Taflan, A., *Terapia educațională integrată*, Editura Pro Humanitate, București, 1997

Integrarea copiilor cu cerințe educative speciale în școli

**Educatoare, Crina Lavinia Băluț
Școala Gimnazială Drăgănești, Grădinița Șoimărești
Studentă ,anul II, PIPP**

Motto:

„Școlile trebuie să primească toți copiii, fără nici o deosebire privind condițiile lor fizice, sociale, emoționale, lingvistice sau de altă natură. Acestea se referă și la copiii cu dizabilități sau talentați, copiii străzii și copiii care muncesc, copiii din populații îndepărtate sau nomade, copiii aparținând minorităților lingvistice și etnice...” (Declarația de la Salamanca/ Cadrul de acțiune privind educația pentru nevoi speciale UNESCO - Spania, 1994, p.6)

Fiecare copil este diferit și are propriile nevoi, chiar dacă este sau nu un copil cu dizabilități. Toți copiii au dreptul la educație, ei trebuie să învețe împreună, acest lucru este posibil oricând, indiferent de dificultățile pe care aceștia le pot avea sau de diferențele care pot exista între ei. Cercetările științifice au demonstrat faptul că școala specială nu are efecte spectaculoase; persoanele educate în școala specială nu realizează performanțe intelectuale mai mari, în comparație cu cei din aceeași categorie care frecventează școlile obișnuite; în schimb, achizițiile copiilor care învață în școli obișnuite sunt net superioare.

Fiecare copil prezintă particularități individuale, aceste trăsături necesită o evaluare și o abordare personalizată. Copiii cu cerințe educative speciale au și ei aceleași nevoi în creștere și dezvoltare. Aceștia au în același timp și anumite necesități particulare, specifice și individuale.

Integrarea în comunitate a copiilor cu cerințe educative speciale este un proces care constituie reducerea diferențelor, pentru ca acești copii să urmeze o școală obișnuită.

Există diferite forme de integrare a copiilor cu cerințe educative speciale precum:

- ✓ Forme de integrare totală-parțială - copiii cu cerințe educative speciale petrec doar o parte din timpul lor în școala obișnuită sau frecventează doar anumite discipline școlare unde se descurcă;
- ✓ Forme de integrare totală - copiii cu cerințe educative speciale petrec tot timpul în școala obișnuită cu excepția unor programe terapeutice ce pot avea loc în spații special amenajate acestui scop;
- ✓ Forme de integrare ocazională – copiii cu cerințe educative speciale participă în comun la diferite excursii, serbări, spectacole.

Educația integrată pune în prim-plan integrarea copiilor cu cerințe educative speciale în învățământul de masă care le poate oferi un climat favorabil dezvoltării armonioase și o echilibrare a personalității acestora.

Condițiile de care are nevoie copilul cu cerințe educative speciale sunt:

- ✓ Condiții de stimulare și sprijin a dezvoltării din cele mai timpurii perioade;
- ✓ Flexibilitate didactică;
- ✓ Adaptarea curriculumului la posibilitățile individuale;
- ✓ Tehnologii educaționale individualizate, care să eficientizeze procesul de învățare;
- ✓ Individualizarea educației;
- ✓ Protecție socială;
- ✓ Programe individualizate de intervenție;
- ✓ Integrare școlară și socială;

Autorii sunt răspunzători pentru originalitatea și conținutul lucrărilor publicate

- ✓ Organizarea învățării pe principiile învățării active, participative, de cooperare, de ajutor reciproc;
- ✓ Valorizarea socială a fiecărui copil, diferența fiind respectată și valorificată.

Copiii cu cerințe educative speciale care sunt integrați în învățământul obișnuit trebuie să dispună de o bună colaborare între cadrele didactice, psihologi, medicul specialist, profesorul logoped și părinți.

Foarte importantă este relația dintre părinți și școală, aceștia sunt parteneri la educație deoarece cadrul didactic primește de la părinți cele mai multe informații despre copiii lor. Relația de parteneriat între părinți și școală trebuie să se bazeze pe încredere, părinții trebuie să fie informați cu privire la programul școlar, la conținuturile și metodele didactice, participarea activă a părinților la excursii, serbări, în care sunt implicați proprii lor copii. Tot părinții sunt persoanele care dețin informații și despre factorii de influență negativă care ar trebui evitați (fobii, stimuli negativi care determină inhibarea copiilor). În același timp, școala are rolul de a facilita integrarea copilului cu cerințe educative speciale în mediul educațional, de a sprijini familiile să aibă încredere în resursele proprii, să îi ajute să facă față greutăților cu care se confruntă și de a discuta cu aceștia atunci când apar probleme până când se ajunge la o concluzie acceptabilă.

Un scop important al școlii este reprezentat de sprijinul acordat pentru menținerea în familie a copiilor cu cerințe educative speciale, acceptarea lor alături de ceilalți copii și de comunitate.

Pentru a exista un parteneriat cât mai strâns între părinții copiilor cu cerințe educative speciale și cadrele didactice, aceștia trebuie să comunice fiecare schimbare ce are loc în comportamentul copilului (benefică sau nu) pentru a putea găsi în scurt timp soluții care să îmbunătățească starea copilului și pentru a se putea dezvolta continuu.

În concluzie, toți copiii trebuie considerați la fel de importanți, fiecăruia să îi fie valorificate calitățile, pornind de la premisa că fiecare este capabil să realizeze ceva bun, într-o manieră proprie, iar integrarea copiilor cu cerințe educative speciale îi oferă instituției școlare rolul de componentă fundamentală a sistemului social, care să rezolve o serie de probleme referitoare la nevoile de acceptare și valorizare socială a fiecărui individ și la capacitatea acestuia de a se adapta și integra într-o societate aflată într-o continuă transformare.

Bibliografie:

1. Doina Andrei, Camelia-Luminița Anghel, Elena Andrei, Paraschiva Căpriță, *Integrarea școlară a copiilor cu cerințe educaționale speciale*, Editura Casei Corpului Didactic Buzău, 2014
2. www.didactic.ro

PLANUL DE INTERVENȚIE PERSONALIZAT – INSTRUMENT DE LUCRU ÎN ACTIVITATEA CU COPII CU DEFICIENȚĂ MINTALĂ SEVERĂ ȘI AUTISM

**Profesor de psihopedagogie specială Cristina Mihaela Danilov
C.S.E.I. „SF. ANDREI”, Gura Humorului**

Planul de Intervenție Personalizat este un document necesar în activitatea cu copilul autist ce se constituie într-un demers pentru a cunoaște elevul și a aviza măsurile educative care îl privesc. Acest demers necesită participarea atât a specialistului cât și a părinților. Planul de intervenție personalizat corespunde în fapt nevoii de abordare cât mai individualizată a problemelor de învățare și identifică

teza potrivit căreia fiecare copil fiind diferit, problema trebuie cunoscută și tratată individualizat. El este un instrument conceput să răspundă nevoilor personale ale unui copil aflat în dificultate. Se realizează de întreaga echipă care lucrează cu copilul la clasă.

În intervenția psihologică sunt abordate problemele centrale din autism:

- lipsa de interes față de alte persoane,
- lipsa spontaneității și reciprocității în plan afectiv,
- întârzierea semnificativă sau absența totală a limbajului,
- aderența inflexibilă de repetiții și stereotipii motorii,
- preocupări persistente pentru anumite obiecte,
- deficit cognitiv,
- rezistența la schimbare,
- comportamente agresive.

Înainte să intervenim copilul trebuie evaluat atât din punct de vedere al simptomelor specifice spectrului autist, cât și referitor la nivelul de dezvoltare pe diferite arii de cunoaștere. Această evaluare constituie punctul zero. Urmează apoi fixarea obiectivelor atât pe termen scurt cât și pe termen lung. Atunci când stabilim obiectivele trebuie să ținem cont de anumite puncte de referință:

- obiectivele să fie realiste iar copilul să fie capabil să facă față cerințelor,
- terapeutul și părintele stabilesc de comun acord obiectivele în funcție de priorități și de capacitățile copilului,
- cum se pot exploata interesele și abilitățile pozitive ale copilului în terapie.

În termeni generali intervenția vizează:

- dezvoltarea comunicării funcționale,
- dezvoltarea abilităților interpersonale,
- eradicarea sau diminuarea problemelor comportamentale,
- dezvoltarea autonomiei personale.

Dezvoltarea comunicării funcționale

Primele programe care se parcurg în intervenția precoce a copilului cu autism în dezvoltarea limbajului sunt cele de potrivire și sortare. Obiectivul acestor programe este: copilul să fie capabil să:

- să potrivească obiect- obiect, imagine- imagine (mai întâi imagini identice, iar apoi imagini de diferite tipuri ale aceluiași obiect),
- să deosebească obiectele unele de altele,
- să sorteze după anumite caracteristici,
- să sorteze obiecte pe categorii,
- să asocieze denumirea cu itemul vizual,
- să înțeleagă instrucțiunile,
- să dezvolte abilități de comunicare nonverbală și de exprimare a nevoilor individuale cu ajutorul cuvintelor.

Dezvoltarea abilităților interpersonale

Un obiectiv important în dezvoltarea interacțiunii este dezvoltarea și încurajarea imitației. Imitația este una din cele mai importante modalități de învățare pentru un copil cu dezvoltare normală. La un copil cu autism care nu urmărește o altă persoană, capacitatea de imitare este extrem de redusă. Programul stimulează dezvoltarea capacității de imitare prin succesiunea următorilor pași:

- mișcări generale,
- acțiuni cu obiecte,
- imitarea mișcărilor corporale,
- imitarea unei secvențe dintr-o acțiune,

Autorii sunt răspunzători pentru originalitatea și conținutul lucrărilor publicate

- mişcări fine,
- mimica,
- acțiuni în paralel cu sunete asociate,
- aranjamente de cuburi,
- copiere de desene.

În cazul copiilor interacțiunea se realizează prin joc. De aceea este foarte important să știm să alegem jocul potrivit pentru fiecare copil în parte. Jucăriile cu care se joacă în mod normal copiii diferă foarte mult în funcție de vârstă și sex, dar și în funcție de zona în care trăiesc. Din acest motiv selectarea abilităților de joc ce vor fi predate trebuie să se desfășoare prin:

- activități potrivite vârstei (trebuie alese jocuri și jucării cât mai apropiate vârstei cronologice și nu vârstei mentale),
- activități specifice sexului copilului,
- activități tipice pentru ceilalți copii cu care socializează copilul autist,
- preferințele copilului (copilul trebuie să fie expus la cât mai multe jucării pentru a observa care îl interesează cel mai mult).

Eradicarea sau diminuarea problemelor comportamentale

În cazul managementului comportamentelor indezirabile în terapia comportamentală se creează un plan comportamental clar cu formulări pozitive. În realizarea planului se parcurg următorii pași:

- evaluarea funcțională a comportamentului problemă,
- dezvoltarea unor ipoteze pe baza acestei evaluări,
- dezvoltarea unei strategii de intervenție cu oferirea de comportamente alternative,
- aplicarea strategiei, înregistrarea datelor,
- evaluarea eficienței și corectare.

Dezvoltarea autonomiei personale

Activitățile de învățare în cazul dezvoltării autonomiei personale sunt:

- rezolvarea unor situații simple, cotidiene,
- îgiena personală,
- îmbrăcatul-dezbrăcatul, încălțatul- descălțatul,
- mersul la toaletă
- servirea mesei,
- mersul la culcare.

Competențele preșcolare

Aceste abilități se învață la un nivel mai avansat, când copilul are un limbaj funcțional, poate înțelege concepte abstracte, înțelege situații cauză – efect, face asocieri complexe, chiar dacă nu reușește să exprime verbal, realizează secvențe mai lungi de activități, abilitățile motorii sunt îmbunătățite, se înregistrează o îmbunătățire semnificativă a performanțelor cognitive și a interacțiunii.

Competențele preșcolare includ:

- Identificarea culorilor, a numerelor cu asociere cifră – cantitate, formelor, a caracteristicilor obiectelor, meseriilor, recunoașterea fenomenelor, cunoașterea mai avansată a mediului
- Recunoașterea pozițiilor spațiale
- Stabilirea succesiunii logice
- Memorizarea și reproducerea unor texte
- Abilități de arte și meșteșuguri.

Numele și prenumele: N. D.

Data nașterii: 25.06.2008;

Domiciliul: comuna Vama, sat Frumosu, nr. 273

Școala: C.S.E.I."Sf .Andrei", Gura Humorului

Echipa de lucru: psihopedagog, profesor învățământ primar, logoped, kinetoterapeut, profesor educator

Concluziile evaluării complexe:

- din punct de vedere medical: - autism infantil, deficiență funcțională gravă;
- din punct de vedere psihopedagogic: realizează contact vizual, mișcări cu legănat, lateralitate dominantă stângă la mână, imită mișcările adultului, motricitate fină deficitară; imaturitate afectivă severă, dificultăți de relaționare, nu are comportament agresiv;
- din punct de vedere al competențelor școlare:

limbaj și comunicare: limbaj nedezvoltat, identifică unele elemente din mediul înconjurător; limbaj expresiv la nivel de un an, rămas la nivelul de sunete monosilabice;

elemente de matematică aplicată: realizează asociere în privința culorilor, pieselor de la incastre;

- din punct de vedere social: nu respinge adultul, contact vizual ușor anormal
- **Puncte tari:** limbaj receptiv mai dezvoltat față de cel expresiv, nu este agresiv, negativismul nu este pronunțat, înțelege reguli;
- **Puncte slabe:** motricitate generală slab dezvoltată, stereotipii motorii, imaturitate afectivă, neîncredere în forțele proprii, obosește ușor.

Obiective pe termen lung:

- dezvoltarea abilităților de comunicare verbală și nonverbală;
- dezvoltarea deprinderilor de autoservire și autoîngrijire;
- formarea competențelor preșcolare, școlare (structuri perceptiv motrice de mărime, formă, culoare, numerația 1-10, alfabetul, abilități de citire, de scriere);
- stimularea motricității pentru dezvoltarea capacităților motrice deficitare;

CLASA I

Domeniul: Comunicare și limbaj:

Obiective (semestrul I):

Să identifice obiecte preferate, familiare din mediu, imagini;

Să fie capabil să potrivească obiect – obiect, imagine – imagine, obiecte cu imagini non – identice;

Să sorteze obiecte , imagini după diferite caracteristici sau pe categorii;

Activități:

Exerciții de asociere obiect – imagine – cuvânt;

Exerciții de potrivire, de sortare, de grupare pe categorii;

Metode și mijloace de realizare: comunicarea unui mesaj prin obiecte însoțite de cuvinte (nivel non – simbolic); exercițiul de discriminare obiectuală și imagistică; modelarea acțiunii;

Comenzi: „Arată!”, „Adu-mi!”, „Dă-mi!”, „Potrivește!”, „Pune!”, „Așază!”

Comunicarea prin obiecte și imagini însoțite de cuvinte;

Suportul vizual constă în utilizarea obiectelor, pozelor, pictogramelor, desenelor;

Obiective (semestrul II):

Să reproducă sunete, silabe, cuvinte monosilabice prin imitație verbală(semestrul I-II);

Să-și formeze abilități manuale de bază;

Autorii sunt răspunzători pentru originalitatea și conținutul lucrărilor publicate

Să-și dezvolte deprinderile de scriere a semnelor grafice;

Să asocieze sunetele cu literele mari de tipar.

Activități:

Exerciții de articulare corectă a sunetelor, silabelor, a cuvintelor accesibile;

Exerciții de denumire obiectuală și imagistică, de asociere obiect – imagine –cuvânt;

Exerciții de colorare în contur, modelaj cu plastilină, mototolirea și ruperea hârtiei, înșirare mărgel;

Exerciții de scriere pe puncte, apoi scrierea fără sprijin psihopedagogic;

Exerciții de pronunție a sunetelor, cu realizarea contactului vizual, însoțite de suport concret intuitiv, modelarea, pipăirea literelor confecționate;

Exerciții de identificare, de asociere a literelor cu imagini, scrierea cu literele alfabetului magnetic de silabe, cuvinte mono/bisilabice, a numelui, modelare cu plastilină a literelor mari de tipar;

Metode și mijloace de realizare:

Comunicare prin obiecte și imagini însoțite de cuvinte; exercițiul, modelarea acțiunii.

Vocabular tematic: fructe, legume, animale, culori, îmbrăcăminte, părți ale schemei corporale, jucării, caiet cu semne grafice pentru 5-7 ani, fișe cu spații punctate, desene de colorat, plastilină, sârmă, hârtie, clame, mărgel, pioane, lego.

Alfabet magnetic, jetoane cu litere, litere din sârmă, din cauciuc, carton, plastilină, jetoane ilustrate, plastilină.

Evaluare periodocă: semestrial/ anual

Obiective realizate:

Obiectivele de identificare, potrivire, sortare de obiecte și imagini au fost realizate, asociază denumirea cu itemul vizual.

Reproduce timid unele sunete (vocale), onomatopee ale animalelor, cuvinte monosilabice, rostește « mama », « tata », « dă », « pa » ; Recunoaște majoritatea literelor mari ale alfabetului.

Obiectivele au fost realizate în proporție de 80%.

Dificultăți întâlnite:

- Comunicarea motorie este timidă, se manifestă virulent atunci când vrea acasă, arată cu degetul spre geam, spre haine. Imitația verbală este la început de drum
- Scrisul este deficitar, nu scrie elemente grafice specific literelor de mână, nu realizează activitatea cu plăcere, nu lucrează independent ;
- Menținerea lentorii și a ritmului redus de realizare a sarcinii, anxietate,
- Autonomie personală deficitară;

Metode cu impact pozitiv: întărirea pozitivă, modelarea comportamentală, recompensa socială, demonstrația, explicația cu suport vizual;

negativ: munca independentă

CLASA a II- a

Obiective:

Se reiau obiectivele legate de imitația verbală și scrisă:

Să exerseze abilități de preluare corectă a modelului în pronunțarea cuvintelor, de receptare a mesajului verbal;

Să-și dezvolte abilități de scriere (litere mari de tipar, cuvinte monosilabice cu litere de tipar, literele de mână a,u,o,t,p,m,n);

Autorii sunt răspunzători pentru originalitatea și conținutul lucrărilor publicate

Am încercat scrierea cu litere de tipar pentru o perioadă de timp, în anul anterior și în semestrul I al clasei a II-a nereușind să scrie semnele grafice specifice literelor de mână; În semestrul al II-lea am reluat scrierea de mână a 5-6 litere, iar progresele au fost vizibile.

Activități:

Exerciții de articulare corectă a cuvintelor accesibile (denumire obiectuală și imagistică);

Exerciții de reacții/ răspuns la întrebări, denumirea acțiunilor, a pozițiilor spațiale, exerciții de asociere a obiectelor după utilitate, de utilizare a pronumelui personal „eu”; formare de propoziții simple,

Exerciții de colorare, de scriere pe spații mari, punctate, apoi pe caiet tip I.

Metode și mijloace de realizare: se promptează acțiunea, promptul se retrage treptat, până reușește să devină autonom; exercițiul, jocul didactic, explicația, modelarea acțiunii;

Se folosesc jetoane, fișe ilustrate, planșe cu litere, pictograme, alfabetar, abecedar, reviste pentru copii.

Evaluare periodică: semestrial/annual

Obiective realizate :

- Identifică toate literele mari de tipar, asociază fonem-grafem ; asociază litera cu imaginea cuvântului cu aceeași literă ;
- Reproduce mai multe sunete, și-a îmbogățit vocabularul cu cuvinte uzuale, mono/bisilabice, folosește pronumele « eu » când este atenționat, solicitat să o facă.
- Scrie fără sprijin toate literele mari de tipar, silabe, cuvinte scurte, respectând liniatura caietului.
- Obiectivele au fost realizate în proporție de 70%.

Dificultăți întâlnite:

- Menținerea ritmului redus de realizare a sarcinii;
- Nu pronunță corect sunetele b, d, g, j, r, ș, ț, silabe și cuvinte cu grupuri de consoane;

Metode cu impact pozitiv: întărirea pozitivă, modelarea comportamentală, recompensa socială;

negativ: lucrul în grup

CLASA A III-A

Obiective:

Dezvoltarea abilităților de pronunție și citire corectă;

Însușirea actului grafic – literele de mână și de tipar;

Exersarea scrierii corecte, lizibile, conștiente a cuvintelor, propozițiilor simple.

Activități:

Exerciții de citire corectă a literelor, mici și mari de tipar și a celor de mână, a cuvintelor mono- și bisilabice, cu sprijin psihopedagogic, exerciții de citire cu voce tare și în ritm propriu a coloanelor de cuvinte, a propozițiilor simple, a textelor scurte.

Joc didactic: alfabetul muzical, asociere literă – fonem – grafem; exerciții de scriere a literelor, a silabelor, a cuvintelor simple, copiere, transcriere, dictare.

Metode și mijloace de realizare: comunicare prin imagini însoțite de cuvinte, carduri cu imagini și cuvinte, pictograme, planșe cu litere, alfabet magnetic, abecedar, cărți cu povești.

Evaluare periodică: semestrial/annual

Obiective realizate :

- Alcătuiește propoziții simple cu ajutorul imaginilor și al întrebărilor simple;
- Citește cuvinte și texte scurte din abecedar ;
- Scrie după model literele de mână cuvinte și propoziții simple. Obiectivele au fost realizate în proporție de 80%.

Dificultăți întâlnite:

- Nu articulează corect toate cuvintele, nu pronunță sunetele ț, ș, j, r, b,d;

Autorii sunt răspunzători pentru originalitatea și conținutul lucrărilor publicate

- Nu își exprimă dorințele decât după ce plânge și este întrebat ce dorește;
- Scrie după dictare doar dacă i se dictează pe litere;
- Nu are încredere în sine, are nevoie de confirmarea fiecărui pas în scriere sau citire;

Metode cu impact pozitiv: întărirea pozitivă, recompensa socială, demonstrația, explicația
negativ: lucrul în grup

În desfășurarea activității am structurat mediul fizic, expectanțele noastre fiind comunicate copilului cât mai limpede posibil, cu materiale vizuale (pictograme, imagini, numere), cu ajutorul orarelor vizuale (orarul vizual al clasei, orare individuale). Învățarea structurată este strategia de organizare a spațiului, pentru a clarifica unde au loc activitățile, unde sunt localizate lucrurile.

BIBLIOGRAFIE:

- Asociația “Casa Faenza”, “*Ghid îndrumător pentru integrarea școlară a copilului autist*”, Timișoara, august, 2004;
- Asociația Reninco, “*Să comunicăm cu... plăcere – ghid pentru părinți, educatori și alte persoane implicate în lucrul cu copiii care au dificultăți de comunicare*”, UNICEF, 1997;
- Bruin, Collete, de, “*Auti-comunicare – Give me 5*”, editura: Grevianteducatieveuitgaven, Doetinchem, Olanda, traducere – Inge Jose Smelik,
- Peeters, Theo, *Autismul: teorie și intervenție educațională*, editura Polirom, Iași, 2009;
- *Programa școlară pentru elevii cu deficiențe severe, profunde/asociate*, București, 2008, aprobat prin ordin al ministrului nr. 5235/01.09.2008;
- Info autism, <http://www.cesa7.kl2.wl.us/sped/autism/verbal/verbal11.html>

CURRICULUM ADAPTAT

PROFESOR DE LIMBA ȘI LITERATURA ROMÂNĂ: ANDREI EMANUELA SIMONA
LICEUL TEORETIC SPECIAL “IRIS”, TIMIȘOARA, JUD. TIMIȘ

ELEVUL: M. ANDREI

GRAD DE DEFICIENTA: ușoară

CLASA: a VII-a A

COMPETENȚE CADRU:

1. dezvoltarea capacității de receptare a mesajului oral
2. dezvoltarea capacității de exprimare orală
3. dezvoltarea capacității de receptare a unui mesaj scris
4. dezvoltarea capacității de exprimare scrisă

1. Dezvoltarea capacității de receptare a mesajului oral

OBIECTIVE DE REFERINȚĂ	ACTIVITĂȚI DE ÎNVĂȚARE /competențe
1. să asculte și să înțeleagă mesajele orale scurte exprimate de profesor 2. să reacționeze (non)verbala la un mesaj adecvat 3. să desprindă informații dintr-un scurt text audiat	- exerciții de răspuns la comenzi simple - exerciții de încercuire a răspunsului corect - Dialoguri situaționale -exerciții joc de atenție și comunicare (ex. “Ascultă cu atenție ce a spus!”,”Eu sunt ... și îmi place ....”, “Doamna spune să....”, “Telefonul fără fir”, “Aș mânca o portocală”; -exerciții de identificare a unor acțiuni după imagini, situații concrete, jocuri de mimică; - Vizionare povești/ fragment de poveste, cu selectarea personajelor principale/ precizarea trăsăturilor fizice și morale ale unui personaj cu care s-au familiarizat. Povestește cu sprijin sau răspunzând la întrebări fapte/ întâmplări proprii sau din mediul înconjurător / povești de mică întindere. - Participă la jocuri de rol pe teme cunoscute din viața reală : școală, familie, ziua de naștere, vacanță și petrecerea ei, sărbători religioase, meserii etc. - Participă verbal și / sau nonverbal la simularea unor diverse situații de comunicare.

2. Dezvoltarea capacității de exprimare orală

OBIECTIVE DE REFERINȚĂ	ACTIVITĂȚI DE ÎNVĂȚARE
1. să articuleze corect, în cuvinte 2. să se prezinte în maniera proprie 3. să utilizeze corect anumite formule de exprimare orală și de transmitere a unui mesaj simplu 4. să citească cu glas tare enunțuri de dificultate medie	-exercitii de repetare dupa model a unor cuvinte și/sau propoziții de dificultate medie. -Memorează scurte poezii pentru copii (o strofă), proverbe și ghicitori. -Realizează dialoguri sau jocuri folosind marionetele pentru crearea unor situații de comunicare dialogată. -Povestește după o imagine sau un text audiat -Exercitii de prezentare (nume, varsta, sex) -Activități de lectură frontală simplă - Exerciții de pronunție corectă a unui material verbal gradat ca dificultate, prin vorbire reflectată (după model) - Reproducere postaudiție (audiere casetă/ software-uri educative)

3. Dezvoltarea capacității de receptare a unui mesaj scris

OBIECTIVE DE REFERINȚĂ	ACTIVITĂȚI DE ÎNVĂȚARE
1. să formuleze propoziții simple 2. să recunoască mesajul unui enunț 3. Citirea corectă și în ritm propriu a propozițiilor simple/ dezvoltate (3-4 cuvinte)	-exerciții de formulare de propoziții simple cu suport verbal și imagini -exerciții de tipul adevărat/fals - Exerciții de citire globală a cuvintelor mono- și bisilabice -Exerciții de citire, în ritm propriu, a silabelor, cuvintelor mono-, bi-/trisilabice (ex: „pisica, „lalele”, „mașina”) și a propozițiilor simple și dezvoltate (3-4 cuvinte)

4. Dezvoltarea capacității de exprimare scrisă

OBIECTIVE DE REFERINȚĂ	ACTIVITĂȚI DE ÎNVĂȚARE
1. să scrie cuvinte scurte 2. să reproducă propoziții scurte pe teme familiare 3. Exersarea și scrierea corectă, lizibilă și îngrijită a cuvintelor în propoziții simple/dezvoltate (3-4 cuvinte), precum și a unui text simplu	-Scrie corect, lizibil și îngrijit un text după copiere, transcriere (format doar din patru sau cinci propoziții). -Scrie, după dictare, cuvinte cunoscute. -Exerciții de copiere a unor cuvinte și propoziții simple/ dezvoltate (3-4 cuvinte) -Activități de completare a unor propoziții lacunare simple -Redactări cu structură simplă - Exerciții – joc de asociere imagine – cuvânt - Propoziție

ORGANIZARE TEMATICĂ:

1. Familia: membrii familiei, ocupații, hrana
2. Copilul și lumea înconjurătoare: mijloace de transport
3. Animale: denumire
4. Vremea: anotimpuri (actualizare)
5. Reguli de igienă;
6. Mijloace de transport;
7. Narațiune
8. Imnul

Autorii sunt răspunzători pentru originalitatea și conținutul lucrărilor publicate

FUNCȚII COMUNICATIVE:

- formularea unor întrebări și a unor răspunsuri;
- dialogul situațional;
- povestirea unor fapte și întâmplări după un suport vizual (redarea, cu sprijin psihopedagogic)
- a conținutului unui fragment dintr-o poveste;
- a exprima activități la prezent
- a localiza în spațiu
- a răspunde la o întrebare simplă
- recitarea unor poezii scurte

ELEMENTE DE CONSTRUCȚIE A COMUNICĂRII:

A. GRAMATICA:

- substantive simple
- adjectivul
- numeralul cardinal (10-20)
- timpuri verbale (prezent , viitor, perfect compus)

B . LITERATURA :

- scrierea și citirea unor fragmente scurte de text : *D-I Goe, de I.L.Caragiale, Bivolul si Coțofana, de G.Topârceanu, Amintiri din copilărie, de I.Creangă, Povestea codrului de M.Eminescu.*
- alcătuirea unor scurte enunțuri cu cuvinte din fragmente literare simpliste
- joc de cuvinte
- lexic

Programul de intervenție personalizat – o strategie de învățare pentru copiii cu autism

**Profesor de educație specială Pintelescu Liliana,
Centrul Școlar de Educație Incluzivă“Sfântul Andrei”
Gura Humorului**

Autismul este o tulburare de dezvoltare considerată drept una dintre cele mai severe tulburări neuropsihiatrice ale copilăriei. Autismul este tulburarea centrală din cadrul unui întreg spectru de tulburări de dezvoltare, cunoscut sub numele de spectrul tulburărilor autismului/autiste sau de tulburări pervazive de dezvoltare.

Simptomele pot include:

Dificultate în comunicare - limbajul vorbit se dezvoltă de obicei greu sau deloc, cuvintele fiind adesea folosite necorespunzător. E posibil ca elevul să folosească mai mult gesturi decât cuvinte (sau alte moduri de comunicare non-verbală). Există tendința copilului de a repeta cuvinte și fraze (unii pot repeta fără greșală știrile auzite la televizor, de exemplu) și imposibilitatea de a-și concentra atenția și de a fi coerent;

Nesociabilitate – un copil care suferă de autism nu este de obicei prea interesat în a avea relații cu alții. Se poate ca el să nu răspundă cu plăcere altora și să nu își privească în ochi interlocutorul. Un

copil care suferă de autism petrece mult timp singur și nu depune prea mult efort în a-și face prieteni (unii se izolează refuzând să schimbe mediul în care trăiesc);

Simțuri diminuate sau prea dezvoltate - unii abia dacă răspund la impulsurile celor cinci simțuri (se poate ca un copil autist să nu plângă dacă se lovește, de exemplu). Alții pot avea simțuri foarte dezvoltate (de exemplu, un copil cu autism poate auzi un zgomot după care să-și acopere urechile pentru mult timp). E posibil ca un copil cu autism să nu fie interesat în a intra în joc cu alții (evită copii și chiar animalele).

Excese în comportament - copilul care suferă de autism poate avea reacții exagerate sau poate fi extrem de pasiv, putând trece de la o extremă la alta. Unii pot arăta un interes obsesiv pentru un lucru (un obiect scilicet sau care se rotește, de exemplu) sau o activitate (răsfoitul unei cărți sau reviste). Unii copii fac mișcări repetate ale corpului, cum ar fi bătăile din palme, balansarea corpului înainte și înapoi, a capului (stereotipii). Pot fi agresivi cu ei înșiși / sau cu alții.

O persoană care suferă de autism poate avea numeroase simptome. Manifestarea bolii însă poate diferi în intensitate, de la simptome ușoare la forme mai grave care pot afecta întreaga existență a copilului și apoi a adultului. Unii copii pot avea simptome pe care alții nu le au, iar unele din ele pot avea, la același individ intensități diferite.

Tratamentul autismului se bazează în primul rând pe **educație**. Aceasta trebuie adaptată fiecărei persoane în parte, în funcție de simptome și nevoi, deoarece fiecare copil ce prezintă tulburări din spectrul autist are particularități proprii. Tratamentul poate include:

- Terapie comportamentală - pentru a ajuta copilul să se adapteze condițiilor sale de viață (să se îmbrace singur, să mănânce singur, să folosească toaleta, etc.);
- Programe de integrare - care să ajute copilul să se adapteze lumii înconjurătoare pe cât posibil (socializarea);
- Asigurarea unui mediu organizat de viață - este foarte important să urmeze o rutină a activităților zilnice;
- Terapie audio-vizuală - pentru a-i ajuta în comunicare (pentru cei la care comunicarea verbală este absentă se vor căuta metode alternative de comunicare, cum ar fi comunicarea non-verbală: gesturi, imagini, etc.);
- Controlarea regimului alimentar (unii dintre ei mănâncă foarte multă pâine de exemplu, alții nu mănâncă deloc fructe);
- Medicamente - recomandate de medicul psihiatru;
- Terapie limbajului - logopedie.
- Terapie fizică - pentru a-i ajuta în a-și controla stereotipiile. Le place foarte mult apa și unii înoată foarte bine;

Deoarece cauzele tulburărilor din spectrul autist nu sunt cunoscute, ele nu pot fi prevenite. Doar diagnosticarea și tratamentul precoce pot diminua efectele. Se știe că, intervenția educațională nu va vindeca autismul, dar o intervenție adecvată permite achiziționarea multor capacități.

Principiul de bază după care m-am ghidat în munca mea la clasă a fost și este să construiesc pornind de la ceea ce poate copilul, pentru mărirea ariei cognitive.

Am urmărit: reducerea treptată a ajutorului acordat;

-stimularea inițiativelor ce vin din partea copilului;

- am urmărit prin orice mijloc dezvoltarea abilităților de comunicare verbală și non-verbală - dar în manieră funcțională și comunicativă (aceasta însemnând reducerea pe cât de mult posibil a ecolaliei, specifică acestor copii, prin care se remarcă caracterul reproductiv și imitativ al limbajului)

Zilnic încerc să utilizez material didactic diversificat și personalizat cu caracter concret-intuitiv, fișe de lucru pe domenii de intervenție psihopedagogică și terapeutică, jocuri educative.

Autorii sunt răspunzători pentru originalitatea și conținutul lucrărilor publicate

Mă străduiesc să realizez o abordare absolut individualizată, ce trebuie să ia în calcul spectrul extrem de larg al simptomelor autiste, precum și diferențele legate de coeficientul de inteligență, deficitul autiste și nivelul general al achizițiilor.

De asemenea știu că acești copii trebuie să primească cât mai multă atenție pentru comportamentele pozitive, în special pentru atitudinea de cooperare și pentru ceea ce face bine, singur sau cu ajutor.

Diferențierea ar trebui să fie o practică normală în fiecare sală de clasă pentru că:

- elevii învață în ritmuri diferite;
- elevii au stiluri de învățare diferite;
- cadrele didactice trebuie să asigure valorizarea potențialului fiecărui elev;
- experiențele de viață diferite ale elevilor presupun adoptarea unor metode de învățare diferite dar și a unor materiale și mijloace didactice diverse;

Programul educațional-terapeutic de intervenție individualizat

- Un program de intervenție personalizat este un plan scris cu obiective pe termen scurt și lung, elaborat pentru a sprijini învățarea copilului sau nevoile comportamentale. Este un document de lucru pentru toate cadrele didactice și ar trebui revizuit de cel puțin două ori pe an.
- Scopul final al acestuia (sau mai precis termenul lung) este de a răspunde cerințelor elevului în ceea ce privește dezvoltarea și învățarea ținând cont de forțele acestuia și achizițiile anterioare.
- Programul de intervenție personalizat acționează o anumită perioadă de timp în condițiile date, orientând intervenția și recuperarea. El este realizat de o echipă de caz formată din: dirigintele clasei, logoped, psihopedagog, educator, la care se poate adăuga sprijinul părinților, al medicului școlar (dacă este cazul). Evaluarea procesului de învățare și a intervențiilor se va realiza tot în echipă.

Activitățile și metodele folosite în intervenție sunt stabilite în funcție de nivelul de dezvoltare al copilului și de patologia asociată personalității sale. Toate observațiile se notează pentru a se putea evidenția cu ușurință vizualizarea evoluției, achizițiilor și performanțelor obținute.

Voi prezenta în continuare un proiect de intervenție personalizat al elevei H.A. din clasa a VII-a, 12 ani, autism infantil, retard psihic sever.

Punctele tari ale elevei:

- interacționează cu adulții cunoscuți;
- sorteaza aproape corect obiecte, piese;
- are aptitudini pentru educație muzicală (memorează ușor linia melodică)
- după lungi eforturi, recunoaște culorile și formele;
- îi place mult să facă puzzle;
- are autonomie personală, respectă programul școlar.

Dificultăți întâmpinate:

- retard psihic și de limbaj cu elemente în spectrul autist;
- comunicare deficitară – dislalie, vocabular redus, insuficientă diferențiere între lucruri;
- auzul fonematic slab dezvoltat;
- orientare deficitară în spațiul grafic; slabe cunoștințe în domeniul relațiilor temporale;
- nu cunoaște decât câteva litere;
- știe să numere până la zece, dar nu asociază numărul cu cifra;
- dificultăți în legarea cunoștințelor dobândite anterior de cele noi;
- nu rezistă la efort intelectual susținut și nici la efort fizic;

Autorii sunt răspunzători pentru originalitatea și conținutul lucrărilor publicate

- dificultăți în diferențierea fanteziei de realitate.

Comunicare verbală și scrisă

Obiective	Conținuturi	Metode și mijloace de realizare	Perioada de intervenție	Criterii minimale de apreciere a progreselor	Metode și instrumente de evaluare
Receptarea mesajului oral și comunicare verbală	să imite acțiunile cu obiectele - exerciții de exprimare în propoziție;	demonstrația, explicația, exercițiul indiv	Semestrul I Semestrul II	- rostirea corectă a sunetelor, silabelor, cuvintelor mono și bisilabice	calificative verbale și/sau scrise
Dezvoltarea auzului fonematic -Învățarea sunetelor și literelor alfabetului - exersarea capacității de respectare a spațiului grafic;	să semnalizeze înțelegerea unui mesaj prin participare la dialog, jocuri de rol, -ex. de analiză cu localizarea sunetelor în cuvânt; -exerciții de citire corectă a literelor mari de tipar; -ex de realizare a corespondenței fonem – litera; -ex de scriere a literelor de tipar.	- explicații; - ajutor direct demonstrația lucrul pe fise - explicații; - ajutor direct	Semestrul I Semestrul II	rezolvarea corectă a sarcinilor în procente crescânde este mai atentă și răspunde la sarcinile transmise	-recompense verbale recompensarea cu accesul la activitatea preferată - calificative verbale și/sau scrise;
Matematica					
Dezvoltarea capacităților de înțelegere a modificărilor cantitative ca	Exerciții de construire de mulțimi de obiecte / imagini ale obiectelor, după 1-2 criterii	. demonstrația explicația, exercițiul individual ajutor direct - explicații	Semestrul I	este mai atentă și răspunde concis la	Recompensarea cu accesul la activitatea preferată - calificative

Autorii sunt răspunzători pentru originalitatea și conținutul lucrărilor publicate

suport al formării deprinderilor de tip matematic -Construire de mulțimi în plan obiectual și imagistic	(culoare, mărime, formă etc.) - Exerciții de punere în corespondență a elementelor unei mulțimi, în plan obiectual / imagistic - Exerciții de reprezentare prin desene a unor modele - Exerciții de grupare a obiectelor după anumite criterii (dimensiune: mare- mic,,lung-scurt”; „subțire-gros”; „gol”- „plin”) -Exerciții de numărare, în centrul 0-10, a obiectelor/ elementelor din mulțimile construite		Semestrul II	sarcinile transmise	verbale și/sau scrise;

Educație senzorială motorie și psihomotorie

Formarea și dezvoltarea structurilor perceptiv-motrice de bază(culoare-formă-mărime-orientare,organizare și structurare spațio-temporală)	-Exerciții de repetare a culorilor; Exerciții de învățare a însușirilor obiectelor;	demonstrați a conversația, explicația, modelarea, munca independentă	Sem I	-rezolvarea corectă a sarcinilor în procente crescânde	-recompensarea cu accesul la activitatea preferată -exerciții de recunoaștere a pozițiilor spațiale simple (pe, sub,în față, în spate, deasupra, dedesubt
Formarea și exersarea	-Exerciții de recunoaștere a	- explicații; - ajutor	sem II	reușita în proporție	calificative verbale și/sau

Autorii sunt răspunzători pentru originalitatea și conținutul lucrărilor publicate

coordonării oculo-motorii	pozițiilor spațiale simple Exerciții de identificarea momentelor unei zile (cui indicarea acțiunilor specifice) - Exerciții de asociere-acțiunilor specifice momentelor zilei-imagine; anotimp-imagine; - Exerciții de înșirare (a pionilor pe tablă/ăcu găurile/a măgelelor pe ață, încadrare etc) cu și/sau fără model - exerciții de apucare, frământare, modelare a plastilinei, de pliere a hârtiei, etc. - exerciții de decupare după contur, lipire pe foaie	direct (purtarea mâinii); demonstrații; ; - analiza produselor muncii; - exemplul colegilor modelarea, demonstrația, explicația, exercițiul indiv. - explicații; - ajutor direct (purtarea mâinii);	sem I	de minim 25 % - este mai atentă și răspunde concis la sarcinile transmise	scrise; - aprecierea adulților și a colegilor recompensarea cu accesul la activitatea preferată.
			sem II		

Am urmărit reducerea treptată a ajutorului acordat, stimularea inițiativelor ce vin din partea copilului, am urmărit în primul rând dezvoltarea abilităților de comunicare verbală și non-verbală – dar, în manieră funcțională și comunicativă (aceasta însemnând reducerea pe cât de mult posibil a ecolaliei, specifică acestor copii).

Zilnic încerc să utilizez material didactic diversificat și personalizat cu caracter concret-intuitiv, fișe de lucru pe domenii de intervenție psihopedagogică și terapeutică, jocuri educative.

De asemenea știu că acești copii trebuie să primească cât mai multă atenție pentru comportamentele pozitive, în special pentru atitudinea de cooperare și pentru ceea ce fac bine, singuri sau cu ajutor și de aceea folosesc în permanentă recompensele verbale.

Se poate vorbi de recuperare în cazul copiilor autiști?

Răspunsul este cu siguranță pozitiv. Desigur, nu putem vorbi de o recuperare totală, dar putem ghida copiii autiști spre societate. Iar acest lucru îl putem atinge cu ajutorul educației și cu ajutorul unei relații optime între profesori, elevi și părinți.

Surse bibliografice:

Gherguț A. - *Sinteze de psihopedagogie specială*, Editura Polirom, Iași, 2005;

Mureșan Cristina, *Structuri Psihopedagogice și terapie complexă*, Presa Universitară Clujeană, Cluj Napoca

Peethers Theo, *Autismul – teorie și intervenție educațională*, Editura Polirom, Iași, 2009

Secara Otilia, **Creierul Social. Autism, Neurostiinte, Terapie**, editura Artpress, Timisoara, 2007

- www.autism.ro

- www.autism-aita.ro
- www.desprecopii.ro

Metode de evaluare a elevilor cu CES

Profesor, inginer: Hurjui Andreea Ionela
Liceul Tehnologic Special Bivolărie Vicovu de Sus

Dizabilitatea face parte din experiența umană, fiind o dimensiune a umanității. Ea este cea mai puternică provocare la acceptare a diversității. Sarcina evaluării copiilor cu deficiențe nu este una ușoară. Rolul evaluatorului este să știe exact ce este dizabilitatea, care sunt coordonatele sale, dar și s-o recunoască ca experiență unică, ca o dimensiune a diversității umane. Numai astfel se poate aprecia corect dacă serviciile și programele de intervenție și sprijin pe care le propune, le evaluează și revizuieste răspund necesităților celor cărora le sunt adresate.

Evaluarea trebuie să se realizeze într-un cadru empatic și de pe poziții de compatibilitate culturală cu beneficiarii ei. Aceasta presupune facilitarea accesului persoanelor cu dizabilități și participarea acestora și a reprezentanților legali la toate nivelurile evaluării. Parteneriatul în evaluare este esențial; părinții au dreptul să fie consultați, să participe la luarea deciziilor consecutive evaluării, să cunoască planurile și programele de intervenție și progresele pe care le realizează copilul. Evaluarea este un act de mare responsabilitate pentru toți factorii implicați: copii, părinți, specialiști evaluatori.

În consecință, evaluarea este un proces continuu, de planificare și programare care orientează elaborarea planului de servicii personalizate și programele de intervenții personalizate. Evaluarea trebuie să fie complexă și să evite formalismul. Aceasta presupune o abordare multidisciplinară - medicală, psihologică, pedagogică și socială - complementară, uneori inter-instituțională, iar din analiza și sinteza tuturor datelor rezultate reies și trebuie să se propună soluții de integrare a copiilor cu CES.

Identificarea și evaluarea complexă a copiilor cu dizabilități și alte cerințe speciale reprezintă o problemă foarte complexă și aflată în plină dinamică.

Principiile evaluării copilului cu dizabilități:

- Evaluarea trebuie să fie subordonată **interesului superior** al copilului - creșterea nivelului de "funcționalitate", de implicare activă în planul vieții individuale și sociale.
- Evaluarea trebuie axată pe **potențialul** de dezvoltare a copilului.
- Evaluarea necesită o abordare **complexă** și **completă** a elementelor relevante (sănătate biopsihică, nivel de instrucție și educație, grad de adaptare psiho-socială, situație economică ș.a.) precum și a interacțiunii dintre acestea.
- Evaluarea trebuie să fie **unitară**, să urmărească și să opereze cu aceleași obiective, criterii, metodologii, pentru toți copiii.

Autorii sunt răspunzători pentru originalitatea și conținutul lucrărilor publicate

- Evaluarea trebuie să aibă un caracter **multidimensional**, altfel spus să determine nivelul actual de dezvoltare, pentru a oferi un prognostic și recomandări privind dezvoltarea viitoare a copilului, în integralitatea sa.
- Evaluarea presupune o **muncă în echipă**, cu participarea activă și responsabilizarea tuturor specialiștilor implicați (psihologi, medici, pedagogi, profesori, educatori, sociologi, asistenți sociali, logopezi etc.).
- Evaluarea se bazează pe un **parteneriat** autentic cu beneficiarii direcți ai acestei activități: copilul și persoanele care îl au în ocrotire.

Evaluarea – proces continuu și complex

Reforma din protecția copilului, educație și sănătate atinge în desfășurarea ei și domeniul evaluării copiilor. Se afirmă reconsiderarea actului evaluării, din perspectiva necesității includerii și a unor grupuri vulnerabile de copii în acțiunea evaluativă.

Evaluarea trebuie privită ca proces complex, continuu, dinamic, de cunoaștere și estimare cantitativă și calitativă a particularităților dezvoltării și a capacității de învățare a copilului.

Evaluarea presupune colectarea de informații cât mai complete, interpretarea de date, punerea și rezolvarea de probleme în scopul orientării deciziei și intervenției.

Evaluarea este o parte dintr-un proces și nu demers ulterior și exterior diverselor tipuri de intervenții: educaționale, de protecție, de tratament și recuperare etc. Demersul evaluativ nu se rezumă la o activitate constatativă, ci investighează potențialul de dezvoltare și învățare și sugerează programe ameliorativ-formative pe anumite paliere de dezvoltare.

Evaluarea statică, în care se pune accent pe ceea ce poate face efectiv copilul, pe abilitățile pe care le are la un moment dat și nu pe capacitățile sale de dezvoltare a fost înlocuită cu evaluarea dinamică, prin care se estimează potențialul de învățare în scopul folosirii lui ca suport în formarea abilităților necesare dezvoltării plenare a copilului.

Probele și testele de evaluare au drept obiectiv determinarea abilităților și a disponibilităților imediate pentru dezvoltare. O asemenea abordare exclude definitiv teza “caracterului irecuperabil” al copilului cu dizabilități.

Evaluarea stabilește elementele pozitive din dezvoltarea copilului, ca punct de plecare în activitatea de recuperare (reabilitare). Evaluarea fără măsuri de intervenție este un nonsens, ca și intervenția fără evaluare și monitorizare continuă. Sistemul de intervenție în care este cuprins copilul cu dizabilități trebuie să cuprindă obligatoriu următorii pași: identificare – diagnoză – orientare – măsuri și servicii de intervenție (de exemplu recuperare și reabilitare) și suport – reevaluare — integrare și includere socială.

În consecință, evaluarea este un proces continuu, de planificare și programare care orientează elaborarea planului de servicii personalizate și programele de intervenții personalizate.

Evaluarea parametrică implică utilizarea unor teste sau probe. Însă evaluarea trebuie să includă și observația directă și sistematică, istoricul dezvoltării copilului (anamneza), date socio-culturale, analiza produselor activității, analiza erorilor, analiza de sarcini, inventarele de abilități, chestionare, interviul, dialogul cu părinții etc. Aceste metode de evaluare permit monitorizarea copilului în contexte naturale de viață, iar informațiile culese prin intermediul lor ne oferă o adevărată “hartă” a evoluției copilului și a comportamentelor sale în domenii fundamentale, precum relațiile cu activitatea și cu mediul, relațiile cu ceilalți, relațiile cu sine.

Etape ale evaluării

Demersul evaluativ în cazul copiilor cu dizabilități parcurge următoarele mari etape:

Evaluare inițială – constatativă, ale cărei obiective sunt:

- identificarea, inventarierea, clasificarea, diagnosticarea;

Autorii sunt răspunzători pentru originalitatea și conținutul lucrărilor publicate

- stabilirea nivelului de performanțe sau potențialul actual al copilului;
- estimarea/proгноza dezvoltării ulterioare, bazată pe potențialul individual și integrat al copilului;
- stabilirea încadrării: pe grad sau nivel, educațional etc;
- stabilirea parametrilor programului de intervenție personalizată.

Evaluarea formativă este un tip de evaluare continuă care evidențiază nivelul potențial al dezvoltării și urmărește inițierea unor programe de antrenament a operațiilor mintale. Ea nu este centrată pe deficit, ci evidențiază ceea ce știe și ce poate copilul, ce deprinderi și abilități are într-o anumită etapă a dezvoltării sale.

Evaluarea finală are ca obiective:

- estimarea eficacității intervenției sau a programului;
- modificarea planului sau a programului, în raport de constatări;
- reevaluarea copilului și reconsiderarea deciziei.

Evaluarea trebuie să fie complexă și să evite formalismul. Evaluarea complexă presupune o abordare multidisciplinară - medicală, psihologică, pedagogică și socială - complementară, uneori inter-instituțională, iar din analiza și sinteza tuturor datelor rezultate reiese și trebuie să se propună soluții de orientare a copiilor către serviciile adecvate.

Metode de evaluare tradiționale

Evaluarea orală este cea mai veche și frecventă metodă de evaluare utilizată în activitatea instructiv-educativă. Aceasta constă într-un dialog purtat între profesor și elev (care se realizează în limbajul mimico-gestual pentru elevi deficienți de auz) prin care primul urmărește să obțină informații cu privire la cantitatea și calitatea cunoștințelor pe care le posedă elevul precum și capacitatea acestuia de a opera cu ele. Cu prilejul examinării orale, profesorul îi poate cere elevului să-și motiveze răspunsul la o anumită întrebare și să-l argumenteze, după cum tot el îl poate ajuta cu întrebări suplimentare atunci când se află în impas.

Această metodă este utilizată în special la disciplinele socio-umane care au ca obiectiv formarea unor capacități și abilități dificil de surprins prin intermediul altor metode de evaluare.

Această metodă prezintă următoarele avantaje:

- ☐ oferă un feed-back rapid elevului, acesta putând să își corecteze imediat eventualele neînțelegeri;
- ☐ dezvoltă capacitatea de comunicare a elevului;
- ☐ permite cunoașterea capacității de exprimare a elevului și siguranța cu care acesta operează cu noțiunile asimilate;
- ☐ intensifică interacțiunea dintre profesor și elev;
- ☐ oferă posibilitatea profesorului de a alterna tipul întrebărilor și gradul lor de dificultate în funcție de calitatea răspunsurilor date de elev.

Metoda are însă și unele dezavantaje: necesită mult timp pentru evaluarea întregului colectiv de elevi, are un grad scăzut de obiectivitate putând fi influențată de starea examinatorului, de gradul diferit de dificultate ale întrebărilor de la un elev la altul.

Evaluarea scrisă este o metodă de evaluare ce le oferă posibilitatea elevilor de a se exprima în scris, fără intervenția profesorului, cunoștințele dobândite. Această metodă se concretizează prin: lucrări de control curent, a lucrărilor de control date la încheierea unei unități de învățare, a unui semestru (teze).

Această metodă permite evaluarea unui număr mare de elevi într-un timp relativ mic, iar comparativ cu evaluarea orală prezintă un grad mai mare de obiectivitate, deoarece rezultatele sunt raportate la criterii unice de evaluare. Prin această metodă se asigură uniformitatea evaluării. Din păcate feed-back-ul activității nu este atât de rapid ca cel de la evaluare,

Autorii sunt răspunzători pentru originalitatea și conținutul lucrărilor publicate

nu este posibilă orientarea elevilor prin întrebări ajutătoare către un răspuns corect în cazul neînțelegerii cerinței, corectarea probelor scrise solicită resurse mari de timp. Totodată, în cazul unor răspunsuri formulate ambiguu, profesorul nu poate cere lămuriri suplimentare elevului, pentru a aprecia corect răspunsul.

Evaluarea prin probe practice vizează să identifice capacitatea elevului de a aplica practic cunoștințele teoretice dobândite. Această metodă reprezintă liantul între „a ști” și „a face” și se aplică atunci când se evaluează conținutul practic și experimental al instruirii, oferind informații de asemenea cu privire la însușirea conținutului conceptual, fiind utilizată în special la disciplinele: educație tehnologică, educație plastică, educație muzicală, educație fizică, matematică, fizică, chimie, biologie, informatică. Evaluarea prin intermediul probelor practice oferă un grad ridicat de obiectivitate deoarece produsele realizate pot fi analizate prin raportare la criterii obiective precise.

Metode de evaluarea moderne/alternative

Metodele alternative de evaluare cel mai frecvent folosite la ora actual în învățământul românesc sunt:

- ☐ Observarea sistematică a activității și comportamentului elevilor în timpul activităților didactice;
- ☐ Referatul;
- ☐ Portofoliul;
- ☐ Proiectul;
- ☐ Autoevaluarea.

Observarea sistematică a activității și comportamentului elevilor în timpul activităților didactice furnizează o serie de informații utile, greu de obținut pe alte căi constând în consemnarea metodică, fidelă și intenționată a diferitelor manifestări de comportament individual așa cum se prezintă ele în fluxul lor natural de manifestare și are la bază motivația de a cunoaște personalitatea elevului, a intereselor și preocupărilor lui vis-a-vis de activitatea școlară, atitudinile sociale și comportamentul lui în public. Datele observate pot fi colectate în jurnalul sau caietul profesorului și pot fi utilizate prin asociere cu alte metode de evaluare.

Avantajul acestei metode e de natură psihopedagogică, determinând comportamentele reale din clasă, evidențiindu-se ca foarte utilă în situația elevilor cu cerințe speciale, însă are și dezavantajul că este mult subiectivă, cere mult timp și necesită folosirea și a altor metode de evaluare.

Referatul reprezintă o modalitate de evaluare a gradului în care elevii sau studenții și-au însușit un anumit segment al programei, cum ar fi o temă sau o problemă mai complexă dintr-o temă. Acesta permite abordarea unor domenii noi și realizarea unor conexiuni intercurriculare și transcurriculare, având un caracter integrator. El este întocmit fie pe baza unei bibliografii minimale, recomandate de profesor, fie pe baza unei investigații prealabile efectuată de elev. Referatul trebuie să cuprindă atât opiniile autorilor studiați cât și opinia elevului cu privire la problema analizată.

Portofoliul este metoda de evaluare ce urmărește progresiv, pe durate mari de timp, nivelul performanțelor școlare ale elevilor obținute în urma unor activități la care se folosesc metodele și tehnicile uzuale de evaluare: probele scrise, observația sistematică, proiectul, autoevaluarea, etc. Deoarece aceasta conține rezultatele obținute prin alte metode de evaluare, putem spune că portofoliul reprezintă cartea de vizită a elevului.

Este o modalitate eficientă de comunicare a rezultatelor școlare și a progreselor înregistrate de elev, ușurând astfel urmărirea evoluției elevului de la un semestru la altul, de la un an la altul sau chiar de la un ciclu de învățământ la altul.

Autorii sunt răspunzători pentru originalitatea și conținutul lucrărilor publicate

Proiectul reprezintă o metodă complexă de evaluare, deoarece implică abordarea completă a unei teme și cuprinde de obicei și o parte practică experimentală. Proiectul poate fi realizat atât individual cât și în grup și necesită o perioadă mare de timp pentru realizare.

Această formă de evaluare este preferată în ultimii ani de elevi deoarece aceștia au posibilitatea să conceapă un proiect pe un subiect care îi interesează, astfel aceștia sunt foarte motivați să realizeze un proiect bun și nu percep această metodă ca fiind una de evaluare. Proiectul permite astfel evaluarea unor capacități superioare ale elevilor, atitudini, aptitudini, deprinderi:

- ☐ capacitatea de a selecta informațiile utile în vederea realizării proiectului;
- ☐ capacitatea de a identifica și utiliza metode de lucru adecvate îndeplinirii obiectivelor;
- ☐ abilitatea de a utiliza corespunzător echipamentele și instrumentele necesare conceperii proiectului;
- ☐ abilitatea de a finaliza un produs;
- ☐ lucru în echipă (în cazul proiectelor în echipă);
- ☐ capacitatea de a susține proiectul realizat, evidențiind aspectele relevante.

Printre avantajele utilizării proiectului ca modalitate de evaluare se numără faptul că stimulează creativitatea, crește încrederea elevului în forțele proprii, dezvoltă abilități de gestionare a timpului, a emoțiilor (prin susținerea repetată a proiectelor în fața clasei), dezvoltă capacitatea de a lucra în echipă. Faptul că necesită mult timp pentru organizare, desfășurare și evaluare, există riscul ca interesul elevului față de proiect să scadă, reprezentând cel mai mare dezavantaj al acestei metode.

Autoevaluarea reprezintă o metodă de evaluare cu un grad formativ ridicat, prin implicarea elevilor în aprecierea propriilor rezultate, pe baza unor criterii de evaluare stabilite și comunicate anterior de către profesor în colaborare sau nu cu ei. Această metodă îi responsabilizează pe elevi față de activitatea școlară și le dezvoltă capacitatea de autocunoaștere. Autoevaluarea se poate realiza prin: autocorectare, autonotare controlată, notarea reciprocă între elevi, metoda de apreciere obiectivă a personalității.

Utilizarea proiectului ca metoda de evaluare la disciplină: Realizarea produselor de patiserie (profil Tehnic, clasa a XII-a)

Proiectul este o metodă complexă de evaluare, individuală sau de grup care este foarte eficientă în special în cazul abordării temelor interdisciplinare, tocmai pentru că, prin natura sarcinilor pe care le propune, solicită transferul de cunoștințe și competențe dobândite în cadrul altor discipline și valorifică foarte mult competențele transversale precum: competențele de comunicare, negociere, planificare, organizare. Această metodă permite aprecierea unor capacități și cunoștințe superioare și indentificarea unor calități individuale ale elevilor.

Din aceste motive am ales să utilizez metoda proiectului pentru evaluarea formativă la disciplina Realizarea produselor de patiserie (profil tehnic, clasa a XII-a).

Tema: Tipurile de aluaturi

Obiectivele evaluării:

O1. Să identifice materiile prime, materialele și ustensilele necesare în prepararea produsului de patiserie

O2. Să determine defectele, cauzele și remedierile care pot să apară la produsul de patiserie.

O3. Să identifice modalitățile de prevenire a defectelor care pot să apară la semipreparatul sau preparatul de patiserie.

Planificarea activității:

- Stabilirea obiectivelor proiectului și a criteriilor de evaluare;

Autorii sunt răspunzători pentru originalitatea și conținutul lucrărilor publicate

- Formarea grupelor;
  - Stabilirea temei proiectului (pe ce firma vor efectua cercetarea) – profesorul poate face propuneri, dar elevii sunt cei care aleg tema proiectului;
  - Distribuirea responsabilităților în cadrul grupului și efectuarea diagramei Gantt;
  - Identificarea surselor de informare (profesorul poate îndruma elevul în identificarea surselor bibliografice necesare);
3. Cercetarea propriu-zisă
  4. Realizarea materialelor
  5. Prezentarea proiectului în fața clasei
  6. Evaluarea

Procesul de evaluare a proiectelor prezentate se va face pe baza următoarelor criterii:

Criterii de evaluarea a proiectului

Denumirea criteriilor	Numarul de puncte
I. Evaluarea conținutului lucrării	60
1. Titlul lucrării este formulat clar și concis	1
2. Structura și stilul lucrării	10
2.1. structura (introducere, cuprins, concluzii, bibliografie)	3
2.2. stilul (redactare, logica derulării, expresivitatea ilustrațiilor grafice)	7
3. Conținutul teoretic	13
3.1. reflectarea conceptelor, teoriilor, noțiunilor; folosirea corectă a acestora	7
3.2. utilizarea bibliografiei (este legată strict de subiect, grad de prelucrare, actualitatea surselor folosite etc.)	6
4. Cercetarea aplicativă	36
4.1. complexitatea cercetării	7
4.2. alegerea metodelor, tehnicilor și instrumentelor folosite; corectitudinea și oportunitatea acestora	9
4.3. profunzimea analizei și relevanța concluziilor	10
4.4. originalitatea demersului de cercetare	5
4.5. creativitatea; inovarea	5
II. Evaluarea susținerii	40
5. Siguranța și persuasiunea expunerii	20
5.1. stăpânirea temei	7
5.2. concizia și logica expunerii;	7
5.3. folosirea materialelor expozitive și expresivitatea acestora	6
6. Claritatea și siguranța răspunsurilor la întrebări	10
7. Participarea la dezbateri pe baza proiectelor prezentate de ceilalți colegi	10
Total	100

Utilizarea acestei metode permite elevilor să își dezvolte abilitățile de a lucra în echipă, de a se organiza, de a-și gestiona eficient timpul de lucru, abilități solicitate din ce în ce mai mult pe piața muncii. Totodată permite evaluarea competențelor și a cunoștințelor dobândite de elevi în urma procesului didactic.

Un mare dezavantaj al acestei metode îl reprezintă faptul că evaluatorul nu poate ști exact care este contribuția fiecărui elev la proiect.

Autorii sunt răspunzători pentru originalitatea și conținutul lucrărilor publicate

Concluzii

Metodele pot fi clasificate din punct de vedere istoric în metode tradiționale și metode moderne sau alternative. Sunt numite metode tradiționale deoarece au fost consacrate în timp și sunt utilizate cel mai frecvent deoarece acestea asigură cadrului didactic un control mare asupra nivelului de pregătire a clasei, o apreciere amănunțită, o ierarhizare, dar și o sancționare. Metodele de evaluare alternative sau moderne indică faptul ca acestea s-au impus în practica școlară în ultimii ani și că se utilizează ori în locul, fie simultan ori în completarea celor tradiționale.

Utilizarea metodelor alternative de evaluare, încurajează crearea unui climat de învățare plăcut, relaxat, elevii fiind evaluați în mediul obișnuit de învățarea.

Proiectul este o metodă de evaluare modernă care permite elevilor să își dezvolte abilitățile de a lucra în echipă, de a se organiza, de a-și gestiona eficient timpul de lucru, abilități solicitate din ce în ce mai mult pe piața muncii. Un mare dezavantaj al acestei metode îl reprezintă faptul că evaluatorul nu poate ști exact care este contribuția fiecărui elev la proiect.

Deoarece și metodele de evaluare moderne au anumite lipsuri, dezavantaje, propun combinarea acestora astfel încât evaluarea să ofere o imagine cât mai reală a cunoștințelor și competențelor pe care le dețin elevii.

Bibliografie

- Boyne, R.; Rattansi, A., *Postmodernism and Society*, Macmillan, London, 1990;
- Cohen, L.; Manion, L., *Research Methods in Education*, Routledge, London, 1994;
- Denzin, N.; Lincoln, Y., *Handbook of Qualitative Research*, Sage Publications, London, 1994;
- Golu, Pantelimon, *Psihologie socială*, E.D.P., București, 1974;
- Predescu, M., *Psihopedagogie specială*, Universitatea de Vest, Timișoara, 1994.

PROGRAM DE INTERVENȚIE PERSONALIZAT

Prof. NUȚAȘ CRISTINA MĂRIOARA
ȘCOALA GIMNAZIALĂ NR. 1 ABRAM, BIHOR

Numele elevului: A. D

Data nașterii: 26. 05. 2009

Clasa: I

Diagnostic Psihologic: Tipul de deficiență: Deficiență mentală, nivel ușor

Echipa de caz:

Profesor pedagog ---

Numele cadrului didactic: prof. învă. primar Nuțaș Cristina

Deficiențe asociate :

Nivelul de dezvoltare constatat:

Puncte tari: • Înțelege mesaje și comenzi date; • Participă la dialoguri scurte; • Identifică corect structurile perceptiv-	Puncte slabe: • Vocabularul este sărac, limitat la cuvinte uzuale. • Elevul pronunță corect cuvintele dar are un

motrice de culoare; • Operează conștient cu structuri perceptiv-motrice de mărime: mare-mic și cu structuri perceptiv-motrice de orientare temporală: zilele săptămânii, lunile anului și anotimpurile; • Participă la activități de grup, jocuri de grup	vocabular foarte sărac. • Răspunsurile sale sunt monosilabice sau în propoziții incomplete. • Nu reușește să povestească texte auzite în clasă ori întâmplări din viața personală, pierde firul logic al acestora. • Capacitate scăzută de organizare și coordonare a acțiunilor în conformitate cu comanda verbală. • Scrie semne grafice cu trăsături tremurate fără a respecta spațiul de scris, pierde rândul, mângălește foaia. • Are probleme în ceea ce privește numărul până la 10 sau numărul descrescător, chiar și cu ajutorul obiectelor. • Face confuzii în recunoașterea structurilor • perceptiv-motrice de formă (pătrat, dreptunghi, oval) și mărime (lung-scurt, înalt-scund, lat-îngust, gros-subțire). • Are dificultăți în identificarea unor repere spațiale (deasupra-dedesubt) și temporale (înainte, după). • Nu identifică corect momentele zilei.
Oportunități: • Interes pentru activitățile școlare și extrașcolare	Amenințări: • Capacitatea de concentrare a atenției este scăzută • Acționează cu violență în unele cazuri

Perioada de implementare a programului: 1 octombrie 2016. – 11 iunie 2017

Domenii de intervenție	Obiective operaționale	Observații
Terapii specifice și de compensare: Terapia tulburărilor de limbaj	- să înțeleagă semnificația globală a mesajului oral - să sesizeze intuitiv corectitudinea unei propoziții ascultate - să distingă cuvintele dintr-o propoziție dată, silabele dintr-un cuvânt și sunetele dintr-o silabă - să sesizeze sensul cuvintelor într-un enunț dat	Se va realiza corespunzător etapelor de Terapie generală și Terapie specifică
Terapii specifice și de compensare: Terapia tulburărilor de limbaj	- să formuleze clar și corect enunțuri verbale potrivite unor situații date - să integreze cuvintele noi în enunțuri	Se va realiza corespunzător etapelor de Terapie generală și Terapie specifică pentru corectarea sunetului deficitar
Terapia educațională complexă și integrată: Terapie ocupațională;	- să identifice litere, grupuri de litere, silabe, cuvinte și enunțuri în textul tipărit și în textul de mână	Se va realiza corespunzător etapelor de Terapie educațională complexă și

Ludoterapie; Socializare.	- să sesizeze legătura dintre enunțuri și imaginile care le însoțesc - să desprindă semnificația globală a unui text citit - să citească în ritm propriu, corect un text cunoscut	integrată; Terapie ocupațională;
Terapii specifice și de compensare: Terapia tulburărilor de limbaj	- să scrie corect litere, silabe, cuvinte - să scrie corect, lizibil și îngrijit propoziții scurte	Se va realiza corespunzător etapelor de Terapie educațională complexă și integrată; Terapie ocupațională;

Matematică și științe ale naturii; Arte și tehnologii. Terapii specifice și de compensare: Terapia tulburărilor de limbaj; Psihodiagnoză, consiliere, terapie și programe de intervenție. Terapia educațională complexă și integrată: Terapie ocupațională; Ludoterapie; Socializare.	O1: să scrie, să citească numerele naturale de la 0 la 10; O2: să compare două numere cu diferență de o unitate; O3: să completeze un șir de numere; O4: să scrie vecinii numerelor; O5: să exploreze modalități variate de compunere și descompunere a numerelor în centrul 0 – 10 cu obiecte de sprijin; O6: să efectueze operații de adunare și de scădere cu numere naturale de la 0 la 10 fără trecere peste ordin cu obiecte de sprijin; O7: să rezolve probleme care presupun o singură operație dintre cele învățate. O8: să asocieze corect formele geometrice (cerc, pătrat, triunghi, dreptunghi și oval) cu obiecte din mediul înconjurător O9: să diferențieze obiecte după dimensiune: lung-scurt, înalt-scund. O10: să utilizeze corect structuri perceptiv motrice de orientare temporală: momentele zilei

PLAN DE INTERVENȚIE PERSONALIZAT PENTRU UN COPIL CU CES

PROGRAM TERAPEUTIC RECUPERATOR

Psiholog Daniela Voicea
Cabinet individual de psihologie Voicea Anica Daniela
București

Autorii sunt răspunzători pentru originalitatea și conținutul lucrărilor publicate

Aria de intervenție: Terapii specifice și de compensare

Disciplina: Terapii și activități specifice

Domeniul de intervenție: Terapia tulburărilor de limbaj

Tipul activității: individuală

Grupă de recuperare

Plan de intervenție personalizat pentru un copil cu CES
PROGRAM TERAPEUTIC RECUPERATOR- ELEV.....CLASA a IV-a

Unitate de învățare	Obiective educ-terapeutice/ Competențe	Conținuturi Tehnici terapeutice	Perioada Nr.ore	Resurse		Criterii Evaluare
				materiale	Procedura- le	
<i>ETAPA PREGĂ TITO A RE</i>	1.Familiariza- rea cu mediul cabinetului. 2. Înlăturarea fixației atenției asupra propriei persoane sau obiecte personale.	Jocuri cu caracter adaptativ. Jocuri și exerciții stimulative pentru: - formarea unui mediu psihoafectiv, înlăturarea negativismului față de vorbire, crearea încrederii în posibilitățile proprii; - formarea motivației pentru comunicare.	Săptămâna 1	Surse sonore Jucării Obiecte diverse	Explicația Demonstrația Imitația	Nivel minimal: elevul participă la joc Nivel maximal: elevul manifestă interes pentru activitățile propușe
<i>TERAPIE GENE- RALĂ</i> Stimu- lare poli senzoria lă	1.Formarea capacității de a reacționa la stimuli externi. 2. Formarea capacității de a observa și a urmări stimuli	Exerciții organizate în activități incipiente de interacțiune și explorare. Exerciții stimulative în activități de stimulare polisenzorială Activități de stimulare : jocuri de observare, urmărire cu privirea, căutarea obiectului scos din câmp vizual. Exerciții de menținere a contactului vizual la expunerea unor obiecte familiare	Săptămâna 2 Săptămâna 3	Surse sonore Jucării Obiecte diverse din cabinet	Explicația Demonstrația Imitația Exercițiul Joc didactic: „Ce este oare?”	Nivel minimal: distinge și reacționează la numele său, la vocea profesorului, caută sursa de proveniență a sunetelor. Nivel maximal: copilul manifestă intere s pentru stimulare și pentru jucăriile expuse Nivel minimal: copilul urmărește stimuli aflați în mișcare, menținând contact vizual

Autorii sunt răspunzători pentru originalitatea și conținutul lucrărilor publicate

						peste 10 sec.

<i>Unitate învățare</i>	<i>Obiective educ-terapeutice</i>	<i>Conținuturi Tehnici terapeutice</i>	<i>Resurse procedurale</i>	<i>Resurse materiale</i>	<i>Perioada</i>	<i>Criterii de evaluare</i>
I. Pregătirea psihomotorie	Dezvoltarea abilităților pentru actul lexic	• exerciții de coordonare motorie generală • exerciții pentru motricitatea fină • exerciții de coordonare • exerciții de pregătire generală grafo- motrică • exerciții pentru corectarea tulburărilor de lateralitate; articulare; de organizare spațio-temporală	-exercițiul -comparația -demonstrația -explicația	-planșe -plastilină -jucării din cabinet -binoclu	Săptămâna 3 4 5 6	<i>Nivel minimal :</i> Realizează 2 exerciții din 6 propuse <i>Nivel maximal:</i> -Realizează 5 exerciții din 6 propuse
II. Etapa inițierii în actul lexicografic Dezvoltarea abilităților necesare însușirii actului lexicografic (reactualizare cunoștințe)	1. Dezvoltarea auzului fonematic cu realizarea articulației corecte pentru fiecare sunet al cuvântului • Sincronizare mișcări oculom anuale / Exersarea mâinii dominante /Orientare în spațiu grafic • Discriminare vizuală/ kinestezico-	• Exerciții de discriminare/ pronunțare onomatopee • Exerciții pentru dezvoltarea conștientizării legăturii fonem grafem / diferențiere auditivă/vizuală a sunetelor • Exerciții pronunțare serii de silabe / logatomi / paronime • Exerciții de pronunție și diferențiere cu diferențierea primului sunet /sunet omis • Analiză fonetică, completarea cuvintelor cu foneme, formare cuvinte prin omisiuni, adăugiri, înlocuiri. • Exerciții descompunere cuvinte monosilabice în părțile componente, analiza sub aspectul structurii grafice, fonetice, semantice. • Exerciții realizate permanent vizând coordonarea	-lucru individual -ex. cu elemente grafice în spațiul caietului -ex. manevrare instrumente de scris -modelare litere din sârmă/ sfoară	-jetoane -înregistrări audio a propriei vorbiri -planșe -plastilina -hârtie colorată -alfabet ilustrat -imagini -tablouri -litere decupate -puzzle cu litere	7 8 9 10	<i>Nivel minimal :</i> Recunoaștere/denumire elemente grafice și litere de tipar / mână <i>Nivel maximal:</i> -Analiza și sinteza corectă a cuvintelor; <i>Nivel minimal :</i> -Discriminare corectă a sunetelor în 3 cuvinte monosilabice; <i>Nivel maximal:</i> -Formare 3 cuvinte prin omisiune, adăugire

Autorii sunt răspunzători pentru originalitatea și conținutul lucrărilor publicate

	motrică a literelor	oculo-motorie generală, de independență a mâinilor, degetelor, exerciții de gimnastică pentru o mână/ ambele mâini(prin imitație, apoi la cerere)				

Unitate învățare	Obiective educ-terapeutice	Conținuturi Tehnici terapeutice	Resurse procedurale	Resurse materiale	Nr.ore Perioada	Criterii de evaluare
Etapă silabei cuvântului bisilabic	Compunerea silabei și a cuvântului bisilabic Discriminarea auditivă,vizuală și kinestezico-motrică a literelor în combinații de litere, cuvinte și realizarea grafică a acestora	asocierea consoanei cu o vocală (silabe directe și indirecte, cuvinte monosilabice. ex. pentru distingerea ordinii și succesiunii sunetelor-literelor în silabe/ citire cu voce tare/ -notarea lor în caiet. ex cu silabe directe și inverse în fișe individuale, / analiza și sinteza lor. • ex cu silabe pentru formarea de cuvinte bisilabice / descompunere silabe (pe= p+e pronunțare pe)	-exercițiul comparația -demonstratia -explicația -lucru individual Ex. Autoevaluarea după model	-imagini înregistrări audio a propriei vorbiri -planșe -caiete pentru exerciții	Săptămâna 11 Săptămâna 12 Săptămâna 13	<i>Nivel minimal :</i> Formarea a *minim 2 silabe din sunete date *3 cuvinte care încep cu sunete date. <i>Nivel maximal:</i> Formarea a 3 cuvinte prin adăugire și prin înlocuire sunete-silabe
Înșușirea scris-cititului Etapă literei (fonetico / auditiv și grafo/ fonetic) Etapă silabei (cuvân-	Recunoaștere litere Identificare litere <i>Operarea cu litere</i> Recunoașterea și identificarea fonemelor și grafemelor date Compunerea silabei	• ex de găsim a literelor în cuvinte date • precizare în ce poz se află litera în cuv. • găsim exemple cu lit. învățată-scriere la tablă,caiet găsim literă studiată în exemple multiple • citire voce tare a literei diverse locații • ex cu silabe directe și inverse: consoană +vocală (m,a= am, ma) • ex descompunere a silabelor și recunoașterea fiecărei componente (se= s+e pronunțare se) • ex de analiză și	-ex.de recunoaștere denumire -stabilirea asociațiilor -modelaj tăiere, lipire, trasare de cercuri, mers pe contur, copiere	-desene lacunare -joc didactic -hârtie creioane colorate -colaj,de sen, realizarea unor lucrări manuale	Săptămâna 14 Săptămâna 15 Săptămâna	<i>Nivel minimal :</i> -execută elemente grafice simple/grafe me - <i>Nivel maximal:</i> Realizează grafia literelor cunoscute, scrie cuvinte și propoziții simple. <i>Nivel</i>

Autorii sunt răspunzători pentru originalitatea și conținutul lucrărilor publicate

Evaluare sumativă	tului bisilabic	Compunere cuvinte bisilabice	sinteză a cuvântului monosilabic : coș c- 1 literă- inițial o-	colora- re. Identifi carea după văz, pipăit -încas- trare -joc Lucru indivi- dual	-figuri geome- trice colorate -fișe -trusa “Lego”	na 17	<i>minimal :</i> -execută cu stimulare 3sarcini propane <i>Nivel</i> <i>maximal:</i> -execută cu stimulare 8sarcini propane -discrimi- nează formele pe un fond complex de forme - rezolvarea a cel puțin 2/3 din fișa de lucru - scrierea corectă după dictare
	Auz fonematic - Probe specifice care să cuprindă etapele parcurse în semestrul I	a 2-a literă-median ș- a3-a literă-final	• ex structurale cu partea inițială sau finală constantă: m -ăr,al,iau ur,ar,pa- r • ex diferențiere sunete cu punct de articulare apropiat pun-bun; rac-lac; cad-cal găsire cuvinte mono silabice în fișe individuale, citirea notarea lor în caiet. Formarea de cuvinte noi prin omisiune, adăugare, înlocuire a unui sunet,dictare de silabe, cuvinte,			Săptămâ na 17	

**PROGRAM TERAPEUTIC
DISLEXO-DISGRAFIE GRAVĂ**

SEMESTRUL II

Unitate învățare	Obiective educ- terapeutice	Conținuturi Tehnici terapeutice	Resurse		Nr.ore Perioada	Criterii de evaluare
			Procedu- rale	Material		
II Etapa inițierii în actul lexico - grafic Dezvolta- rea abilități- lor necesare însușirii actului lexico- grafic	1. Dezvoltarea auzului fonematic cu realizarea articulației corecte pentru fiecare sunet al cuvântului Sincronizare	- Ex. de pronunțare onomatopee - Ex.pentru dezvolt.conștientizării legăturii fonem grafem / diferențiere auditivă/vizuală a sunetelor - Ex. pronunțare serii de silabe / logatomi / paronime - Ex.de pronunție și diferențiere cu diferențierea primului sunet /sunet omis. Analiză fonetică, completare	-lucru individual -ex. cu elemente grafice în spatiul caietului -ex. manevrare instrumente	Jetoane înregistrări audio a propriei vorbi -planșe -plastilina -hârtie colorată -alfabet ilustrat -imagini -tablouri	Săpt.1	<i>Nivel</i> <i>minimal :</i> -execută elemente grafice simple - <i>Nivel</i> <i>maximal:</i> Realizează grafia literelor, scrie cuvinte si propoziții
					Perma	

(reactualizare cunostințe)	mișcări oculomotorii / Exersarea mâinii dominante / Orientare în spațiu grafic Discriminare vizuală/ kinestezico-motrică a literelor	cuvinte cu foneme, formare cuvinte prin omisiuni, adăugiri, înlocuiri. - Ex descompunere silabe în părți componente, analiza sub aspectul structurii grafice, fonetice, semantice. - Ex realizate permanent vizând coordonarea oculo-motorie generală, de independență a mâinilor, degetelor, exerciții de gimnastică pt. o mână/ ambele mâini (prin imitație, apoi la cerere)	de scris -modelare - litere din sârmă/sfoară	-litere decupate -puzzle cu litere	nent	simple. <i>Nivel minimal :</i> -execută cu stimulare 3 sarcini <i>Nivel maximal:</i> -execută cu stimulare 8 sarcini -discriminează formele pe un fond complex de forme
Etapă silabei (cuvântului monosilabic)	Compunerea silabei și a cuvântului bisilabic Discriminarea auditivă, vizuală și kinestezico-motrică a literelor în combinații de litere, cuvinte și realizarea grafică a acestora	asocierea consoanei cu o vocală (silabe directe și indirecte, cuvinte monosilabice). ex. pentru distingerea ordinii și succesiunii sunetelor literelor în silabe/ citire cu voce tare/notarea lor în caiet. ex. cu silabe directe și inverse în fișe individuale / analiza și sinteza lor. ex. cu silabe pentru formarea de cuvinte monosilabice cu sens/ descompunere silabe EU= E+U pronunțare eu, DA = D+A , NU = N+U , TU = T+U, OM, AC, etc	-exercițiul comparației demonstrative -explicația lucrului individual -exercițiul autoevaluării după model	-imagini înregistrări audio proprii -planșe -caiete pentru exerciții	Săpt2	<i>Nivel minimal :</i> Formarea orală a *minim 2 silabe din sunete date *3 cuvinte care încep cu sunete <i>Nivel maximal</i> Formarea orală a 3 cuvinte prin adăugire-înlocuire de sunete-silabe

Unitate învățare	Obiective educ-terapeutice	Conținuturi Tehnici terapeutice	Resurse procedurale	Resurse materiale	Perioada	Criterii de evaluare
Însușirea scris-cititului ANALIZ	Recunoaștere litere Identificare litere	- ex de găsim a literelor în cuvinte date - precizare în ce poziție se află litera în cadrul cuvântului - găsim exemple cu lit. învățată-scriere la tablă, caiet	-ex.de recunoaștere denumire, stabilire a asociațiilor	-desene lacunare -joc didactic -hârtie colorate	Săpt.3	<i>Nivel minimal :</i> -execută elemente grafice simple/grafe

A SINTEZ A (fonetico/ auditiv și grafo/ fonetic)	Operarea cu literele majuscule	găsire literă studiată în exemple multiple • citire voce tare a literei diverse locații	modelaj tăiere, lipire, trasare de cercuri, mers pe contur, copiere , colorare.	-colaj ,desen, realizare a unor lucrări manuale -figuri geometri ce colorate, -fișe -trusa “Lego”	Săpt.4	me
	Recunoașterea și identificarea fonemelor și grafemelor	• ex cu silabe directe și inverse: consoană +vocală (ex.M,A = MA, AM)	Identica- rea după văz, pipăit -încas- trare -joc lucru indivi- dual		Săpt.5	- Nivel maximal: Realizează grafia literelor cunoscute, scrie cuvinte și propoziții simple.
Etapa silabei	Compunerea descompunerea silabei	• ex descompunere a silabelor și recunoașterea fiecărei componente (S E= S+E pronunțare SE) • ex de analiză și sinteză a cuvântului monosilabic : cap c- 1literă- inițial a- a 2-a literă-median p- a3-a literă-final • ex structurale cu partea inițială sau finală constantă: M-AC, M- UU, M –IAU, CA-P, PA-P, SA-P • ex diferențiere sunete cu punct de articulare apropiat PUN- BUN ; RAC- LAC; CAD - CAL • găsiți la cerere de cuvinte mono silabice în fișe individuale, citirea- notarea lor în caiet			Săpt.6	
	Compunere cuvinte monosilabice prin adăugare				Săpt.7	Nivel minimal : -execută cu stimulare 3sarcini propane Nivel maximal: -execută cu stimulare 8sarcini propane discrimina ză formele pe un fond complex de forme
Etapa exersării cuvântu- lui monosi- labic						
	Analiza și sinteza lexico- grafică a cuvintelor	• Ex de analiză și sinteză a cuvântului monosilabic și bisilabic. • Exemplu: CAL C- prima literă, aflată în partea stângă A-a 2-a literă,se află în partea de mijloc L-ultima literă, se află în partea dreaptă. Ex structurale, de diferențiere a cuvintelor paronime : CAL, MAL, VAL, ȘAL.	-joc didactic -exercițiul -demonstra- ția explicația -modela- rea -analiza -sinteza	-jocuri și jucării -CD-uri -calculator -soft-uri lego	Săpt.8	Nivel minimal : Discriminare auditivă, vizuală ,kinestezică a silabelor direct- indirecte Nivel maximal Analiza și sinteza fonetică cuv.monosila

						bice(c+v) monosilabice (c+v+c) monosilabice (v+c) monosilabice (v+c+v) bisilabice

<i>Unitate învățare</i>	<i>Obiective educ-terapeutice</i>	<i>Conținuturi Tehnici terapeutice</i>	<i>Resurse procedu- rale</i>	<i>Resurse materia- le</i>	<i>Nr.ore Perioada</i>	<i>Criterii de evaluare</i>
Etapa exersării cuvântu- lui monosi- labic	Accentuarea corectă a cuvintelor și reglarea ritmului respirator	Ex structurale, cu partea inițială sau finală constantă. Exemplu: AT OM AS AR UR CO S	-compara- ția -scriere pe tablă,caiet -exercițiul	-imagini -înregis- trări audio ale propriei vorbiri	<i>Săpt.9</i>	<i>Nivel minimal :</i> -execută cu stimulare 3sarcini propane <i>Nivel</i>
	Respectarea spațiului grafic Orientarea statică și dinamică	Ex pentru diferențierea sunetelor cu punct de articulare apropiat; găsirea în propoziții scrise a cuvântului scris sau auzit. Exemplu: TEL –CEL CAL- CAR MĂR- PĂR PUN- BUN	-demonst- rația -explicația -modelarea	-planșe -caiete pentru exerciții	<i>Săpt.11</i>	<i>Nivel maximal:</i> -execută fără stimulare 8sarcini propane <i>Nivel</i>
	Recunoașterea rapidă a cuvântului	Găsirea –citirea cuvintelor în text, făcând analiza și sinteza până la fonem și grafem	-analiza -sinteza -compara- ția		<i>Săpt.12</i>	<i>Nivel minimal :</i> Formarea *minim 2 silabe din sunete date *3 cuvinte care încep cu sunete date.
	Operarea cu cuvinte Înțelegerea sensului	Compuneri cuvinte din silabe date. Completare cuvinte cu silabe lipsă. Ordonare silabe pentru a forma cuvinte cu sens	-scriere pe tablă,caie t	Fișe individu- ale		<i>Nivel maximal</i> Formarea a 6cuvinte prin adăugire și prin înlocuire de sunete

Etapa cuvânt poli- silabic	Analiza și sinteza lexico- grafică a cuvintelor	Exerciții de analiză/sinteză cuvinte polisilabice Exerciții de scriere pe tablă a cuvintelor polisilabice în serii și grup în funcție de dificultate	-joc didactic -exercițiu	-jocuri si jucării -CD-uri audio	<i>Săpt.13</i>	<i>Nivel minimal :</i> -execută cu stimulare 3sarcini propane
	Accentuarea corectă a cuvintelor cu reglarea ritmului respirator	Exerciții de citire de sintagme care conțin paronime sau structuri inversate Exerciții de citire cu voce tare și copiere a unor texte scurte cu nivel de dificultate redus.Dictare.	-demon- strația -explicația	-calcula- tor -soft-uri logo -imagini	<i>Săpt.14</i>	<i>Nivel maximal:</i> -execută fără stimulare 6sarcini propane
Etapa exersării Cuvântu lui mono și bi silabic	Operarea cu cuvinte	Exerciții de citire de texte cu dificultăți variabile, exerciții de scriere a propozițiilor compuse din cuvinte sudate între ele	-trasare elemente cu creionul- aer, caiet,nisip, etc	-înregis- trări audio a propriei vorbiri	<i>Săpt.15</i>	<i>Nivel minimal :</i> -execută cu stimulare scrierea corectă după dictare
	Înțelegerea sensului cuvintelor	Exerciții de citire expresivă /scrierea cuvintelor Exerciții de citire /scriere a cuvintelor cu scopul descifrării structurii cuvântului Exerciții de potrivire verbe/ substantive : se dă un substantiv și din mai multe cartonașe se alege cel cu verbul potrivit	-analiza -sinteza -compara- ția	-planșe -caiete pentru exerciții -plastilina	<i>Săpt.16</i>	<i>Nivel maximal:</i> -execută fără stimulare Compuner ea unui text cu minim 4 ortograme <i>Nivel minimal :</i> -execută cu stimulare 3sarcini propane <i>Nivel maximal:</i> -execută fără stimulare 6sarcini propane
	Evaluare formativă continuă	- Exerciții despărțirecuvinte în silabe-compunere silabe în cuvinte polisilabice - Ex structurale cu partea inițială sau finală constantă : MURĂ RA- PIDĂ - ȚE Exercițiile propuse se vor repeta cu regularitate	-scriere pe tablă, caiet	-hârtie colorată -lipici		
		<i>Evaluarea nivelului</i>				Citirea

EVALU- ARE sumativă	Evaluarea nivelului lexiei și grafiei	<i>achizițiilor necesare scris- cititului , a atitudinii și motivației față de scris citit</i> • <i>Alcătuirea de minim 5 cuvinte prin adăugire sau înlocuire de cuvinte</i> • <i>Transcriere</i> • <i>Citirea /scrierea corectă a unui cuvânt / text scurt</i>	-formulare cuvinte, propoziții simple cu cuvinte noi -formularea de propozi- ții folosind cuvinte date, imagini -Transfor- marea cuvintelor simple prin adăugare silabă la cerere -dictare -transcriere	tablouri liste de cuvinte -fișe de lucru Fișe de evaluare	<i>Săpt.17</i> <i>Săpt.18</i>	/scrierea corectă de silabe/cuvi nte/propoz itii date Scrierea corectă după dictare Compune- rea unui text scurt Participa- rea la jocul didactic Citirea în stafetă, pe roluri, independ- entă, model a minim două tablouri de cuvinte Realizarea unui “caiet- vocabulary” cu cuvinte noi Folosirea cuvintelor noi pentru a forma propoziții Completa- rea fișelor individuale

Demersuri psihopedagogice integrate în tulburările din spectrul autist Plan de servicii personalizat

Profesia :profesor
Numele:Topliceanu (Toma) Oana Roxana
Centrul Scolar pentru Educație Incluzivă
Târgu Neamț

Informatii generale despre subiect

Numele și prenumele elevului: R.A.

Locul și data nașterii: 27 iunie 2003,Tg.Neamț

Clasa : a VI a

Scoala: Centrul Școlar pentru Educație Incluzivă Tg.Neamț

Forma de școlarizare: Școlarizare în Centrul Școlar pentru Educație Incluzivă Tg Neamț

Profesor:T.O

Domiciliul: Sat.Grumăzești Jud.Neamț

Familia:

Parinții

Mama

Nume și prenume. R.A

Ocupatia :Profesor franceză

Tata

Nume și prenume:R.V.

Alte date despre familie: Subiectul R.A. are o soră în vârstă de 10 ani dezvoltată normal atât din punct de vedere fizic cât și psihic.În familie nu s-au înregistrat alte forme de deficiențe fapt constatat în urma istoricului medical.

Dezvoltare fizică:

R.A. are înălțime normal 1,60 cm și greutate de 65 Kg.

Rezultatele evaluării complexe

Diagnostic: În urma expertizelor medicale, psihologice și psihiatrice s-a constatat la vârsta de 2 ani și jumătate faptul că subiectul R.A. prezintă o serie de tulburări comportamentale fundamentale care se datorează unor defectiuni genetice, ale unor interacțiuni dintre gene sau mutații rare fiind diagnosticat cu TSA

Grad de deficiență: elemente din spectrul Autist

Date psihopedagogice :

Limba română:

Autorii sunt răspunzători pentru originalitatea și conținutul lucrărilor publicate

Scriere: Copie literele, le recunoaște însă nu formează cuvinte cu ele. Literele le deformează, scrie sub forma mare, știe să se semneze însă nu scrie după dictare.

Citire: Citește în mod cursiv (a învățat de la televizor să citească) însă nu respectă semnele de punctuație. Nu înțelege ceea ce citește, nu poate formula ideii cu ceea ce a citit.

Matematică

Scriere: Scrie cifrele deformat sub formă mare, le recunoaște până la 100 însă nu efectuează calcule .

Forma de autonomie și orientare

Orientare în timp: citește ceasul, a achiziționat informații generale despre noțiunea temporală știe zilele săptămânii și cele patru anotimpuri ale anului.

Orientare în spațiu: se orientează în clasă, știe unde este poziționată banca lui, a achiziționat parametri fundamentali pentru orientarea spațială.

Organizare senzorio-perceptivă :

- **Percepție vizuală:** recunoaște culorile, formele, mărimile (mare, mic).
- **Percepție auditivă:** recunoaște unele sunete (lătratul câinelui, pisica, motorul mașinii etc).
- **Percepție tactilă:** identifică mărimea obiectelor prin mare sau mic.

Autonomie personală

- **Autoservire:** își ia singur materialul didactic, haina de pe scaun, lucrează în unele momente și fără ajutor, mănâncă diferite obiecte, încercuiește sau subliniază imagini la cerere, face incastre, mănâncă corect diferite jucării, forme de construcție cu cuburi, creionul, pixul, caietul, știe să se îmbrace singur.
- **Socializare:** este un copil verbal, înțelege ceea ce i se cere, execută pe moment apoi ignoră comenzile, are crize de nesiguranță, repetă în mod insistent reclamele văzute, nu colaborează cu colegii de grupă. Este dezinteresat, uneori apatic față de colegii de clasă sau de persoanele care îl înconjoară. Nu este atent la detalii, rezolvă sarcinile date la clasă după propriile reguli, răspunde la unele cereri în condițiile unei motivări puternice. Manifestă un interes deosebit pentru mașini, cunoaște toate mărcile mașinilor. În relații cu ceilalți manifestă un eșec clar în încercarea de a stabili contacte cu cei din jur. Nu intră într-o rutină de comunicare cu cei din clasă.
- **Comportament psihomotoric:** are o dezvoltare fizică corespunzătoare vârstei, întâmpină în unele momente dificultăți de orientare spațială, are deprinderi de igienă personală, stabilitate, lateralitate, cunoaște schema corporală. Se plimbă mereu prin clasă, întâmpină dificultăți menținerea atenției în timpul jocurilor sau a altor activități, se cele mai multe ori se opune în realizarea unor sarcini.

Trăsături de personalitate și procese

R.A. este un elev sociabil, prietenos, comunicativ, ușor iritabil în momentul în care i se interzice să facă ceva, nu este agresiv cu cei din jur.

Gândirea :- de cele mai multe ori nu este coerentă

Memoria : -prezintă memorie de scurtă durată

Imaginația :- slab dezvoltată

Atenția:- este retras de cele mai multe ori, nu este atent la detalii, rezolvă sarcinile după propriile criterii, în condiții de motivare execută sarcinile date.

Intervenții anterioare: În anul anterior R.A. a fost sub supraveghere și tratament de specialitate.

Scopul programului de intervenție: - Sprijinirea elevului în depășirea dificultăților provocate de deficiența pe care o are în rezolvarea sarcinilor impuse de curricula școlară.

Nivelul de plecare : dificultăți în scriere și asimilarea cunoștințelor generale.

PUNCTE	TARI	(elemente care pot fi	NEVOI (lucruri esențiale pe care elevul ar

dezvoltate)	trebui sa le invete)
Să proceseze un text Să urmărească instrucțiunile cu prompteri vizuali Să utilizeze diverse programe vizuale pentru schimbările produse .	Să folosească strategii de calmare atunci când este nervos sau simte anxietate Să își dezvolte responsabilitatea pentru materialele didactice . Să folosească strategii în cazul schimbărilor care intervin. Să reducă independența față de profesor în rezolvarea sarcinilor de lucru.

Proiect de intervenție personalizată

Perioada de intervenție septembrie 2017–iunie 2018

Membrii echipei responsabile

- **Psiholog școlar**
- **Profesor –educator de la clasă**
- **Profesor psihopedagog de la clasă**
- **Parinti**

Scopul

Oferirea de sprijin al elevului în vederea dezvoltării anumitor componente psihomotorii (atenție, memorie, lateralitate, coordonare oculo-motorie) prin intermediul abilităților pe care elevul le posedă.

I. Domeniul de intervenție cognitiv : Limba română

Scop

Utilizarea limbajului oral pentru a-și exprima dorințe, nevoi în vederea diminuării comunicării alternative.

Obiective

- Dezvoltarea abilităților de a alege.
- Dezvoltarea vocabularului.
- Să identifice maxim o idee din textul citit.
- Să utilizeze corespunzător cuvintele folosite.
- Să citească în ritm propriu.
- Să recunoască literele citite.
- Să identifice literele pe care le scrie.
- Să formuleze propoziții simple.

Obiective pe termen scurt	Metode și mijloace didactice	Perioada de intervenție	Criterii de apreciere a progreselor	Metode și instrumente de evaluare
Dezvoltarea abilităților de a alege	R.A va folosi limbajul oral în pentru a-și consolida utilizarea anumitor cărți sau obiecte. Se va lucra cu imagini, cărți cu imagini și diferite fraze.	3 luni	R.A. va citi propoziții diferite pentru a comunica cu cei din jur.Va folosi anumite fraze sau imagini ca drept suport de	Evaluarea orală va alterna cu cea scrisă,
Dezvoltarea	R.A va utiliza computerul unde			

vocabularului Să citească corect și fluent	găsește diferite programe pentru a crea stoca în dicționarul personal . Se lucrează pe baza de imagini și pictoriale	3 luni, cu prelungire după caz	comunicare Obiectivul va fi atins când R.A. va demonstra o creștere în	Aprecieri stimulative
Să citească cuvinte din 2-3 silabe	Jocuri de conștientizare a legăturii între fonem și semnul grafic corespunzător -Să definească imagini și să depisteze sunetele inițiale -Să identifice litere într-o ordine aleatorie -Programe software pentru lectura -Practici directe folosind diferiți indici de înțelegere a materialului didactic	3 luni cu prelungire după caz	Identifică literele Diferențiază literele mari de cele mici R.A. va folosi indici strategici o cel puțin o dată pe zi	Feedback Aprecieri verbale Stimulente
Să scrie corect literele	Să identifice litere cunoscute dintr-o propoziție Să citească diferite propoziții Să răspundă la întrebări pe baza propozițiilor Să alcatuiască propoziții cu diferite cuvinte Să denumească obiecte din imagini diferite Să formuleze propoziții cu ajutorul imaginilor Să denumească elemente din imagini, culori etc. Să citească propoziții simple Să scrie corect numele de persoane și propriul nume Să scrie corect, ordonat și cât mai îngrijit	1 luna după caz se reia activitatea	Recunoaște sunetele Recunoaște literele Citește cursiv o propoziție Formulează propoziții din 2-3 cuvinte observând imaginile Citește propoziții din 2-3 cuvinte Scrie propriul nume (nume de familie, prenume, clasa)	Evaluare și cu reactualizare Aprecieri stimulative

Evaluarea periodică

Obiective realizate : Elevul citește fluent, identifică literele din texte, recunoaște imagini, le descrie cu ajutorul din partea profesorului, nu alcatuiește propoziții pe baza imaginilor, nu alcatuiește propoziții cu anumite cuvinte.

Dificultăți întâmpinate: Elevul nu stăpânește noțiunile de baza este incoerent, irascibil, nu execută decât prin stimulente anumite sarcini, este distras nu este atent, revine mereu la rutina lui zilnică, nu vrea abateri de la drumul bine conturat de el, refuză noutăți .

Metode cu impact :

Pozitiv- activitate frontală sau individuală, jocul, conversația, explicația,

Negativ- evaluare orală, activitate în grup.

În urma efectuării evaluării periodice și după derularea proiectului de intervenție pe perioada de 6 luni s-a constatat faptul că elevul nu deține elemente generale de învățare în ritm propriu, are nevoie de sprijin permanent , este greu să-i eliminăm rutina, nu respectă în totalitate indicațiile date. Elevul în continuare are un ritm propriu de rutină și de învățare iar dacă acesta nu este respectat conduce la deconectarea totală a elevului.

Implicarea părinților în program:

Recomand părinților să se implice în mod direct în educația copilului acordându-i sprijinul de care are nevoie în rezolvarea sarcinilor de lucru date acasă.

Domeniul de intervenție : *Socio-afectiv – emoțional (comportament-independență)*

Scop

Dezvoltarea nivelului de responsabilitate în vederea rezolvării și finalizării sarcinilor de lucru

Obiective

- Dezvoltarea comportamentelor emoționale
- Reducerea de comportamente distructive
- Dezvoltarea abilităților de a achiziționa noi comportamente pozitive
- Dezvoltarea simțului pentru responsabilitate prin intermediul schimbărilor de program în perioade de tranziție .

Obiectivele	Activități	Perioada de timp	Criterii de apreciere a progreselor	Metode și instrumente de evaluare
Dezvoltarea interesului de colaborare cu cei din jur.	Implic elevul în grupe de lucru periodice și îi încredințez sarcini elementare de lucru (da foia, da creionul , alege culoare roșie, da caietul lui X, dă jucarie lui Y etc.)	2 luni (după caz se reia activitatea)	Desenează Trasează linia Participa la jocuri Colaborează, Se integrează în grupul de joacă R.A. va scădea din comportamente distructive până la 25% în primele două luni.	Activitate practică Evaluări orale
Reducerea de comportamente distructive	Intariri pozitive pentru comportamente adecvate Cresterea frecvenței imediate de intarire pozitive	2 luni		Activități practice
Dezvoltarea de a achiziționa noi comportamente pozitive	Utilizarea de simboluri , diverse obiecte colorate pentru a comunica diverse sarcini și pentru a se stabili reguli pentru fiecare sarcină propusă	3 luni (după caz se reia activitatea)	Se va înregistra succesul în momentul în care R.A. va reuși să termine sarcina	Stimulente Aprecieri verbale

Dezvoltarea abilităților de a achiziționa noi comportamente pozitive	Intăriri, consolidări astfel încât să ii dezvoltăm lui R.A. încrederea în sine pentru a se descurca singur între diferite activități Utilizarea unui program flexibil pentru a se putea muta la următoarea activitate fără rețineri. Activitățile din timpul programului sunt flexibile pentru ca R.A. să se poată adapta cu ușurință	3 luni (după caz se reia activitatea)	singur, să finalizeze fiecare sarcină propusă și să nu renunțe la sarcini. Obiectivul va fi îndeplinit când R.A. va realiza în mod independent diferite activități atât în clasă cât și în afara ei.	
Dezvoltarea interesului pentru cei din jur	Implică elevul în activități la clasă. Îl responsabilizez cerându-i în fiecare zi să facă ceva pentru cei din jur sau pentru el.		Se implică în activități	
Dezvoltarea interesului de colaborare			Respectă regulile impuse Respectă pe cei din jur Contribuie la activități Arată interes față de sarcini	
Dezvoltarea interesului către stimuli sociali Dezvoltarea abilităților de comunicare	Introduc sarcini de lucru (desene, scheme, imagini) pe care va trebui să le rezolve împreună cu un alt coleg. Jocuri de construcție împreună cu alt elev. Să respecte reguli în timpul activităților propuse. Să respecte colegii din jurul lui. Să se implic Să respecte regulile impuse în timpul jocurilor sau altor activități . Să-și aducă contribuția, îndeplinirea unor sarcini			

Evaluare periodică

Obiective realizate

Elevul dezvoltă comportamente emoționale față de doi colegi este mai comunicativ pe o perioadă scurtă de timp , a dezvoltat un interes aparte pentru anumite activități.

Dificultăți întâmpinate

Autorii sunt răspunzători pentru originalitatea și conținutul lucrărilor publicate

Elevul este apatic, își impune bariere în comunicație cu ceilalți, arată în unele momente dezinteres pentru cei din jur, refuză rutina impusă de colegi. Folosește cu greu unele instrumente sau unele jucării, are un ritm propriu, o rutină proprie de la care se abate foarte greu. Nu execută unele comenzi atunci când i se cere, se implică mai greu în anumite activități, refuză anumite reguli impuse de jocuri.

Metode de impact

- **Pozitiv**-conversația, explicația
- **Negativ**-jocul didactic

În urma evaluării, elevul R.A a rezolvat 60% din situații independente, iar în resturile cazurilor a cerut ajutor prin intermediul cardurilor colorate. R.A are momente în care revine la izolare, intorțit, este apatic în majoritatea timpului, însă contribuie la îndeplinirea sarcinilor propuse, însă de cele mai multe ori nu termină sarcinile arătând dezinteres spre final de activitate. Se concentrează pe o perioadă mai lungă de timp, acceptă doi colegi în compania lui, le caută compania, se implică activ în jocurile de construcție, incastre și puzzle. Respectă cu greu regulile jocurilor, își orientează atenția pentru anumiți stimuli sociali și emoționali. I se poate oferi sprijin doar în momentele în care el dorește sprijin.

Obiectivele au fost atinse cu succes și recomand monitorizarea elevului prin intermediul regulilor precum și continuarea terapiei.

Implicarea părinților în program

Se recomandă părinților să desfășoare acasă jocuri de socializare sau jocuri de grup să-i ofere sprijin și să-l monitorizeze zilnic activitățile pe care le desfășoare în timpul liber.

Domeniul de intervenție : psihomotric

Obiective

Dezvoltarea capacității de recunoaștere a componentelor spațiale

Dezvoltarea capacității de orientare spațio-temporală

Dezvoltarea abilităților oculo –motorii.

Obiective	Activități	Perioada	Indicatori de evaluare	Evaluare
Capacitatea de orientare spațio –temporală Dezvoltarea capacității de recunoaștere a componentelor spațiale	Exerciții de mișcare sus-jos, dreapta-stanga, înainte –înapoi, Jocuri de coordonare –Unde este banca -Unde este tabla -Unde este fereastra etc. Introducere desene și observare directă a noțiunilor dreapta, stânga, în față, în spate etc. Jocuri cu mingea	3 luni	Corectitudinea respectării comenzilor Precizarea corectă a pozițiilor obiectelor	-observare sistematică Aprecieri verbale Feedback Probe practice
Dezvoltarea abilităților oculo-motorii	Exerciții și jocuri de mișcare Exerciții și jocuri pentru musculatură fină și grosieră Exerciții efectuate pe loc și în deplasare Exerciții cu diferite obiecte preferate de elev	3 luni	Execuția corectă a comenzilor date : subliniază, taie, încercuiește, scrie etc.	-probe practice Aprecieri verbale

Evaluare periodică

Obiective realizate

Elevul reușește să se orienteze corect în spațiu .

Elevul recunoaște anumite componente spațiale

Are capacitate de orientare spațială

A dezvoltat abilități oculo –motorii.

Dificultăți întâmpinate

Are momente în care elevul manifestă interes față de propria vestimentație sau de vestimentația colegilor de clasă, manifestă un interes deosebit față de anumite obiecte sau jocuri cum ar fi puzzle-ul, incastu și minge. Reacționează la zgomote puternice sau la gălăgie și devine agresiv dacă scapă obiecte din mână.

Preferă repetitivitatea în cadrul jocurilor folosind în timpul jocurilor nisipul, mingea, apa, hârtia. Evită jocurile în colectiv sau activitățile cu mai mulți de doi copii, lipsandu-i total imaginația și creativitatea.

Metode de impact

- **Pozitiv :** activitatea individuală, jocuri cu obiecte preferate
- **Negativ:** activitatea de grup, jocuri de grup.

Revizuirea programului

Se recomandă revenirea la anumite sarcini de lucru în grup.

Observație finală a proiectului de intervenție

Elevul își schimbă starea emoțională la intervale scurte de schimb mai ales în momentul în care se simte observat generându-i nervozitatea, apatie, dezinteres pentru activitate. Nu intră în rutină de comunicare cu cei din jur abandonand activitățile, are nevoie permanent de sprijin din exterior, iar activitățile de lungă durată îl obsese și îi proacă stări de disconfort.

Contactul vizual lipsește de cele mai multe ori, nu se concentrează pe ceva anume, se uită în gol și nu este atent la ceea ce este în jurul lui. Îi lipsește creativitatea și este marcat în jocuri de caracterul repetitiv.

Recomandări:

- Sarcinile propuse spre rezolvare să fie diversificate
- Periodic va fi necesar să se elaboreze programe de intervenție personalizate la sfârșitul unor capitole
- Este necesară colaborarea cu consilierul școlar pentru cunoașterea intereselor elevului, psihologul școlar, logoped, psihopedagog, profesor educator și părinți.

Relevanța și rolul studiului de caz în conceperea unui demers intervențional în terapia tulburărilor comportamentale

Profesor psihopedagog Cristina Cernat
Centrul Școlar de Educație Incluzivă Nr. 2 Comănești

De ce o argumentație pro domo pentru utilizarea studiului de caz ca instrument de bază, ca punct de pornire al oricărui demers de intervenție (plan de servicii personalizat, program de intervenție

personalizat, set de măsuri psihopedagogice corective, etc)?

Explicația este pe cât de simplă, pe atât de logică și pragmatică, iar complexitatea, provocărilor cazului pe care-l voi descrie demonstrează încă o dată necesitatea practică a acestui instrument și importanța lui în conceperea unui program de intervenție personalizat adecvat. O prezentare succintă a datelor relevante ale cazului ar include următoarele aspecte esențiale.

Elevul M.P.S este descris de toate cadrele didactice din școală, nu doar de cele care lucrează efectiv cu el, drept un "elev problemă", cu multiple și grave probleme comportamentale: furt (de la colegi, personal școală, localnici), agresivitate fizică/verbală, comportament opozant mai ales în situații de frustrare (foarte ușor declanșabilă și din motive insignifiante, puerile). În aceste condiții "provocarea" de a lucra cu elevul la orele de consiliere individuală/de grup m-a determinat să pornesc demersul corectiv de la realizarea unui profil psihocomportamental care să aibă în vedere cunoașterea contextului și a dinamicii relațiilor familiale (care evident sunt o cauză și potențează "comportamentele problemă"), relațiilor de la nivelul clasei (unde pot exista persoane pe care să le valorizeze și care pot funcționa drept "persoane resursă").

Aspectele urmărite sunt importante din dublă perspectivă: ce "actori" pot folosi / și în ce măsură? și care sunt "pârghiile" sensibile", cu valoare pentru subiect prin care pot acționa pentru a realiza o schimbare comportamentală?

Gândind demersul intervențional din această perspectivă, evident că primul pas a fost realizarea unui studiu de caz care să ia în calcul toate datele legate de contextul familial, școlar, factori declanșatori/de menținere /factori valorizanți pentru subiect și din care să derive pârghiile de acțiune propriu-zise.

Date biografice și sociale semnificative:

Elevul M.P.S este născut la data de 11.07.2001 în loc.Comănești, jud.Bacău, având domiciliul în comuna Măgirești, jud. Bacău.M.P.S este elev în clasa a VIIa B la Centrul Școlar de Educație Incluzivă Nr.2 Comănești, începând din anul 2012, anterior urmând cursurile Școlii Gimnaziale Măgirești.

Elevul provine dintr-o familie organizată, având încă 3 frați(2 surori și un frate, mai mari de vârstă) și condiții materiale și de trai curent de nivel mediu. Ca și situații de menționat privind dinamica și calitatea relațiilor familiale se remarcă absența prelungită a mamei(plecată perioade lungi în străinătate, până recent, când din cauza problemelor de sănătate a rămas acasă), în perioada absenței acesteia întreaga responsabilitate a problemelor de gospodărire familială revenindu-le copiilor.

De asemenea, în perioada absenței mamei, elevul a manifestat puternice sentimente de deprivare afectivă, dată fiind relația de atașament emoțional semnificativ față de mamă, în această perioadă problemele de reactivitate emoțional-comportamentală fiind extrem de accentuate și practic aproape imposibil de controlat. Tatăl nu a manifestat niciodată un interes constant semnificativ în raport cu aspectele educaționale, problemele școlare sau de comportament ale copiilor, mama fiind cea care păstrează un raport constant cu cadrele didactice ale școlii, e drept, mai mult la inițiativa/solicitarea acestora.

De altfel, nivelul de educație al ambilor părinți este foarte redus, neavând finalizate decât 4 clase, de mici fiind angrenați în muncile agricole și de creștere a animalelor în familiile de proveniență.

Date medicale semnificative

Datele existente în dosarul elevului evidențiază un istoric medical normal, fără probleme medicale deosebite, o stare generală de sănătate bună. Nu există date referitoare la aspectele medicale prezente la naștere sau în primii 2 ani de viață.

Date relevante privind ruta școlară și debutul școlar al elevului în noua instituție

În perioada 2009 – 2012 a urmat cursurile Școlii Gimnaziale Măgirești, repetând clasa a II-a de două ori. Începând cu anul 2012 este înscris la C.S.E.I. NR. 2 Comănești, în clasa a IIa.Tabloul

comportamental și al achizițiilor instrumentale de bază al elevului, în momentul preluării clasei de către actualul profesor diriginte în anul 2014(începutul clasei a IVa), indică următoarele aspecte semnificative în ceea ce privește frecvența și modul în care interferau și influențau negativ activitatea școlară:

- În timpul activităților școlare manifesta dezinteres, neatenție, comportament bizar întrerupând frecvent activitatea prin intervenții fără legătură cu subiectul activităților desfășurate
- Nu știa să scrie decât cu litere de tipar, nu știa să citească, nu avea noțiuni de calcul matematic
- Nu avea răbdare să ducă la bun sfârșit o sarcină
- Fura de la colegi și de la cadrele didactice din școală
- Fugea de la ore
- Era agresiv verbal și fizic cu colegii de clasă și alți elevi din școală fără un motiv concret/ fără să fie în vreun fel provocat

Date psihopedagogice semnificative

Din punct de vedere psihic, conform datelor din Certificatul de Orientare Școlar-Profesională elevul prezintă deficiență mintală ușoară(Q.I=65), celălalt diagnostic fiind de tulburări comportamentale. Gândirea predominant concret-intuitivă, reproductivă, se constată predominanța funcțiilor de achiziție comparativ cu cele de elaborare, capacitate deficitară de analiză și sinteză, precum și de generalizare; este prezentă capacitatea de categorizare, de rezolvare de probleme simple(cu/ fără suport intuitiv-concret). Memorie- mecanică, involuntară, de scurtă durată, predominant vizuală, volum și fidelitate de nivel mediu, deficit în stocarea/ reactualizarea informațiilor de lungă durată.

Atenția- involuntară, fluctuantă, dependentă de interesul pentru activitatea respectivă, dificultăți semnificative în concentrarea în sarcini de lungă durată, volum și distributivitate deficitare.

Limbaajul- vocabular restrâns noțional, incorect structurat din punct de vedere gramatical, tulburări la nivel citit-scris-calcul; se remarcă scrierea cu omisiuni, înlocuiri de litere, disortografii, discaligrafii; poate efectua operații de calcul matematic în concentrul 0-1000.

Voința-fluctuantă, inegală, selectivă, dependentă de atractivitatea sarcinii de lucru și recompensă

Aspecte relevante din punct de vedere comportamental:

În timpul activităților de consiliere de grup desfășurate anul acesta am remarcat prezența următoarelor probleme/ aspecte semnificativ majore privind modalitatea de raportare la sine/ la ceilalți/la (ne)respectarea regulilor micro/macrosociale:

- ✓ Capacitate empatică extrem de scăzută în raport cu nevoile/ emoțiile/sentimentele celorlalți, chiar o insensibilitate exacerbată față de aceștia, primând doar obținerea propriilor satisfacții imediate
- ✓ Tendința permanentă de a disimula, de a minți, în absența unor rațiuni practice (în sensul de a evita o eventuală pedeapsă/ sau de a scăpa dintr-o situație incomodă), aspect evident și din aspectul mimico-postural(evitarea privirii, unui contact vizual normal), ceea ce implică, mai ales având în vedere frecvența cât și absența oricărei tendințe de autocenzurare, aspecte prezumtiv patologice(comportament predominant mitomanic)
- ✓ Temperament predominant coleric cu tendința de a reacționa exploziv și necontrolat în raport cu diferite situații aparent banale
- ✓ Impulsivitate, irascibilitate accentuată, tendința de a reacționa exagerat/ necontrolat la etichetări ce fac referire la comportamente trecute sau prezente referitoare la furt/ minciună/violență
- ✓ Instabilitate emoțională accentuată și intoleranță la frustrare
- ✓ Episoade frecvente de agresivitate verbală/fizică

Autorii sunt răspunzători pentru originalitatea și conținutul lucrărilor publicate

Ca și aspecte pozitive pe care le-am observat pe parcursul activităților de consiliere și care pot fi valorizate în demersul intervențional propriu-zis:

- **Reacționează pozitiv** la orice solicitare(inclusiv de a veni în sprijinul colegilor cu idei, păreri) atunci când **valorizat, încurajat, apreciat**
- **Își acceptă/ recunoaște greșelile**(inclusiv comportamentul disimulativ) în măsura în care modul și tonul pe care i se spune asta nu implică etichetare, jigniri, sau atitudini moralizatoare
- De altfel apelul la conștiința morală ...”nu e bine să furi, să minți...” nu au nici un ecou , nici o valoare în sine,lucru explicabil dacă ținem cont de gravitatea comportamentelor disruptive menționate anterior, mult mai bine funcționând relevarea aspectelor practice ce țin de practicarea unor comportamente alternative dezirabile(ex. pentru a gestiona situația cu elevul cu care are conflicte frecvente, singurul aspect care a funcționat a fost sugestia practică că acesta fiind în clasă terminală va merge în altă școală și nu va mai exista situația de proximitate între ei).

Ca și mențiune, am remarcat că aceasta este o tactică general valabilă în cazul subiectului, în sensul urmăririi obținerii unui beneficiu din orice situație/comportament(nu neapărat la nivel material) și odată relevat acest aspect tendința spre autosugestionare în sensul comportamentului dorit devine aproape, fără excepție, realizabilă.

Data fiind complexitatea tabloului psihocomportamental al elevului și multiplelor probleme pe care le poate genera la nivelul dinamicii clasei/ școlii am inițiat/elaborat , consultând dirigintele clasei un program de intervenție desfășurat în mare parte în cadrul activităților de consiliere individuală/de grup și focalizat pe ameliorarea comportamentelor-problemă menționate anterior.

Obiectivele programului de intervenție personalizat/ Sugestii privind conținuturi, activități:

- **Îmbunătățirea capacității de autocunoaștere/ dezvoltării capacității empatică prin activități de consiliere individuală/ de grup/la nivelul clasei de tipul:**
  - Cine sunt eu? Eu și oglinda mea...Tricoul meu personalizat...Calitățile/defectele mele? Cum mă ajută? Cum mă împiedică... în viața de zi cu zi, în meseria pe care mă gândesc să o fac...
  - Identifică emoția!...Înțeleg ce simt ceilalți?!... Cum apar emoțiile?(ex. teme: ” Palmierul emoțiilor”, „Viata...un ghem de ațe”, Șervețele colorate... „Baloane vesele...baloane supărate”), etc
- **Creșterea capacității de comunicare și relaționare interpersonală/ a autocontrolului emoțional/ comportamental :**

Ex. de activități:

  - ✓ „Roata vorbăreată” (înțelegerea comunicării: asertive, agresive, pasive)
  - ✓ „Semaforul conflictelor”(identificarea situațiilor conflictuale și a modalităților de rezolvare a lor)
  - ✓ „Tu vrei asta, eu vreau asta”(identificarea modalităților eficiente de comunicare în situații conflictuale),....”Conflicte ca-n povești”...
  - ✓ Activități de conștientizare a agresivității/ impactului asupra propriei persoane și asupra celorlalți/ identificarea unor strategii eficiente de exprimare afuriei
Ex. teme:„Amprente”....”Urmele din carte”...., „Pălării colorate”...”Ochelarii fermecați”,etc.
  - ✓ Activități de conștientizare/autoaplicare a ABC-ului terapiei rațional-emoțive: înțelegerea propriilor emoții și comportamente și abordarea lor rațional-practică
  - ✓ Povești terapeutice pentru înțelegerea/dezvoltarea toleranței la frustrare (V.Waters),etc.

Autorii sunt răspunzători pentru originalitatea și conținutul lucrărilor publicate

- **Dezvoltarea capacității de autoapreciere a diferitelor trăsături de caracter/comportamente și conștientizarea consecințelor pe termen scurt/lung:**

Exemple de activități:

- ✓ Cum și la ce mă ajută la școală /în viață să fiu....punctual, cinstit, să nu mint.... să nu fur...
- ✓ Audiție/vizionare povești audio/video despre lăcomie, minciună, furt,etc, urmate de discuții de grup vizând înțelegerea informațiilor vehiculate
- ✓ Vizionare filme video/materiale power-point despre violență....tipuri....consecințe
Obs: Acest mod (impersonal) de a discuta problemele reale ale subiectului prin intermediul personajelor din povești, filme, activităților bazate pe art-terapie vizează acceptarea/ interiorizarea lor voluntară mai ușoară de către subiect și înțelegerea, cel puțin la nivel cognitiv-rațional, a comportamentelor negative și a consecințelor asupra propriei persoane/ relațiilor cu ceilalți
- **Monitorizarea permanentă a comportamentului(la orele de consiliere/ la nivel de clasă) prin stabilirea unui sistem de recompense,,negociat” de comun acord cu elevul:**
  - ✓ Stabilirea unui sistem de genul ” Plicul meu cu comportamente bune”cu evaluare săptămânală/ lunară și cu recompensare(cu valoare pentru subiect) la sfârșitul anului școlar
- **Formularea recomandărilor pentru diriginte/ profesorul educator /părinți în scopul întăririi comportamentelor dezirabile:**
  - ✓ Consiliere individuală părinți(mamă)
  - ✓ Consultare consilier-cadre didactice de la clasă ori de câte ori situația o impune

Notă: După un semestru de activități de consiliere individuală/de grup, desfășurate conform tematicii planificate în programul de intervenție, se constată modificări comportamentale pozitive vizibile nu doar la orele desfășurate împreună(unde participă voluntar, cu interes și “plăcere”) ci și la nivelul relațiilor interpersonale cu colegii de clasă/ școală, acest lucru neexcluzând faptul că nu există încă multe aspecte problematice de reglat la nivel emoțional-comportamental.

Bibliografie:

Benga, O :”Jocuri terapeutice”, Ed.ASCR, Cluj-Napoca, 2002

Drugaș, I.:”101 aplicații arterapeutice în consilierea copiilor”, Editura Primus, Oradea, 2010

Lemeni, G., Porumb M.(coordonatori) :” *Consiliere și orientare-Ghid de educație pentru carieră.Activități pentru clasele V-VIII*”, Editura ASCR, Cluj-Napoca, 2004

Peseschkian, N:”*Povești orientale ca instrumente de psihoterapie*”,Ed.Trei,București,2005

Petermann, F., Petermann, U:“ *Program terapeutic pentru copii agresivi*”, Editura RTS,ClujNapoca, 2006

Waters ,V:”*Povești raționale pentru copii*”, Ed. ASCR,Cluj-Napoca, 2003

www.youtube.ro

Integrarea copiilor cu autism în învățământul de masă

Student: Elena Gabriela Rusu
Facultatea de Științe ale educației, Suceava

Motto:

Autorii sunt răspunzători pentru originalitatea și conținutul lucrărilor publicate

„Adevărata siguranță se găsește mai degrabă în solidaritatea socială decât în efortul individual izolat.” (Dostoievski)

În ultima parte a secolului XX, printre prioritățile educaționale s-a aflat și asigurarea accesului la educație pentru toți copiii, în conformitate cu Declarația Drepturilor Copilului și cu principiul „egalizării șanselor” atât categoriilor de persoane din sistemul public cât și din sisteme alternative educaționale. Datorită Declarației Conferinței UNESCO de la Salamanca din anul 1994 sa hotărât că școlile incluzive sunt acele școli deschise și prietenoase unde se urmărește flexibilitatea curriculumului. De aceea strategiile învățării trebuie adaptate astfel încât să corespundă diversității și numeroaselor stiluri de învățare și dezvoltare a elevilor. Astfel s-a ajuns la integrarea copiilor cu autism în învățământul de masă, dar nu numai, ci și a copiilor cu diferite dizabilități, aceștia fiind numiți copii cu cerințe speciale – CES și readaptarea curriculumului în funcție de nevoile acestora.

Sunt o mulțime de întrebări pe baza integrării și cum s-ar putea integra un copil cu autism în învățământul de masă. Vom începe prin a ne răspunde la una dintre întrebări și de a cunoaște care sunt domeniile integrării pentru a putea înțelege mai bine ce presupune acest lucru.

Ce este integrarea?

Integrarea presupune acceptarea necondiționată, includerea organică a tuturor persoanelor luate împreună dar și a fiecărui individ luat separat și oboșnuirea acestora cu un mediu străin.

Domeniile integrării școlare pentru copiii cu cerințe educative speciale sunt:

domeniul instituțional - școli pentru toți copiii, reglementări legislative, servicii de sprijin;

domeniul curriculumului școlar – delimitări ale curriculumului comun, de bază, diferențiat, adaptat; sistemul unitar de formare a personalului didactic.

Prin încadrarea a formelor de integrare școlară a copiilor cu cerințe speciale, un criteriu fundamental de diferențiere se referă la durata prezenței copilului cu cerințe speciale în școala obișnuită. Astfel, putem întâlnii:

- forme de integrare totală – elevul cu cerințe speciale își petrece tot timpul în școlile obișnuite cu excepția eventualelor programe terapeutice;
- forme de integrare parțială – elevul cu cerințe speciale petrece doar o parte din timpul său în școala obișnuită.

Din altă perspectivă, în baza aceluiași criteriu, putem identifica următoarele forme de integrare:

- integrare totală – copilul integrat participă activ la activitate;
- integrarea parțială – copilul participă doar la anumite activități școlare și extrașcolare;
- integrarea ocazională – copilul cu dizabilități participă în comun cu ceilalți copii la activitățile școlare;
- integrarea individuală – atunci când un copil se integrează într-o clasă obișnuită;
- integrarea în grupuri mici – se realizează atunci când un grup de 2-3 copii se integrează într-o clasă obișnuită;
- clase integrate – atunci când se realizează integrarea unei clase într-o școală obișnuită.

Odată cu înțelegerea în mare parte a integrării și ce presupune acest lucru, cu toții vă întrebați ce este autismul și cum se manifestă el.

Ce este AUTISMUL?

Autismul este cel mai cunoscut dintre tulburările invazive de dezvoltare – TID, care sunt de origine biochimice sau asociate unei probleme genetice. Mesajele transmise la creier sunt prost receptate și interpretate. Este o tulburare neurobiologică de dezvoltare, severă, mai des întâlnită decât SIDA, diabetul sau sindromul Down.

Autismul se manifestă la nivelul a trei sfere:

prima ține de interacțiunea socială care este aproape inexistentă la autism, inclusiv lipsa de empatie;

apoi, la nivelul comunicării, copilul cu autism are probleme în a-și exprima sentimentele, gândurile și chiar există tulburări de dezvoltare a limbajului;

a treia sferă ține de comportament, care este unul stereotipal și cu o rutină foarte bine stabilită.

Citind despre autism și observând că este o tulburare invazivă, poate va-ți pus întrebarea ...

Ce NU este AUTISMUL?

În primul rând, să spunem că este evident și se observă. Dar...

NU este o boală;

NU este contagios;

NU este o afecțiune a copilăriei, care se remediază sau dispare brusc la vârsta adultă;

NU este același lucru cu retardul mintal;

NU definește copilul;

NU este cel mai rău lucru care i s-ar fi putut întâmpla unui copil.

Autismul NU te face un părinte mai puțin bun, doar pentru că cel mic are ieșiri incontroabile, nu înseamnă că este prost-crescut, răsfățat sau obraznic. Este important să știm că autismul NU se poate vindeca cu ... nimic. Dar este o tulburare a cărei simptome se pot ameliora semnificativ. Copilul cu autism poate avea o calitate a vieții foarte bună, foarte apropiată de cea a unui copil fără autism, atât timp cât face terapie și este susținut mereu.

Probabil vă gândiți cum se integrează un copil cu autism în societate, cum relaționează cu cei din jur dar și de ce unii dintre ei sunt foarte atașați de o anumită jucărie sau lucru. Sunt o mulțime de persoane cu autism care în mare parte s-au recuperat dar sunt și persoane care nu au avut nicio șansă la recuperare. Vă gândiți probabil că aceste persoane nu au o viață socială prea bună deoarece sunt criticați sau în cel mai rău caz persoanele „fug” de ele și încearcă să le evite.

Pentru a putea integra un copil cu autism în învățământul de masă trebuie în primul rând să îl înțelegem pentru ca acesta să poată relaționa cu cei din jur. Deoarece un copil cu autism percepe lumea în alt mod decât noi, el va gândi în conformitate cu modul său de percepere. Pentru a-l educa într-o manieră potrivită este foarte important să înțelegem felul sau de a gândi.

Există trei teorii cognitive despre gândire, care în mare parte explică comportamentele.

- Coerența centrală: a înțelege întregul și a oferi o semnificație concretă.
- Funcții executive: a planifica și a organiza sarcinile într-un mod flexibil.
- Teoria minții: a cunoaște interiorul altei persoane și a ține cont de acesta și totodată de a te cunoaște și pe tine.

Aceștia au și un comportament diferit față de obiecte sau jucării. Ei folosesc aceste obiecte în scopul de a-și distrage atenția de la anumite lucruri și de a se relaxa. Autiștii au tendința de a se retrage, de a se izola, aceste reacții se petrec pe fondul neînțelegerii stimulului recepționat. Copiii cu autism folosesc obiecte în mod inadecvat deoarece cu ajutorul acestora își provoacă proprii stimuli astfel creându-și o stare de confort. Stimulul provocat de copil îl ajută să se îndepărteze de ceilalți stimuli care îl bombardează și pe care nu-i înțelege.

Școala incluzivă se concentrează mai ales pe învățarea strategiilor necesare rezolvării problemelor de viață cotidiană, într-o manieră cooperantă și solidară, unde procesul de predare și cel de învățare sunt simultane, unde fiecare elev „învață cum se învață”, unii de la alții, fără competițiile și ierarhiile arbitrare, în spiritul respectului și acceptării celor din jur.

Cu toții am auzit de autism dar niciodată nu am investigat și nu am încercat să înțelegem mai bine ceea ce se întâmplă cu persoanele cu autism mai ales cum se integrează aceste persoane în învățământul de masă.

Bibliografie:

Autorii sunt răspunzători pentru originalitatea și conținutul lucrărilor publicate

Predescu, L. „*Autismul nu este marginea prăpastiei.*”, Pitești, Editura Paralela 45, 2015
Gherguț, A. „*Psihopedagogia persoanelor cu cetințe speciale*”, Ed. a II-a Iași, Editura Polirom, 2006
Gherguț, A. „*Psihopedagogia specială*”, Ed. a III-a, Iași, Editura Polirom, 2013
Willaye, Eric și Magerotte, Ghislain (2008) „*Evaluation et Intervention aupres des comportements-defis. Deficience intellectuelle et / ou autisme.*” Bruxelles, Groupe De Boeck SA
<http://asociatiaidentity.ro/esti-in-cautare-de-raspunsuri/tulburarea-de-spectru-autist-tsa/>

PROGRAM DE INTERVENȚIE PERSONALIZAT

Profesor psihopedagog Alexandra Șchiopu
Școala Gimnazială Specială „Maria Montessori”, Bacău

Școala Gimnazială Specială “M. Montessori”

Subiectul: B.I.

Clasa: a III-a A

Diriginte: B.L.

Diagnostic psihologic: deficiență mintală moderată

Diagnostic logopedic: dislalie polimorfă; sdr. dislexo-disgrafic

Perioada: 16.10.2017 – 15.06.2018

Tipul activității: corectiv-terapeutică

Obiectiv general (scopul activității):

- Formarea și dezvoltarea capacității de comunicare orală și scrisă
- Înlăturarea/ameliorarea deficiențelor de pronunție
- Dezvoltarea expresivității comunicării

Obiective pe termen lung: (16 X 2017– 15 VI 2018):

- Ameliorarea tulburărilor psihomotrice
- Perfecționarea abilităților implicate în actul lexico-grafic
- Consolidarea unei pronunții corecte

Obiective pe termen mediu: (16 X 2017 – 2 II 2018):

- Exersarea deprinderilor de exprimare corectă și clară
- Dezvoltarea auzului fonematic

Obiective formativ-terapeutice:

Pe parcursul activității se va urmări:

- a. să se creeze un climat afectiv pozitiv care să-i stimuleze pe elevi
- b. eleva să interacționeze pozitiv cu celălalt coleg de grupă pe toată durata programului de terapie

Autorii sunt răspunzători pentru originalitatea și conținutul lucrărilor publicate

- c. eleva să manifeste interes și implicare în activitățile desfășurate pe parcursul ședinței de terapie

DATA/ PERIOADA	OBIECTIVE TERAPEUTICE	ACTIVITĂȚI	METODE ȘI MIJ. DE REALIZARE	OBS.
Septembrie – Octombrie 2017	1.Cunoașterea subiectului 2.Înlăturarea negativismului față de vorbire 3.Creearea încrederii în propriile posibilități 4.Familiarizarea cu mediul logopedic 5. Creearea unei atitudini pozitive față de corectare Dezvoltarea motricității și ritmicității generale Formarea capacității de a observa și urmări stimuli Dezvoltarea atenției Formarea capacității de sinteză și analiză Formarea capacității de comparație Exersarea vocii	- antrenarea elevului în diverse situații în vederea diagnosticării și orientării procesului terapeutic; - aplicarea unor probe ce vizează: motricitatea grosieră și fină, capacitatea de orientare spațială și temporală, capacitatea de discriminare fonetică, lateralitatea, schema corporală, vorbirea reflectată și independentă, deprinderile lexico-grafice; - jocuri cu caracter adaptativ la mediul de corectare (într-o ambianță plăcută, jocuri pentru testarea cu planșe a vorbirii, jucării, alfabetul ilustrat); - jocuri la alegere pentru a observa cum acționează copilul fără indicații (din proprie inițiativă); - ex. de gimnastică și miogimnastică care să antreneze toate părțile corpului; - activități de stimulare polisenzorială; jocuri de mișcare, observare, urmărire, căutare; - jocuri cu efecte luminoase, sonore; imitarea unor expresii emoționale sau mișcări corporale; - ex. de asociere obiect-obiect și obiect-imagine; jocuri de construcție, jocuri de identificare a elementelor lipsă, suprapunere de imagini; identificarea absurdului în imagini ; - ex. de sortare a elementelor după un criteriu concret; ex.-joc de tipul : « Prin ce se aseamănă...prin ce se	-testarea psihopedagogică -convorbirea și dialogul cu elevul și aparținătorii săi -diagnosticarea complexă -jocul didactic Demonstrația prin mișcare Imitația Jocul Imitația Conversația Imagini Obiecte jucării Imitația Conversația	

Octombrie - Noiembrie 2017	Exersarea aparaturii fono- articulator. a) Antrenarea motricității obrajilor b) Antrenarea motricității labiale c) Antrenarea motricității linguale d) Antrenarea mișcărilor mandibulare e) Antrenarea mișcărilor velo- palatine Educarea respirației, a echilibrului între inspirație și expirație, mărirea capacității pulmonare	deosebesc ? » ; - ex. de vocalizare în ritm lent, moderat, rapid și cu intensitate diferită (în șoaptă, obișnuit, tare) Umflarea alternativă a obrazilor. Fluieratul, suflatul, ținutul buzelor. Exerciții de întindere, de rotunjire a buzelor, formarea unei pâlnii cu buzele, acoperirea unei buze cu cealaltă (alternativ), vibrarea buzelor. Mișcări rapide și ritmice de scoatere și retragere a limbii, mișcări spre dreapta-stânga, etc. Exerciții de ridicare și coborâre ritmică a mandibulei, mișcări spre dreapta și spre stânga, înainte înapoi, imitarea rumegatului, mușcătura. Exerciții de imitare a căscatului, sforăitului, a tusei, mișcări de degluție și înghițire. Exerciții pentru expirație (suflarea- umflarea balonului, stingerea lumânării), exerciții pentru inspirație (mirosirea). Exerciții pentru învățarea respirației diferențiale(alternarea inspirației/expirației pe cele două nări). Exerciții de respirație cu sunet concret (instrumente muzicale), în fața oglinzii, cu prelungirea treptată a expirației. Exerciții libere de respirație în timpul mersului sau în stare de repaus. - ex. de pronunțare a unor serii de silabe opuse luate din cuvinte paronime; - Exerciții de diferențiere auditivă la nivelul perechii consoană surdă-sonoră (s-z, p-b, c-g, f-v, t-d etc.) - Exercițiu-joc de diferențiere auditivă și de vorbire reflectată (“frământări de	Jetoane Imitația Demonstrația articulatorie Oglinda logopedică Exercițiul demonstrație Imitația Instrumente de suflat Exercițiul Imitația Oglinda logopedică Imagini color Soft educațional Exercițiul-joc Demonstrația articulatorie Exercițiul Imitația Oglinda logopedică	- ex. pentru dezvoltarea mobilității org. fonoarticul atorii vor fi efectuate timp de 5 min. la începutul fiecărei ședințe logopedice - ex. specifice educării respirației vb. și non- vb. vor fi reluate timp de 5 min. la începutul fiecărei ședințe logopedice Exercițiile specifice emiterii sunetelor
	Educarea auzului fonematic			

Decembrie 2017	Realizarea gimnasticii specifice emiterii sunetelor deficitare: “s-z”	limbă” pentru perechile “consoană surdă- consoană sonoră”) - ex. de identificare a primului și ultimului sunet dintr-un cuvânt ilustrat în imagini; - ex. de identificare a poziției unui anumit sunet (inițial, median, final) în cadrul cuvântului; - ex. de transformare a cuvintelor prin înlocuire de sunete sau silabe; - pronunțare ritmică prin denumire de imagini, obiecte, acțiuni, ale căror denumiri se deosebesc printr-un singur sunet; - jocuri hazlii în care sunetele deficitare se repetă; - ex. de pronunție reflectată a unor versuri ritmate.	Metoda fonetică analitico-sintetică Exercițiul Compunerea Comparația sonoră Jetoane Fișe de lucru Alfabetul ilustrat Litere magnetice Soft educațional	deficitare vor fi reluate la începutul fiecărei ședințe logopedice (5 min.)
	“ș-j”	- întredeschiderea buzelor; - întredeschiderea și descoperirea ușoară a dinților; - lățirea vârfului limbii; - alipirea marginilor laterale ale limbii de dinții de sus; - ridicarea cerului moale al gurii; - trecerea aerului expirat prin jgheab, apoi printre dinți – se obține sunetul “ș”; - coardele vocale vibrează – se obține sunetul “z”. - rotunjirea buzelor și scoaterea lor puțin înainte; - întredeschiderea dinților; - ridicarea vârfului limbii în spatele gingiei de sus; - ridicarea marginilor limbii și alipirea lor de molarii superiori; - constatarea suflului de aer cald și puternic pe dosul palmei – pentru sunetul “ș”; - constatarea vibrării coardelor vocale (prin palparea laringelui) – pentru sunetul “j”. - sprijinirea marginilor limbii pe molarii superiori; - așezarea vârfului limbii în spatele alveolelor incisivilor superiori;	Metoda fonetică analitico-sintetică Exercițiul Compunerea Comparația sonoră Jetoane Fișe de lucru Alfabetul ilustrat Litere magnetice Soft educațional	
Ianuarie 2018	sunetul “r”			
	Consolidarea sunetului “ș”: • În silabe			

Februarie 2018	• În cuvinte Diferențierea sunetului “S” de sunetele cu care se confundă: • S – Z • S – Ș • S – Ț Diferențierea sunetului “Ș” de	➤ În silabe directe cu prelungirea sunetului ➤ În silabe directe, fără prelungirea sunetului ➤ În silabe cu consoana în poziție intervocalică, cu vocale similare ➤ În silabe cu consoana în poziție intervocalică, cu vocale diferite ➤ În silabe inverse cu prelungirea sunetului ➤ În silabe inverse, neprelungite ➤ În logatomi ➤ În silabe cu combinații consonantice ➤ Cuvinte cu fonemul în poziție inițială: - cuv. monosilabice: “șef”, “șac”, “șir”... - cuv. bisilabice: “șură”, “șale”, “șuncă”... - cuv. polisilabice: “șervețel”, “șampanie”... ➤ Cuvinte cu fonemul în poziție mediană: “ușă”; “roșu”; “poștă”... ➤ Cuvinte cu fonemul în poziție finală: « cocoș », « cireș », « oraș »... ➤ Cuvinte în care fonemul ș” se află precedat sau urmat de o consoană: “școală”, « borș »... ➤ Structuri verbale progresive prin adiție ➤ Transformare a cuvintelor prin înlocuire de silabe: Șa- le; - lul ; - hul ; - siu ; - tră. - ex. de rostire a unor serii de silabe opuse luate din cuvinte paronime: sa-za; se-ze; si-zi; so-zo; su-zu; Sa-șa; se-șe; si-și; so-șo; su-șu; Sa-ța; se-țe; si-ți; so-țo; su-țu (cu sesizarea diferențelor articulatorii); - ex. de sortare a imaginilor, pe două coloane, în funcție pe prezența sunetelor perechi: S-Z; S-Ș; S-Ț” la începutul cuvântului (obținut prin denumirea imaginilor); - ex. de pronunție reflectată a cuvintelor paronime cu sunetele	Metoda fonetică analitico-sintetică Exercițiul Compunerea Comparația sonoră Jetoane Fișe de lucru Alfabetul ilustrat Litere magnetice Soft educațional Exercițiul Observația Jetoane Jocuri	

martie 2018	sunetele cu care se confundă: • Ș – J Consolidarea sunetului “R”: • În silabe	perechi (“sare – zare”; “soc – șoc”; “sap – țap” etc.); - ex. de rostire a unor serii de silabe opuse luate din cuvinte paronime: șa-ja; șe-je; și-ji; șo-jo; şu-ju (cu sesizarea diferențelor articulatorii); - ex. de sortare a imaginilor, pe două coloane, în funcție pe prezența sunetelor perechi: Ș sau J la începutul cuvântului (obținut prin denumirea imaginilor); - ex. de pronunție reflectată a cuvintelor paronime cu sunetele perechi (șoc – joc; șură – jură; șale – jale etc.).	Jetoane Imagini Fișe de lucru Materiale ppt.	
Aprilie 2018	• În cuvinte Diferențierea sunetului “R” de sunetele cu care se confundă: • R – L	➤ În silabe directe cu prelungirea sunetului ➤ În silabe directe, fără prelungirea sunetului ➤ În silabe cu consoana în poziție intervocalică, cu vocale similare ➤ În silabe cu consoana în poziție intervocalică, cu vocale diferite ➤ În silabe inverse cu prelungirea sunetului ➤ În silabe inverse, neprelungite ➤ În logatomi ➤ În silabe cu combinații consonantice ➤ Cuvinte cu fonemul în poziție inițială: - cuv. monosilabice: “rac, “roz”, “rad”... - cuv. bisilabice; “ramă”, “rață”, “roată”... - cuv. polisilabice: “ridiche”, “revistă”... ➤ Cuvinte cu fonemul în poziție mediană: “pere”; “sarmale”; “vară”... ➤ Cuvinte cu fonemul în poziție finală: « popor», « pahar », « penar »... ➤ Cuvinte în care fonemul r” se află precedat sau urmat de o consoană: “gard”, «cruce »... ➤ Structuri verbale progresive prin	Jocuri Jetoane Imagini Fișe de lucru Materiale ppt Ex-joc Explicația Alfabetul ilustrat Fișe de lucru Imagini Jetoane Șablon cu litere Ex.-joc Explicația Conversația dirijată	

Octombrie – decembrie 2017	TERAPIA DISLEXO- DISGRAFIEI <i>Specificul învățării grafo- lexice a consoanelor:</i> M, N, F, V, S, Z, Ș, J, Ț, R, L, P, B, T, D, C, G	adiție ➤ Transformare a cuvintelor prin înlocuire de silabe: Ra- mă; - nă ; - de ; - sol ; - mură. - ex. de rostire a unor serii de silabe opuse luate din cuvinte paronime: ra- la; re-le; ri-li; ro-lo; ru-lu (cu sesizarea diferențelor articulatorii); - ex. de sortare a imaginilor, pe două coloane, în funcție pe prezența sunetelor perechi: R sau L la începutul cuvântului (obținut prin denumirea imaginilor); - ex. de pronunție reflectată a cuvintelor paronime cu sunetele perechi (rac – lac; var – val; rup – lup etc.). - ex. de pronunțare corectă a sunetelor consonantice; - ex. de identificare în plan imagistic a cuvintelor care încep cu sunete consonantice; despărțirea lor în silabe și reprezentarea grafică a numărului acestora; - ex. de realizare a asocierilor fonem- literă-grafem; - ex. de asociere literă mare de tipar- literă mică de mână; - ex. de sortare a imaginilor în funcție de sunetul consonantic inițial; - ex. de realizare grafică a literelor mari și mici de mână cu ajutorul punctelor de sprijin și fără; - dictări de consoane în ordine aleatorie. - Exerciții de ascultare a unor mesaje cu suport intuitiv-concret (jocuri de punere în corespondență a unui cuvânt cu imaginea potrivită, a unei propoziții cu imaginea potrivită) - Formularea răspunsurilor la întrebări, plecând de la imagini pe diverse teme - Povestirea, pe bază de întrebări, a unui fragment de poveste audiat. - realizarea de asocieri logice între	Fișe de lucru Imagini Ex.-joc Conversația dirijată Jetoane Obiecte Soft educațional Demonstrația articulatorie Comparația sonoră Metoda fonetică analitico- sintetică Litere și silabe decupate Imagini Fișe de lucru Metoda fonetică analitico- sintetică Comparația sonoră și grafică Litere și silabe decupate Imagini Fișe de lucru Cartonașe cu cuvinte	
decembrie 2017 ianuarie 2018	Vocabular și semantică Înțelegerea semnificației globale a mesajului oral Formularea de răspunsuri legate de situații de viață, întâmplări Îmbogățirea vocabularului	- Exerciții de ascultare a unor mesaje cu suport intuitiv-concret (jocuri de punere în corespondență a unui cuvânt cu imaginea potrivită, a unei propoziții cu imaginea potrivită) - Formularea răspunsurilor la întrebări, plecând de la imagini pe diverse teme - Povestirea, pe bază de întrebări, a unui fragment de poveste audiat. - realizarea de asocieri logice între	Fișe de lucru Imagini Ex.-joc Conversația dirijată Jetoane Obiecte Soft educațional Demonstrația articulatorie Comparația sonoră Metoda fonetică analitico- sintetică Litere și silabe decupate Imagini Fișe de lucru Cartonașe cu cuvinte	

Februarie – martie 2018	activ și pasiv Etapa cuvântului: 1. Recunoașterea și reproducerea, în scris și citit, a cuvântului: - analiza și sinteza lexică și grafică a cuvintelor; - accentuarea corectă a cuvintelor, reglarea ritmului respirator, respectarea spațiilor. 2. Despărțirea corectă în silabe (fonetic și grafic).	perechile de cuvinte care se potrivesc, cu explicarea alegerii făcute; - realizarea unor ex.-joc: „Prin ce se aseamănă?”, „Prin ce se deosebesc?”; - găsirea imaginii care nu se potrivește într-o serie dată, cu explicarea alegerii făcute; - ex. de sinonimie, antonimie- cuvinte asemănătoare și cuvinte cu înțeles opus: „Cum mai putem spune?”; „Dacă nu e, cum e?”; omonime în imagini: ex. de unire a imaginilor cu aceeași denumire, dar înțeles diferit (ex. ochi, rachetă, paletă, broască...).	Exercițiul Explicația Conversația	
Aprilie – mai 2018	3. Scrierea corectă	- Tehnici pentru evidențierea structurii fonetice a cuvântului prin analiză și sinteză fonetică; - Tehnici pentru evidențierea structurii grafice a cuvântului prin copiere și dictare; - Exerciții de copiere și dictare de cuvinte monosilabice, bisilabice; - Exerciții de citire cu voce tare a șirurilor de cuvinte și accentuarea corectă a cuvintelor; - Tehnici de citire a cuvintelor prin metoda despărțirii în silabe (se citește fiecare silabă și apoi cuvântul întreg); - Tehnici de despărțire a cuvintelor bisilabice a căror silabe se termină cu aceeași vocală; - Tehnici pentru despărțirea în silabe, când două consoane alăturate se găsesc între două vocale; - Exerciții de compunere, citire și scriere de cuvinte mono/bisilabice (eventual trisilabice) cu literele însușite; - Exerciții de copiere a cuvintelor despărțite în litere sau silabe pentru a se memora, analiza corect elementele	Exercițiul Explicația Conversația Explicația Conversația Exercițiul Soft educațional Jocuri Planșe Materiale ppt. Fișe de lucru	

Iunie 2018	EVALUARE	componente. - Exerciții de copiere, pe verticală, a literelor sau silabelor unui cuvânt - Exerciții de copiere de cuvinte, scrise cu litere de tipar sau cursiv, pe model; - Exerciții de dictare de cuvinte, însoțită de numerotarea fiecărei litere; de numerotarea silabelor; - Completarea cuvintelor lacunare cu literele sau silabele lipsă; - Ex. de dictare de cuvinte izolate sau incluse în text simplu care conțin sunete/grafeme ce provoacă confuzii de natură vizuală/fonetică; - Exerciții de dictare de cuvinte care încep cu aceeași silabă; - Exerciții cu litere, silabe decupate; - Tehnici de diferențiere fonetică și grafică între consoanele perechi, între grafeme diferite, datorită asemănării lor etc. Exercițiile ce se vor efectua vor urmări parcurgerea obiectivelor și activităților terapeutice recuperatorii realizate pe parcursul semestrului: - ex. de pronunție a cuvintelor ce conțin sunetele afectate (siflante, șuierătoare, vibranta „R”) în diferite poziții și alcătuire de propoziții cu acestea; Ex. de identificare grafeme, precizarea sunetului inițial și final în cuvânt, realizare de asocieri fonem-literă-grafem, formarea de cuvinte mono- și bisilabice.	Explicația Conversația Exercițiul Soft educațional Jocuri Planșe Materiale ppt. Fișe de lucru Jocuri Materiale ppt. Fișe de lucru	

BIBLIOGRAFIE:

Anca M., *Logopedie*, Ed. Presa Universitară Clujeană, Cluj-Napoca, 2002
 Burlea G., *Tulburările limbajului scris citit*, Ed. Polirom, Iași, 2007

Autorii sunt răspunzători pentru originalitatea și conținutul lucrărilor publicate

Hațegan C.B., *Logopedia. Terapia tulburărilor de limbaj. Structuri deschise*, Editura Trei, București, 2016

Tobolcea I., Soponaru C., *Logopedie. Strategii terapeutice în corectarea tulburărilor de limbaj*, Editura Universității “Alexandru Ioan Cuza”, Iași, 2013.

Studiu de caz

prof. Mustață (Nistor) Elena Vasilica
Centrul Școlar pentru Educație Incluzivă
Târgul Neamț

Date generale

Nume și prenume: N.A

Data nașterii: 2.09.2003

Vârsta: 14 ani

Locul nașterii: Tg.Neamț, jud. Neamț

Studii: 6 clase

Cetățenia: română

Religia: ortodoxă

Domiciliul: sat B, com B, jud. Neamț

Instituția de ocrotire: Centrul Școlar pentru Educație Incluzivă Tg.Neamț

Diagnosticul

În urma expertizelor de către echipa multi-disciplinară (medicale, psihologice și psihice), s-a constatat faptul că N.A suferă de autism prin discontact, prezintă agresivitate psihică și fizică asupra propriei persoane și are manifestări hiperchinetice.

N.A este nonverbal prezentând întârziere în dezvoltare psihică și de limbaj.

Anamneza personală

În timpul sarcinii mama nu a consumat nici un fel de medicație, sarcina a decurs normal, iar copilul s-a născut la 9 luni prin cezariană.

A dezvoltat un gângurit normal, iar la vârsta de 12 luni a început să meargă. Primele cuvinte au fost la 1 an și jumătate. Comportamentul său era normal pentru vârsta la care se înregistra. La vârsta de doi ani și jumătate mama a observat un comportament diferit față de cel care îl avea până în acel moment. Copilul avea probleme de limbaj, de comportament, nu mai răspundea la nume, dificultăți în exprimare verbală, devenise foarte retras, nu era atent, refuza să stea în brațe, lipseau mișcările anticipatorii atunci când sunt luați în brațe, manifesta dezinteres pentru persoanele din jurul lui, nu intra în rutină cu cei din jur, nu își orienta atenția către diverși stimuli din exterior etc.

Anamneza familială

N.A. este al doilea copil din familie. Primul copil s-a născut normal fără probleme de dezvoltare fiind un copil cu rezultate deosebite în lumea sportului, practica canotaj. La nașterea lui N.A mama avea 32ani și tatăl 35 ani. Mama este absolventă de liceu, a terminat 12 clase și lucrează în prezent la un ghișeu de Lotto. Tatăl este inginer constructor și lucrează la o firmă din Piatra Neamț.

Regimul de viață din familia N. este unul echilibrat, mama fiind o bună gospodină, o mama iubitoare, devotată familiei și interesului superior al copiilor. Relațiile cu ceilalți membri ai familiei sunt foarte bune familia fiind susținută moral și financiar de către bunici, unchi și mătuși.

Recomandări

Autorii sunt răspunzători pentru originalitatea și conținutul lucrărilor publicate

S-au recomandat tratamente neuroleptice și instituirea unui program educațional de specialitate cuprinzând stimularea psihică și tratament logopedic.

Manifestare a sindromului Autist la începutul terapiei

N.A prezintă puternice tulburări de atenție și afectivitate față de cei din jur. Este atașat de mama însă nu prezintă atașament față de tată și de ceilalți membri ai familiei. Reacționează când mama se îndepărtează de lângă el, devenind agresiv cu sine și manifestă reacții violente asupra obiectelor.

Nu suportă să fie atins, nu-si fixează privirea asupra persoanelor din jurul lui, este absent, dă impresia că nu aude ceea ce i se spune, evită contactul cu ceilalți elevi din clasă, nu-l interesează nici un fel de jucărie. Îi lipsește caracterul imaginativ și creativ. Este un copil nonverbal, și reacționează la zgomote puternice devenind agresiv cu sine. Nu are fixații și nu manifestă interes deosebit pentru anumite obiecte

Date privind procesele psihice

Atenție : N.A. se concentrează cu greu la activitate, este instabil, nu este atent la detalii, rezolvă sarcinile după propriile lui criterii.

Percepție : Este una lacunară.

Memorie: Predomină memoria de scurtă durată

Limba și comunicare: N.A este nonverbal, emite doar anumite sunete și cuvântul ”mama”, iar în ceea ce privește comunicarea este mimico-gestuală, neînțeligibilă, înțelege anumite informații după mai multe repetări.

Imaginația: este săracă.

Afectivitate: N.A. este un copil emotiv, imatur din punct de vedere emoțional și predomină emoțiile cu caracter exploziv(plâns, râs, tipete).

Psihomotricitate: coordonare motrică generală buna în schimb coordonarea motrică a gesturilor fine nu există, nu poate ține un pix în mână.

Caracter : N.A. este un copil emotiv, timid, nehotărât, nesigur și îi lipsește încrederea în sine.

Stiluri de învățare

N.A. este un copil dificil din punct de vedere a cogniției, nu se poate concentra, se plictisește foarte repede în orice activitate propusă, este dezinteresat de cei din jurul lui, nu îi place să coopereze sau să i se ofere ajutor din partea celorlalti. Nu rezistă la efort intelectual și nici la efort fizic prezentând un stil de muncă foarte încet. Nu își folosește limbajul cu sens de comunicare, emite anumite sunete atunci când devine anxios.

Nevoi identificate

La nivelul Centrului Școlar pentru Educație Incluzivă, psihologul școlii, asistentul social, profesorul psihopedagog, profesorul-educator și logopedul au constatat faptul că programele desfășurate la nivelul școlii trebuie continuate și acasă în familie măcar o dată pe zi.

S-au constatat următoarele nevoi:

- nevoia de dezvoltare a aptitudinilor muzicale
- nevoia de mobilizare a atenției
- nevoia de mobilizare a voinței pentru a duce la bun sfârșit activitățile propuse
- nevoia antrenării activităților propuse

În urma analizei acestor nevoi s-au constatat următoarele obiective pe care elevul trebuie să le îndeplinească:

O1-dezvoltarea încrederii în propriile forțe

O2- implicarea direcția a părinților privind responsabilitățile care le revin în educarea copilului

O3- realizarea unui proiect personalizat adecvat elevului

O4- realizarea unor sarcini foarte bine definite în funcție de vârsta mintală a elevului

O5- orientarea beneficiarului către programe de psihoterapie și logopedie.

Metode utilizate în vederea realizării proiectului de intervenție :

Munca de teren care a oferit psihologului și psihopedagogului flexibilitatea de a modifica strategii de acțiune.

Observația care conduce la examinarea unui întreg proces și consemnarea celor urmărite. Prin intermediul observării s-au elaborat tehnici specifice de înregistrare a anumitor factori care influențează buna evoluție a copilului.

Chestionarul a fost reprezentat printr-un set de întrebări bine organizate, prezentate în scris subiectelor care aduc în discuție opiniile, părerile, sentimentele și preferințele fiecărui membru al familiei N.

Ancheta a ajutat la culegerea de date personale sau informații despre entități sociale cuprinse în eșantion pentru a identifica relațiile între indicatori și variabile.

Experimentul a condus la producerea deliberată a unui fenomen și a ajutat în analiza manifestărilor precum și manipularea directă a factorilor generativi.

Examen psihopedagogic:

1. *Examinarea nivelului de dezvoltare intelectuală:* Dezvoltare intelectuală anormală, insuficient valorificate datorită deficitului de integrare prin limbaj.

2. *Examinarea logopedică:* În momentul începerii terapiei, s-au observat următoarele: mare întârziere în dezvoltarea limbajului, vorbire neinteligibilă, înțelege cuvintele cu conținut familiar.

3. *Examen neuropsihiatric:* tulburare pervazivă de vorbire "caracterizată" de autismul infantil

Comportarea generală : dificultăți de concentrare a atenției, atenția distributivă fiind slab dezvoltată, îi place să se centreze pe o anumită formă de joc ;

Propuneri și strategii : Am propus și aplicat o terapie complexă compusă din : terapie de bază : *medicamentoasă*, apoi terapia *Abba* din cadrul școlii speciale în care am inclus terapia logopedică și ocupațională.

Prognostic: Se apreciază un prognostic favorabil cu o evoluție normală pe linia dezvoltării intelectuale .

Planul de intervenție personalizat s-a axat mai mult pe terapie logopedică și terapie ocupațională. Pe parcursul terapiei specifice obiectivele generale de stimulare, dezvoltare, recuperare și sport au fost atinse înregistrându-se progrese.

Terapie logopedică: exerciții pentru dezvoltarea folosirii întregului corp; imitarea mișcărilor la nivelul feței, exerciții de articulare fonoarticulatorie; obișnuirea copilului cu noul mod de vorbire;

Terapie ocupațională: Imitarea mișcărilor generale; imitarea acțiunii cu obiectele; imitarea unor aranjamente de cuburi și a altor lucrări; se aplică tehnica fețelor zâmbitoare, a bătutului din palme și a încurajărilor verbale atunci când realizează o sarcină dată, sau când reușește să rămână liniștită pentru o perioadă mai mare de timp fiind așezată la masă.

Limbaj și comunicare:

Cu ajutorul jetoanelor se introduc termeni uzuali pentru îmbogățirea vocabularului : identificarea părților corpului și funcționalitatea lor, urmărirea unor instrucțiuni simple, identificarea obiectelor, imaginilor, persoanelor familiare, sunetelor din mediu, identificarea unor emoții și a pronumelor.

Terapia logopedică: Avându-se în vedere afecțiunile fundamentale s-a conturat metodică, aplicată gradat, în funcție de necesitățile imediate. Pentru început, s-a urmărit înlăturarea negativismului față de vorbire, redarea încrederii în propriile posibilități, trezirea interesului copilului, precum și crearea unui tonus afectiv pozitiv. La primele ședințe copilul a fost însoțit de mamă pentru a se crea astfel o atmosferă familială în cadrul clasei. Dar am aplicat și meloterapia, copilul adaptându-se mai ușor în noul spațiu, cu noul program și fiind mai relaxată.

Pentru dezvoltarea atenției și memoriei auditive s-au efectuat activități la început mai simple (sortări de obiecte, reproducerea gesturilor, executarea unor comenzi verbale foarte simple), activități ce au crescut treptat în complexitate (ascultarea de povești după ilustrații, discuri, participarea la jocuri cu reguli).

Desfășurarea terapiei

Autorii sunt răspunzători pentru originalitatea și conținutul lucrărilor publicate

Am plecat de la următoarea idee: la copiii cu autism însoțirea limbajului verbal cu mijloace vizuale este foarte importantă deoarece au dificultăți în prelucrarea stimulilor; pentru că limbajul verbal este fugitiv, ei nu au suficient timp pentru a-l prelucra, pentru a-l înțelege și pentru a se comporta conform lui. Mijloacele pentru suport vizual nu sunt fugitive, rămân mai mult timp disponibile, și oferă de aceea suportul necesar în comunicare. Am considerat că acest copil, ca și celelalte cazuri, fiind un copil care nu vorbește datorită deficienței lui, poate fi ajutat enorm de o mapă de comunicare. Aceasta este o carte în care pot să arăt ceva, cu care copilul poate să-mi dea o informație și cu care mă poate întreba ceva despre subiectele din ariile lui de interes.

În mapa lor de comunicare am utilizat pictograme, la care sunt puse și cuvinte scrise. Când copilul nu înțelege pictograme, de exemplu pentru că sunt prea abstracte, am ales și poze (dar în număr limitat). De asemenea am adăugat la sistemul cu pictograme poze mici, de exemplu cu persoane și jucării favorite. Mi s-a părut de folos ca mapa cu pictograme să fie completată pe o pagină cu litere, astfel copilul să poată forma singur cuvintele care nu se regăsesc ca forme într-o pictogramă sau poze. De obicei arăt pictogramele cu mâna, respectiv degetul. Când copilul arată cu mâna, depinde formatul și numărul imaginilor pe pagină de exactitatea cu care copilul poate să arate.

Mai târziu am lucrat cu diferite pagini de arătat într-o carte. Am marcat rândurile și coloanele cu numere sau culori. În acest caz copilul mi-a arătat pe ce rând, apoi în ce coloană se află pictograma sau poza dorită. Astfel am clarificat ce pictogramă vreau să indice copilul. Planul de comunicare pe care l-am alcătuit va descrie, într-un mod cât mai complet, cerințele de intervenție a copilului, ce doresc să obțin de la copil și cum voi obține acest lucru. Pentru început s-a alcătuit un plan de comunicare care este format din cerere de intervenție, obiective, modul de lucru, evaluare.

Astfel avem cereri de intervenție direcționate pe indicarea situației actuale formulate de mama și tatăl copilului: „Ajută-mă să văd în ce moduri arată N.A. dorințele celor din jurul LUI”; „Oferiți-ne percepere / pricepere în modul în care comunicăm cu N.A. și cum putem să o îmbunătățim”. O cerere direcționată pe dezvoltare formulată de mine este “Oferiți N.A. posibilități de a exprima dorințele diferitor persoane din jurul ei.” Din cererea de intervenție a derivat următorul obiectiv: “N.A. va fi capabilă peste 12 luni să utilizeze toate imaginile din mapa de comunicare, pe care o folosește pentru a cere și a da informații despre lucruri în funcție de percepția ei asupra lumii”. Acesta îndeplinește criteriile “SMART” (specific, măsurabil, acceptabil, realist, temporal).

Metodele de lucru sunt:

CE? Este necesar ca N.A. să utilizeze mapa de comunicare oricând dorește. Astfel, mapa trebuie să fie lângă ea mereu și să aibă posibilitatea să o ceară. Trebuie să organizez mapa pe categorii ca să poată oferi și să ceară informații despre lucrurile și evenimentele care o înconjoară.

Se lucrează la clasă în special cu o mapă cu imagini individualizate. Mapa este împărțită pe categorii care sunt bazate pe situații. În fiecare categorie se pun concepte de care N.A. ar putea avea nevoie în acea situație.

PRIN CE? Mapa pentru comunicare

CÂND? Mapa va fi introdusă începând cu săptămâna 12 la școală, unde N.A. va putea folosi mapa un an sau chiar mai mult deoarece avem posibilitatea creșterii numărului de pictograme.

CINE? La școală va fi responsabilitatea psihopedagogului să aibă grijă ca N.A. să se folosească oricând de mapa sa.

Evaluare:

La sfârșitul mapei s-a făcut o listă cu concepte/pictograme ce ar trebui introduse. Profesorul de la clasă este responsabil cu adăugarea acestor concepte dar pot participa și părinții.

Concluzii

Programul lui N.A. este continuat și pe timp de vară și în următorul an școlar. În timpul vacanței merge de două ori pe săptămână la școala alături de mama lui pentru a continua activitățile propuse în

programul de intervenție personalizat. S-a observat o evoluție bună în ceea ce îl privește pe N.A. , stie sa manevreze mapele de lucru , discută prin intermediul imaginilor și a învățat să își ceară anumite lucruri cu ajutorul cartonașelor cu imagini. Elevul a progresează considerabil ,inca se lucreaza intens cu el cu o serie de specialiști .Crizele de anxietate s-au diminuat , este mai calm , mai prins in activitati si ii place foarte mult sa lucreze pe incastre. Achizițiile s-au acumulat într-un mod lent insa sunt foarte bine fixate ,revenind periodic la unele sarcini de lucru elementare pentru elev. Are forma de autonomie personala dezvoltata, se descurca singur la baie ceea ce inainte nu o facea , stie sa isi ceara lucruri de care are nevoie cu ajutorul imaginilor.

Urmează în anul următor programe de lucru de imitație grosieră și fina de acțiuni cu diferite obiecte , iar pentru anul viitor vor fi introduse programe de imitare a motricității orale și de dezvoltare a limbajului receptiv și expresiv.

SECȚIUNEA a II-a

PROGRAM TERAPEUTIC RECUPERATOR ÎN LUCRUL CU ELEVII CU CES

Prof. psihopedagog Anamaria Badea, Școala Gimnazială Specială nr. 4 București
Prof. Cristian Sava, Școala Gimnazială Specială nr. 4 București

I. Prezentarea cazului

- Inițiale de identificare: I.A.
- Sex: masculin
- Vâsta: 10 ani
- Diagnostic: Tulburare de spectru autist (Autism înalt funcțional)
- Cadru familial: familie unită, ambii părinți având studii medii

În urma unui prim contact cu elevul, pot fi observate:

- stereotipii verbale (în activități cotidiene, repeta versuri dintr-un cântec, respectând linia melodică)
- stereotipii motorii (fluturatul degetelor în fața ochilor)
- limbaj expresiv bine dezvoltat
- interes pentru sunete foarte tari, chiar zgomotoase (realizate de diferite jucării electronice)

II. Evaluare pe arii de dezvoltare

1. Contactul vizual al copilului cu mediul și cu alte persoane:

- inițiază, menține contact vizual (privește persoana care îl strigă pe nume);
- contactul cu mediul este spontan. Manifestă curiozitate pentru obiectele noi pe care le întâlnește;
- acceptă persoanele noi, adulte, inițiază interacțiuni, luându-le de mână;
- manifestă afecțiune față de persoanele apropiate lui (mama, tata, învățătoarea);
- se bucură de prezența membrilor familiei, a persoanelor pe care le cunoaște, acceptă plecarea părinților ușor (uneori întrebând de aceștia, după plecare).

2. Jocul:

- este prezent jocul funcțional – inițiază jocuri de tipul “De-a vânzătorul”, “La piață”, “La magazin”, adoptă postura specifică jocului respectiv;
- ezită să participe la jocuri de grup, preferând activitățile solitare
- manifestă un interes crescut pentru calculator (PC) – se joacă la calculator asistat de un adult și ascultă muzică la acesta;

3. Comportament autostimulativ:

- stereotipii verbale (repetă versuri dintr-un cântec (Alex Velea), respectând linia melodică, repetă ce aude la TV (“Vă aștept la știrile PRO TV cu Monica Dascălu”, “Urmează Psihologia Minciunii”);
- stereotipii motorii (fluturatul degetelor în fața ochilor – stimuli vizuali);
- este atras de jucării electronice zgomotoase (le atinge, le utilizează 4-5 secunde și apoi își pierde interesul față de ele)

4. Recompense:

- *primare*: pufuleți
- *secundare*: aprecierile pozitive – lauda, zâmbetul
- audierea melodiei preferate

5. Dezvoltarea limbajului și dezvoltarea cognitivă:

- înțelege și execută comenzile verbale, se exprimă corect gramatical
- vocabularul este bogat, uneori, sunt inserate cuvinte abstracte, fără legătură cu tema activității;
- alcătuieste propoziții a câte 3- 4 cuvinte;
- prezintă dificultăți în ajustarea volumului și rapidității în vorbire;
- pronunție defectuoasă a sunetului “r”;
- nu cunoaște caracteristicile obiectelor (“lung, scurt, moale, tare, ușor, greu”)
- tehnicile de învățare predominante sunt: vizuale și auditive;
- stereotipiile nu constituie o barieră în realizarea procesului instructiv-educativ;
- actul lexicografic bine dezvoltat, citește fluent texte scurte sau medii, scrie corect și lizibil - dictare;
- întâmpină probleme în descrierea, povestirea diferitelor evenimente din viața sa;
- memorează cu ușurință versurile unui cântec și linia melodică a acestuia;
- scrie corect numerele naturale în centrul 0-30;
- rezolvă corect operații de adunare și scădere în centrul 0-10;
- întâmpină dificultăți în stabilirea grupei cu mai multe/mai puține obiecte (când i se cere să aleagă grupa cu mai multe obiecte, primul impuls este acela de a număra obiectele din fiecare grupă, și chiar dacă face acest lucru, nu reușește să stabilească care este mulțimea cu mai multe obiecte).

6. Motivația:

- acceptă recompensele pozitive, îi place să fie îmbrățișat și laudat;
- îi plac materialele viu colorate, noi;
- audiția unui fragment din cântecul preferat îl determină să participe la activitatea terapeutică;

7. Atenția:

- fereastra atenției variază în funcție de: interesul pe care îl are față de sarcină (dacă sarcina prezintă interes, poate să se concentreze 10-15 de minute), dar și de dificultatea sarcinii (sarcinile dificile îi cresc capacitatea de concentrare).

8. Evaluarea psihomotricității:

- motricitatea fină și grosieră bine dezvoltate;
- prezintă dificultăți în orientarea și organizarea spațială (nu știe care e stânga, dreapta, nu sunt fixate reperele spațiale “sub”, “peste”, “între” “deasupra”, “dedesubt”);
- utilizează greșit termenii temporali “ieri”, în loc de “măine”, termenii care se referă la durată și succesiune, nu cunoaște anotimpurile, zilele săptămânii;
- structurile perceptive motrice de formă și culoare sunt consolidate;
- schema corporală este consolidată, cunoaște părțile corpului uman, dar nu cunoaște funcționalitatea părților corpului.

9. Alimentația:

Autorii sunt răspunzători pentru originalitatea și conținutul lucrărilor publicate

- preferă mâncărurile solide, acre și sărate (castraveți în oțet, murături, vinete, cartofi prăjiți, ardei umpluți, chiftele), în cantități moderate.

10. Autonomie personală:

- mănâncă singur;
- întâmpină dificultăți în a se îmbrăca și a se încălța singur;
- merge singur la toaletă;
- folosește corect obiectele de igienă personală.

III. Program de intervenție:

1. *Reguli sociale*
2. *Jocul colectiv cu reguli*
3. *Spațialitate*
4. *Temporalitate*
5. *Caracteristici*
6. *Funcțiile părților corpului*
7. *Program de povestit*
8. *Matematică – Cantitate*
9. *Motricitate fină*
10. *Autoservire*
11. *Generalizare*
12. *Logopedie*
13. *Puzzle*
14. *Desen, pictură, modelaj*
15. *Kinetoterapie*

IV. Explicitarea programelor:

1. Reguli sociale: Dezvoltarea abilităților de relaționare socială

Obiective:

- Să exerseze regulile sociale (precum salutul la venire și la plecare)
- Să realizeze diferite activități împreună cu ceilalți copii;

Modalități de lucru:

- Vizionarea de filme educaționale, în diferite contexte: „La școală”, „La locul de joacă”, „La cumpărături”
- Exerciții de identificare a regulilor fixate la nivelul clasei/școlii
- Jocuri de rol cu aplicarea regulilor însușite
- Exerciții practice de comportare civilizată cu tematică diversă (“În vizită”, “La piață”, “În metrou” etc.)
- Vizite/ plimbări; excursii, cumpărături;
- Vizionare spectacole

Metode folosite: Eu sunt special, TEACH, învățare prin imitare

Timp estimativ de lucru:

- 2 ședințe (2 ore) pe săptămână, timp de 2 luni

2. Joc colectiv cu reguli: A. preferă activitățile solitare, se integrează cu dificultate în grup

Obiective:

- Să desfășoare o activitate împreună cu unul sau mai mulți colegi
- Să își aștepte rândul în cadrul jocului
- Să respecte regulile impuse de adultul ce coordonează activitățile grupului

Modalități de lucru:

Realizarea unor construcții cum ar fi: Podul, Avionul, Floarea, ce necesită interacțiunea, cooperarea.

Învățarea prin imitație a regulilor impuse de adult

Metode folosite: TEACH, ABA

Timp estimativ de lucru:

- o ședință (o oră) pe săptămână, timp de 3 luni

3. Spațialitate: Elevul prezintă dificultăți în orientarea și organizarea spațială (nu știe care e stânga, dreapta, nu sunt fixate reperele spațiale “sub”, “peste”, “între” “deasupra”, “dedesubt”);

Obiective:

- Să indice verbal relațiile spațiale sub, deasupra, dedesubt, la stânga, la dreapta, lângă, între, după, înainte, înapoi;
- Să așeze adecvat grupe de obiecte la locul indicat;
- Să precizeze unde sunt plasate diferite grupe de obiecte.
- Să spună unde se găsește el în raport cu un anumit spațiu/obiect din spațiu (în cameră, în afara camerei, pe scaun, sub masă, lângă colegul său, etc.);

Modalități de lucru: sunt învățate în perechi

- Exerciții de localizare a poziției unui obiect în raport cu schema corporală și, respectiv, în relație cu alte obiecte;
- Exerciții de poziționare a obiectelor în spațiu: stânga-dreapta; sus-jos; deasupra-dedesubt; pe-sub; afară-înăuntru, interior-exterior; între, aproape - departe;
- Exerciții de identificare a poziției obiectelor în clasă;
- Recunoașterea diferitelor poziții pe care le ocupă anumite obiecte;

Metode folosite: TEACH, învățarea prin imitație, ABA

Timp estimativ de lucru:

- 2 ședințe (2 ore) pe săptămână, timp de 2 luni

4. Temporalitate: utilizează greșit termenii temporali “ieri”, în loc de “măine”, a duratelor și succesiunilor

Obiective:

- Să precizeze zilele săptămânii, anotimpurile
- Să identifice momentele zilei;
- Să identifice corect succesiunea etapelor din cadrul unei povești;

Modalități de lucru:

- Exerciții de memorare a zilelor săptămânii;
- Exerciții de asociere a momentelor zilei cu activități corespunzătoare (“Orarul în imagini”);
- Jocul anotimpurilor;
- Exerciții de asociere a vestimentației specifice unui anotimp cu genul corespunzător (fată - băiat);
- Exerciții de ordonare a imaginilor corespunzătoare secvențelor dintr-o poveste cunoscută;

Metode folosite: TEACH, învățarea prin imitație

Timp estimativ de lucru:

- 2 ședințe (2 ore) pe săptămână, timp de 2 luni

5. Caracteristici: nu cunoaște caracteristicile obiectelor (“lung, scurt, moale, tare, ușor, greu”)

Obiective:

- Să identifice caracteristici ale obiectelor din mediul înconjurător;
- Să grupeze obiectele în funcție de diferite criterii.

Modalități de lucru: caracteristicile sunt învățate în perechi

- Exerciții de stimulare perceptivă, prin asocierea mai multor analizatori;
- Exerciții tactil-kinestezice (exerciții de orientare tactilă);
- Identificarea obiectelor prin pipăire, în absența văzului;
- Exerciții vizual-auditive;
- Exerciții olfactiv-gustativ;

Autorii sunt răspunzători pentru originalitatea și conținutul lucrărilor publicate

- Exerciții de clasificare, după caracteristici simple (aspru-neted, tare-moale, gros-subțire, cald-rece);

Metode folosite: TEACH

Timp estimativ de lucru:

- 2 ședințe (2 ore) pe săptămână, timp de 2 luni

6. Funcțiile părților corpului: schema corporală este consolidată, cunoaște părțile corpului uman, dar nu cunoaște funcționalitatea părților corpului.

Obiective:

- Să recunoască organele de simț;
- Să numească funcțiile părților corpului omenesc și a organelor de simț.

Modalități de lucru:

- Identificarea părților corpului și a organelor de simț prin întrebări ajutătoare - Exerciții joc de tipul: "La ce folosește?", "Ce poți face cu...?"

Metode folosite: ABA,

Timp estimativ de lucru:

- 2 ședințe (2 ore) pe săptămână, timp de 2 luni

7. Program de povestit: - A. are dificultăți în descrierea, prezentarea diferitelor evenimente din viața sa

Obiective:

- Să povestească activități din rutina zilei;
- Să povestească după imagini,

Modalități de lucru:

- Povestirea orală sau în scris a activităților cotidiene
- Povestirea pe baza unor imagini în care sunt surprinse diferite acțiuni

Metode folosite: Give me 5, Eu sunt special

Timp estimativ de lucru:

- o ședință (o oră) pe săptămână, timp de 3 luni

8. Matematică – Cantitate: întâmpină dificultăți în stabilirea grupei cu mai multe/mai puține obiecte (când i se cere să aleagă grupa cu mai multe obiecte, primul impuls este acela de a număra obiectele din fiecare grupă, și chiar dacă face acest lucru, nu reușește să stabilească care este mulțimea cu mai multe obiecte).

Obiective:

- Să numere conștient în limitele 1 - 10, crescător și descrescător;
- Să identifice mulțimile prin raportare la număr;
- Să asocieze cantitatea la număr și numărul la cantitate;
- Să compare prin apreciere globală și prin formare de perechi două mulțimi (mai multe, mai puține, tot atâtea)

Modalități de lucru:

- Exerciții de numărare: crescător și descrescător a diferitelor mulțimi (bile, cuburi, animale, bețișoare);
- Exerciții de formare de perechi corecte;
- Exerciții de asociere a cartonașelor cu buline sau cuburi cu cele având numere;
- Exerciții de ordonare crescător/descrescător a bulinelor/bețișoarelor (pe principiul „cu unul mai mult”/„cu unul mai puțin”), iar mai apoi trebuie să repete aceeași operațiune folosind cartonașele cu numere.

Metode folosite: ABA, TEACH

Timp estimativ de lucru:

- 2 ședințe (2 ore) pe săptămână, timp de 1 lună

9. Motricitate fină:

- Să realizeze corect exercițiile de coordonare oculo-motorie;
- Să-și îmbunătățească motricitatea fină, precizia și finețea mișcărilor

Modalități de lucru:

- exerciții de motricitate fină - înșirarea mărgelilor pe ață, așezarea pionilor pe tablă cu găurele, simulare; cusături pe planșa cu găurele/ cu ață și sfoară; incastru, plastilină, mototoliri etc;
- exerciții-joc de flexie-extensie a degetelor (ex: „ploaia”, „batem toba”, „cântam la pian” etc.), desenare, scriere, îmbrăcare, dezbrăcare și prinderea lucrurilor

Metode folosite: ABA

Timp estimativ de lucru:

- 2 ședințe (2 ore) pe săptămână, timp de 1 lună

10. Autoservire: întâmpină dificultăți în a se îmbrăca și a se încălța singur;

Obiective:

- Să își formeze deprinderi practice de autoservire;
- Să se îmbrace singur;
- Să aleagă corect hainele specifice fiecărui anotimp

Modalități de lucru:

- Exerciții joc de folosire și păstrare a obiectelor de îmbrăcăminte și/sau încălțăminte
- Exerciții joc de alegere corectă a vestimentației “Hainele păpușii, Haine bărbățești,
- Exerciții de îmbrăcare a păpușii

Metode folosite: ABA

Timp estimativ de lucru:

- 2 ședințe (2 ore) pe săptămână, timp de 1 lună

11. Generalizare:

Obiective:

- Să indice aceleași obiecte, în contexte diferite;
- Să utilizeze cunoștințele acumulate în contexte, medii, situații diferite.

Modalități de lucru: limbajul, SD-uri diferite, mediul, stimuli diferiți materialele diferite

- Exerciții de generalizare a răspunsului (”Ce vrei să mănânci?”, ”Cu ce-ți place să te joci?”, ”Păpușa”, ”Cu ce îți mai place să te joci?”
- Exerciții de generalizarea contextul de învățare (la plimbare îi dăm aceeași cerință ca și la masă), a obiectul (indicarea itemilor diferiți din aceeași gamă: punem pe masă cana roșie, în loc de cea albastră și îi cerem să arate cana).

Metode folosite: ABA, TEACH

Timp estimativ de lucru:

- 2 ședințe (2 ore) pe săptămână, timp de 2 luni

12. Logopedia:

Obiective:

- Să execute corect exercițiile pentru mobilitatea aparatului fono-articulator;
- Să pronunțe corect sunetul „R” în emiterie independentă, în silabe și în cuvinte;

Modalități de lucru:

- Exerciții joc de: gimnastică generală, gimnastică pentru aparatul fono-articulator (maxilare, limbă, buze și obraji, vălul palatin)
- Exerciții pentru educarea respirației
- Exerciții pentru dezvoltarea auzului fonematic

Metode folosite: ABA, TEACH

Timp estimativ de lucru:

- 2 ședințe (2 ore) pe săptămână, timp de 1 lună

13. Puzzle:

Obiective:

Autorii sunt răspunzători pentru originalitatea și conținutul lucrărilor publicate

- Să îmbine imaginile din bucatele pentru a realiza întregul;
- Să realizeze puzzle-ul, potrivit tabloului model
- Să verbalizeze ceea ce a obținut.

Modalități de lucru:

- Exerciții de suprapunere, îmbinare, incastu cu 5-10 piese, puzzle-uri diferite ca dificultate și număr de piese adecvat (8-15 piese)

Metode folosite: ABA

Timp estimativ de lucru:

- 2 ședințe (2 ore) pe săptămână, timp de 1 lună

14. Desen, pictura, modelaj:

Obiective:

- Să identifice formele, mărimile, culorile din mediu înconjurător;
- Să realizeze individual compoziții libere și cu temă dată

Modalități de lucru:

- Exerciții de identificare a caracteristicilor (culoare, formă, mărime) obiectelor din mediu;
- Mâzgălituri, linii, utilizarea unei singure culori/forme, pete și amprente de culoare, suprafețe limitate cu alternare de culori, acoperirea integrală a suprafeței de culoare, desenul liber, desenul cu temă dată (dirijat)
- Exerciții de dactilo-pictură, pictură, modelaj, desenarea după șablon și contururi date, desene prin unirea punctelor de reper, completarea unor părți omise din desen

Metode folosite: ABA

Timp estimativ de lucru:

- 2 ședințe (2 ore) pe săptămână, timp de 1 lună

15. Kinetoterapie:

Obiective:

- Să conștientizeze poziția corectă a capului, umerilor și spatelui;
- Să își corecteze postura și aliniamentului corpului, prin exerciții specifice;

Modalități de lucru:

- Exerciții pentru corectarea poziției incorecte;
- Exerciții pentru formarea simțului de simetrie la nivelul trunchiului prin corectarea atitudinilor asimetrice a umerilor, omoplaților, toracelui
- Exerciții statice corective

Metode folosite: ABA

Timp estimativ de lucru:

- 2 ședințe (2 ore) pe săptămână, timp de 1 lună

Jocurile de spargerea gheții

prof. Elena Irimia-Matei
CSEI,,Sf. Andrei”Gura Humorului, județul SUCEAVA

Metoda jocurilor didactice reușește să stabilească un echilibru în activitatea educativă a copiilor cu CES, fortificând energiile intelectuale și fizice ale acestora. Jocul devine o prezentă indispensabilă în ritmul muncii școlare, iar profesorul reușește să afle povestea fiecărui elev.

Autorii sunt răspunzători pentru originalitatea și conținutul lucrărilor publicate

Jocuri de spargerea gheții au ca scopuri instruirea unui climat de lucru relaxant și reconfortant, diminuarea barierelor inhibitorii privind contribuția persoanei la o activitate de grup, pregătirea elevilor pentru munca de grup.

Tipuri de jocuri:

1. Jocuri de introducere:

„Să ne prezentăm prin mișcări”

Elevii stau în cerc, ei sunt rugați să se gândească la o mișcare sau la o succesiune de mișcări caracteristice lor. În continuare, fiecare elev intră în mijlocul cercului și prezintă mișcarea care îl caracterizează. Colegii imită mișcarea respectivă și verbalizează ce au simțit în timp ce au efectuat mișcarea colegului.

„Cine suntem?”

Elevii trebuie să se prezinte cu ajutorul a cinci cuvinte. De exemplu: eu sunt calm, răbdător, jucăuș, drăguț, sincer.

„Mingea călătoare”

Se propune un cuvânt, se aruncă o minge și cel care o prinde spune un alt cuvânt legat de cuvântul precedent. Regulă: nu se repetă de două ori același cuvânt

2. jocuri pentru dezvoltarea comunicării nonverbale:

„Exprimă sentimentul”

Pe o bucată de hârtie sunt descrise sentimente, după care sunt introduse într-o căciulă din care fiecare elev extrage una. Fiecare elev trebuie să prezinte sentimentul, emoția respectivă cu ajutorul mimicii, gesturilor și al posturii, iar colegii trebuie să ghicească ce sentiment a fost prezentat. La sfârșit se poate discuta despre situații reale de viață în care apar sentimentele, diferențele de exprimare care pot apărea.

3. jocuri pentru dezvoltarea autocunoașterii, autoevaluării, imaginii de sine, exprimării verbale și autoafirmării:

„Cartea mea de vizită”

Se folosesc creioane colorate, carton sau hârtie colorată. Se cere elevilor să deseneze un simbol despre ei care îi caracterizează. Agățând pe piept „cartea de vizită”, elevii se așază în cerc și își prezintă aceste simboluri explicând fiecare în parte de ce a ales acest simbol și ce reprezintă.

„Sursele mele de bucurie”

Elevii vor desena sursele lor de bucurie, adică acele lucruri din viața lor care îi fac bucuroși. Se prezintă desenele.

„Îmi plac, pentru că...”

Elevii sunt luați pe rând și colegii spun despre ei câte o trăsătură pozitivă. Propozițiile pot începe astfel: „Îmi plac pentru că ...”, „Îmi place la tine faptul că ...”, „Îmi place când ...”, etc.

„Da!-Nu!”

Elevii formează perechi și se uită unul la celălalt. Unul dintre ei trebuie să repete DA în timp ce celălalt va răspunde de fiecare dată NU. După un timp se schimbă rolurile. La sfârșit sunt întrebați cum s-au simțit!

4. jocuri pentru dezvoltarea capacității de cooperare-colaborare:

„Oglinda”

Elevii se așază în perechi, stând față în față. Unul este „oglinza” și imită gesturile partenerului care se mișcă încet, fără să vorbească. După un minut se schimbă rolurile. După joc se discută: când a fost mai plăcut, fiind oglinda sau stând în fața oglinzii?

„Spiridușul bun”

Elevii își vor scrie numele pe un bilețel și îl vor pune într-o cutie. Fiecare elev va trage din cutie un bilețel și va păstra în secret numele tras. Jocul va fi următorul: Fiecare elev timp de o săptămână va

fi spiridușul bun al elevului al cărui nume l-a tras din cutie. Timp de o săptămână va avea grijă de el, îl va ajuta, îl va proteja, îi va acorda atenție sporită. După o săptămână se discută: Cine și-a dat seama care a fost spiridușul lui? Cum și-a dat seama? În ce măsură au reușit să fie spiriduși? Cum s-au comportat cu celălalt?

5. jocuri de dezvoltare a creativității, fanteziei și imaginației:

„O nouă zi”

Ce ar fi dacă săptămâna nu ar conține șapte zile, ci opt? Cum s-ar numi a opta zi, ce caracteristici ar avea? Ar fi zi lucrătoare sau nu, cine și-ar sărbătorii ziua onomastică, ce evenimente importante s-au petrecut de-a lungul timpului în ziua respectivă, etc?

6. jocuri de încheiere:

„Cadoul”

Fiecare elev va primi o foaie de hârtie, pe care va trebui să deseneze un cadou unui membru din grup, ales de el. După terminarea desenelor se împarte „poșta”, așezând desenele pe scaunele destinatarului. Se prezintă cadourile primite.

Alte exemple de jocuri:

- **Nume și calitate:** Fiecare participant să-și spună numele și un cuvânt/ animal/ culoare/ caracteristica etc. care îl descrie și care are aceeași inițială cu cea a numelui sau.
- **Îi știi pe toți!:** Faceți același exercițiu ca mai sus, dar alcătuiți un cerc și fiecare participant să repete numele și/ sau cuvântul descriptiv al tuturor participanților.
- **Istoricul numelui:** Stați într-un cerc, puneți pe podea o bucată mare de hârtie și mai multe pixuri. Rugați fiecare participant să-și scrie prenumele și să spună ceva despre el (ex. istoricul numelui, ce părere are despre nume, cum preferă să i se spună).
- **Prezentare în diade:** Împărțiți elevii în perechi și rugați-i să se întrebe reciproc: nume, clasă, activități favorite, ceva despre familie și/ sau unde trăiesc. Fiecare elev are trei minute pentru a-și întreba partenerul, apoi schimbați. Apoi participanții se adună în grupul mare și își prezintă fiecare partenerul.
- **Drumul vieții:** elevii primesc o foaie de hârtie și markere colorate. Pe aceeași foaie de flipchart sau de hârtie, câte doi sau trei participanți își desenează, sub forma unei linii continue, drumul vieții, semnalând evenimentele importante. La final, toate cele două (trei) linii se vor întâlni în același punct (prezentul în care se află împreună). Participanții vor fi încurajați să discute între ei despre ceea ce au desenat. La sfârșitul activității, se organizează o expoziție, fiecare echipă desemnând un reprezentant care va caracteriza cu două adjective producția grupului său.
- **Auto-reclamă:** fiecare participant primește o fișă de lucru și este solicitat să-și facă o mică campanie publicitară — să-și promoveze o calitate, să identifice un slogan care i s-ar putea potrivi, să-și compună o poezie laudativă etc. Apoi fiecare participant va prezenta producția sa publicitară întregului grup.
- **Blazon:** cu fișă de lucru în mână, fiecare participant va realiza un blazon care să îl reprezinte, și va prezenta acest blazon întregului grup. Atât activitatea de auto-reclamă cât și blazonul pot fi sugerate ca teme pentru acasă, prezentarea lor urmând să fie făcută în lecția următoare.
- **Obiecte personalizate** presupune ca pe un cartonaș sau pe o bucată de hârtie, fiecare elev să deseneze 3-5 obiecte care sunt reprezentative pentru sine. În perechi, fiecare elev explică ce reprezintă obiectele respective în viața lui. Apoi fiecare elev prezintă întregului grup, colegul cu care a colaborat prin respectivele obiecte.
- **Exercițiul zodiilor** solicită ca elevii să își identifice zodia, cel puțin 3 caracteristici care le descriu personalitatea, precum și câteva exemple pentru fiecare din aceste caracteristici. Fiecare elev își elaborează un ciorchine grafic: în centru se plasează zodia, se scriu caracteristicile, iar ca sateliți ale acestora se scriu exemplele. Elevii se grupează apoi pe zodii și elaborează astfel un ciorchine grafic colectiv în baza caracteristicilor comune, la care se anexează exemplele.

Autorii sunt răspunzători pentru originalitatea și conținutul lucrărilor publicate

- **Mașinile umane** necesită împărțirea clasei în grupuri de câte 4-6 elevi. Fiecare grup extrage un bilet pe care este scris numele unei mașini/ a unui aparat. Grupurile trebuie să imite mașina respectivă prin implicarea fiecărui membru. Grupurile vor lucra în diferite locuri pentru a putea discuta și repeta mima. Când grupurile se întorc, pe rând vor mima în fața celorlalți, iar ceilalți trebuie să ghicească mașina pe care o mimează colegii lor.
- **Întrebări fără sfârșit:** se prezintă elevilor un desen, apoi fiecare elev va pune câte o întrebare în legătură cu desenul ; elevii își pot nota întrebările în caiete ; regulă : nu se pune de două ori aceeași întrebare (se poate face această activitate și pe echipe : se împarte clasa în 4-5 grupe, iar întrebările se elaborează în echipă și la sfârșit un reprezentant al echipei le citește în fața celorlalți sau fiecare membru al echipei va citi câte o întrebare :

Exemplu : un desen care reprezintă anotimpul iarna :

- *Ce anotimp este ?*
- *Este frig ?*
- *Este noapte ?*
- *Cerul e albastru?*
- *Ce vede copilul ?*

Ghicește cuvântul: se împarte clasa în grupe de către 4-5 elevi; se lipește pe spatele unui membru al unei echipe un bilet conținând un cuvânt (numele unui star, a unei țări, un obiect, etc.) ; elevul respectiv se întoarce către colegi (membrii echipei) și le pune întrebări la care răspunsul va fi „da” sau „nu” până în momentul când va ghici cuvântul scris pe bilet.

Exemple :

- *Andreea Marin*
- *Carte*
- *Moș Crăciun*
- *măr*
- *brad*
- *avion*
- *Jacques Chirac*

Jocurile educative facilitează dezvoltarea următoarelor capacități: încrederea în sine, capacitatea de a avea încredere în ceilalți, autocontrolul, autoevaluarea, autocunoașterea, capacitatea de introspecție, capacitatea de adaptare la situații noi, toleranța, capacitatea de observare, capacitatea de comunicare verbală și nonverbală, capacitatea de rezolvare adecvată a conflictelor, creativitatea etc.

Desigur, utilizarea jocurilor ca metodă de învățare nu este lipsită de dificultăți întâmpinate de elevi: dificultăți de ordin cognitiv, dificultăți de atitudine, de ordin psihosocial, dificultăți de reglaj/autoreglaj, dificultăți de ordin tactic, dificultăți de adaptare s.a..

Bibliografie:

Mândru E., Borbeli L., Filip D., Gall M., Niculae A., Nemțoc M., Todoruț D., Topoliceanu F., Strategii didactice interactive, ed. Didactica Publishing House, București, 2010; 2. Cristea, Sorin, Curriculum pedagogic, E.D.P., București, 2008.

Metode activ-participative în activitatea educativă a copiilor cu CES

**Student: Pădurariu Georgiana-Elena,
Universitatea Ștefan cel Mare Suceava,
Facultatea de Științe ale Educației,
specializarea Pedagogia Învățământului Primar și Preșcolar, anul II.**

„Un copil poate oricând să-l învețe pe adult trei lucruri: cum să fie mulțumit fără motiv, cum să nu stea locului niciodată și cum să ceară cu insistență ceea ce își dorește.”

Paulo Coelho

Cazurile de copii cu nevoi speciale sunt din ce în ce mai dese, nu doar la noi în țară ci în general. Cum lumea evoluează, acești copii nu mai reprezintă, sau cel puțin nu ar trebui să reprezinte o problemă atât de mare, și se încearcă tot mai mult integrarea lor în societate, ținând cont de faptul că toți trebuie să avem șansă la viață, și că toți suntem egali în fața lui Dumnezeu. Datorită acestor cazuri au apărut diverse concepte de educație integrată precum și școli incluzive. Curriculum-ul școlar are la bază o calitate importantă în ceea ce privește gradul ridicat de flexibilitate, acesta permițând fiecărui copil să aibă un ritm al său, iar cadrul didactic își va adapta metodele în funcție de capacitatea copilului de a învăța.

Există numeroase metode utilizate în activitățile cu acești copii, iar câteva vor fi prezentate în cele ce urmează. Aceste metode urmăresc să stimuleze interesul pentru cunoaștere și să realizeze conexiuni cu realitatea ce ne înconjoară. Este demonstrat faptul că prin metodele de învățare prin cooperare s-au obținut mai multe rezultate, cum ar fi: creșterea motivației copiilor pentru cunoaștere și învățare, încrederea în sine ce se bazează pe acceptare, relații îmbunătățite cu ceilalți copii/colegi, interes față de materiile studiate și atitudine pozitivă față de profesor, dezvoltarea capacității de a percepe un fenomen, și a capacității de adaptare la situații noi. Există mai multe tipuri de metode, iar câteva dintre ele vor fi amintite în cele ce urmează:

- **Expozitive** (povestirea, expunerea, explicația, descrierea) dar adaptate la nevoile copiilor. Acestea trebuie:
  - să folosească un limbaj adecvat;
  - să fie prezentate clar, precis;
  - să prezinte idei sistematizate;
  - să aplice metode intuitive și să lucreze cu materiale intuitive;
  - să verifice nivelul înțelegerii conținutului de către copii, prin întrebări de control;
  - povestirea să fie însoțită de ilustrații, imagini pentru a le capta ușor atenția, în special în timpul activităților cu elevi ce prezintă deficiențe mintale.
- **De simulare** (joc de rol, dramatizare) sunt aplicate în scopul formării și dezvoltării comunicării cu elevii ce au deficiențe mintale și/sau senzoriale. Aplicarea acestei metode duce la motivarea și participarea activă, emoțională a copiilor, aceasta fiind și un mijloc de socializare dar și de comunicare cu cei din jur. Bineînțeles, pentru a utiliza aceste metode în activitățile educative cu acești copii, și materialele vor fi adaptate nevoilor acestora.

Autorii sunt răspunzători pentru originalitatea și conținutul lucrărilor publicate

- **Demonstrația** face ca elevii/copii cu nevoie speciale să înțeleagă părțile unor fenomene sau procese. Pe lângă această metodă, exercițiul este de mare ajutor în educația copiilor cu nevoi speciale, dar și în activitățile de bază ce constituie cunoștințele și antrenează deprinderile acestora. Prin exercițiu aceștia pot să își dezvolte anumite capacități și să dobândească anumite deprinderi, dar și să le exerseze pe cele deja dobândite.

Printre metodele utilizate în activitățile cu elevii din școlile speciale, amintim „**Învățarea prin cooperare**”. Această metodă reprezintă organizarea activității didactice pe grupuri mici, iar cercatările demonstrează faptul că elevii care lucrează în astfel de grupuri tind să aibă rezultate școlare mai ridicate, dar și un nivel mai bun de cooperare cu ceilalți. În cadrul acestei metode se pot folosi următoarele: brainstorming-ul, metoda “Știu, Vreau să știu, Am învățat”, Turul galeriei, etc. Metoda în sine trebuie adaptată pentru fiecare lecție/tip de lecție, ea fiind adaptată la vârstă, nivelul performenței elevilor, etc. O altă metodă este **R.A.I** (răspunde, aruncă, interoghează) bineînțeles adaptată pentru copiii cu nevoi speciale. Această metodă, fixează, sistematizează dar în același timp și verifică cunoștințele. De obicei, pentru obținerea unui feed-back, se utilizează un joc de prindere a mingii. Cel ce aruncă mingea formulează o întrebare legată de lecția la care se află, iar cel care prinde mingea trebuie să răspundă întrebării. Dacă nu știe răspunsul, acesta va fi scos din joc.

Metoda este destul de des utilizată, aproape în toate domeniile, ea fiind foarte atractivă pentru copii, și ajutându-i să își dezvolte gândirea critică și capacitatea de a comunica.

Ciorchinele este o metodă de brainstorming prin care este stimulată realizarea unor conexiuni între idei. Metoda poate fi utilizată ca și etapă de reflexie. De preferat ar fi ca tema propusă elevilor să fie cât mai familiară, mai ales când se lucrează individual.

Avantajele acestei metode sunt: stimularea imaginației, realizarea unor conexiuni între idei, întărirea încrederii în propriile forțe și multe altele. Însă ca oricare altă metodă, sunt și câteva dezavantaje cum ar fi faptul că unele idei nu pot fi acceptate iar respingerea lor trebuie făcută cât mai delicat, cu foarte mare atenție.

Harta de fuguri se folosește pentru a reprezenta un spațiu cu ajutorul desenelor schematice. Pentru această tehnică, elevii vor fi împărțiți în grupe de 4-6, se vor distribui materialele și se vor anunța sarcinile de lucru cât mai clar și pe înțelesul fiecăruia. În câteva minute, membrii grupului vor decide împreună ce vor face și vor trasa conturul spațiului ce doresc să îl prezinte, iar în interiorul conturului își vor fixa elementele hărții și locul acestora pe hartă. Se pot utiliza imagini, poze, texte etc. În final se va prezenta harta de un membru al grupului, care o va și explica.

Ca și avantaje, metoda stimulează creativitatea, ajută la dezvoltarea simțului estetic, dezvoltă orientarea în spațiu și ajută la exprimarea liberă. Ca și dezavantaje în schimb, activitatea trebuie permanent monitorizată pentru a se interveni dacă este cazul, unii elevi au un ritm mai rapid de lucru iar alții mai scăzut și din această cauză sarcinile de lucru trebuie împărțite cu grijă, iar cel care va prezenta celorlalți harta, va avea nevoie de ajutor în timpul prezentării.

Acestea nu sunt singurele metode, sunt doar câteva din cele utilizare în activitățile de educare a copiilor cu CES.

Autorii sunt răspunzători pentru originalitatea și conținutul lucrărilor publicate

Ca și concluzie, unele metode utilizate în școlile normale pot fi utilizate și în activitățile educative cu elevii ce au nevoi speciale, însă ele vor fi modificate și adaptate în funcție de nevoile fiecărui elev.

”Este imposibil ca elevii sa invete ceva cat timp gandurile lor sunt robite si tulburate de vreo patima. Intretineti-i deci intr-o stare de spirit placuta, daca vreti sa va primeasca invataturile. Este tot atat de imposibil sa imprimi un caracter frumos si armonios intr-un suflet care tremura, pe cat este de greu sa tragi linii frumoase si drepte pe o hartie care se misca.”

(John Locke-“Some Thoughts Concerning Education”)

Bibliografie:

Gherguț, A., Sinteze de psihopedagogie specială, Editura Polirom, 2005

Stănică, I., Popa, M., Psihopedagogie specială, Editura Pro Humanitas – București, 2001

EDUCATORUL ȘI PEDAGOGIA LIBERTĂȚII

Prof. înv. primar Bartoș Eleonora

Școala Gimnazială ”Petru Comarnescu” Gura Humorului

Se simte în școli, din ce în ce mai puternic, nevoia de apropiere a pedagogiei de provocările, vibrațiile vieții, de pulsul, de frământările, încercările și transformările societății.

Având în vedere că *formarea omului întru libertate este pe cât de firească, pe atât de actuală*, că *omul are nevoie să fie îndrumat spre a-și dobândi, manifesta, păstra și apăra libertatea*, se impune reconsiderarea pedagogiei ca știință, punându-i-se drept temei *libertatea*.

La prima vedere, coexistența în educație a supunerii și ascultării cu libertatea, poate constitui un paradox, o contradicție. Dacă, însă, atribuim *ascultării și supunerii* alte conotații decât cele care se acceptă în mod obișnuit (de docilitate, de supunere pasivă, ștearsă, obedientă, indiferentă); *libertății* o altă înțelegere decât cea de capriciu, voluntarism infantil, arbitrar neproductiv, bun plac, dacă acceptăm și ținem seama de un alt orizont al conceptului de educație, atunci se poate depăși această situație dilematică, putându-se configura astfel o *pedagogie a libertății*.

Pedagogia libertății are la bază principiul conform căruia formarea omului ca om este o muncă meticuloasă prin care nu se reproduce un tip unic, ci *se creează activ și mereu un tip nou*. Educația trebuie să permită astfel fiecărui individ să-și însușească stilul său, să fie el însuși peste spontaneitatea incoerentă sau peste normele gata făcute și/sau clișee, să fie el însuși în asimilarea a ceea ce oferă fiecare cultură ca autentic uman.

Pentru că independența nu este un dat al ființei umane, este necesară dezvoltarea ei pas cu pas. Astfel, educația are menirea de a crea și asigura un mediu cât mai puțin anxios, un mediu deschis la acceptare și la exprimarea de sine. Libertatea nu se poate realiza printr-o educație artificială, într-un mediu artificial, străin și ostil manifestării firești, unde totul este gata pregătit, prefabricat, pus la punct,

clar și indubitabil, unde totul este regizat. Educatorul trebuie să creeze o ambianță dinamică, tonică, provocatoare, un mediu care să solicite și să mențină trează atitudinea creatoare și constructivă a copilului, care să încurajeze imaginația și dispoziția de a stabili conexiuni, un mediu bogat în semnificații spirituale, care să permită copilului să-și exercite judecata în împrejurări care amintesc de cele din viața reală.

Pentru a crea prin educație o ființă liberă, se va urmări realizarea următoarelor disponibilități:

- copilul poate și știe să învețe din orice situație de viață: avantajoasă sau dezavantajoasă, reușită sau nereușită, favorabilă sau nefavorabilă, autentică sau inautentică, firească sau nefirească;
- copilul poate și știe să aleagă – exersarea și maturizarea discernământului îi permite să nu ezite, să fie prompt, să nu tergiverseze, să nu amâne, să nu-și delege opțiunea altuia/altora, să nu se pună la discreția conjuncturii, să nu se abandoneze hazardului (se educă astfel capacitatea de a alege);
- copilul este tot mai apt să se conducă singur, să se autoguverneze (este foarte important ca, prin educație, copiilor să li se formeze deprinderea de a se conduce singuri, urmărindu-se îndepărtarea fricii și a neîncrederii intelectuale);
- copilul poate și știe să-și formuleze și reformuleze scopuri, să le selecteze pe cele existente (se urmărește a forma oameni capabili să vadă și să acționeze dincolo de funcția pe care o îndeplinesc sau li se cere să o îndeplinească, capabili să se distanțeze de cerințele scopurilor exterioare, străine ale căror rațiuni nu le cunosc sau le resping);
- având știința și voința deschiderii, copilul poate și știe să formuleze alternative (dezvoltarea conștiinței alternativelor ține de contextul manifestării libertății în educație; întotdeauna în fața noastră există alternative și pentru fiecare este și poate fi o alternativă la ceea ce s-a gândit și s-a făcut deja; lumea poate primi oricând și de la fiecare contribuția lui) Așadar, pentru educație, devine esențială cultura îndoielii învățatului dezvoltatului, instanța critică și autocritică, proiecția de alternative.
- copilul se simte eliberat afectiv (știindu-se printre prieteni și parteneri, acceptat în întregime de colegi și educator, permițându-i-se să participe și să lucreze după puterile lui, copilul își poate formula și exprima fără inhibiții gândurile și simțămintele, se poate dezvolta natural sau, dacă se va fi instalat, se poate elibera de propria anxietate);

Toate aceste direcții ținesc formarea prin educație a unui om care, așa cum spunea Rousseau, prins în vârtejul social, să nu se lase târât nici de pasiuni, nici de opinia oamenilor, care să vadă cu ochii lui, să simtă cu inima lui și pe care să-l guverneze doar propria lui rațiune.

Elevul este ființa care dorește să se exprime, să crească, să-și manifeste libertatea, să-și dobândească unicitatea. De aceea, trebuie să se sporească numărul și varietatea situațiilor care cer copiilor:

- să aibă și să ia inițiative;
  - să realizeze alegeri;
  - să ia hotărâri;
  - să (se) decidă;
  - să-și asume responsabilități;
  - să creeze, să imagineze;
  - să iubească;
  - să lupte; să nu cedeze la primul eșec și în fața celor care par să-i facă inutil orice angajament, încercând să-l demobilizeze;
  - să-și manifeste rațional, argumentat, spiritul critic și autocritic
- La toate acestea, se adaugă situațiile care stimulează și întăresc:
- dialogul;
  - cooperarea;

Autorii sunt răspunzători pentru originalitatea și conținutul lucrărilor publicate

- dorința de nerisipire.

Pedagogia libertății presupune prezența activă a educatorului. „Considerată sub aspect social, scrie De Bartolomeis, libertatea elevilor pretinde ca profesorul să fie foarte activ în îndeplinirea sarcinii sale de a oferi stimuli, ocazii favorabile, sugestii oportune și un sprijin adecvat, de a deschide perspective culturale și morale, de a încuraja experiența care nu ar fi putut izbândi niciodată din așa - zisa dezvoltare naturală a elevilor.”

Pentru a susține și încuraja creșterea reală a copilului, în spiritul unei pedagogii a libertății, educatorul trebuie să dobândească noi dimensiuni spirituale.

➤ *Să accepte excepțiile:* copii, situații, evenimente, idei, preocupări. Educatorul are nevoie să-și însușească, să dezvolte o pedagogie a excepțiilor, a situațiilor care sunt și pot fi altfel de cum au fost sau de cum s-ar aștepta să fie. Această pedagogie a diversității și diferențelor va fi o pedagogie a acceptării, pozitivă, permisivă și apoi una a neacceptării, negativă; va fi o pedagogie a lui „este posibil și așa” și nu a lui „e imposibil și niciodată”.

➤ *Să aibă un psihic bogat* în preocupări, căutări și frământări. Nemaifiind preocupat în mod obsesiv cu transmiterea cunoștințelor, nemaivând preocuparea depozitării ideilor și soluțiilor, educatorul caută să răspundă căutărilor sale, să-și limpezească enigmele. Alături de elevii săi se dezvoltă și el. Educatorul propune, nu impune; singura lui intervenție se justifică doar când apar situații de agresivitate, distrugere, tulburarea atmosferei, confiscarea totală a discuției de către un singur copil sau de către mai mulți.

➤ *Să evite îmbătrânirea psihologică.* Pentru aceasta este necesar ca educatorul:

- o să nu refuze ceea ce i se pare nou și curios;
- o sufletul său să nu lenească, să nu rătăcească în labirintul lucrurilor deșarte;
- o să se elibereze de orice infantilism, egocentrism; să-și deschidă inima către copii, să fie o prezență plăcută și plină de bucurie.

➤ *Să iubească copiii.* Dragostea pentru copii se referă la preocuparea sistemică pentru ei, la interacțiunea și dialogul cu ei, la corectitudinea față de ei. Ea cuprinde dorința de a sta și de a lucra cu ei, de a nu fi plictisit sau de a-i plictisi; copilul devine centrul vieții și preocupărilor educatorului, izvorul lor. A-l încuraja în eforturile lui de construcție și de înfrumusețare, a nu-l amăgi și/sau dezamăgi, a-l respecta sunt, la un loc, întâmpinări ale educatorului îndrăgostit de copii.

➤ *Să nu fie nici un intervenționist impetuos, dar nici un om pasiv.*

➤ *Să ofere copiilor un mediu de experiență (cât mai) bogat, care:*

- o să rezoneze cât mai mult cu trebuințele interne ale copilului, care-i provoacă dezvoltare, creșterea;
- o să înlesnească, firesc și simplu, contactele umane, comunicarea socială, colaborarea, știut fiind că ele sunt condiții favorabile exprimării libertății persoanei.

➤ *Să caute ca efortul său să fie, pe cât posibil, în continuarea activității pe care copilul o preferă și o desfășoară din proprie inițiativă* (fără ca aceasta să presupună eliminarea inițiativelor educatorului).

➤ *Să dezvolte la copil aptitudinea pentru înnoire și reînnoire, perfecționare și de noutate.*

Libertatea în educație nu presupune înlăturarea educatorului. Un copil fără educator nu este un copil liber; el este o victimă, o viață abandonată, părăsită.

Libertatea în educație cere însă prezența unui educator liber și mereu preocupat de eliberarea lui față de:

- stereotipiile și truismele obiștuite;

Autorii sunt răspunzători pentru originalitatea și conținutul lucrărilor publicate

- absurdul pârghiilor birocratice;
- propriile prejudecăți: pedagogice, psihologice, ideologice, morale și nostalgii idilizante.

Pedagogia libertății este o pedagogie a schimbării, a susținerii felului propriu de a fi al fiecăruia. Pedagogia libertății este o pedagogie a sincerității, o pedagogie optimistă și încrezătoare în nevoia omului de a-și exprima ceea ce are mai profund, inconfundabil în el, o pedagogie a iubirii și a dăruirii.

Bibliografie:

Emilia Albu, 2002 - *Manifestări tipice ale devierilor de comportament la elevii preadolescenți. Prevenire și terapie*, Aramis
Emil Stan, 1999-*Profesorul dintre autoritate și putere*, Editura Teora, București

INTEGRAREA COPIILOR CU CES

Prof. înv. primar Bălăcian Mihaela
Școala Gimnazială Cacica, jud. Suceava

Adesea, când explorăm universul ființei umane, ne confruntăm cu o mare diversitate. Copiii care ne trec pragul claselor ne pun în situația de a căuta mereu noi soluții la problemele ridicate. De cele mai multe ori găsim soluțiile cele mai bune pentru copii. Însă, uneori suntem puși în dificultate de complexitatea problemelor. Una dintre aceste probleme o reprezintă copiii cu cerințe educative speciale. Acești copii nu sunt speciali în sine. Ei au nevoie doar de o abordare personalizată în ceea ce privește demersurile pe care le întreprindem în educația lor.

Conform principiilor drepturilor omului, fiecare copil, indiferent de apartenența sa sau de nivelul de dezvoltare a capacităților sale, are dreptul la o educație de bună calitate, care să conducă în cea mai mare măsură la dezvoltarea capacităților sale cognitive și de integrare socială. Diferențierea școlară pe baza apartenenței la o anumită categorie socială sau a nivelului de dezvoltare individuală este nedreaptă și nu justifică excluderea din școala de masă. Al doilea argument este acela că școala de masă este cea care asigură mediul, precum și nivelul de calitate cel mai propice învățământului și însușirii aptitudinilor sociale și cognitive. Pentru a ușura copiilor cu dificultăți de asimilare integrarea în școlile de masă, este necesar ca în aceste școli să se asigure o atmosferă mai primitoare și de acceptare.

Datorită unui nivel mai redus al cerințelor, de cinci ori mai mulți copii cu nivel socio-economic redus față de cei cu nivel socio-economic crescut sunt înscriși în școlile ajutătoare speciale, în loc de școlile generale. Astfel se creează un cerc vicios : performanțe școlare slabe - loc de muncă cu

Autorii sunt răspunzători pentru originalitatea și conținutul lucrărilor publicate

salarizare scăzută - perspective sociale slabe - nivel de viață scăzut - tensiuni în viața personală. Si totul se repetă în generația următoare. Tuturor acestor copii le-ar asigura posibilități mai bune școala generală unde un sistem educațional mai atent, le-ar putea schimba soarta în bine. Dar pentru ca acești copii dezavantajați să aibă loc în școlile generale, trebuie să se producă schimbări majore atât la nivelul atitudinii corpului profesoral, cât și al sistemului educațional, respectiv a metodelor de stimulare a dezvoltării și al psihodiagnozei.

Pentru prevenirea declinului social ulterior nu este suficient ca acești copii să fie menținuți în sistemul educațional tradițional pentru că există pericolul dificultăților de adaptare la standardele ridicate și deci pericolul de eșec sau abandon școlar. Pe lângă acceptarea copilului în școala de masă, trebuie asigurat un mediu educațional corespunzător, suport și experiențe pozitive copilului cu dificultăți de învățare. O caracteristica specială a acestor copii "în pericol de excludere" o constituie faptul că posibilitățile lor nu sunt în concordanță cu nivelul obișnuit al așteptărilor față de copii. Ei nu se adaptează cu ușurință și nu pot obține succese în cadrul sistemului educațional tradițional. (Nu reușesc la examenele de capacitate sau bacalaureat, nu reușesc să obțină diplome). În spatele acestor probleme, stă desigur și nivelul lor inefficient de funcționare a proceselor cognitive, agravat de faptul că nici în cadrul familiei și nici în școală, ei nu beneficiază de o stimulare cognitivă corespunzătoare. Deficitul cognitiv apărut în urma educației necorespunzătoare este totuși reversibil și poate fi compensat chiar și în cazul unor tulburări organice, cu condiția ca potențialul copilului să fie activat în mod corespunzător. Toate aceste corecturi se pot realiza în cadrul școlii de masă și al familiei, cu ajutorul programelor de dezvoltare cognitivă.

Copilul cu deficiențe se adaptează greu la relațiile interpersonale, de aceea părinții trebuie să joace rolul de mediator între copil și persoanele străine. Uneori părinții pot dramatiza excesiv reacțiile inadecvate venite din partea unei persoane străine, identificând o falsă rea intenție într-un gest oricât de neutru. Pe de altă parte, unii părinți refuză să țină cont de dificultățile sociale determinate de deficiență. În acest fel, ei îi împiedică pe copii să înțeleagă și să accepte toate aspectele legate de propria deficiență. Datorită acestui rol suplimentar de mediator, reacțiile părinților în fața unui copil cu deficiență capătă o importanță majoră. Părinții reacționează prin supra-protecție, acceptare, negare sau respingere.

Copiii, majoritatea timpului lor liber și nu numai, și-l petrec jucându-se, iar jocurile sociale sunt esențiale pentru copiii cu deficiențe, întrucât le oferă șansa de a se juca cu alți copii. În aceste jocuri sunt necesare minim două persoane care se joacă și comentează situațiile de joc (loto, domino, table, cuburi, cărți de joc etc.). În perioada de preșcolar se desfășoară mai ales în grup, asigurându-se astfel

socializarea. Din acest motiv, copiii cu deficiențe trebuie să fie înscriși la grădiniță, alături de copiii sănătoși. Copiii sunt curioși, dar practici, astfel că ei vor accepta ușor un copil cu deficiență fizică, care se deplasează în scaun cu roțile sau în cârje. Ei sunt suficient de simpli și deschiși pentru a accepta ușor un coleg cu probleme de sănătate. Perioada de preșcolar este cea mai indicată pentru începerea socializării copiilor cu deficiențe. La această vârstă, socializarea se realizează ușor prin intermediul jucăriilor și al echipamentelor de joc. Totuși, trebuie să fim atenți la unele probleme deosebite. Unii copii cu deficiențe au avut experiența neplăcută a spitalizării și a separării de părinți. De aceea, pot apărea reacții intense, mai ales în primele zile de grădiniță. În alte cazuri, copilul are probleme legate de utilizarea toaletei și de deplasare. În aceste situații, este de preferat să se solicite prezența mamei până la acomodarea copilului în colectivitate și acomodarea personalului cu problemele copilului. Jocurile trebuie să fie adaptate în funcție de deficiența copilului. Copiii cu tulburări de comportament trebuie să fie permanent sub observație.

Un rol important în socializarea copilului îl are și școala/grădinița. Reușita proiectului de incluziune depinde în mod semnificativ de personalitatea cadrului didactic. Acesta trebuie să manifeste optimism, bunăvoință, echilibru, impulsivitate scăzută, capacitate de adaptare, tenacitate, factori afectivi crescuți (afecțiune, blândețe, entuziasm), ambiție și curaj, rezistență la stres și persistență în atingerea scopului și depășirea piedicilor. Copiii cu cerințe educative speciale pot fi integrați în mediul școlar/preșcolar în mai multe feluri: prin integrarea individuală a acestora în clasele obișnuite, grupuri de doi-trei copii cu deficiențe incluși în clasele obișnuite, clase diferențiate, incluse în structura școlii/grădiniței obișnuite. Integrarea acestor copii în colectivul unei clase obișnuite exprimă atitudinea favorabilă a acestora față de unitatea de învățământ și față de cadrul didactic, ajută la consolidarea unei motivații puternice, care susține efortul copilului în activitatea de învățare, duce la realizarea unor progrese la învățură și în plan comportamental.

Predispoziția biologică nu este o sentință, iar mediul social este o șansă. Sentința produsă de societate este mai periculoasă pentru un copil în dezvoltare decât predispoziția biologică. Pornind de aici, trebuie să înțelegem faptul că trăim într-o lume a diversității umane, că școala nu se poate eschiva de la rolul de promotor al progresului uman și că doar ea poate facilita schimbarea, întrevăzută ca posibilă, a mentalității și atitudinii față de cerințele educative ale tuturor copiilor. Școala va reuși să răspundă cerințelor speciale de educație ale copiilor aflați în dificultate și nevoilor de educație ale familiilor acestora doar prin eforturile ei interne și cu sprijinul tuturor.

Bibliografie

Fătu Z. – „Ritmică și gimnastică medicală”, Universitatea Babeș Bolyai, Cluj 1969

Autorii sunt răspunzători pentru originalitatea și conținutul lucrărilor publicate

Ionescu A., Moțet D. – „Corectarea deficiențelor fizice la copii”, E.D.P. București, 1964

Ionescu S. – „Adaptarea socioprofesională a deficienților mintal” Editura Academiei, București, 1975.

Terapia TEACCH. Program de lucru pentru copiii cu autism

Adriana-Elena Dascălu
Studentă, Facultatea de Științe ale Educației

Structurată și dezvoltată de psihologul Eric Schloper, terapia TEACCH (Tratamentul și Educația Copiilor cu Autism și Handicapuri de Comunicare asociate) reprezintă o metodă de predare pentru copiii cu autism, dar și cu alte tulburări în ce privește dezvoltarea. Principalul scop al sistemului TEACCH constă în furnizarea unei game variate de servicii care au în vedere dezvoltarea abilităților generale ale copilului cu autism. Prin crearea unui mediu pliat pe nevoile lui, integrarea copilului va fi facilitată.

Deși standardul acestui sistem este instruirea colectivă, se poate efectua și individual pentru ameliorarea capacităților unei singure persoane. În cadrul activităților TEACCH, se urmărește înlocuirea acțiunilor indezirabile precum agresivitatea sau automutilarea prin:

- compensarea/ reducerea deficiențelor specifice TSA (tulburări de spectru autist)
- minimalizarea problemelor de comportament apărute ca o replică la incapacitatea de exprimare a nevoilor, dorințelor și de asimilare a reprezentărilor din jur.
- minimalizarea dificultății în a prelucra informația verbală
- încurajarea comunicării spontane (dar care își păstrează sensul și scopul didactic)
- favorizarea preluării inițiativei de către copil și formarea independenței personale

Practic, acest sistem educativ folosește cele mai comune caracteristici ale autismului (orientarea atenției spre detalii în defavoarea imaginii generale, favorizarea informației non-verbale în detrimentul celei verbale, tendința spre rutine și ”înrădăcinarea” în zona de confort, preferințe sau antipatii senzoriale puternice) pentru a elabora programe speciale pentru îmbunătățirea condiției copilului.

Obiectivul terapiei TEACCH se concentrează asupra creșterii nivelului de autonomie atât în mediul familial, cât și în mediul extern (școală, comunitate etc.). În vederea atingerii acestui obiectiv, s-a constituit următoarea structură:

a) Favorizarea demersului pentru dezvoltarea copilului cu autism

Pentru ca un copil cu autism să fie ajutat astfel încât să răspundă cât mai eficient la stimuli, intervenția se va iniția în funcție de vârstă, diagnostic și nevoi. Dacă în perioada copilăriei mici, accentul va cădea pe sprijin psihopedagogic pentru ameliorarea timpurie a deficiențelor, în decursul vârstei școlare, focalizarea se va realiza în dreptul dificultăților de învățare și a tulburărilor comportamentale.

b) Relația de cooperare și colaborare dintre părinți și specialiști

Având ca obiectiv și dezvoltarea în plan familial, terapia TEACCH se bazează și pe implicarea părinților copilului. Este necesară o bună coordonare între programul desfășurat la școală și la cel de acasă pentru obținerea cu succes a progreselor copilului. Astfel, părinții pot fi ”instruiți” să creeze condiții fizice apropiate celor din sala de terapie și să încurajeze exprimarea copilului prin aplicarea minimă a tehnicilor de abordare și de lucru cu acesta.

c) Structurarea și aplicarea învățământului

În educația copiilor cu tulburări de spectru autist, accentul cade pe latura practică a lucrurilor. În același timp, se acordă atenție următoarelor aspecte:

1. Organizarea timpului: activitățile trebuie să se desfășoare după un program bine stabilit, consecvent, pentru a favoriza învățarea fluentă, coerentă și conștientă. Copilul va deprinde înțelegerea și urmărirea orarului planificat, astfel se va elimina confuzia, îndoiala, nesiguranța, și se vor preveni eventuale pierderi de timp pentru reorganizare. Prin urmare, copilul va lucra după următorul sistem de întrebări:
  - Ce trebuie să facă?
  - Care este durata sarcinii?
  - Care este finalitatea sarcinii?
  - Ce va primi la sfârșit?
2. Organizarea spațiului: în general, atenția copiilor cu autism este ușor de orientat, iar imaginile de pe pereții încăperii de lucru, culorile stridente pot constitui stimuli care să îi distragă și să le

micșorze capacitatea de concentrare. Astfel, spațiul său de activitate nu trebuie să prezinte în decor planșe sau diverse obiecte, ci doar strictul necesar, riguros organizat.

3. Proiectul educativ personalizat: este constituit din obiectivele, aplicațiile și metodele de învățare stabilite în vederea obținerii progresului, în funcție de nivelul și capacitățile copilului.
4. Programul aplicat: materialele cu care un copil cu autism lucrează trebuie să fie diversificate, dar și concrete. Pentru îndeplinirea sarcinii, pe masă trebuie să fie prezent doar materialul necesar pentru evitarea distragerii de la activitate. Trebuie să se țină cont și de slaba capacitate de concentrare, de imitare, de menținere a atenției și de tulburările de percepție. Prin urmare, cerința terapeutului exprimată verbal trebuie să fie transmisă prin propoziții simple, clare, scurte, alături de mimica și gesticulația corespunzătoare. În condițiile în care copilul dorește să facă altceva, terapeutul trebuie să fie consecvent în respectarea orarului și să facă activitatea plăcută, astfel încât copilul să o finalizeze și să fie răsplătit pentru efortul depus.
5. Evaluarea: se bazează pe o fișă de evaluare în care se consemnează rezultatele obținute de copil, fiind o reflexie a progreselor acestuia și punctul de plecare pentru viitoarele măsuri educative. Prin flexibilitatea și deschiderea sa, TEACCH este accesibil tuturor persoanelor cu autism, putând fi implementat atât în clasele din învățământul de masă, cât și în învățământul special. Terapia TEACCH oferă acces la experiențe de viață variate.

SPECIFICUL COMUNICĂRII LA ELEVII CU DIFICULTĂȚI DE ÎNVĂȚARE

**Prof. Antonia Dușa
C.S.E.I. „Sf. Andrei” Gura Humorului**

Problematica dificultăților de învățare este la fel de veche ca și școala. Cu alte cuvinte, de când există școala există și elevi care au manifestat în diverse grade, dificultăți de învățare. Ceea ce este nou în abordarea acestor probleme, este orientarea către copilul care manifestă aceste dificultăți, pe modul în care el poate fi sprijinit, ajutat să depășească dificultățile pe care le întâmpină.

Așadar, se promovează ideea că toți copiii pot manifesta dificultăți de învățare, iar școala presupune sprijin, după cum afirmă Ecaterina Vrăsmaș. Acest sprijin este necesar nu numai pentru elev, dar și pentru profesor, deoarece cadrele didactice sunt primele care ar trebui să înțeleagă și să manifeste atitudini pozitive (de implicare, deschidere la schimbare) față de domeniul dificultăților de învățare. (Mircea, 2006,p.90).

Termenul „dificultăți de învățare” are aria de cuprindere cea mai mare și se referă atât la dificultățile grave/specifice/ severe cât și la tulburările sau dezordinile și chiar simplele oscilații ale procesului de învățare. (Vrăsmaș, 2008, p.14)

Tulburările de învățare la elevul cu CES se referă la dificultăți care au oarecare constanță, au la bază deficite de organizare sau lipsa unor instrumente care asigură învățarea. De obicei, tulburarea corespunde unei incapacități sau unei capacități deficitare realizate.

În literatura de specialitate se menționează că de multe ori dificultățile de învățare sunt considerate ca fiind de natură intelectuală, dar nu întotdeauna este așa. Unii dintre acești copii au rezultate excepționale, ulterior, în viața. Sunt copii care manifestă hiperactivitate și deficit de atenție și care manifestă dificultăți de învățare (statistic unu din patru copii care au dificultăți de învățare prezintă și hiperactivitate și deficit de atenție). (apud. Vrăsmaș, 2007,p.14).

Cadrele didactice sunt cele care îi sprijină pe elevi în efortul pe care îl presupune activitatea de învățare, dar și cele care îi sprijină pe părinți să înțeleagă și să se implice în viața școlară a copilului. Iată de ce în primul rând cadrele didactice trebuie să înțeleagă că dificultățile de învățare sunt firești și se pot manifesta oricând pe parcursul școlarității.

Școala reprezintă spațiul în care copilul este trimis de către părinți printr-un acord sau „contract social” cu profesorii, pentru a lua contact cu variate tipuri de experiențe de învățare. Depășirea obstacolelor propuse de sarcinile și exigențele activităților curriculare reprezintă o premisă importantă și esențială pentru un nou tip de experiențe, sarcini și activități. Putem vorbi astfel de o piramidă a personalității elevilor care se construiește și se reconstruiește continuu, prin restructurări și reajustări pe parcurs. În măsura în care straturile de la baza piramidei nu sunt bine consolidate, există șansa unui prăbușiri iminente. (Vrășmaș, 2007, p.11)

Dificultățile de învățare pot fi identificate încă chiar și de către familie, înainte ca profesorul (de regulă, învățătorul, institutorul) să le depisteze. Există însă o reticență general valabilă a familiei de a ascunde și de a nega problemele copilului, în speranța că timpul le va rezolva. De aceea, cel mai adesea, aceste probleme sunt identificate și evidențiate ca atare de abia la școală, când copilul se confruntă cu un alt tip de disciplină școlară, alte rigori, alte exigențe cărora nu le poate face față. Ele se amplifică și devin o constantă a activității lui școlare pe măsură ce înaintează pe treptele școlarității, pe măsură ce sarcinile devin tot mai complexe, mai solicitante, mai diverse. (Wilmshurst, 2007, p.256)

Cronicizarea unor dificultăți de învățare constituie premisă esențială pentru apariția altor dificultăți, nu numai pentru aceeași disciplină (dificultăți de învățare particularizate), ci chiar și pentru aceeași arie curriculară și pentru celelalte arii curriculare (și, deci, celelalte discipline din planul de învățământ).

Diminuarea și chiar înlăturarea dificultăților de învățare la elevul cu CES trebuie să fie soluția pentru înlăturarea eșecului școlar provocat de acestea. Profesorul este persoana care poate lua cele mai potrivite decizii (planuri de intervenție educativă individualizate, sarcini diferențiate, activități în plus cu acești copii, răbdare, tact pedagogic). În unele situații însă se poate face apel și la o echipă de intervenție (psiholog școlar, consilier, psihopedagog, pediatru, psihiatru), pentru a obține un plan de intervenție supervizat de specialiști. Nu în ultimul rând, părinții au un rol decisiv pentru înlăturare dificultăților de învățare (suport afectiv, colaborare cu profesorii, înțelegere, implicare în activitățile zilnice școlare și extrașcolare ale copiilor lor).

Se cunoaște faptul că între comunicare și învățare este o relație extrem de strânsă, acesta constituind baza învățării școlare. Cercetările din ultimii ani au permis stabilirea faptului că aptitudinea de comunicare decurge din cea de stăpânire a cunoștințelor și a gramaticii, cu alte cuvinte, asimilarea și utilizarea limbajului sunt văzute ca un proces dinamic de elaborare a ipotezelor, proces în cadrul căruia elevul ce stăpânește bine limbajul face apel la experiența trecută și la indicațiile rezultate din contextul semantic, sintactic, morfologic, fonologic și nonverbal. (Bonchi, 2007, p.102)

Pe de altă parte, cercetările au demonstrat și evoluția metodelor folosite de elevi pe măsura apropierea vârstei adulte, evidențiindu-se și faptul că achiziționarea limbajului coincide cu cea a unor aptitudini lingvistice în întregime noi (metalingvistice). În jurul vârstei de 5 ani, copilul începe să stabilească raporturi mai abstracte, care îi permit asimilarea și utilizarea construcțiilor lingvistice mai complexe ce pot servi ca bază pentru aptitudini mai importante: învățarea elaborării concluziilor și utilizarea metodelor de corelare mai eficiente.

Cercetările subliniază și continuitatea existentă între limbajul vorbit și cel scris, datorită faptului că au ca obiect reprezentări diferite ale aceluiași sistem. Nu se poate discuta cititul independent de aptitudinile generale ale elevului. Aptitudinile de scris-citit constituie un proces lingvistic ce cuprinde diverse aptitudini lingvistice, de la achiziționarea vocabularului, până la aptitudinile metalingvistice, cum ar fi discriminarea sunetelor sau analiza auditivă.

Deseori elevii cu dificultăți de învățare au și tulburări de limbaj, deoarece aptitudinile în care au carențe depind în mare parte de limbaj. De exemplu, cunoașterea corespondenței dintre sunete și simboluri și modul de abordare a cuvintelor fac apel la aptitudini lingvistice mai complexe, nu doar la discriminarea auditivă și la compunerea cuvintelor. Pe de altă parte, simptomele pe care le are un elev cu tulburări de învățare a limbajului evoluează pe măsură ce atinge etape superioare de dezvoltare.

S-a remarcat de asemenea diversitatea tulburărilor manifestate, existând și unele care se manifestă foarte subtil. Uneori aceste dificultăți trebuie cunoscute și de un specialist în domeniul limbajului, chiar dacă în aparență dificultățile se datoresc unui alt domeniu, de exemplu, social sau școlar.

Datorită complexității limbajului și a tulburărilor sale, nu este indicată folosirea unor metode ce fac apel la factori unidimensionali. S-a dovedit că interacțiunea dintre sensul, forma și utilizarea limbajului furnizează un cadru de referință util pentru cunoașterea mai bună a elevului cu tulburări de limbaj, natura dificultăților sale și modul în care acestea influențează stilul învățării. De asemenea, este necesară descrierea comportamentului lingvistic al unui copil și nu simpla încadrare a lui într-o categorie. (Cojocariu, 2000, p.44.)

Elevii cu dificultăți de învățare a cititului, de exemplu, prezintă tulburări în trei domenii distincte: discriminare vizuală, ordine vizuală și memorie vizuală.

Lipsa de discriminare vizuală la elevii cu CES se manifestă, de pildă, prin dificultatea de a distinge perechile de litere b-d, m-n, p-d sau de cuvinte un-nu, ac-ca. Incapacitatea de a reține ordinea literelor în cadrul cuvântului de la stânga la dreapta se manifestă prin inversiuni de tipul: callac, rac-car. Erorile pe care acești elevi le fac la reproducerea de cuvinte asemănătoare sunt o dovadă în plus a problemelor lor de discriminare și ordonare vizuală. Este unanim acceptat că o memorie vizuală slabă accentuează dificultățile pe care copilul le întâmpină la citit și la învățarea ortografiei, deoarece acesta este incapabil de a-și forma o imagine vizuală permanentă, pe care să și-o amintească cu precizie. (Ungureanu, 1998, p.75)

Este un fapt demonstrat faptul că elevii cu CES care întâmpină dificultăți de învățare, nereușind să-și însușească o citire fluentă și conștientă, foarte greu vor înțelege lecțiile de geografie, istorie și științe. Acești elevi vor fi în primul rând preocupați de descifrarea literelor unei comunicări scrise, neizbutind să-și concentreze atenția asupra decodificării mesajului transmis. Astfel de situații nedorite pot fi prevenite cu condiția ca învățătorul să-și asume cu maximă responsabilitate sarcina didactică de a-i învăța pe elevi să citească, începând cu preocuparea sa pentru însușirea de către aceștia a tuturor elementelor tehnicii scris – cititului și terminând cu consolidarea deprinderilor de citire cursivă și conștientă, prin aplicarea în mod diferențiat a anumitor procedee de citire în cazul elevilor cu dificultăți de învățare, cum ar fi:

- Citirea împreună – Elevul care întâmpină dificultăți în citire este solicitat să citească împreună cu învățătorul, în acest fel el devine mai sigur de sine și se deprinde cu citirea și singur;
- Citirea în perechi - Sunt solicitați câte doi elevi, fie cu capacități egale de citire, fie diferite, unul citește cu voce tare în așa fel încât să poată fi urmărit de partenerul său, apoi partenerii se schimbă. Are rol în diminuarea inhibițiilor în timpul citirii;
- Citirea în cor – Activează și menține disciplina întregii clase, este recomandat ca numai o parte din lecție să fie citită împreună;
- Citirea întârziată – Prima dată propoziția este citită fără voce, și pe urmă cu voce tare, sau se poate citi de două ori cu voce tare. Este recomandată mai ales pentru elevii care citesc greoi, neatenți, cu diferite greșeli de pronunție, întrucât acestea sunt diminuate sau chiar eliminate la a doua citire.
- Citirea în continuare – Învățătorul citește o parte din text. Acel elev care descoperă mai repede partea citită se anunță și citește mai departe;
- Citirea în ștafetă – Fiecare elev citește câte două propoziții, după care solicită pe unul din colegii săi să continue citirea. Este un exercițiu care reține atenția întregii clase.

- Citirea în șoaptă – Elevul indicat de către învățător citește fără rezonanță vocală. Reprezintă o treaptă pentru pregătirea citirii în gând;
- Citirea în lanț – în ordinea băncilor, activează întreaga clasă, elevii fiind obligați să urmărească citirea întregului text pentru a se putea încadra atunci când le vine rândul;
- Ștafeta de semnalare a greșelilor – Unul dintre elevi citește până la comiterea primei greșeli, după care, în ordinea stabilită, citirea este preluată de următorul elev.

De asemenea, o slabă memorie vizuală îngreunează dezvoltarea vocabularului, întârzie învățarea cititului și determină dificultăți în învățarea matematicii (incapacitatea de a-și aminti modul de rezolvare a unei probleme și a manierei de abordare).

Practic, aceste comportamente nu se pot atribui tulburărilor de percepție sau de memorie, ele reflectând mai mult dificultățile cognitive și cele de asimilare a limbajului. Deci, pentru copiii cu dificultăți de percepție vizuală nu trebuie ca mijloacele de educare să se axeze doar pe ameliorarea memoriei și a discriminării vizuale.

Elevilor cu dificultăți de învățare, nu numai că le este propriu un ritm lent de citire, dar întâmpină și dificultăți în realizarea actului înțelegerii, în desprinderea esențialului în exprimarea verbală a conținutului citit. În funcție de natura și gradul acestor dificultăți, învățătorul va propune pentru acești elevi exerciții speciale cu scopul de a corecta și dezvolta funcțiile psihice, operațiile și capacitățile verbale implicate și responsabile pentru randamentul mai scăzut al activităților desfășurate la lecțiile de citire și comunicare în limba română. La acești elevi de regulă este deficitară capacitatea lor de cuprindere și de înțelegere, de unde și stângăciile în exprimare. Exercițiile de citire se vor axa pe dezvoltarea operațiilor de analiză a unui fragment citit, pe divizarea fragmentului în secvențe de citire mai mici și pe desprinderea ideilor principale.

Decartes subliniază că principalul procedeu într-un proces de învățare și înțelegere eficient, temeinic este cel al divizării dificultăților. Pentru fiecare lecție, învățătorul, pe lângă programul de activitate desfășurat cu întreaga clasă, va stabili cu multă grijă acele teme menite să antreneze elevii cu dificultăți de învățare într-un proces activ de citire, de învățare și dezvoltare intelectuală a lor. Un rol esențial în atingerea activității educaționale îl are relația ce se stabilește între învățător și elev. Această relație este influențată de caracterul și personalitatea cadrului didactic. Personalitatea învățătorului constituie factorul subiectiv principal care imprimă un anumit caracter și o anumită intensitate interacțiunilor sale cu elevii.

BIBLIOGRAFIE:

1. Mircea Stefan, Lexicon pedagogic, Aramis, București 2006
2. Nicola, Ioan – 2000, Tratat de pedagogie școlară, Ed. Aramis, București
3. Partenie Anuța – Logopedie, Ed. Excelsior, Timisoara, 1999
4. Păunescu Constantin - Limbaj și intelect, București, Ed Didactică și Pedagogică 1984
5. Ursula Șchiopu, Psihologia copilului, București, E.D.P., 1967
6. Venera Mihaela Cojocariu, Filosofia educației pentru schimbare, Bacău, Ed. “Corgal Press”, 2000
7. Verza, Emil, „Psihopedagogie specială”, E.D.P., București, 1998
8. Vărășmaș, Ecaterina, 2007, Dificultățile de învățare în școală: domeniu nou de studiu și aplicație, Editura V&Integral, București

Folosirea TIC în corectarea tulburărilor dislexo-disgrafice la elevii cu deficiență mintală

Profesor psihopedagog: LETIȚIA-MIHAELA GHENȚA
Școala Gimnazială “Maria Montessori”, Bacău

În ultimii ani au apărut pe piață diverse programe și soft-uri educaționale de corectare a limbajului. Puține dintre acestea însă au fost concepute pentru lucrul cu elevul deficient mintal, iar adaptarea lor este destul de dificilă datorită conținutului. De aceea, elaborarea de programe computerizate, simple sau mai complexe, de către profesorul psihopedagog este o necesitate. Pentru a diversifica strategiile de lucru folosite în corectarea tulburărilor de citit-scris, am elaborat în manieră proprie, un program de corectare a dislexo-disgrafiei. Utilitatea acestuia am verificat-o folosind o fișă de evaluare pe care am aplicat-o elevilor înainte și după utilizarea programului.

Conceperea fișei a pornit de la obiectivele cadru și de referință din Programa școlară de la disciplina: Citire-scriere-comunicare, pentru elevii cu deficiență mintală ușoară și moderată.

Obiectivele cadru:

- Automatizarea și dezvoltarea abilităților de citire corectă, în ritm propriu a cuvintelor, propozițiilor, textelor simple.
- Formarea abilităților de scriere corectă și lizibilă a silablor, cuvintelor, propozițiilor și textelor scurte.

Dintre **obiectivele de referință** amintesc:

- Să se familiarizeze cu unitățile lingvistice(sunet, silabă, cuvânt, propoziție)
- Să-și formeze abilitățile de orientare în spațiul restrâns al paginii(direcții de orientare)
- Să citească corect și în ritm propriu: litere, silabe, cuvinte, propoziții, texte scurte.
- Să-și însușească scrierea literelor mari și mici ale alfabetului, scrierea silabelor și a cuvintelor.
- Să scrie corect silabe și grupuri de litere.
- Să exerseze scrierea corectă, lizibilă și îngrijită a unor propoziții și texte mici(folosind exerciții de copiere, transcriere).

Cuprinde un număr de 11 itemi care se referă la: citirea independentă, scrierea independentă, transcriere, dictare. Am împărțit itemii în 3 categorii: Citire-scriere litere, Citire- scriere silabe , Citire-scriere cuvinte.

Ținând cont că în școlile speciale alfabetul se predă integral în clasele I-II doar pentru elevii cu deficiență mintală ușoară, iar pentru cei cu deficiență mintală moderată se predă în clasele III-IV și cunoscând nivelul elevilor cu care lucrez, am ales să evaluez citit-scrisul doar la nivel de: **litere, silabe, cuvinte**, fără a trece mai departe la propoziții și texte simple. Programul de corectare este structurat pe aceleași 3 nivele,de la simplu la complex: litere-silabe-cuvinte.

Programul de corectare realizat cu suportul calculatorului a fost aplicat unui număr de 10 elevi din clasele a III-a și a IV-a(având diagnosticul psihologic: deficiență mintală ușoară și moderată iar diagnosticul logopedic dislexo-disgrafie) pe o durată de 12 săptămâni. Este structurat pe trei nivele: litere-silabe- cuvinte, de la simplu la complex. Cuprinde un număr de 74 de slide-uri realizate în programul Power-Point cu exerciții diverse menite să intervină în corectarea greșelilor frecvente înregistrate în urma aplicării fișei de evaluare. Am folosit litere, silabe, cuvinte lacunare, culori, forme, animații, imagini familiare elevilor.

În realizarea acestuia am ținut cont de :

- specificul tulburării de limbaj(dislexo-disgrafie);
- diagnosticul psihologic (elevi cu deficiență mintală moderată și ușoară)
- particularitățile de vârstă(elevi cu vârste cuprinse între 10 – 14 ani)

- nivelul clasei(clasele a III-a și a IV-a)

Materialul realizat în Power-Point dispune de un bogat suport imagistic, animații, culori vii pentru a veni în sprijinul elevilor.

Elevii din școlile speciale înregistrează dificultăți în corelarea literă de tipar-literă de mână. Aceștia învață și recunosc mai ușor grafemele mari de tipar. Răspunsurile elevilor, de pe fișele de evaluare sunt scrise în special cu litere mari de tipar(exemplu: item nr.5, item nr. 6). Din aceste considerente , exercițiile incluse în programul de corectare cuprind în marea lor majoritate litere mari de tipar.

- ✚ În urma aplicării fișei de evaluare inițială(înainte de aplicarea programului) am descoperit că elevii prezintă dificultăți în citirea și scrierea literelor, silabelor, cuvintelor, manifestate printr-o serie de **greșeli**: omisiuni de litere, silabe, cuvinte; substituiți de grafeme; contopiri de cuvinte; substituiți și deformări de cuvinte; adăugiri de grafeme și silabe, înlocuirea unor cuvinte sau comprimarea lor; disortografii; nesiguranță în scriere.

Programul are ca și obiective:

- diferențierea sunetelor\literelor cu punct de articulare apropiat(l-n, l-r)
- eliminarea confuziilor vizuale care apar între literele simetrice(p-b, p-b-d, m-n)
- corectarea confuziilor care apar între consoanele surde și cele sonore.

Toate acestea s-au exersat în silabe directe-inverse, cuvinte lacunare, cuvinte paronime. Corectarea confuziilor de grafeme și de litere este o condiție de bază în terapia tulburărilor lexico-grafice. Se folosesc exerciții care să urmărească formarea capacității de discriminare a grafemelor și literelor separate, apoi în combinații de cuvinte monosilabice, bisilabice, trisilabice precum și a grupurilor de diftongi și triftongi. Poziția ocupată de literele afectate trebuie să varieze: la începutul, la mijlocul și la finalul cuvântului. Am ținut cont de toate acestea așa încât în program se regăsesc toate aceste tipuri de exerciții.

- ✚ În urma aplicării fișei de evaluare finală(după aplicarea programului) am observat că elevii au făcut progrese în ceea ce privește corectarea confuziilor dintre consoanele surde-sonore. Progrese semnificative s-au înregistrat în ceea ce privește citit-scrisul literelor și silabelor. La nivel de cuvinte(chiar și monosilabice) elevii întâmpină în continuare dificultăți în realizarea analizei și sintezei.

Elevii au fost monitorizați la fiecare ședință de terapie, folosindu-se o grilă de monitorizare a progresului.

În ceea ce privește limitele aplicării acestui program, consider că ar putea fi îmbunătățit; se pot utiliza sunete, se pot adăuga și alte tipuri de exerciții, în funcție de priceperea psihopedagogului. În ceea ce privește perioada de aplicare, ar putea fi o provocare în a-l utiliza pe parcursul întregului an școlar.

Bibliografie:

Mititiuc, I., Incursiune în universul copiilor cu tulburări de limbaj, Editura CDRMO, Iași, 2005
 Verza, E., *Tratat de logopedie*, vol I, Editura Fundației Humanitas, București, 2003
 Programa școlară pentru elevii cu deficiență mintală ușoară și moderată, Iași, 2005

SURPRIZELE CIFREI 3

(dificultăți de scriere a cifrei 3)

Educ. Gorghiu Mioara
Grădinița cu Program Prelungit „Jovial”, Adjud

Obiectiv: Jocul vizează consolidarea scrierii corecte a cifrei 3.

	Resurse necesare: - sală de clasă; - masă luminoasă cu nisip; - fișă cu poezia; - coș cu covrigi; - vază cu trei flori; - tren cu trei vagoane; - zar; - 6 plicuri cu sarcini; - plic roșu cu jetoane cu cifre de la 0 la 3.
	Mărimea grupului: 4 participanți
	Timp: Timpul necesar este variabil, în funcție de cât de repede și corect răspunde fiecare participant la sarcinile jocului.
	Etape: 1. Pregătim materialele necesare jocului. 2. Se va prezenta copiilor poezia ce descrie cifra 3, după care explicăm regulile jocului. Treiul e un pic mai mare, Două dealuri, în picioare Sau e un cocor în zbor, Spre țări calde călător. 3. Fiecare copil se așază în jurul mesei luminoase care are nisip. Pe rând, fiecare jucător aruncă cu zarul o singură dată, spunând cifra care i-a căzut, apoi va primi o sarcină corespunzătoare cifrei

	indicate de zar. La sfârșitul fiecărei cerințe, jucătorul va trebui să deseneze sau să scrie cifra 3 în nisipul de pe masa luminoasă. Jocul se va sfârși când toate sarcinile au fost rezolvate și fiecare jucător și-a însușit obiectivul jocului. 1) Cum este descrisă cifra 3 în al doilea vers din poezia citită? Desenează. 2) Extrage din plicul roșu jetonul care arată cifra 3. Scrie cifra de pe jeton. 3) Cum este descrisă cifra 3 în al treilea vers din poezia citită? Desenează. 4) Ia din coș un covrig, rupe-l în două și formează cifra 3, apoi desenează-o în nisip. 5) Lângă masa luminoasă vei descoperi un tren. Câte vagoane are? Scrie cifra corespunzătoare numărului de vagoane în nisip. 6) Sub masă vei descoperi o vază cu flori. Desenează în nisip cifra corespunzătoare numărului de flori din vază.
	Reflecție și evaluare: Evaluarea va consta în exersarea scrierii cifrei 3 cu degetul în nisip prin decorarea laturilor mesei luminoase.
	Aplicare: Prin acest joc am încercat să exerseze scrierea cifrei 3. Am introdus în joc elemente cât mai diversificate, de la recunoașterea unor simboluri până la pronunție și scriere. La sfârșitul jocului pentru îndeplinirea corectă a sarcinilor, copiii au fost recompensați cu covrigi din coșul surpriză.

Abordarea psihoeducațională a copilului cu autism

Student Teodora Papuc
Universitatea Ștefan cel Mare, Suceava

Motto: *Nu tot ce se abate de la normă, fiind astfel anormal, trebuie să fie neapărat și inferior.*
(Hans Asperger)

Scopul acestei lucrări este reprezentat de încercarea de a oferi o nouă perspectivă asupra abordării copilului cu autism, care nu ar trebui stigmatizat de societate din cauza afecțiunii sale. Din nefericire există această tendință de uniformizare, de standardizare a unui anumit tip de comportament, iar cei care nu se regăsesc în tiparele impuse de societate sunt marginalizați. A fi diferit înseamnă adesea a fi inferior.

Ce este autismul?

Autismul este o afecțiune complexă, a cărei definire este dificilă datorită simptomelor diverse ce pot apărea, precum și a nivelului diferit de severitate. Pentru a facilita înțelegerea acestei afecțiuni, se poate utiliza „triada invalidităților” a lui Wing, în care sunt conturate principalele domenii în care copiii cu autism pot întâmpina dificultăți: comunicarea, interacțiunea și imaginația socială. Pe lângă deficitul întâlnit în aceste zone, DSM-V oferă și alte criterii ce pot fi folosite în diagnosticarea corectă a acestei patologii: repetiția regăsită în comportament și activități, predispoziția la rutină, alterarea reactivității la stimulii senzoriali, interese fixe.

Ce și-ar dori copilul cu autism ca să știe adultul despre el?

Copilul cu autism percepe lumea înconjurătoare într-un mod diferit, pe bucăți, aidoma unor piese de puzzle, pe care mai apoi nu reușește să le integreze într-un tot unitar, pentru a dobândi o imagine de ansamblu. Pentru o mai bună înțelegere a acestei patologii și pentru a oferi un ajutor calitativ și eficient copilului, atât părintele, cât și cadrul didactic în cauză trebuie să empatizeze cu cel mic, să își imagineze ce simte și gândește acesta. Astfel, comportamentul unui copil autist reflectă în mod indirect o nevoie a sa, reprezentând modul său de a comunica cu cei din jur. Adesea un comportament negativ ilustrează un disconfort senzorial marcat. Uneori acești copii au nevoie de un spațiu special amenajat, intim și prietenos, unde să se retragă în momentul în care se simt suprasolicitați. De asemenea, trecerea de la o activitate la alta reprezintă un moment dificil, în acest caz copilul trebuind avertizat cu câteva minute înainte. Un alt aspect important este evitarea imperativelor și a criticii de orice fel, deoarece în cazul lor nu se aplică principiul constructivității, aceasta sporind gradul de inhibiție.

Care sunt strategiile de abordare ale unui copil cu autism?

Conform recomandărilor lui Ash Bernard, este utilă cunoașterea unor principii de abordare pedagogică a unui astfel de copil. În concepția sa, actul educațional este un parteneriat între elev și profesor, iar în acest sens cadrul didactic ar trebui să devină un tovarăș care să încurajeze comunicarea. Extrem de utilă este îmbinarea limbajului cu folosirea simbolurilor vizuale, întrebuințarea unor orare și cronometre, stabilirea unor ținte zilnice în activitățile desfășurate, încurajarea independenței copilului, motivarea acestuia prin oferirea unor recompense, includerea unor pauze fixe în program care să prevină suprasolicitarea.

Ce caracteristici ar fi indicat să aibă cadrul didactic care are în clasă elevi cu autism?

Acesta ar trebui să aibă gândirea pozitivă, să fie calm și să aibă un comportament ireproșabil, demn de urmat. Profesorul trebuie să se asigure că elevului cu autism îi sunt satisfăcute toate nevoile.

Este bine să utilizăm recompense în activitățile cu copiii cu autism?

Pentru copiii cu autism sunt foarte eficiente activitățile la finalul cărora se oferă recompense. De ce? Pentru că oricât de mult ne-ar plăcea munca respectivă, totuși vrem să fim plătiți pentru ea. Deoarece ne implicăm și consumăm energie merităm o recompensă. Acestea variază, de aceea au importanță cele

oferite în funcție de nivelul de înțelegere a copilului cu autism. Este indicat să știm ce își dorește copilul respectiv pentru a-l motiva. Astfel, se va strădui să îndeplinească cerințele cât mai bine, pentru răsplata de la final.

Este unic elevul cu autism?

Dacă studiem fiecare elev cu autism observăm că sunt unici și au puncte tari și slabe. Cadrul didactic ar trebui să-i cunoască și să-i înțeleagă pe acești copii. Astfel, ei vor progresa și vor deveni utili pentru colectiv. Pentru ai putea cunoaște și înțelege mai ușor, cadrul didactic ar putea solicita o fișă "despre mine" în care vor fi menționate informații specifice cu privire la elevii respectivi. O astfel de fișă ar putea cuprinde: numele copilului, ce lucruri îi plac acestuia, ce nu-i place, dacă se teme de ceva anume, ce îl amuză, ce îl liniștește când este copleșit sau nervos, ce recompense îi plac, cum își petrece timpul liber etc.

Cum putem lucra mai eficient cu elevii cu autism care dețin abilități și talente neobișnuite?

Cadrul didactic ar trebui să valorifice abilitățile pe care aceștia le dețin. De exemplu, dacă un elev cu autism are talent artistic, atunci el trebuie sprijinit și stimulat să realizeze lucrări cât mai variate. Pentru îmbunătățirea acestui har, profesorul din aria respectivă trebuie să-i îndrepte greșelile și să-l ajute pe acesta să progreseze. Prin intermediul recompensei, cadrul didactic poate stimula elevul. Astfel, el va reuși să realizeze lucrări de la cele mai simple la cele mai complexe. De aceea este foarte important ca profesorul să conștientizeze la timp prezența abilităților pe care elevii cu autism le dețin, pentru a le putea dezvolta.

Exemple de puncte tari pe care le putem întâlni la elevii cu autism:

- abilități matematice;
- talent artistic;
- concentrare și atenție deosebită pentru activitățile preferate;
- abilități în domeniul muzical;
- memorie de lungă durată;
- abilități în domeniul tehnologiei;
- abilitatea de a găsi soluții la probleme;
- abilitatea de a transforma informația în simboluri, coduri;

Cum putem să-l integrăm pe elevul cu autism printre elevii din învățământul de masă?

Primul lucru pe care ar trebui să-l facă profesorul este acela de a discuta cu părinții/tutorele elevului cu autism. Este indicat să se intereseze dacă familia este de acord cu publicarea informațiilor despre copilul lor. Apoi, dacă se ajunge la un acord (punct comun), cadrul didactic îi informează pe colegii copilului cu autism cu privire la acest concept (la modul general). Sensibilizându-i, elevii vor putea empatiza cu persoana cu pricina. Este important ca cei din jur să-l înțeleagă și să-l includă în discuții și activități comune.

De asemenea, profesorul trebuie să-i învețe pe copii să coopereze eficient și să lucreze în echipă. Astfel, colegii îl vor tolera pe elevul cu autism, îl vor sprijini atunci când este cazul, pentru ca el să nu se simtă discriminat. Profesorul trebuie să cultive simțul respectului la clasă, determinându-i pe elevi să-i aprecieze calitățile celui cu autism. Ar fi de dorit ca elevii să-l trateze pe cel cu dizabilități ca pe un puști capabil, care uneori are nevoie de sprijin. Încurajările verbale îl ajută foarte mult, de aceea după activitățile încheiate cu brio ar fi bine să-l felicităm (De exemplu: Bravo! Îmi place cum ai îmbinat culorile în acest desen. Apreciez că ai finalizat lucrarea și nu ai abandonat-o spre final.)

Cadrul didactic are misiunea de a stabili pentru elevul cu autism:

- orarul, pe bază de reprezentări vizuale;
- un program cât mai amănunțit, pentru a nu-l surprinde și dezorienta pe copil;
- recompensele, după preferințele elevului

În concluzie, autismul este o afecțiune frecvent întâlnită în populație, o adevărată provocare, ce ridică numeroase probleme de abordare. Este așadar responsabilitatea fiecăruia de a-l ajuta pe un copil autist să se integreze în societate. De noi depinde, într-o anumită măsură, ca acesta să se dezvolte armonios, să aibă acces la educație și la o viață adecvată necesităților sale. Avem fiecare misiunea de a schimba concepția societății vizavi de această patologie, de a transforma diversitatea în unitate, de a le oferi copiilor cu autism șansa de a se bucura de comuniunea cu semenii lor.

Bibliografie:

1. Adrian Roșcan, *Psihopedagogie specială-Modele de evaluare și intervenție*, Editura Polirom, Iași, 2015.
2. Ash Bernard, *11 Autism Teaching Strategies- That your child, wishes for you to adopt*, Autismag
3. Christopher Barber, *Autismul și sindromul Asperger-Ghid pentru asistenți medicali*, Editura ALL, București, 2013
4. Degrieck Steven, *Gândește și aplică- Idei practice pentru primii pași în procesul de învățare la persoanele cu autism și persoanele cu întârziere în dezvoltare*, Editura Fides
5. Viorel Lupu, *Tulburările de spectru autism-actualități în diagnostic și terapie*
6. <https://interventiepsihoeducationala.blogspot.ro/2017/01/ghiduri-despre-autism.html?spre=fb>

Plan de intervenție personalizat la copilul cu tulburări instrumentale de scris-citit

Profesor Logoped Ionela Ștefan
Școala Gimnazială Specială – Centru de Resurse și
Documentare privind Educația Incluzivă/Integrată
Cluj-Napoca, jud. Cluj

MOTTO: „Este imposibil de a găsi o minte atât de redusă, căreia educația să nu-i poată fi de ajutor”

J.A. Comenius

La început a existat cuvântul.....

Această propoziție fundamentală a culturii universale, identifică nu numai natura a tot ce există, din perspectiva majorității doctrinelor religioase ale omenirii, ci și natura nemijlocit umană a existenței.

Omul nu poate exista în afara cuvântului. Sensul începe întotdeauna cu numele dat realității, iar percepția sensului începe cu cel mai elementar act de comunicare.

Învățarea tinde să devină o formă fundamentală a activității omului. În epoca revoluțiilor științifice, a inteligenței artificiale și microprocesoarelor, când munca fizică și intelectuală sunt tot mai mult transferate sistemelor informatice flexibile și inteligente, omul desfășoară o intensă activitate de învățare și creație.

Limbajul este esențial pentru dezvoltarea armonioasă a copilului, pentru relații pozitive benefice, pentru o evoluție academică bună și ulterior pentru reușita în plan personal, educațional și profesional.

Dacă copilului îi este accesibilă comunicarea orală dar întâmpină greutăți în achiziționarea acesteia este necesară și terapie logopedică.

Această intervenție trebuie să se realizeze timpuriu pentru a evita ulterioarele decalaje ce pot apărea între vârsta cronologică a copilului și vârsta limbajului. Cel mai frecvent, intervenția logopedică este înțeleasă ca intervenție terapeutică de corectare a tulburărilor de pronunție. Aceasta deoarece, într-adevar, dislalia (tulburarea de pronunție) este cea mai frecventă tulburare de limbaj.

Pe lângă aceasta însă, există și alte tulburări ce necesită consultarea unui logoped (ex: tulburările de ritm, tulburări ale limbajului scris-citit, întârzierea în dezvoltarea limbajului și altele).

Tulburările de limbaj scris-citit cuprind sfera de fenomene cunoscute sub denumirea de dislexo-disgrafii.

„**Tulburările lexico-grafice** sunt incapacități paradoxale totale în învățarea și formarea deprinderilor de scris-citit, cunoscute sub denumirea de alexie-agrafie, sau incapacități parțiale denumite dislexie-disgrafie ce apar ca urmare a existenței unor factori psiho-pedagogici necorespunzători sau neadecvați la structura psihică a individului, a insuficiențelor în dezvoltarea psihică și a personalității, a modificărilor morfo-funcționale de la nivelul sistemului nervos central, a deficiențelor spațio-temporale și psihomotricității, a nedezvoltării vorbirii care se manifestă prin apariția de confuzii frecvente între grafemele și literele asemănătoare, inversiuni, adăugiri, substituiri de cuvinte, sintagme, deformări de litere, neînțelegerea completă a celor citite sau scrise, etc. (E. Verza, 1983, p.58).”

Sindromul dislexic-disgrafic este o tulburare de integrare fonetică ce reprezintă insuficientă capacitate de discriminare a sunetului în cuvântul auzit și a semnelor grafice în cuvântul citit, ceea ce duce pe de o parte la o ortografie greșită în dictare și la o citire greșită a scrierii.

Diagnosticul de dislexie-disgrafie se pune după o evaluare complexă a copilului, relevând o întârziere de cel puțin 2 ani față de descriptorii de performanță corespunzători vârstei. Orice terapie începe cu o etapă de precitare și pregrafie, în care se vor folosi metode cu caracter general și metode specific logopedice.

Planul de intervenție personalizat (P.I.P.), este o tehnică de planificare și coordonare, care asigură continuitatea, complementaritatea și calitatea serviciilor educaționale, ca răspuns la diversele cerințe pe care le are un elev; este o tehnică de lucru pentru unul sau mai mulți membrii ai echipei, care își coordonează intervențiile în direcția realizării scopurilor stabilite pentru elevul respectiv.

Planul de intervenție personalizat presupune adaptarea educației la nevoile individuale din perspectiva diferențelor dintre elevi și trebuie să specifice:

1. Obiectivele propuse (pe termen lung și scurt);
2. Mijloacele și strategiile didactice utilizate pentru a atinge obiectivele (metode psihologice și terapii educaționale integrate, aplicate pe un singur individ);
3. Durata intervențiilor;
4. Modalitățile de evaluare ale PIP.;

Planul de intervenție personalizat reprezintă ansamblul măsurilor sau acțiunilor necesare care trebuie luate în vederea depășirii sau rezolvării situației de criză sau dificultate în care persoana se află sau s-a aflat la un moment dat.

Plan de intervenție personalizat

Nume/prenume: **B.D** elevă în clasa a VII-a A prezintă ***Tulburări instrumentale ale scris-cititului/ Dislexodisgrafie*** prezentând deficiență mintală medie.

- Citește și scrie literele limbii române, dar întâmpină dificultăți în realizarea unei citiri cursive, expresive, conștiente și corecte.
- În limbajul scris realizează omisiuni, inversiuni, adăugiri de litere, greșeli de exprimare, ortografie și gramaticale
- Prezintă înlocuiri/substituiri și inversiuni ușoare de sunete: „f”-„v” și „m”-„p”

Scopul programului de intervenție:

- reducerea și remedierea unor disfuncționalități ale tulburărilor instrumentale de scris-citit

- efectuarea unor exerciții accesibile în ritm propriu în cadrul orelor de terapie a tulburărilor de limbaj pentru îmbogățirea limbajului

Metode și mijloace de realizare

- Explicația exercițiului, demonstrația, metoda fonetică analitico-sintetică, exercițiul, prezentarea sarcinilor într-un ritm mai lent, conversația, explicația, jocul didactic, lucrul cu manualul.
- Abecedare vechi, cărți ptr. copii, jocuri, material intuitiv, jetoane, obiecte
- Întărirea pozitivă: lauda, încurajarea permanentă
- Convingerea în a accepta sarcina

Metode și instrumente de evaluare

- Fișe de lucru, probe curriculare
- Teste criteriale cu itemi pentru fiecare obiectiv în parte
- Teste de motricitate generală, probe pentru cunoașterea vârstei psihologice a limbajului
- Fișa psihopedagogică
- Chestionare pentru familie
- Convorbire individuală și de grup
- Observația spontană și dirijată

Perioada evaluării și conceperii planului: octombrie 2016

Perioada reevaluării: 3 luni, după care se face o evaluare, o revizuire a programului, apoi se continuă

Profesor logoped: **Ștefan Ionela**

An școlar: **2016 – 2017**

	Obiective	Conținuturi	Criterii minime de apreciere a progresului	Perioada
Depistare și diagnosticare (Evaluarea Inițială) Etapa pregătitoare	1.Cunoașterea copilului și înregistrarea cazului. -Consemnarea anamnezei 2.Examinarea vorbirii: - examinarea nivelului de înțelegere a vorbirii; - examinarea funcției auditive (examenul audiometric); - examinarea articulării verbale; - examenul vocii;	Precizarea anamnezei cazului și studierea dosarului. Observarea directă și indirectă. Culegerea de informații de la factorii educogeni. Examinarea reacției la diverși stimuli. Examinarea analizatorului vizual prin exerciții de percepere a diverselor obiecte, imagini, culori, forme. Executarea unor acțiuni simple Examinarea motricității generale și fine prin exerciții de imitare a unor mișcări. Analiza produselor activității (caiete, fișe, produsele activității practice). Analiza documentelor (dosare, caiete de observație)		Septembrie

	- examinarea structurii gramaticale; - examinarea vocabularului activ. 3. Examinarea motricității. 4. Cunoașterea particularităților proceselor psihice și a personalității. 5. Cunoașterea investigațiilor medicale. 6. Stabilirea diagnosticului logopedic			
Educarea auzului fonematic	- sa-si dezvolte latura lexico-gramaticală a vorbirii; - să-și dezvolte auzul fonematic și percepția auditivă; - să realizeze analiza fonetică: de la propoziție- la cuvânt- la silabă- la sunet;	- ex. pentru îmbogățirea vocabularului, precizarea sau corectarea conținutului greșit al cuvântului; - ex. de operaționalizare a vocabularului (utilizarea cuvintelor în contexte cât mai variate); - ex. de exprimare corectă din punct de vedere gramatical; - jocul paronimelor – se vor pronunța serii de silabe luate din cuvinte paronime - exerciții pentru diferențierea consoanelor surde cele sonore în cuvinte paronime - ex. de analiză fonetică pentru distingerea cuvintelor în <i>propoziții</i> ; - formarea de propoziții cu un anumit tip de cuvinte; - stabilirea locului ocupat de cuvinte în structura propoziției; - ex. de analiză fonetică la nivelul <i>cuvântului</i> : • completarea cuvintelor cu silaba care lipsește; • despărțirea cuvintelor în silabe; • stabilirea numărului de silabe; • stabilirea locului ocupat de silabă în structura cuvântului;		permanent
		• <i>exerciții pentru consolidarea schemei corporale</i> : ○ exerciții de identificare și denumire	-recunoaște părțile principale	Octombrie

Terapie generală: -reeducarea prechizițiilor necesare însușirii lexiei și grafiei -pregătirea limbajului verbal	-Să-și formeze și consolideze schema corporală, structurile perceptiv-motrice de formă, spațio-temporale prin: Să cunoască perioadele ciclice: momentele zilei, zilele săptămânii, anotimpurile;	corectă a părților corpului pe schema proprie, la partener și în imagini; ○ exerciții de identificare și de mișcare a părților drepte și stângi ale corpului; ○ completarea imaginilor lacunare cu elemente ale corpului uman; ○ exerciții pentru fixarea lateralității; • <i>formarea structurilor perceptiv-motrice de formă prin:</i> ○ exerciții și jocuri de identificare și denumire a figurilor geometrice; ○ exerciții de stabilire a corespondenței între formele obiectelor și formele-imagini; ○ exerciții de clasare după criteriul formă; • <i>formarea structurilor perceptive-motrice de culoare prin:</i> ○ exerciții de învățare și identificare a culorilor; • <i>formarea percepțiilor spațiale prin:</i> ○ exerciții de identificare a pozițiilor sus-jos, dreapta-stânga, înainte-înapoi, după, între, alături, departe-aproape; ○ exerciții de identificare a sursei sonore, a direcției de unde provine sunetul; ○ completarea elementelor care lipsesc din desene, exerciții de trasare a elementelor pregrafice; • <i>formarea percepțiilor temporale prin:</i> ○ exerciții de identificare a ordinii cronologice, ordonarea după imagini; ○ jocuri pentru cunoașterea zilelor săptămânii, a celor patru anotimpuri și ordinea lor. - ex. de asociere a momentelor zilei cu situații concrete, corespunzătoare; - poezii scurte pentru memorarea zilelor săptămânii și însușirea termenilor: ieri, azi, mâine; - desenarea specificului fiecărui anotimp	ale corpului -identifică corect figurile geometrice -recunoaște culorile ROGVAIV -identifică pozițiile sânga-dreapta.sus-jos, deasupra-dedesubt, pe-sub etc -areanjează minim 23 imagini în ordine cronologică -enumeră zilele săptămânii -recunoaște anotimpurile -asociază corect moment al zilei-acțiune -redă poeziile învățate -face diferența între minut	Octombrie

	Să dețină noțiuni legate de durata intervalelor; Să-și dezvolte limbajul/îmbogățească vocabularul	și reținerea acestora; - ex. de percepere a duratelor: scurte, medii, lungi (se va realiza acest lucru cu ajutorul unui instrument muzical, balon umflat, etc.); - ex. de învățare a minutului, orei, cu ajutorul ceasului; - ex. de învățare a duratei săptămânii, lunii, anotimpului, anului; Se fac exerciții de genul: • să sorteze obiectele în funcție de categoria din care fac parte; • să imite o acțiune la cererea logopedului, să o identifice în imagini și să o denumească; • să arate schema corporală pe propriul corp și pe al altei persoane; • să reconstituie schema corporală cu segmentele corporale care lipsesc; • să arate, să denumească membrii familiei, jucării, alimente, îmbrăcăminte, obiecte din casă etc.; • să facă asocieri: substantiv – verb (“culeg mere”), substantive - adjectiv (cană roșie); • să enumere elementele unei categorii: animale domestice/sălbatic, fructe, legume, mijloace de transport, materiale, forme geometrice, meserii; • să definească noțiunile (ex.: pisica e un animal, mingea e o jucărie); • să sorteze obiectele în funcție de: cantitate, mărime, formă, culoare; • să identifice obiectele după utilitate; • să facă comparații: mare - mic, înalt - scund, lung – scurt; • să facă asemănări: gras - slab, tânăr - bătrân, vesel - supărat, plin - gol; • să înțeleagă și să folosească noțiunile: sub, deasupra, în față, înainte, în spate, după, lângă, între, pe, în; Se urmărește, de asemenea: • despărțirea corectă a cuvintelor în silabe (cu sau fără bătaie din palme); • povestirea după imagini;	și oră -face legătura între cuvânt și obiectul real -poate forma mulțimi pe baza a minim 3 criterii -face asocierea substantiv-verb -folosește corect promumele	Noiembrie

-formarea mecanismelor de integrare fono-grafică Terapie specifică Nivelul literei	Să realizeze analiza fonetică: de la propoziție- la cuvânt- la silabă- la sunet;	• folosirea corectă a verbului în propoziții; • exprimarea în propoziții simple și apoi în propoziții dezvoltate; • utilizarea corectă a cuvintelor de legătură (prepoziții, conjuncții); • folosirea corectă a pluralului; • folosirea corectă a pronumelui personal; • folosirea adecvată a acordului gramatical; • corectarea propriilor greșeli de exprimare; • dezvoltarea abilităților narative prin povestirea în succesiune logică a evenimentelor, compunere de povestiri după imagini, reproducerea unor povești cunoscute cu ajutorul întrebărilor.		Decembrie
	Să facă diferențierea fonetică și grafică a fonemelor-grafemelor asemănătoare;	- ex. de analiză fonetică pentru distingerea cuvintelor <i>în propoziții</i>; - formarea de propoziții cu un anumit tip de cuvinte; - stabilirea locului ocupat de cuvinte în structura propoziției; - ex. de analiza fonetică la nivelul <i>cuvântului</i>: • completarea cuvintelor cu silaba care lipsește; • despărțirea cuvintelor în silabe; • stabilirea numărului de silabe; • stabilirea locului ocupat de silabă în structura cuvântului;	-distinge cuvintele în propoziții -formează propoziții cu cuvintele date -identifică silaba lipsă -desparte corect în silabe -numără corect nr de silabe din cuvânt	Ianuarie
	Să recunoască și să înțeleagă semnificațiile Să recunoască, reproducă și înțeleagă semnificația cuvântului;	- ex. de analiză a sunetelor care compun <i>silabele</i>: • stabilirea locului ocupat de sunet în structura silabei;		Februarie
	Să facă diferențierea	- ex. de recunoaștere a literei în diferite structuri norganizate sau neorganizate; - ex. de reproducere a literei după model și în absența acestuia; - ex. de citire a literelor; - ex. de copiere a literelor; - ex. de scriere după dictare;	-recunoaște literele în diferite structuri -copiază și transcribe corect silabe, cuvinte, propoziții	Martie
Nivelul				

silabei	fonografică;	- tehnici de înlăturare a confuziilor optice între grafemele :”u-n”; „m-n”; „p-b”; „b-d”: • ex. de învățare a direcției: sus-jos, dreapta-stanga, înainte-după • scrierea literelor cu culori diferite și identificarea lor în structura cuvintelor - tehnici de înlăturare a confuziilor auditive între fonemele:”f-v”; „t-d”; „c-g”: • ex. cu onomatopee, silabe variate, • serii variate de cuvinte cu consoanele surde-sonore; • cuvinte paronime; - ex. de copiere și transcriere a silabelor cu sau fără sens; - ex. de citire a silabelor scrise cu litere de mână și de tipar; - ex. de obținere a silabelor prin adădire, substituie; - dictare de silabe; - lexia și grafia grupurilor vocalice(diftongi, triftongi) și a celor consonantice; - ex. pentru sesizarea ordinii sunetelor, silabelor care compun cuvintele: formarea unor silabe, cuvinte prin adădirea unui element(cara-scara, nara-vara); - ex. cu cuvinte paronime în care una dintre silabe este constantă; - ordonarea silabelor pentru a forma un cuvânt cu sens; - descompunerea în silabe și litere și recompunerea lor; -alcatuirea unor șiruri de cuvinte cu silaba inițială dată; - completarea cuvintelor lacunare; -asocierea cuvântului scris cu cel auzit; • Exerciții de exprimare la nivelul cuvântului • Atribute/ senzații / stări emoționale: utilizează cuvinte care descriu o persoană, animal sau lucru, inclusiv propriile senzații sau stări emoționale	-dăruiește corect semnele de punctuație -alcătuiește propoziții după imagini - scrie corect grupurile de litere	
Nivelul cuvântului	Să citească și să scrie corect cuvintele cu dificultățile specifice limbii române; Să recunoască, reproducă și consolideze cele învățate anterior în vederea formării de propoziții simple;			Aprilie
Nivelul propozițiilor				Mai
Nivelul textelor	Să-și perfecționeze			Iunie

	scrisul și cititul	(„frumos”, „murdar”, „rosu”, „rotund”, „moale”, „tare”, „cald”, „rece”, „vesel” etc); • Noțiuni integratoare/ vocabular tematic (schema corporala, legume, fructe, animale, culori etc.) • Exerciții de asociere imagistică – „parte-întreg”; asociere funcție/utilitate–„organ/obiect”; asociere „material- obiect”;meserii-unelte” etc.; • Exerciții-joc de antonimie, sinonimie, omonimie (ex: „Dacă nu-i așa, cum e?”); - ex. de diferențiere a sunetelor perechi și a grafemelor asemănătoare din cuvinte subliniind cu culori diferite perechea de sunete; -scrierea și pronunțarea unor cuvinte care conțin pe”X”; -scrierea unor cuvinte care conțin doi de „ii”la sfârșit; - scrierea (și citirea) unor cuvinte care conțin doi de „nn”și de „ee”; -scrierea și citirea unor cuvinte cu”m” înainte de „p-b ”; -scrierea și citirea cuvintelor ce conțin grupurile de litere: „ce-ci” „ ge-gi”, „che-chi”, „ghe-ghi”; - alcătuirea de propoziții după imagini; - alcătuirea de propoziții cu un cuvânt dat și analiza fonetică a propoziției; - dezvoltarea unor propoziții simple; - copierea, transcrierea, dictarea de propoziții cu dificultăți progresive, însoțite de analiza si sinteza cuvintelor și silabelor componente; - înlocuirea în propoziții a unor cuvinte cu sinonimele lor; - folosirea paronimelor în propoziție; - completarea propozițiilor lacunare; - copierea răspunsului corect din două alternative propuse; - ordonarea propozițiilor date ținând cont de logica acțiunilor la care se referă. - citirea textelor ușoare;		

		- copierea, transcrierea textelor scurte și analiza grafo-fonetică a acestora; - citirea în ștafetă pe roluri, pe sintagme; - dictarea, urmărind respectarea regulilor ortografice și de punctuație; - ordonarea logică a sintagmelor din text; - autodictare.		

CURRICULUM ADAPTAT

Profesor: Sabina Mihaela Amza
SCOALA GIMNAZIALĂ "PETRE SERGESCU"
DROBETA TURNU SEVERIN

AN SCOLAR :

Materia: Limba franceza

GRAD DE DEFICIENȚĂ: ușoară și severă

CLASA: a V-a A

COMPETENȚE CADRU:

5. dezvoltarea capacității de receptare a mesajului oral
6. dezvoltarea capacității de exprimare orală
7. dezvoltarea capacității de receptare a unui mesaj scris
8. dezvoltarea capacității de exprimare scrisă

2. Dezvoltarea capacității de receptare a mesajului oral

OBIECTIVE DE REFERINȚĂ	ACTIVITĂȚI DE ÎNVĂȚARE
1. să asculte și să înțeleagă mesajele orale scurte exprimate de profesor 2. să reacționeze (non)verbală la un mesaj adecvat 3. să desprindă informații dintr-un scurt text audiat	- exerciții de răspuns la comenzi simple - exerciții de încercuire a răspunsului corect - Dialoguri situaționale (Familia: membrii familiei, ocupații, hrana Școala: obiecte școlare, activități specifice Animale: denumire -exerciții joc de atenție și comunicare (ex. "Ascultă cu atenție ce a spus!", "Eu sunt ... și îmi place ....; -exerciții de identificare a unor acțiuni după imagini, situații concrete, jocuri de mimică; - exerciții de repetare după model; - exerciții de corectare a pronunției; -exerciții de integrare a unor cuvinte noi în structuri

	date - exerciții de integrare a elementelor de vocabular în structuri date;

2. Dezvoltarea capacității de exprimare orală

OBIECTIVE DE REFERINȚĂ	ACTIVITĂȚI DE ÎNVĂȚARE
5. să articuleze corect, în cuvinte 6. să se prezinte în maniera proprie 7. să utilizeze corect anumite formule de exprimare orală și de transmitere a unui mesaj simplu 8. să citească cu glas tare enunțuri de dificultate medie	-exerciții de repetare după model a unor cuvinte și/sau propoziții de dificultate medie -exerciții de prezentare (nume, vârstă, sex) -activități de lectură frontală simplă - Exerciții de pronunție corectă a unui material verbal gradat ca dificultate, prin vorbire reflectată (după model) : Zilele săptămânii, anumite animale, « Qui est-ce ? », « Qu'est-ce que tu fais ? » etc. - Reproducere postaudiție (audiere casetă/ software-uri educative)

3. Dezvoltarea capacității de receptare a unui mesaj scris

OBIECTIVE DE REFERINȚĂ	ACTIVITĂȚI DE ÎNVĂȚARE
4. sa formuleze propoziții simple 5. sa recunoască mesajul unui enunț 6. Citirea corectă și în ritm propriu a propozițiilor simple/ dezvoltate (3-4 cuvinte)	-exerciții de formulare de propoziții simple cu suport verbal și imagini -exerciții de tipul adevărat/fals - Exerciții de citire globală a cuvintelor mono- și bisilabice -Exerciții de citire, în ritm propriu, a silabelor, cuvintelor mono-, bi-/ trisilabice (ex: „le chat, „le poisson”, „le garçon”) și a propozițiilor simple și dezvoltate (3-4 cuvinte)

4. Dezvoltarea capacității de exprimare scrisă

OBIECTIVE DE REFERINȚĂ	ACTIVITĂȚI DE ÎNVĂȚARE
4. să scrie cuvinte scurte 5. să reproducă propoziții scurte pe teme familiare 6. Exersarea și scrierea	-Exerciții de copiere a unor cuvinte și propoziții simple/ dezvoltate (3-4 cuvinte) -activități de completare a unor propoziții lacunare

corectă, lizibilă și îngrijită a cuvintelor în propoziții simple/dezvoltate (3-4 cuvinte), precum și a unui text simplu	simple -redactari cu structura simplă - Exerciții – joc de asociere imagine – cuvânt - propoziție

ORGANIZARE TEMATICĂ:

9. Familia: membrii familiei, ocupații, hrană
10. Copilul Și lumea înconjurătoare: mijloace de transport
11. Animale: denumire
12. Vremea: anotimpuri (actualizare)
13. Reguli de igienă;
14. Mijloace de transport;
15. Unelte și meserii;
16. Fructe și legume;
17. Animale, păsări;

FUNCTII COMUNICATIVE:

- formularea unor întrebări și a unor răspunsuri;
- dialogul situațional;
- povestirea unor fapte și întâmplări după un suport vizual (redarea, cu sprijin psihopedagogic,
- a conținutului unui fragment dintr-o poveste;
- a exprima activitati la prezent
- a localiza in spatiu
- a raspunde la o intrebare simpla

ELEMENTE DE CONSTRUCTIE A COMUNICARII:

A. GRAMATICA:

- substantive simple
- adjectivul
- numeralul cardinal (10-12) adjectivul calificativ (*beau/ belle, beaux/ belles; nouveau/ nouvelle, nouveaux/nouvelles*)
- adjectivul posesiv (*mes, tes, ses, notre, votre, leur*)
- adjectivul numeral cardinal (de la 10 la 20)
- adjectivul numeral ordinal (de la 1-10)
- 🕒 **Pronumele**
- pronumele personale subiecte (forme accentuate)
- pronumele interogative (*Qui? Qu' est-ce que?*)

🕒 **Verbul**

- verbe reflexive uzuale (*se lever, se laver...*)

B . **Fonetică și ortografie**

- sunetele limbii franceze și corespondența lor grafică

C. **Lexic**

- cuvinte și sintagme corespunzătoare realizării actelor de vorbire și ariilor tematice propuse (50 de unități lexicale).

PROIECT DE LECȚIE

Profesor psihopedagogie specială: Adam Veronica-Lenuța
Unitatea de învățământ: C.S.E.I. nr.2 Comănești

Data: 15.02.2018

Clasa: a V-a (Elevi cu deficiențe grave, severe, profunde sau asociate)

Aria curriculară: Limbă și comunicare.

Disciplina: Opțional „În lumea poveștilor”

Unitatea de învățare: Învățarea din povești.

Titlul lecției: Morala din povestea preferată (Capra cu trei iezi, Cei trei purceluși, Alba ca zăpada).

Tipul lecției: Mixtă.

Timp: 45 min.

OBIECTIVE DE REFERINȚĂ:

Cultivarea gustului de exprimare a moralei poveștilor

OBIECTIVE OPERAȚIONALE:

COGNITIVE:

- OC1 - să recunoască poveștile și personajele din poveste;
- OC2 - să așeze planșele în ordinea desfășurării acțiunii;
- OC3 - să găsească folioasele din poveștile prezentate (interpretarea morală a celor trei povești);
- OC4 – să găsească răspunsul la ghicitoarea audiată;
- OC5 - să interpreteze cântecul „Piticii voinicii”
- OC6 - să coloreze fișa de lucru.

PSIHOMOTORII:

- OP1 - să manipuleze cu ușurință materialul didactic;
- OP2 - să prezinte o poziție corectă în bancă.

AFFECTIVE:

- OA1 - să manifeste interes pentru activitate;
- OA2 - să colaboreze cu profesorul în vederea realizării obiectivelor propuse.

STRATEGII DIDACTICE:

Metode și procedee: conversația, explicația, demonstrația, repetiția, observația, problematizarea, exercițiul.

Mijloace de învățământ: planșa cu imagini din povești , fișe de colorat (lucru) , prezentare PPT, calculator, emoticoane;

Forme de organizare: frontal, individual;

Forme și tehnici de evaluare: observarea sistematică, fișă de lucru, aprecieri verbale globale și individuale.

RESURSE:

- ❖ Spațiale: sală de clasă;
- ❖ Umane: Colectivul clasei de elevi.

BIBLIOGRAFIE:

- Călin Veronica: „Azi pitici, mâine artiști”; Editura Casa Corpului Didactic, Bacău 2007
- „Curriculum pentru educație timpurie a copiilor” M.E.C.T. – U.M.P.I.P.2008
- Taiban Maria: „Jocuri didactice pentru gradinițele de copii “ –Editura Didactic și Pedagogică, București 1976
- www.didactic.ro

DESFĂȘURAREA LECȚIEI

N r. C rt .	Etapete/ Secvențele de activitate / timp	Ob. Op.	Conținut și sarcini de învățare		Strategii didactice			Evalu are
			Activitatea profesorului	Activitatea elevului	Metode și procede e	Mijloace de Învăță mânt	Forme de organiza re	
I.	Moment organizat oric 1 min.	OA1 OP2	Asigur un climat adecvat desfășurării noii lecții.	Elevii se pregătesc pentru desfășurarea orei.	Conversa ția		Frontal	Obser vare sistem atică
II.	Captarea atenției 2 min.	OA1 OP2 OC1	Se realizează printr-o surpriză. Elevii sunt anunțați că zâna poveștilor a lăsat pentru ei o surpriză, astfel ,pe masă este se află imagini din 3 povești: “Cei trei purceluși” „Alba ca zăpada și cei șapte pitici”	Ascultă cu atenție și descoperă imaginile de pe masă.	Observa ția Conversa ția Repetiția	Planșe pictate	Frontal	Obser vare sistem atică

			și „Capra cu trei iezi” Elevii sunt invitați să descopere imaginile de pe masă.					
II I.	Reactualiza-rea cunoștințelor cu ajutorul materialului intuitiv – vizual 5 min.	OC1 OP2 OA1	Analizăm împreună planșele . -Ce este pictat pe planșe? -Ce personaje cunoașteți? -Din ce povești fac parte personajele? -Cele 3 povești sunt?	Elevii descoperă personajele din poveste, le descriu, recunosc poveștile. Repetă după profesor propoziții simple.	Conversația Explicația Exercițiul Observația Repetiția	Imagini din poveste	Frontal Individu al	Obser vare sistem atică
I V .	Anunțarea temei și a obiectivelor propuse 4 min.	OA1 OP2	Astăzi, noi la ora de opțional „În lumea poveștilor” vom discuta despre: -interpretarea morală (învățătura care ne-o transmite) aceste povești: -vom așeza planșele în ordinea desfășurării acțiunilor; - vom insista asupra învățăturii desprinse din fiecare poveste;	Elevii privesc cu atenție planșele și ascultă.	Conversația Explicația Observația Problem ati-zarea	Imagini din poveste	Frontal Individu al	Obser vare sistem atică

			- vom colora fișa de lucru.					
V.	Dirijarea Învățării 12 min.	OC2 OC3 OP1 OP2 OA1 OA2	Hai deți să ordonăm planșele în ordinea desfășurării acțiunilor și pe scurt să ne aducem aminte de fiecare poveste, să înțelegem mesajul transmis. În povestea Alba ca zăpada, învățăm că nu trebuie să fim răi și să-i acceptăm pe cei mai buni ca noi. În povestea „Cei trei purceluși” învățăm că lucrurile trebuie făcute bine, nu de superficial, în grabă căci astfel se dărâmă, iar în povestea „Capra cu trei iezi” învățăm că trebuie să ne ascultăm de părinți.	Ordonează planșele în ordinea desfășurării acțiunii. Răspund întrebărilor pentru fiecare poveste. Ascultă cu atenție și motivează. Repetă după profesor.	Exercițiul Problematicizarea Conversația Exercițiul Repetiția	Planșe cu imagini din povești Calculator	Frontal Individual	Observare sistematică, dirijarea
V I.	Fixarea cunoștințelor 5 min.	OA1 OP2	Prezentare Power- point cu imagini din cele trei povești.	Privesc cu atenție.	Observația	Calculatorul PC, Slaiduri cu imagini din poveștile discutate.	Frontal Individual	Observarea
V II.	Obținerea performanței 4 min.	OC4 OP2 OA1	Se va realiza printr-o ghicitoare : „Frumoasă ca o zână, Părul e de abanos, Pielea ca o spumă, Buzele sunt roșii, Inima e bună Blândă ca o mamă, Harnică-i sărmana Și-alungată a fost...” (Alba ca zăpada)	Ascultă ghicitoarea Găsesc variante de răspuns.	Problematicizarea Conversația Exercițiul	ghicitoarea	Frontal Individual	Observare sistematică Aprecieri verbale

V II I	Activitate transdisciplinară 3 min.	OA1 OA2 OC5	Cântec „Piticii voinici”	Cântă și gesticulează după profesor.	Exercițiul	Calculat orul Cântecul Piticii	Frontal	Aprecieri verbale
I X	Evaluare 7 min	OC6 OA2 OA2 OP1 OP2	Elevii primesc fișa de lucru.	Elevii colorează fișa	Exercițiul	Fișa de lucru	Individual	Observare sistematică
X .	Încheierea activității 2 min.	OA1 OP2	Fac aprecieri asupra modului de desfășurare a lecției, încurajez pe elevii pentru modul de participare la activitate și le ofer câte un emoticon.	Ascultă cu atenție. Primesc aprecieri din partea profesorului și emoticoane.	Conversația	emoticoane	Frontal Individual	Aprecieri Aplauze Emoticoane

PROIECT DIDACTIC

Profesor psihopedagog Laslou Georgeta
CSEI Orizont Oradea

Data:

Clasa: a VI-a

Aria curriculară: Terapii specifice și de compensare

Obiectul: Consiliere și orientare

Subiectul: *Ridichea uriașă*

Tipul activității: Mixtă

❖ **Obiectiv cadru:**

- Corelarea și stimularea componentelor cognitive, socio-afective la nivel individual și de grup în vederea unei bune adaptări școlare și sociale.

❖ **Obiective de referință:**

- Formarea priceperilor de: -identificare
-diferențiere a calităților unui prieten

- Dezvoltarea abilităților de cooperare, de lucru în echipă

❖ **Obiective operaționale:**

A) **Cognitive:**

- O1 - să analizeze tâlcul pildei prezentate;
- O2 - să enumere câteva avantaje ale unei relații de prietenie și colaborare;
- O3 - să separe faptele bune de cele rele așezându-le corect pe coloane;
- O4 - să diferențieze comportamentul pozitiv față de cel negativ;

B) **Psihomotrice:**

- O5 - să manipuleze corect materialul didactic în realizarea sarcinilor de lucru (lipire, desen);

C) **Afective:**

- O6 - să-și cultive emoții, sentimente, atitudini pentru a dezvolta prietenii adevărate.

❖ **Strategii didactice:**

A) **Metode si procedee:** M1 – conversația,

M2 – explicația,

M3 – jocul,

M4 – observația,

M5 – munca pe grupe/individuală.

B) **Mijloace didactice:** m1 – laptop,

m2 – material Movie Maker “Ridichea uriașă”,

m3 – fișe de colorat (Anexa 1)

m4 – creioane colorate,

m5 – flipchart,

m6 – jetoane cu comportamente pozitive și negative (Anexa 2),

m7 – panoul „Așa DA...Așa NU”,

m8 – cartonaș cu jocul „Plus sau minus” (Anexa 3) ,

m9 – poezia „Prietenul la nevoie se cunoaște” (Anexa 4) ,

m10 – fișa de evaluare(Anexa 5) .

Locul de desfășurare: Cabinetul de consiliere

❖ **Resurse:**

Umane: elevii clasei a VI-a

Temporale: 45 minute.

Bibliografice:

- VERNON, ANN, Consilierea în școală. Dezvoltarea inteligenței emoționale prin educație rațional-emoțională și comportamentală, Editura ASCR, Cluj Napoca, 2004.
- ANTONOVICI, ȘTEFANIA, Jocuri interdisciplinare, Editura Aramis, 2008.
- GHERGHUȚ, ALOIS., 2009, Sinteze de psihopedagogie specială, Editura Polirom, Iași.
- MIRON, I., RADU, I., 2004, Didactica modernă, Editura Dacia, Cluj Napoca.

DESFĂȘURAREA ACTIVITĂȚII

ETAPELE LECȚIEI	OB.	M.	m.	ACTIVITATEA PROFESORULUI	ACTIVITATEA ELEVILOR
1.Moment organizatoric		M1		Asigur condițiile organizatorice necesare desfășurării activității: pregătirea materialului didactic necesar, aranjarea mobilierului în forma de semicerc, salutul, prezentarea musafirilor.	Se pregătesc pentru activitate.

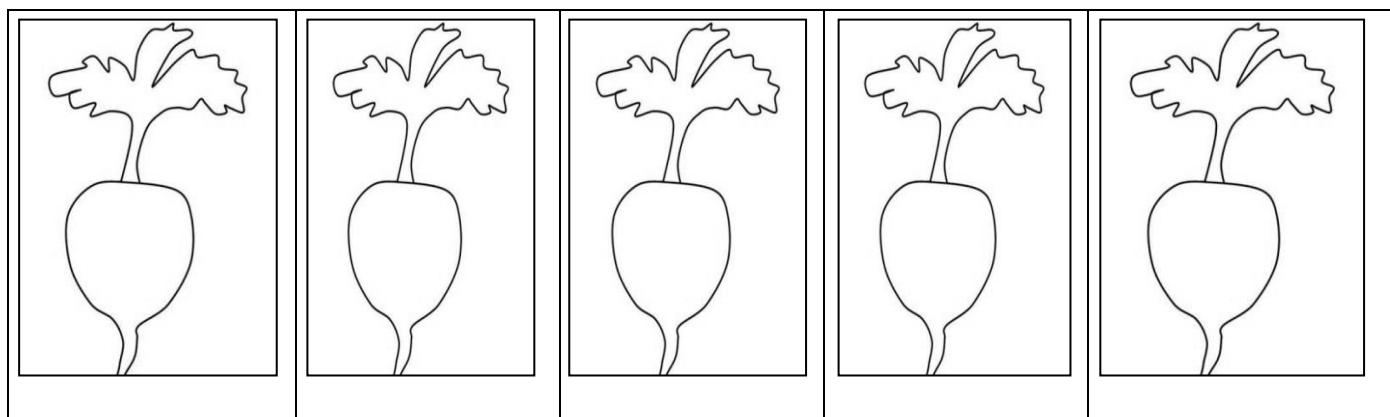

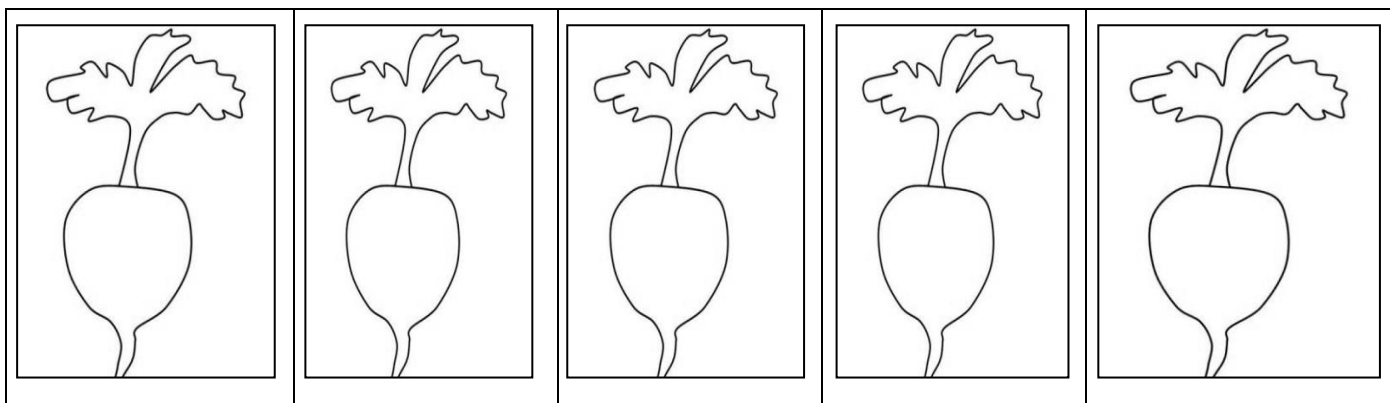
Fixarea cunoștințelor	O5 O8	M3 M4 M5	m3 m4	_Dar dacă refuzau să-l ajute, credeți că reușea singur să scoată ridichea? _Voi când aveți de rezolvat o problemă mai dificilă, cereți ajutorul părinților, prietenilor, rudelor etc? Sau încercați să rezolvați singuri problema? _Acum vom face un exercițiu pentru a înțelege și mai bine de ce uneori este bine să lucrăm în echipă.	Rezolvă sarcina primită.
	O3 O8	M2	m5	Se împart elevii în două grupe. Sarcina de lucru este colorarea a cât mai multor ridichi. (<i>Anexa 1</i>) Într-o grupă, elevii lucrează în comun, iar în cealaltă grupă se lucrează individual. La sfârșit se analizează avantajele muncii în echipă.	Răspund la întrebări
			m6 m7	_Pentru că i-au sărit în ajutor atunci când a avut nevoie, putem spune că sunt niște prieteni adevărați.	Răspund la întrebări
	O4 O5			_Voi aveți prieteni? _Cum vă comportați cu ei?	Răspund la întrebări
		M2 M3	m8	Prezint mai multe cartonașe amestecate pe care elevii trebuie să le separe și să le așeze pe două coloane: coloana cu Așa DA... și coloana cu Așa NU. _Pe ce coloană le așezăm pe cele care ne indică cu comportament corect? Dar pe cele care nu sunt corecte?	Participă la activitate și motivează alegerea făcută.
	O3 O6		m6 m7 m9	Se discută pe baza imaginilor extrase. Exemplu: (pt cartonașul Stric jucăriile) _Este bine să stricăm jucăriile? De ce? Se găsesc alternative corecte pentru comportamentele nepotrivite. _Ce înseamnă să ai un prieten adevărat? Cum ar trebui să se comporte el? _Voi aveți prieteni care v-au promis ceva, iar apoi nu s-au ținut de promisiune? Aceștia se mai pot numi prieteni? _Există persoane care pretind că ne sunt prieteni, dar dacă le cerem ajutorul ne întorc spatele. Trebuie să facem diferența între aceste persoane și un prieten. Pentru a cunoaște câteva dintre calitățile unui	Participă la activitate. Participă la activitate.

				prieten adevărat, o să ne jucăm acum <i>Jocul "Plus sau Minus"</i>. Fiecare elev primește cartonașe cu <i>Jocul "Plus sau minus"</i> (Anexa 3). Se explică regula jocului. -Fiecare elev primește câte un jeton. Describe imagine, apoi o așează pe panou, în coloana cu Așa DA sau Așa NU, motivând alegerea făcută. Prezintă poezia „Prietenul la nevoie se cunoaște” (Anexa 4). Citim poezia și încercăm să o memorăm.	
6. Evaluarea performanțelor	O6 O5	M5	m10	Împart elevilor <i>Fișa de evaluare</i> (Anexa 5). Sarcina elevilor este de a identifica corect imaginea în care este reprezentată o faptă bună.	Rezolvă sarcina primită.
7.Încheierea activității		M1	m9	Fac aprecieri asupra activității elevilor; Fiecare elev primește poezia „Prietenul la nevoie se cunoaște”(Anexa 4)	Primesc poezia.

ANEXA 1

Colorează frumos, cât mai multe ridichi!

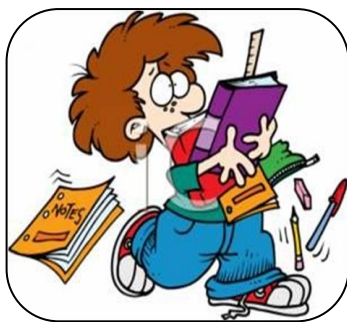

ANEXA 2

JETOANE CU COMPORTAMENTE POZITIVE ȘI NEGATIVE

ANEXA 3

Cartonaș cu jocul „Plus sau Minus”

ÎȚI ZÂMBEȘTE	TE PĂCĂLEȘTE	SE JOACĂ TINE	CU PRĂJITURĂ TINE	ÎMPARTE O TE CARTEA
TE CEARTĂ	TE AJUTĂ LA NEVOIE	TE MINTE	TE ASCULTĂ	ÎȚI CUMPĂRĂ O CARTE INTERESANTĂ
VORBEȘT E CU TINE	TE LOVEȘTE	ÎȚI FACE CADOU FRUMOS	NU TE BAGĂ ÎN SEAMĂ	TE AJUTĂ LA TEME
TE ÎMBRĂȚIȘEAZĂ	VORBEȘT E URÂT DESPRE TINE	ÎȚI SPUNE SECRET	TE ÎNTREABĂ DE CE EȘTI SUPĂRAT	TE INVITĂ LA FILM

ANEXA 4

Poezia Prietenul la nevoie se cunoaște

Prietenul la nevoie se cunoaște

Am prieteni foarte buni,
Lângă mine stau mereu
Că mi-e bine, că mie greu,
Noi mereu ne sprijinim,
Ne ajutam cu mic, cu mare
Fără nici o supărare.
Iar atunci când ne întâlnim
Nu uităm să ne zâmbim.

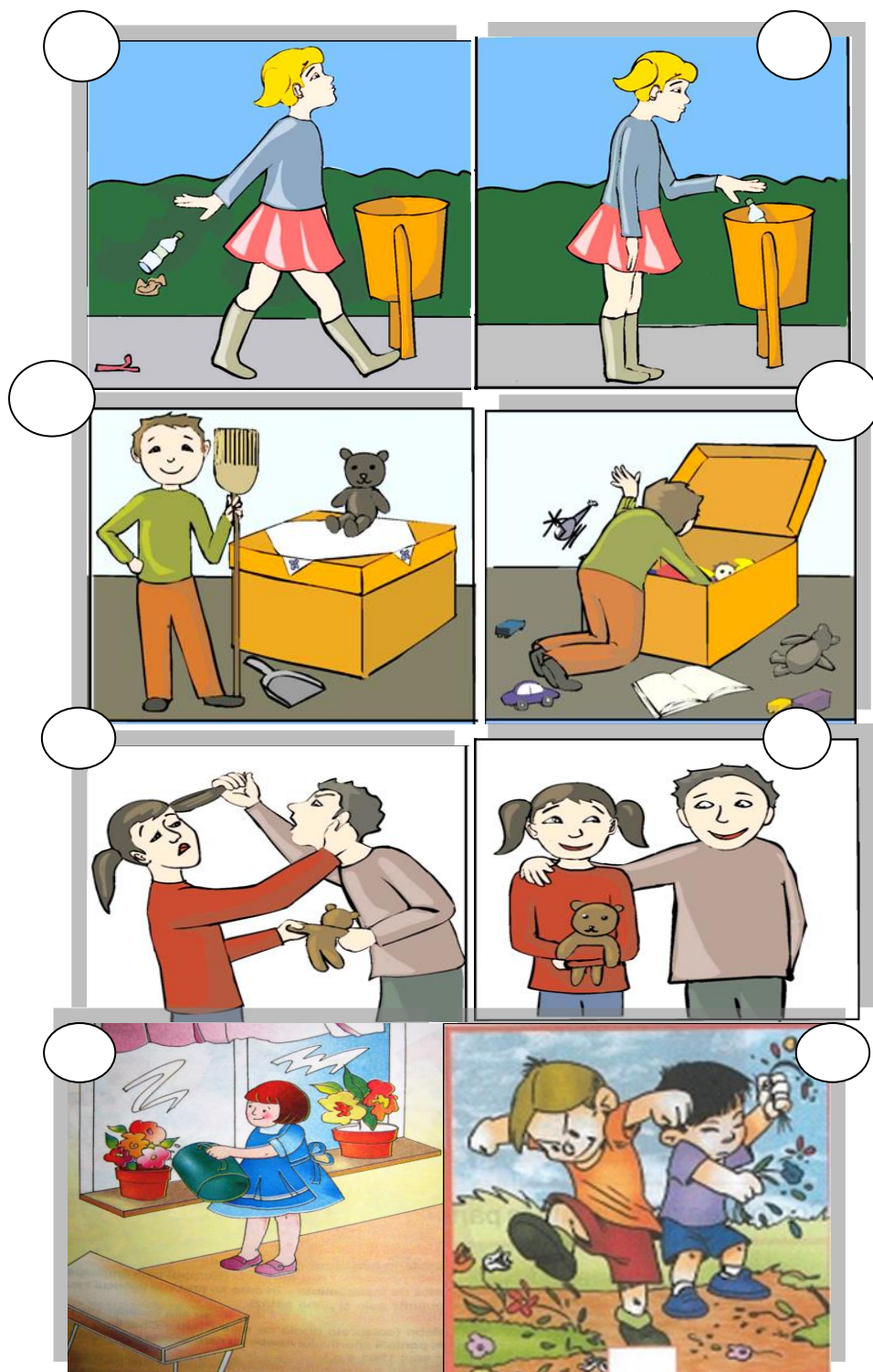

ANEXA 5

Numele și prenumele: _____

Fișa de lucru

Colorează bulina din dreptul imaginii în care copiii se comportă frumos!

Ridichea uriașă – poveste populară

Bunicul a pus în grădiniță o ridiche și a crescut ridichea aceea mare, mare, cât capul omului, și mai mare. Într-o zi bunicul a încercat să smulgă ridichea din pământ; și apucând-o de frunze trage și trage...iar ridichea nu s-a lăsat deloc.

Moșul a chemat și pe baba.

Baba s-a prins de mijlocul moșneagului, moșneagul de frunzele ridichii și trag, trag, dar ridichea nu s-a smuls. A chemat baba și o nepoată.

Nepoțica s-a prins cu amândouă mâinile de mijlocul babei, baba de moș și moșul de ridiche.

Trag, trag, trag, dar ridichea nu s-a smuls. Nepoțica a chemat cățelușul.

Cățelușul s-a agățat de poala nepoțicăi, nepoțica de mijlocul babei, baba de moș și moșul de ridiche și trag, trag, dar ridichea nu s-a smuls.

Iaca și pisica să ajute și ea la scos ridichea. Pisica s-a agățat de coada cățelului, cățelușul de poala nepoțicăi, nepoțica de mijlocul babei, baba de moșneag și trag, trag, trag, dar ridichea tot nu s-a smuls.

- Stați că mai aduc eu un tovarăș în ajutor! zice pisica. Și a chemat pe șoarece.

Se prinde șoarecele de coada pisicii, pisica de cățeluș, cățelușul de nepoțică, nepoțica de bunică, bunica de moș, moșul de ridiche și trag, trag...ridichea s-a smuls.

Dar numai unindu-se cu toții au putut să o scoată!

Raport de evaluare și plan de intervenție personalizat -elev cu tulburărilor emoționale și ADHD

**Profesor psihopedagog Nechita Monica
Școala Gimnazială Specială – Centru de Resurse și
Documentare privind Educația Incluzivă/Integrată
Cluj-Napoca, jud. Cluj**

I. Date de identificare a subiectului

Numele: M.M.A.

Data nașterii: 23.01.2005

Școala: Școala Gimnazială Specială – CRDEII

Clasa: a VI-a

Domiciliul: Cluj-Napoca, jud. Cluj

II. Istoricul familial și medical al subiectului

1. Informații despre familie:

Elevul M. M. A. este primul copil născut (în 2005) de M.C., la vârsta de 17 ani, fără ca tatăl natural să recunoască copilul. Mama se căsătorește după 4 ani. La momentul realizării evaluării familia este compusă din mama, tatăl vitreg, fratele vitreg (8 ani), bunicii din partea mamei.

Familia are resurse financiare precare, doar tatăl vitreg este cel care susține financiar familia.

Copilului nu i se acordă în familie o atenție deosebită, climatul familial fiind dezorganizat, dezechilibrat.

2. Informații medicale:

Din fișele medicale nu se evidențiază probleme deosebite de sănătate.

În septembrie 2016 elevul a fost diagnosticat de către medicul specialist neuropsihiatrie pediatrică cu: ADHD, tulburări emoționale, retard mintal ușor (QI=57) fiindu-i recomandat un tratament cu Strattera.

3. Traseul educațional:

Clasele I-IV au fost absolvite la o școală de masă, unde a urmat și programul de sprijin pentru limba română și matematică, în clasele a III-a și a IV-a.

Începând cu clasa a V-a, elevul frecventează Școala Gimnazială Specială – CRDEII, Cluj-Napoca, pe baza certificatului de orientare școlară eliberat de CJRAE în 2016 pentru ciclul gimnazial

III. Evaluarea

1. Scopul evaluării

Scopul evaluării este acela de a stabili nivelul actual de dezvoltare al elevului și stabilirea unui plan de intervenție personalizat, ce vizează domeniul comportamental și emoțional.

2. Instrumente de evaluare

Pentru evaluarea elevului s-au folosit următoarele instrumente:

- Raportul psihologic
- Fișa de evaluare psihopedagogică
- Fișa de evaluare logopedică
- Fișa de evaluare kinetoterapeutică

3. Rezultatele evaluării

a. Raportul psihologic evidențiază următoarele:

- capacitate intelectuală sub-medie (intelect de limită)- **SPM forma clasic**
- funcțiile executive de planificare, autoreglare și rezolvare de probleme la limită (**Turnul - NEPSY**)
- prezența unui deficit de atenție în cazul unei solicitări cognitive și chiar deficite în memoria de lucru (**Atenție vizuală- NEPSY**)
- deficite cognitive în gândirea abstractă, dificultăți în generarea de idei noi (**Fluență desen - NEPSY**)
- memorie vizuală deficitară sau o concentrare scăzută a atenției (**Memoria fețelor - NEPSY**)
- nivel scăzut în învățarea și actualizarea etichetelor verbale (**Memoria nume NEPSY**)
- dificultăți de memorare a detaliilor sau chiar de fixare a acestora din cauza neatenției (**Memoria narativă -NEPSY**)
- aplicarea „**Chestionarul pentru ADHD**” a evidențiat pentru domeniul „Impulsivitate” că în acțiunile pe care le întreprinde, elevul acționează fără a-și inhiba impulsurile. Pentru domeniile „tulburări de atenție” și „hiperactivitate” a obținut scoruri ridicate ceea ce confirmă încă o dată diagnosticul medical
- **Chestionarul de apreciere a manifestărilor de hiperactivitate** (punctaj 59 din 60 p) indică momente frecvente în care elevul întâmpină greutăți în concentrarea atenției pentru realizarea sarcinilor școlare și manifestă o agitație care nu este influențată de mediul extern

- **Chestionar adresat părinților referitor la situații problematice în familie** a fost completat de către mama elevului, rezultatul obținut, evidențiază o valoare peste medie a numărului de probleme identificate și a intensității lor.
- **Comportamentul în timpul evaluării psihologice** a dovedit din partea elevului o stare de agitație, distractibilitate, insistență asupra dorințelor sale și cooperare satisfăcătoare. Față de sarcini prezintă un interes ocazional, încearcă des să atragă atenția evaluatorului asupra unor elemente de conduită personală, acționează impulsiv în unele situații, înțelege instrucțiunile primite după repetarea acestora, uneori devine nesigur, are un ritm de lucru lent și sunt necesare mai multe intervenții pe parcursul testării.
- **Fișa „Lista de probleme comportamentale ale copilului”** evidențiază un comportament problematic al elevului pentru perioada monitorizată (intensitate 8 din 9 maxim)

b. Fișa psihopedagogică evidențiază următoarele:

- memorie mecanică, de scurtă durată;
- imaginație reproductivă, foarte puțin prezentă fiind imaginația creatoare.
- capacitatea de concentrare este destul de redusă, aprox. 20 de minute.
- atitudine ostilă în general față de sarcinile școlare care îl solicită cognitiv.
- limbaj sărac, unele dificultăți în înțelegerea comparațiilor;
- dificultăți în fluența citirii unui text, în identificarea și corectarea unor greșeli gramaticale;
- are asimilate operațiile aritmetice de bază, cu o capacitate redusă de comparație, analiză și sinteză.
- atenția este bună la începutul activităților, dar, pe parcursul activității scade ca și stabilitate, grad de concentrare, mobilitate. Atenția distributivă este destul de slabă, în clasă fiind diferiți factori perturbatori;
- prezintă un temperament impulsiv, extrovertit, este sincer. Uneori devine agresiv, cu tendințe de dominare a altora, abateri comportamentale relativ frecvente.
- relaționare defectuoasă cu grupul (colegii clasei) care de multe ori îl resping.
- prezintă frecvent stări emoționale extreme veselie, bucurie, tristețe, plâns, supărare.
- stimă de sine scăzută;
- toleranță scăzută la frustrare și o capacitate de autoreglare redusă.
- se implică în multe activități practice, îi place să fie prezent peste tot dar își pierde repede interesul și foarte multe activități nu le finalizează. Are, în general, un stil de muncă neglijent.

c. Fișa logopedică evidențiază:

- prezintă dizgrafie și dizortografie

d. Fișa kinetoterapeutică evidențiază:

- dezvoltare motrică normală
- statut ponderal normal, conform vârstei

Concluziile evaluării

Rezultatele obținute de M.M.A. la probele care implică factori de natură atențională, emoțională, hiperactivitate, memorie, învățare și comportament, pe fondul unui intelect liminar, conduce la prefigurarea unor dificultăți de natură comportamentală care întăresc nevoia de stabilire și aplicare a unor metode de intervenție psihopedagogică pe domeniul emoțional și comportamental.

Se propun următoarele obiective generale pe domenii, pentru stabilirea PIP:

1. Comportamental:

- a. Formarea și dezvoltarea unor comportamente adecvate, de integrare și adaptare socială, precum și dezvoltarea unor atitudini pozitive care să armonizeze relația cu sine și cu ceilalți;
- b. Stimularea participării la jocuri în grupuri mai mari de copii, ceea ce duce la îmbunătățirea relațiilor interpersonale;

2. Emoțional

- a. Creșterea capacității elevului de a identifica emoțiile de bază și a modului în care oamenii își manifestă sentimentele;
- b. Identificarea și gestionarea propriilor sentimente, prin familiarizarea cu strategii simple.

IV. Plan de intervenție personalizat

Data programării PIP: martie

Data propusă pentru verificarea: mai

Domeniul: Comportamental

Echipa de intervenție: Profesor psihopedagog, profesor educator, profesor consilier

Obiective operaționale:

1. Să respecte comportamentele stabilite atât în timpul orelor, cât și în pauze
2. Să identifice comportamentele problematice/probleme ale unui personaj dintr-o povestire
3. Să identifice asemănări și deosebiri dintre comportamentul propriu/problemele proprii și cele ale unui personaj.

Obiective	Metode, mijloace și materiale de realizare	Perioada de intervenție	Criterii minime de apreciere a progreselor	Metode și instrumente de evaluare
Să respecte comportamentele stabilite atât în timpul orelor, cât și în pauze	Metoda „Economia simbolurilor” Conversația Explicația Jetoane Recompense materiale	Sem II	Câștigarea cel puțin jumătate din recompensele stabilite.	Observarea sistematică Metoda recompensei și a pedepsei
Să identifice comportamentele problematice/probleme ale unui personaj dintr-o povestire	Conversația Dezbaterea Povestiri raționale	Sem II	Identificarea comportamentelor problematice în cel puțin 70% din situații.	Observarea sistematică, Încurajarea
Să identifice asemănări și deosebiri dintre comportamentul propriu/problemele proprii și cele ale unui personaj.	Conversația Dezbaterea Jocul de rol	Sem II	Identificarea asemănărilor și deosebirilor de comportament propriu cu cel al unor personaje în cel puțin 50 % din cazuri. Evidențierea unui	Observarea sistematică Lauda, Încurajarea

			comportament pozitiv în cadrul jocurilor de rol	

Data programării PIP: martie

Data propusă pentru verificarea: mai

Domeniul: Emoțional

Echipa de intervenție: Profesor psihopedagog, profesor educator, profesor consilier

Obiective operaționale:

1. Să identifice sentimentele de bază, pe baza ilustrației
2. Să identifice sentimentele de bază pe baza reacției feței (mimica feței)
3. Să asocieze diferite sentimente cu acțiuni specifice acestora
4. Să descrie diferite grade de furie pe baza mimicii feței
5. Să recunoască propriile sentimente în situații diferite

Obiective	Metode, mijloace și materiale de realizare	Perioada de intervenție	Criterii minime de apreciere a progreselor	Metode și instrumente de evaluare
Să identifice sentimentele de bază, pe baza ilustrației	Conversația Explicația Cartonașe cu ilustrarea celor 8 sentimente	Sem II	Identificarea a cel puțin 5 sentimente pe baza ilustrațiilor	Observarea sistematică Lauda, Încurajarea
Să identifice sentimentele de bază pe baza reacției feței (mimica feței)	Conversația Dezbaterea Joc de rol, Imagini	Sem II	Identificarea a cel puțin 5 sentimente pe baza mimicii feței	Observarea sistematică, Încurajarea
Să asocieze diferite sentimente cu acțiuni specifice acestora.	Conversația Dezbaterea Listă cu situații	Sem II	Asocierea diferitelor sentimente cu acțiunile specifice în cel puțin 70% din situații.	Observarea sistematică Lauda, încurajarea
Să descrie diferite grade de furie pe baza mimicii feței	Conversația Explicația Termometrul emoțiilor	Sem II	Recunoașterea și descrierea gradelor de furie în cel puțin 50 % din situații	Observarea sistematică Lauda, încurajarea
Să recunoască propriile sentimente în situații diferite	Conversația Explicația, Povestiri cu tâlc (Povestea broaștei țestoase)	Sem II	Să recunoască propriile sentimente în diferite situații și să propună soluții de gestionare a lor.	Observarea sistematică Lauda, încurajarea

V. Intervenția psihopedagogică

Activitățile propuse în intervenție sunt cele prezentate în Anexă. Acestea s-au desfășurat la cabinetul de consiliere, în timpul activităților (atât de predare-învățare cât și în activitățile de terapie educațională complexă și integrată) și în cadrul orelor de consiliere.

PIP-ul propus s-a desfășurat pe perioada a opt săptămâni (era propus pentru 5 săptămâni), urmând a fi evaluat și propuse metode de îmbunătățire.

Pe perioada desfășurării acestui plan de intervenție elevul a avut frecvența oscilantă la școală, ceea ce a condus la prelungirea perioadei de implementare.

În zilele în care elevul a fost prezent, a participat cu interes la activitățile propuse, în special la cele desfășurate în clasă și cele care au avut propuse recompense.

Prin activitățile propuse pentru domeniul comportamental **s-au realizat următoarele obiective:**

- dezvoltarea unor comportamente adecvate, de integrare și adaptare socială, precum și dezvoltarea unor atitudini pozitive care să armonizeze relația cu sine și cu ceilalți (în proporție de 80%);
- dezvoltarea relațiilor interpersonale prin implicarea în diferite jocuri de rol cu colegii din clasă (în proporție de 90%)

Activitățile desfășurate au condus la primirea unor recompense ca: 3 ciocolate și 2 activități de joc pe calculator. Nu a primit restul recompenselor stabilite, dar numărul pedepselor nu a fost mare: de 2 ori atenționare și 1 dată retragerea jetoanelor acumulate.

Jocurile de rol propuse și desfășurate la nivelul clasei i-au făcut plăcere, de fiecare dată dorind să participe și să relaționeze cu colegii. Au fost înregistrate foarte puține momente tensionate în timpul acestor activități.

Activitățile propuse pentru domeniul emoțional s-au desfășurat atât în cabinetul psihologic/de consiliere al școlii cât și în timpul orelor de consiliere.

S-au realizat obiectivele:

- creșterea capacității elevului de a identifica emoțiile de bază și a modului în care oamenii își manifestă sentimentele (în proporție de 80%)
- identificarea și gestionarea propriilor sentimente (în proporție de 70%)

Activitățile propuse s-au desfășurat sub forma unor jocuri de identificare a sentimentelor pe baza unor imagini sau a mimicii feței și prin lecturarea unor povestiri cu tâlc (povestea broaștei țestoase). Participarea elevului la activități a fost mai plăcută în cazul activităților interactive, lecturarea unor povestiri scăzându-i puțin inetrul pentru activitate.

VI. Concluzii și recomandări de continuare a PIP-ului

Pe parcursul desfășurării intervenției s-a constatat o îmbunătățire a comportamentului în timpul orelor și a pauzelor, o scădere a agresivității și a impulsivității în diferite momente.

Exprimarea emoțiilor s-a reușit să fie aplicată corect în mai multe situații, ceea ce ne conduce la concluzia că activitățile și-au atins scopul.

Relațiile cu colegii din clasă au evoluat în sens pozitiv, fiind implicat tot mai mult în activități de grup.

Dificultăți întâmpinate în timpul aplicării PIP-ului:

- frecvența fluctuantă a elevului;
- apariția unor situații obiective care au condus la schimbarea programului în cadrul activităților de consiliere și de terapie educațională complexă și integrată
- lipsa implicării familiei în activitățile de terapie

Se recomandă continuarea intervenției pe tema „Alegerea răspunsului și luarea deciziilor” și implicarea familiei într-un program de consiliere pentru aplicarea și la nivelul familiei a tehnicilor control comportamental.

Paralel cu metodele la clasă propuse se recomandă continuarea medicației sub supraveghere medicală.

VII. Anexa – prezentarea activităților

1. Metoda „Economia simbolurilor”

Se va stabili cu elevul respectarea unor comportamente atât în timpul orei cât și în pauze. Respectarea acelor comportamente va fi recompensată cu jetoane, care vor putea fi schimbate în diferite recompense. Vor fi stabilite și pedepse, după modelul următor:

Comportamente urmărite	Perioada	Număr jetoane	Recompense	Pedepse
Să rămână așezat pe scaun timp de 45 minute	În timpul orei	1/h	16 jetoane = 1 ciocolată mică	încălcarea regulii 1 dată = atenționare
Să ridice mâna pentru a i se da voie să vorbească	În timpul orei	1/h	20 jetoane = joc pe calculator (30 minute)	repetarea încălcării regulii = retragerea unui jeton (la fiecare regulă încălcată repetat)
Să vorbească pe un ton calm	În timpul orei și pauză	1/h 1/pauză	25 jetoane = 1 pix	încălcarea regulilor stabilite în mod frecvent = mutarea disciplinară în altă clasă pentru 2 zile
Să folosească cuvinte potrivite, neajutoare	În timpul orei și pauză	1/h 1/pauză	30 jetoane = vizionarea unui film la școală	
Să își stăpânească reacțiile violente	În timpul orei și pauză	1/h 1/pauză		
		max. 8/zi		

Metoda va fi aplicată pentru o perioadă de 1 lună, apoi va fi evaluat impactul ei asupra elevului și eventual vor fi aduse modificări/îmbunătățiri asupra sistemului de recompense și pedepse.

2. Povestiri raționale

Cu o frecvență bisăptămânală, cu elevul vor fi desfășurate activități individuale în care, având ca suport unele povestiri raționale (ex: Monstrul cel Magnific al lui Ștefan – adaptare după Virginia Waters, Petre cel neliniștit). După prezentarea povestirii va avea loc o dezbatere în care elevul are sarcina de a:

- identifica comportamentele problematice/probleme ale personajului principal;
- de a găsi avantaje și dezavantaje ale aceluia comportament;
- de a propune soluții de remediere a comportamentului;
- de a identifica asemănări și deosebiri dintre comportamentul propriu/problemele proprii și cele ale personajului principal;

3. Jocuri de rol

În clasă se vor desfășura în timpul activităților de terapie educațională jocuri de rol având ca temă agresivitatea dintre copii.

Elevul va fi antrenat în jocuri în care va fi nevoit să evidențieze un comportament pașnic, să găsească soluții pentru menținerea aceluși comportament, să-și exerseze comportamentul defensiv. După fiecare joc va fi analizat comportamentul din timpul jocului, vor fi identificate varietățile corecte de răspuns/de prevenire a unui comportament agresiv.

Exemple de teme pentru jocurile de rol:

- ❖ apariția unei altercații în timpul unui joc de fotbal
- ❖ cearta între colegii de clasă în timpul pauzei de la un pix
- ❖ lovirea accidentală, pe holul școlii de către un coleg mai mic;

4. Activități propuse pentru domeniul emoțional

a. Recunoașterea și identificarea sentimentelor

Activitatea se va desfășura la clasă elevi primind fiecare câte un cartonaș care ilustrează cele opt sentimente (fericit, trist, supărat, mulțumit, enervat, relaxat, speriat, în siguranță). Fiecare elev va descrie un sentiment care se află pe cartonașul său. Apoi, va încerca să găsească colegul care are cartonașul cu opusul sentimentului pe care îl are pe cartonaș.

b. Asocierea sentimentelor cu emoțiilor

Activitatea se va desfășura individual cu elevul. Se vor reactualiza tipurile de emoții și sentimente pe care le cunoaște, apoi vor fi prezentate situații care prezintă diferite sentimente. Elevul are sarcina de a le identifica și a găsi similitudini cu situații în care el a fost implicat.

c. Identificarea sentimentelor pe baza reacțiilor fiziologice

Activitatea presupune identificarea sentimentelor unei persoane prin analiza trăsăturilor fiziologice (mimica feței).

Elevii vor primi foi de lucru pe care va fi desenat un contur al unui corp omenesc.

Fiecare foaie are notat un sentiment, scris sub contur. Elevii au sarcina de a completa desenul omului astfel încât să fie în concordanță cu sentimentul dat. Apoi elevii au sarcina de a identifica o parte a corpului, unde cred ei că se simte cel mai tare acest sentiment. Elevi prezintă în fața clasei fiecare desen și poate exemplifica prin mimare acel sentiment.

d. Gradarea sentimentelor – furia

Activitatea are la bază ideea de a-i face pe elevi să înțeleagă intensitatea unor sentimente pe care fiecare dintre noi le avem.

Pe tablă sau pe o planșă va fi desenat un termometru gradat, iar elevilor li se va cere să privească unele imagini cu figuri umane care exprimă unele sentimente de intensitate diferită, ei urmând a le poziționa în dreptul termometrului.

Elevilor li se va cere apoi, să mimeze diferite grade de furie, iar ceilalți să le descopere intensitatea și să facă asociere cu unele momente trăite de fiecare.

e. Recunoașterea și controlul sentimentelor

În cadrul activității individuale, va fi citită elevului „Povestea broaștei țestoase” – o broască mare, care atunci când avea unele probleme, când nu știa cum să-și gestioneze sentimentele, se închidea în carapacea ei, acolo se simțea în siguranță și astfel, în liniște putea să se gândească cum să acționeze mai departe.

Elevul este solicitat apoi să gândească un mod alternativ de a „intra în carapace”, pentru a-și putea gestiona emoțiile.

Bibliografie:

Rolul proiectelor de parteneriat in educația copiilor cu și fără dizabilități

**Prof. psihopedagog Geabău Marilena
Școala Gimnazială Specială 4 București**

Proiectele de parteneriat sunt produse ale interacțiunii dascălilor din mai multe unități școlare, apte să atingă obiective interdisciplinare și să ofere copiilor noi orizonturi de comunicare emoțional și cognitiv. Într-un proiect copii se maturizează, se pregătesc să devină gazde ori musafiri, să concureze ori să conlucreze. Proiectele de parteneriat solicită ieșirea din spațiul educațional curent în alte zone ale realului. Orice astfel de proiect se organizează în timp, spațiu, cu obiective, cu consumuri și realizări. Rampa de lansare a oricărui proiect este identificarea de nevoi și obiective ale copiilor și grădinitei.

Cooperarea și antrenarea tuturor factorilor care participă e esențială. Copiii trebuie să fie ajutați să construiască împreună cu alți copii pe care nu i-au cunoscut înainte, un climat socio-afectiv pozitiv. Activitățile în echipă creează oportunități de interacțiune și schimbare în personalitatea fiecărui copil. Parteneriatele au un conținut transdisciplinar deoarece prin realizarea proiectului se ating obiectivele de referință ale mai multor arii curriculare și activitățile propuse sunt extinse spre alte zone din afara școlii, astfel copiii se apropie de realitatea cotidiană ce formează deprinderi de muncă în echipă, fiecare copil contribuind la succesul echipei, fiecare copil fiind format să accepte părerile altora.

Parteneriatele trezesc interesul pentru cercetare, dezvoltă spiritul de colaborare și înțelegere, sporesc încrederea în forțele proprii și creează cadrul propice pentru a colabora, a compara, a învăța de la ceilalți a-și exprima părerile, gândurile, bucuriile, speranțele și cei timizi și cei mai puțin activi au ocazia să-și descopere calități pe care nu știau că le au. Parteneriatele cultivă simțul civic, gustul pentru frumos și determină copiii să se maturizeze.

Fiecare dascăl își face un plan privind nevoile de învățare ale copiilor cu care lucrează. Educatorul este acela care face să apară două idei acolo unde există doar una. El trebuie să se ocupe cu multă luare-aminte de preșcolari, de aceste fapte minunate, lucrarea lui fiind aceea de a spori înzestrarea de care dispun copiii și de a suprima deficiența acestora.

Mare responsabilitate are educatorul, dar lucru minunat este ca el să fie corect și înțelept; el trebuie să găsească metoda eficientă prin care să transmită copiilor mesaje pozitive, cunoștințe și informații utile pentru viitorul lor, pentru întreaga lor viață. Există, fără doar și poate, în cadrul aceleiași generații, diferențe de abordare, de stil, de gusturi, de educație, de preferințe, de obiceiuri, dar dincolo de toate aceste diferențe, toți copiii au în comun "acel ceva" prin care se identifică și care îi unește: dragostea. Educatorul, în perioada preșcolarității, seamănă doar sămânța dragostei și a cunoștințelor, însă acest lucru are ecoul peste ani, cu siguranță nimic nu se pierde, iar mai devreme sau mai târziu, lucrarea educatorului va prinde rădăcina și va răsări tot ceea ce la un moment dat a trecut prin filtrul gândirii și al percepției copiilor.

Proiectele de parteneriat dau prilejul unei comunicari libere cu cei cunoscuți și cei pe care-i vor cunoaște copiii în parteneriate, o comunicare nonformală. O comunicare autentică cu preșcolarul reprezintă un liant foarte important în această relație. Întotdeauna, educatorul trebuie să se poarte cu bunătate, cu îngăduință și cu dragoste față de copii, astfel și aceștia o vor iubi, iar el își va îndeplini într-un mod plăcut lucrarea pedagogică.

Atitudinea educatorului trebuie să fie una jovială și naturală, atunci când transmite preșcolarilor cele mai importante lecții ale vieții. El are sarcina de a aduce pe chipul copilului zâmbetul și lumina, stări care sunt văzute de scriitorul rus Feodor Mihailovici Dostoievski ca fiind “cele două nestemate” ale copilăriei, în acest fel vom păși alături, învățător și învățăcel, bucurându-ne împreună de creațiile noastre. Când copilul se deprinde cu o educație bună, el dobândește prin aceasta o comoară inestimabilă și o glorie mai prețuită decât orice altă bogăție telurică. Arta de a educa aduce cu sine o bucurie neprețuită, deoarece îndrumarea copilului în perioada primară a vieții acestuia, poate reprezenta contribuția noastră, ca educatori, la edificiul unei lumi mai bune și mai frumoase, din punct de vedere cultural, moral și social. „Mesia de profesor este o mare și frumoasă profesiune, care nu seamănă cu nici o altă, o meserie care nu se parasește seara odată cu hainele de lucru. O meserie aspră și plăcută, umilă și mandră, exigentă și liberă, o meserie în care mediocritatea nu este permisă, unde pregătirea excepțională este abia satisfacătoare, o meserie care epuizează și înviează, care te dispersează și exalta, o meserie în care a ști nu înseamnă nimic fără emoție, în care dragostea e sterilă fără forța spirituală, o meserie când apăsătoare, când implacabilă, ingrată și plină de farmec”.

Multi cred că a fi dascăl înseamnă doar a prezenta informații în fața învățăcelilor, a evalua nivelul acestora și a realiza un clasament pe baza notelor. Această meserie este mult mai profundă, solicită calități speciale. Cei care doresc să urmeze o carieră didactică trebuie să gândească foarte bine înainte de a face acest pas. Trebuie să fie conștient de importanța profesiei, pentru că a fi profesor înseamnă să te dedici celor pe care îi educi, să le oferi dragostea și respectul față de ei. Educația prin parteneriate este o educație de tip *outdoor* care completează ceea ce putem face în clasă cu preșcolarul, socializarea fiind un efect al său.

„Există mai mult în tine decât crezi!”, era motto-ul după care se ghida Kurt Hahn, fondatorul primei școli de Educație Experiențială Outdoor – *Outward Bound* – în 1941. În opinia lui, societatea modernă suferea de câteva „boli”, acestea aparând ca revers negativ al evoluției tehnologiei: declinul condiției fizice, al spiritului de antreprenoriat, al imaginației, creativității și abilităților practice, al autodisciplinării și al compasiunii interumane. Modelul educațional din școala lui Hahn putea fi sintetizat în următorul citat: „Consider că principala sarcină a educației este să asigure supraviețuirea următoarelor calități: o curiozitate inovatoare, o voință invincibilă, tenacitate în atingerea telului, lepadare de sine și deasupra tuturor: compasiune! Pentru a realiza aceste deziderate e nevoie să descătușăm educația, să o scoatem din clasă/sala de grupă, fapt urmat de proiectele de parteneriat..

Proiectul de parteneriat pune altfel problema strategiei sau modului: *Cum învăt?* – De cele mai multe ori educația primită la școală are un aspect pur teoretic (Cognitiv). În Educația Outdoor copilul învătă totul în mod practic, activ, prin experiențe personale la care mai apoi reflectă pentru a extrage învățăturile conform obiectivelor propuse de dascăl.. Acest mod de învățare, caracteristic Educației Outdoor, se numește Experiențial – *Înveți cu creierul, mâinile și inima!* Copilul mic începe să învețe cu inima și continuă cu altele. Un vechi proverb chinezesc accentuează eficiența Educației Experiențiale: “*Ce aud – Uit, Ce văd – Imi amintesc, Ce fac – Înțeleg*”. Educația Outdoor se adresează tuturor

celor trei nivele de învățare: nivelul acumularilor de cunoștințe (Cognitiv), nivelul deprinderilor fizice (Motric) și cel al individualizării unor trăsături de comportament (Afectiv)

Procesul de construire a modelului de educație în și pentru democrație e complex și trebuie să angajeze nu numai grupul de educatori din sistemul național de învățământ, ci și părinții, instituțiile culturale, mijloacele de comunicare în masă, într-un cuvânt, societatea în ansamblul său. Scopul final al educației îl constituie dezvoltarea copilului pentru a se putea manifesta ca subiect social activ. Acest lucru este posibil doar dacă familia în care trăiește și se formează copilul, școala la care învață și comunitatea, prin acțiunile sale, îl fac să se simtă protejat și să-și dezvolte personalitatea. În condițiile în care societatea românească se confruntă cu o serie de probleme greu rezolvabile (venituri insuficiente, somaj, delincvență, droguri, trafic de carne vie, etc.), familia a devenit tot mai fragilă și vulnerabilă. Prin urmare, școlii îi revine tot mai mult rolul de a întări educația copiilor și tinerilor, de a susține familia și implicit de a contribui la îmbunătățirea climatului social al comunității.

Ca principal factor de cultură și civilizație, școala își concentrează învățarea pe educat, care devine subiect activ al propriei deveniri. Teoretic, fiecare copil trebuie să aibă șanse egale la educație. Considerând școala ca principala instanță de socializare a copilului, integrarea școlară reprezintă o particularizare a procesului de integrare socială a copiilor prin formarea unor conduite și atitudini, a unor aptitudini și calități favorabile acestui proces. Cadrele didactice sunt garanții ale acestor rigori, ale spiritului care veghează asupra diferențelor, pentru a învăța, a cunoaște și a înțelege ceea ce ne leagă, ceea ce ne face asemănători, ceea ce ne apropie. Deseori ne punem întrebarea cum îi putem stimula pe copii, cum îi putem motiva pentru a deveni cetățeni responsabili și creativi dacă nu tocmai prin calitatea relației pedagogice a cărei bogăție este dimensiunea ei interculturală.

Pentru cadrele didactice este esențial să creeze relații pozitive în interacțiunea dintre semeni, să favorizeze dezvoltarea persoanei cât și a relațiilor constructive în grup, pentru a trăi sentimentul propriei identități. În ideea de a obișnui copiii să trăiască în relație cu cei din jur, să-și dezvolte stări afective pozitive, să manifeste interes, să-și formeze atitudini, să-și completeze aria de preocupare, mi-am propus să largesc sfera noastră de activități prin proiecte educaționale desfășurate la nivelul comunității locale, cât și prin implicarea în proiecte pe plan național și internațional. Proiectul este un complex de activități specifice noi, programate în conformitate cu un plan de activități, în scopul realizării unor obiective, într-un interval de timp definit, cu ajutorul unor resurse umane, tehnice și financiare, identificate ca atare la momentul elaborării propunerii de proiect.

Parteneriatul educațional este o atitudine abordată în sprijinul dezvoltării societății prin prisma educativă și presupune participare la o acțiune educativă comună, interacțiuni constructive acceptate de către toți partenerii, comunicare eficientă între participanți, acțiuni comune cu respectarea rolului fiecărui participant, interrelaționare. Parteneriatul educațional mai presupune, unitate de cerințe, de opțiuni, decizii și acțiuni educative, subordonate actului educativ propriu-zis care vine în sprijinul dezvoltării personalității copiilor, asigurându-le acestora realizarea autonomiei personale, prin valorizarea socială a fiecăruia dintre ei. Proiectul de parteneriat, formă modernă și complexă de învățare-evaluare, se bazează pe toate formele de organizare a activităților – individual, pe perechi, pe grupe, frontal – grupele participante devenind o comunitate de învățare, în care fiecare contribuie atât la propria formare, cât și la procesul de învățare colectiv.

Învățarea bazată pe proiect este o abordare instrucțională care angajează elevii într-o investigație bazată pe cooperare-comunicare -colaborare. Copiii află soluțiile problemelor prin:

formularea și rezolvarea întrebărilor; dezbateri de idei; proiectarea de planuri sau experimente; comunicarea ideilor și a rezultatelor unii altora; adresarea de noi întrebări; crearea de produse noi; extragerea concluziilor; formularea de predicții. Această abordare are o eficiență crescută în creșterea motivației copiilor și în stimularea operațiilor superioare ale gândirii. Învățarea bazată pe proiect este o acțiune de cercetare și acțiune practică în același timp.

Kinetoterapia – formă de exprimare și integrare

Profesor kinetoterapeut, Nicoleta Săulescu

Școala Profesională Specială Codlea

Educația specială oferă o formă de educație și intervenție terapeutică adaptată și destinată copiilor cu cerințe educative speciale care nu reușesc singuri să atingă un nivel de educație corespunzător vârstei și cerințelor societății pentru un om activ, autonom și independent. Finalitatea educației speciale este aceea de a crea condițiile unei bune integrări sociale și profesionale a copiilor cu nevoi speciale.

Una din cerințele integrării eficiente a copiilor cu c.e.s, este asigurarea de servicii specifice recuperativ-stimulativ-compensatorii.

Terapia prin mișcare - Kinetoterapia - deschide un capitol interdisciplinar al mișcării, ca element de conexiune între corp și minte. Ea nu mai poate constitui astăzi o activitate de sine stătătoare sau exclusivă, este o știință complexă, interdisciplinaritatea sa fiind dată de elemente de anatomie, fiziologie, biochimie, biomecanică, psihologie etc., pe baza cărora s-a elaborat o metodologie specifică.

Activitatea de Kinetoterapie, aplicată ca terapie și recuperare, în școlile destinate copiilor cu dizabilități urmărește recuperarea elevilor cu deficiențe fiind constituită dintr-un program complex, în cadrul căruia importanță are educarea-reeducarea tulburărilor psihomotrice, având legături cu toate celelalte științe (domenii) implicate și se realizează cu ajutorul tuturor tehnicilor, procedeele, mijloacelor și metodelor specifice folosite în activități de mișcare.

Programele de mișcare încearcă să recreeze primul mediu stimulativ prin implicarea copilului în experiențe de mișcare, astfel stimularea prin mișcare vizează parcurgerea unui program structurat conținând activități fizice care să conducă la corectarea, ameliorarea și / sau compensarea afecțiunilor aparatului locomotor.

Aceste activități prezintă interes, realizări și mijloace de exprimare proprie, iar materialele implicate satisfac curiozitatea și dezvoltă sentimentul de încredere în sine, de dezvoltare a percepțiilor și reprezentărilor vizuale, a imaginației, și a capacității de concentrare a atenției.

Depistarea, prevenirea și corectarea deficiențelor fizice localizate la nivelul aparatului locomotor, la copiii din școlile speciale, constituie o preocupare permanentă atât pentru părinți cât și pentru cadrele didactice, astfel în cadrul școlilor speciale se realizează activități sistematice de prevenire și corectare a acestora, în scopul formării unui reflex de atitudine corectă a corpului în activitățile statice și dinamice, dar și în scopul unei dezvoltări fizice armonioase. Deficiențele fizice se caracterizează prin modificări morfologice mai mult sau mai puțin accentuate, care se produc, în primul rând în forma și structura corpului și care se manifestă printr-o încetinire a creșterii sau

printr-o creștere excesivă, printr-o tulburare a dezvoltării sau o dezvoltare disproporționată, prin deviații, deformații sau alte defecte de structură urmate sau precedate de tulburări funcționale. Frecvența mare a deficiențelor fizice și marea lor diversitate tulbură creșterea normală a corpului, modificând aspectul exterior al organismului, reducând aptitudinile și capacitatea de muncă sau de adaptare la efort.

După posibilitățile de corectare prin gimnastică medicală, am abordat deformările patologice ale coloanei vertebrale, care pot să apară în direcție antero-posterioară și/sau laterală, deoarece limitele normalului sunt dificil de precizat. Coloana vertebrală este cel mai important segment al aparatului locomotor. Din totalitatea de 208 oase ce alcătuiesc scheletul osos la om, 34 intră în componența coloanei vertebrale.

Deviațiile coloanei vertebrale (scolioza, cifoza, lordoza) sunt poziții anormale persistente și provocate de factori multipli.

Acestea produc importante modificări asupra formei și funcției aparatului locomotor și cardiorespirator; organele intraabdominale schimbându-și forma și poziția, bazinul deformându-se cu consecințe timpurii. *KINETOTERAPIA* este importantă pentru tonifierea musculaturii paravertebrale care susține coloana, ajută la flexibilitatea și mobilitatea coloanei și șterge reflexul greșit de postură instalându-l pe cel corect.

Devierea coloanei vertebrale se face atât lateral cât și anteroposterior (în plan frontal și sagital) astfel încât denumirea corectă poate fi de cifoscolioză.

CIFOSCOLIOZA [1] este o asociere a încurbării scoliotice a coloanei vertebrale cu o încurbare în plan sagital cu convexitate posterior, rezultând o deviație deosebită, cu evoluție și pronostic nefavorabil.

Cele două curburi se agravează una pe alta, cifoza favorizând torsiunea corpurilor vertebrale și deci accentuarea gibozității costale, iar scolioza prin asimetria funcțională a mușchilor spatelui, favorizează accentuarea cifozei.

Cifoscoliozele pot să apară de la început sub această formă, evoluând împreună, constituind cifoscoliozele primare, de cele mai multe ori însă, asocierea se produce mai târziu, în timpul evoluției uneia dintre curburi – formând cifoscoliozele secundare.

Cifoscoliozele pot fi funcționale și patologice. Cele funcționale sunt frecvente și păstrează în lucru poziții defectuoase în flexiune și asimetrie, iar cele patologice pot fi determinate de malformații vertebro-costale – foarte rare – rahidice, paralitice sau prin epifizită vertebrală.

Prin gimnastica medicală putem corecta îndeosebi cifoscoliozele funcționale, întrucât cele patologice au o evoluție și un pronostic nefavorabil, care cer instituirea unui tratament complex, cu mijloace ortopedice și chirurgicale.

Programul terapeutic de recuperare se realizează individual crescând gradul de independență motrică și funcțională și se aplică în funcție de potențialul neuromotor al elevului.

Scopul exercițiilor fizice:

- Tonifierea în condiții de scurtare a musculaturii spatelui. Grupele musculare ale spatelui vor lucra concentric și în interiorul segmentului de contracție pentru musculatura din partea convexității și în afara segmentului de contracție pentru mușchii din partea concavității.
- Corectarea poziției deficiente a umerilor, omoplaților și bazinului.
- Corectarea asimetriei toracelui și abdomenului.
- Formarea reflexului corect și stabil de atitudine a corpului în acțiunile statice și dinamice.

- Pentru corectarea cifoscoliozelor se vor folosi îndeosebi pozițiile în care sarcinile statice ale coloanei sunt reduse.

Mijloace folosite

1. Exerciții Statice care constau din poziții asimetrice ale corpului, derivate din pozițiile fundamentale, mai puțin poziția șezând care este cifoizantă și este contraindicată. Pozițiile asimetrice se realizează din dispunerea diferită a brațelor și picioarelor.
2. Exerciții Dinamice constau din mișcări ale trunchiului și membrelor în sensul corectării dublei deviații a spatelui și redresării elementelor centurii scapulare. Pentru o bună localizare a mișcării se fixează una din curburi și se lucrează asupra celeilalte.

Exercițiile dinamice sunt:

Exerciții de trunchi – sub forma mișcărilor de extensie chiar până la lordozarea spatelui. Cu trunchiul în extensie se pot executa răsuciri spre partea concavității, îndoiri laterale de partea convexității curburii scoliotice.

Exercițiile de membre superioare – constau din fixări sau duceri asimetrice ale membrelor superioare.

Exercițiile de membre inferioare – au de asemeni structură asimetrică. Membrul inferior din partea convexității va lucra în extensie și va fi ridicat față de linia orizontală a bazinului.

Exerciții de respirație – scopul principal este corectarea cutiei toracice aceasă deficiență determină modificări deosebite în forma toracelui, afectează funcția respiratorie și cardiovasculară.

Exerciții de redresare – pot fi efectuate de kinetoterapeut, precum și cu unele obiecte sau aparate de mecanoterapie care acționează asupra gibozității costale și se pot asocia cu suspensiunile.

Exerciții cu obiecte portative – bastoane, mingi medicinale, gantere etc.

Exerciții aplicative – sub forma exercițiilor corective de mers, echilibru.

Spre concretizare, am abordat un caz de intervenție specifică, din școala noastră, elevul M.S. din clasa a-XI-a B(vezi fig.1), domeniul de calificare turism și alimentație, care desfășoară activitate de recuperare în cadrul cabinetului de kinetoterapie, folosind ca mijloc principal specific mișcarea, pentru corectarea, ameliorarea, și/sau compensarea afecțiunii coloanei vertebrale.

Premiza în construirea demersului didactic, l-a constituit diagnosticul- cifoscolioză- precizat de medicul specialist, astfel programul de recuperare kinetică este elaborat pornind de la acest diagnostic. Intervenția de natură kinetică a debutat cu activitatea de evaluare inițială a potențialului fizic a elevului prin testarea inițială capacității de efort- sistemul Hettinger și testarea mobilității articulare și a echilibrului.

Programul kinetic are ca principal obiectiv tonifierea musculaturii paravertebrale, care susține coloana vertebrală și cuprinde exerciții fizice adaptate.

Conспект de lecție pentru corectarea cifoscoliozei

1. Mers cu ducerea brațului drept lateral-sus și piciorul stâng în extensie.
2. Idem pe partea opusă.
3. Mers pe vârfuri cu un baston asimetric dreapta sus – stânga jos, îndoirea laterală a trunchiului la 2 pași spre stânga.
4. Idem pe partea opusă.
5. Mers cu un baston pe umeri, brațele sus.
6. Mers cu bastonul la spate – ridicarea genunchiului stâng la piept, apoi cu genunchiului drept.
7. Mers cu bastonul ținut de capete – ridicări și coborâri ale brațelor.

8. Banca de gimnastică – tracțiuni din culcat facial și din culcat dorsal.
9. Scara fixă – brațele prind șipca la nivelul umerilor - genunflexiuni cu ridicare pe vârfuri și ușoară menținere.
10. Scara fixă – mâinile sprijinite la nivelul bazinului – aplecarea trunchiului la 45grade cu revenire.
11. Atârnat la scara fixă cu spatele, mâna dreaptă mai sus piciorul drept spijinit , ducerea bazinului înainte cu proiectarea piciorului stâng înainte și extensia trunchiului.
12. Pe genunchi – mâna stângă apucă scara fixă la nivelul umerilor, apropierea trunchiului de scara fixă cu accentuarea extensiei trunchiului și răsucirea lui spre dreapta, ridicând brațul drept oblic sus.
13. Pedalare la bicicleta ergometrică.
14. Exerciții de respirație din stând.

Fig. 1

Un rol important în realizarea programului kinetic îl are studiul bolii respective sub toate aspectele ei: factori de risc, factori declanșatori și cei agravanți, mecanismele fiziopatologice care stau la baza semnelor bolii, tabloul clinic al bolii, modalitățile de evoluție (complicații, sechele, căile de vindecare-ameliorare), principiile terapeutice, modalitățile de acțiune ale kinetoterapiei asupra bolii (indicații, contraindicații, incidente posibile).

- Aplicarea programului de recuperare implică și :
  - aprecierea progresului obiectivelor propuse la termenele stabilite
  - modificarea acestor obiective și termene când este necesar
  - schimbarea metodelor și tehnicilor utilizate și/sau adăugarea unora noi.
- Programul kinetoterapeutic se va opri când:
  - scopurile propuse au fost atinse
  - s-a obținut un platou al rezultatelor pozitive de la care nu se mai constată nici un progres
  - continuarea programului nu mai este posibil, datorită apariției unor complicații
  - continuarea exercițiilor fizice medicale pot fi continuate la domiciliu

În toate aceste situații, se va face încheierea programului cu evaluarea finală, concluziile și indicațiile de viitor.

Concluzie

Kinetoterapia se plasează printre principalele forme de recuperare, fiind cuprinsă în Aria Curriculară Terapii Specifice și de Compensare, fiind indispensabilă recuperării fizice, readaptării psihice, reeducării profesionale și readaptării sociale, contribuind alături de celelalte discipline cu caracter terapeutic-recuperator la creșterea gradului de adaptabilitate prin corectarea, ameliorarea și/ sau compensarea afecțiunilor aparatului locomotor.

Dezvoltarea fizică asigură dezvoltarea psihică, socială și a personalității copilului. Mișcarea este folosită pentru a permite copiilor să devină mai conștienți de comportamentul lor interpersonal și astfel să modifice modul în care își stabilesc și mențin relațiile cu cei din jur.

Kinetoterapia este importantă pentru adecvarea instruirii la nevoile fiecărui individ și maximizarea potențialului fiecărui elev, în vederea cunoașterii și dezvoltării capacităților, în contextul integrării pe piața muncii.

Kinetoterapia este și va rămâne o știință aplicativă, permițând sistematizarea exercițiilor fizice, a procedeelelor și metodelor și gruparea lor în funcție de măsura în care ele exercită aparatele, sistemele și marile funcțiuni ale organismului.

Bibliografie:

1. Cristina Ana Fozza, *Îndrumar pentru corectarea deficiențelor fizice*, Ediția a-II-a, Editura Fundația România de Măine, București 2006.
2. Tudor Sbenghe, *Kinetoterapie profilactică terapeutică și de recuperare*, Editura Medicală, București 1987
3. <http://kinetoterapii.ro>

PROGRAM DE INTERVENȚIE PERSONALIZAT

Profesor învățământ primar: Chibici Cornelia,

Școala Primară Sălăgeni

Orice elev deficient poate învăța multe dacă este ajutat și pe măsură ce acest elev poate acționa independent are nevoie de cât mai puțin ajutor. „*Progtamul de Intervenție personalizat*” – conceput și promovat de prof. Mircea Vlad (inspector general M.E.C.) propune în primul rând un studiu.

1. Ce este comportamentul deviant? Cauzele comportamentului deviant.
2. Cum reacționează adulții în fața comportamentului deviant al copilului?

Structural, învățarea se compune dintr-o serie de situații și de sarcini de învățare care pentru școlarii mici înseamnă efectuarea unor acțiuni ce vor răspunde unor sarcini practice,

concrete. Activitatea de învățare a elevului deficient presupune proiectarea, analiza psiho-pedagogică și obiective precise.

Pornind de la aceste minime considerații acest program este un instrument de proiectare, planificare și coordonare în care sunt concretizate modalități de intervenție eficiente, în vederea realizării integrale a scopurilor de învățare specifice.

Principiile acestui program sunt:

- a. PRINCIPIUL COMUNICĂRII PERMANENTE, de la egal la egal cu elevul inclus în program;
- b. PRINCIPIUL SPRIJINULUI MINIMAL acordat în funcție de posibilitatea copilului;
- c. PRINCIPIUL RESTRÂNGERII GRADATE A SPRIJINULUI ACORDAT. Pe măsură ce elevul avansează în învățare și își îmbogățește, pe zi ce trece bagajul de achiziții,
- d. PRINCIPIUL CONFIRMĂRII EFICIENȚEI ACTIVITĂȚII pentru a putea vedea clar situația la un moment dat și a stabili cum se poate avansa în activitate..

La acestea se adaugă și parametrii dezvoltării copilului deficient pe care trebuie să le luăm în considerare, mai cu seamă în proiectarea conținuturilor de învățare.

Etapele programului constă în determinarea și selectarea comportamentului țintă. Pentru a face o alegere corectă, cu rezultate psiho- pedagogice concrete propunem următorul exercițiu:

- ❖ Se propune copiilor/părinților să completeze un formular "*Detectoarele de probleme*" pornind de la un fapt recent sau care a presupus o implicare emoțională a acestora;

- sarcina de lucru:

1. prezentarea selectivă a răspunsurilor;
2. identificarea greșelilor făcute sau aprecieri dacă se consideră de către auditoriu;
3. identificarea soluțiilor de remediere a situațiilor prezentate;

Ce spune consilierul: Evitați șocurile emoționale în procesul învățării, prin prevenirea răspunsurilor incorecte, prin corectarea celor greșite, introducând cât mai puține elemente traumatizante posibile. Cuvintele care caracterizează eșecul (Nu-u!) încetinesc învățarea crescând tensiunea emoțională. Folosiți-le cât mai puțin posibil! Copilul trebuie lăsat să gândească, să se joace, să simtă că este copil.

- Sfaturi:

- preteceți minim 15 min zilnic împreună;
- manifestați respect reciproc ca puncte comunicaționale;
- dezvoltați punctele puternice ale copilului prin încurajarea pozitivă- puteți stabili o legătură spațială prin "Metoda celor 100 de îmbrățișări" cu recompense reciproce la terminarea șirului,

O altă etapă a elaborării unui **Program de Intervenție Personalizat** constă în fixarea obiectivelor învățării. Acestea trebuie să fie specifice învățării, să fie clare, concise, concrete, să motiveze scopul (*scopurile*) să cuprindă o strategie de învățare și de intervenție cât mai specifică, să conțină detalierea comportamentului reprezentativ vizat, să aibă condiții de realizare.

- ❖ Exercițiu: Consilierul propune ca fiecare să revină la situația-problemă prezentată; concomitent se vor gândi și la starea emoțională pe care au avut-o în momentul respectiv; pe flip-chart va fi prezentată o listă a emoțiilor; copiii vor primi bilețele pe care le vor completa- jetoanele vor fi lipite pe o foaie de referință – iar consilierul va centraliza;
- ❖ Exercițiu: părinții vor primi spre analiză și dezbateră câte o situație problemă: "Ce aș face eu dacă....?"
- Concluzii - se analizează "Frazele ucigăse";
consilierul propune: - "Regula celor "24 karate"

- "Fii la înălțime în comunicare"

- Sfaturi:

Fiți consecvenți, dar umani în educația propriului copil; nu-l mințiți, iar când pune întrebări din șirul "DE CE-urilor" străduiți-vă să-i arătați că absolut totul în lume poate fi pus în discuție, dar că există limite chiar și în acțiunea de a întreba, atunci când acestea devin sâcâitoare sau când intrerupe conversația adulților

Nu vă predați șiretlicurilor copilului, care prin întrebări repetate vă determină la crize de autoritate paternă și la amenințări.

Programul de Intervenție Personalizat cuprinde o evaluare permanentă după fiecare secvență propusă, dar și o evaluare finală. Această evaluare trebuie să aibă stabilite mecanisme de măsurare la orice stadiu de parcurgere a programului. Mai mult aceste mecanisme să conțină și un mecanism de revizuire și să ducă la realizarea unui obiectiv propus pentru a putea trece la altul.

A educa înseamnă a porni de la ceea ce este cu scopul de a conduce (*ex. ducere*) spre ceea ce este bine. Astfel, **Programul de Intervenție Personalizat** este modalitatea fundamentală la acțiunea de sprijin a copilului deficient și a celui cu dificultate de învățare care parcurge o rută școlară alături de ceilalți copii. Depinde de echipa care lucrează la program, de familia copilului, de școala incluzivă, de societatea care să-i accepte pe acești copii. Numai atunci putem afirma fără a greși că P.I.P. și-a atins scopul, și-a realizat obiectivele, a dus la creșterea și maturizarea socială a unui elev care: „vrea să învețe și poate fi ajutat să învețe.”

BIBLIOGRAFIE:

- 1) Rudică, Tiberiu: "Familia în fața conduitelor greșite ale copiilor" E.D.P., București, 1981;
- 2) "Salvați Copiii"- "Putem găsi o soluție. Creșterea și educarea copiilor cu încredere în propriile abilități", București, 2006
- 3) Vlad Mircea- „Programul de intervenție personalizat în activitatea de dezvoltare și învățare a elevului deficient”, articol publicat în revista „Învățământul primar, nr. 4/2000”

Tulburări de limbaj

**prof. Panaite-Faraon Daniela,
Școala Primară Sălăgeni**

Deficiențele de limbaj sunt rezultatul disfuncțiilor ce intervin în recepționarea/ înțelegerea/ elaborarea și realizarea comunicării scrise/orale ce se datorează unor afecțiuni de natură psihologică, educațională, organică sau funcțională ce acționează asupra copilului mic în perioada apariției și dezvoltării limbajului. Prin tulburare de limbaj se înțeleg toate abaterile de la limbajul normal. Aceste tulburări pot apărea atât la copiii normali cât și la cei care suferă de o deficiență mintală sau senzorială. Tulburările de limbaj atrag după sine și diferite stări de natură psihologică precum frustrare, timiditate exagerată, anxietate, lipsa neîncrederii etc. Aceste stări se reflectă foarte bine în ceea ce privește integrarea acestor copii în școală și în viața socială. Ei nu se pot adapta și nu-și pot manifesta emoțiile și trăirile, tocmai prin fapta că nu se simt acceptați de ceilalți și preferă să-și creeze o lume a lor în care să-și interiorizeze toate gândurile.

Acești copii se manifestă diferit față de restul clasei tocmai pentru că nu au încredere în capacitatea lor.

De asemenea, slaba stimulare a vorbirii copilului poate duce la manifestarea unor tulburări de limbaj dar la această cauză mai pot contribui și alți factori suprasolicitanți sau streori care pun presiune asupra copilului.

Pentru a stimula dificultățile de comunicare a copiilor educatorul/profesorul are datoria de a adapta o atitudine diferențiată și intervenții corectiv-recuperative urmate de felicitări și încurajări. Critica din partea profesorului nu ajută la corectarea problemelor ci din contră la accentuarea lor. Copilul se inhibă și refuză să mai comunice. Pentru a face distractivă comunicarea și pentru a valorifica răspunsurile copiilor ce suferă de distalie, disartrie, rinolalie, bâlbâială, tahilalie, bradilalie etc. voi prezenta mai jos un „joc” foarte util:

Jocul se intitulează „Și fișele au sentimente”

Obiectivul principal al jocului este de a valorifica elevii cu deficiențe de limbaj.

Resurse necesare: O sală de clasă suficient de mare, fișe cu diferite imagini, creioane.

Mărimea grupului: minim 5 participanți, maxim 20.

Timpul necesar este estimat între 1-2 ore (10 minute pentru explicarea jocului, 20 de minute pentru fiecare carte prezentată)

Etape:

1. Pregătirea fișelor cu imagini.

2. Distribuirea acestora elevilor.

3. Fiecare fișă reprezintă câte o poveste. Prima fișă are ca imagini o petrecere a animalelor. Copiii vor trebui să-și imagineze că ei sunt prietenii animalelor și vor trebui să-și aleagă câte un animal aflat la petrecere și să-l imite. Acest joc este pentru dezvoltarea auzului fonematic. Timpul de imitare a animalelor (urs, ciocănitore, arici, lup etc.) este de 20 de minute.

4. Prezentare fișă 2. Această fișă este albă. Copiii își vor desena mâinile în fișă albă și își vor numerota degetele (de la 1 la 5). Vor observa că au câte 5 degete la o mână și vor încerca să îndeplinească 5 sarcini:

* Să se prindă de nas cu mâna stângă;

* Să ridice mâna dreaptă sus;

* Să pună mâna stângă pe cap și cu mâna dreaptă să se mângâie pe burtă;

* Să ridice o mână-n față și una-n sus;

* Să pună mâinile pe șold și să sară în sus;

Această fișă are scopul de a observa coordonatele copiilor și modul în care ei reușesc să distingă mâna dreaptă de mâna stângă. Jocul este foarte simplu, iar copiii se simt bine și încep să discute între ei, ba chiar să se întreacă în mișcări.

La finalul acestei sarcini copiii vor intona împreună cu învățătoarea cântecelul „Dansul prieteniei”.

5. Cea de-a treia fișă reprezintă imagini cu flori. Pe fiecare floare există câte o silabă a unui cuvânt. Copiii trebuie să rostească silabele scrise pe floricele. Pentru fiecare silabă rostită corect primesc câte un fluturaș cu ajutorul căruia pot zbura la următoarea floare pentru a identifica următoarea silabă.

6. Solicitarea elevilor să prezinte în față numărul de fluturași adunați.

7. Încheierea exercițiului cu repetarea cântecelului „Dansul prieteniei”.

Reflecție și evaluare:

În ceea ce privește evaluarea, ar fi interesant de a pune următoarele întrebări:

* Ce au simțit participanții pe parcursul exercițiului?

*Cât de mult le-a plăcut?

*S-au simțit în regulă să răspundă?

*Le-a fost greu să răspundă?

*S-au simțit în dificultate în ceea ce privește pronunția corectă a cuvintelor?

*S-au simțit apreciați?

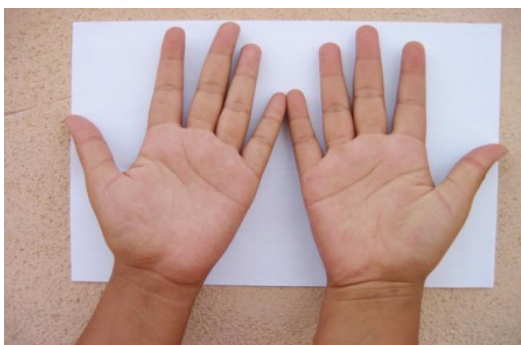
Aplicare:

Metoda s-a dovedit eficientă la copiii cu dificultăți de pronunție. Formularea celor trei sarcini a fost făcută în așa fel încât să pară pentru ei un joc. Au imitat animale, au numărat, au diferențiat partea stângă de partea dreaptă, au cântat și au despărțit în silabe diferite cuvinte greoaie care le puneau în dificultate vorbirea, sau pe care le evitau să le pronunțe.

Anexe:

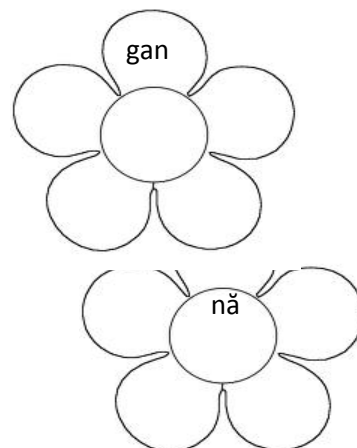
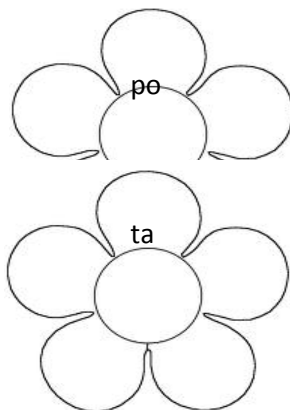
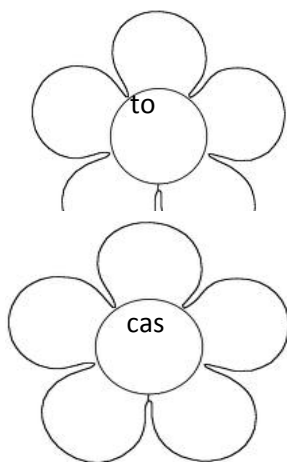
Fișa 1.

Fișa 2.

Fișa 3.

Rostiți silabele cu voce tare! Pentru fiecare silabă rostită corect veți primi un fluturaș cu ajutorul căruia veți putea zbura pe o altă floare.

Metode și instrumente de evaluare și intervenție pentru copiii cu cerințe speciale

Turcu (Colodiuc) Raluca Iuliana educatoare/studentă PIPP USV
Ababei Dana ajutor de educatoare/ studentă PIPP USV

„În livadă ne place să avem copaci care rodesc mai devreme sau mai târziu,...toate aceste roade sunt bune, nici unul nu este de aruncat.De ce să nu acceptăm în școli minți mai agere sau mai încete?De ce nu le-am ajuta? Pierdem timp,dar câștigăm satisfacție și respect.”

Cornelius

Problematica educației copiilor cu cerințe speciale determinate de prezența unei dizabilități a devenit în ultimii ani o preocupare aparte în rândul specialiștilor.

Evaluarea persoanelor cu cerințe educative speciale reprezintă un proces fundamental în psihopedagogia specială, prin care se urmărește cunoașterea complexă a acestora în plan medical, psihologic educațional și social a acestora,cuprinzând întreaga problematică întâmpinată de către aceștia în mediul lor obișnuit de viață.

Evaluarea trebuie înțeleasă ca un proces complex,continuu,dinamic,de cunoaștere și estimare cantitativă și calitativă a particularităților dezvoltării și a capacității de învățare a copilului,de planificare și programare care orientează elaborarea planului de servicii personalizat și programele de intervenție personalizate.

1.Studiul de caz

Studiul de caz poate fi definit ca o metodă de cercetare calitativă cu caracter clinic.

Este centrat pe investigarea detaliată a unui individ sau grup sau a unui fenomen particular, într-un context de viață real,utilizând multiple surse de informații.

Cadrul general de realizare a unui studiu de caz individual

În vederea realizării unui studiu de caz trebuie să procedați după următorul algoritm:

- alegerea subiectului pentru studiu
- stabilirea unui plan și a unei metodologii de culegere a informațiilor
- documentarea privind particularitățile bio-psiho-sociopedagogice ale subiectului
- colectarea datelor
- analiza și sinteza informațiilor

- analiza modului concret în care puteți să răspundeți nevoilor specifice ale subiectului
- întocmirea raportului
- Structura raportului include următoarele categorii de informații
- date biografice și de identificare a cazului
- istoricul cazului(anamneză)
- rezultate ale evaluării psihopedagogice
- particularități de vârstă și individuale ale subiectului
- modul de manifestare al subiectului în activitatea cotidiană
- rezumarea diagnosticului cazului
- identificarea problemelor,nevoilor și dificultăților cu care se confruntă subiectul în cauză
- precizarea cauzelor care generează setul de probleme,nevoi și dificultăți ale cazului

studiat

- formularea unui prognostic
- identificarea și principale de intervenție specializate
- protocolul de documentare

precizarea direcțiilor sau a tipurilor de servicii

investigare și

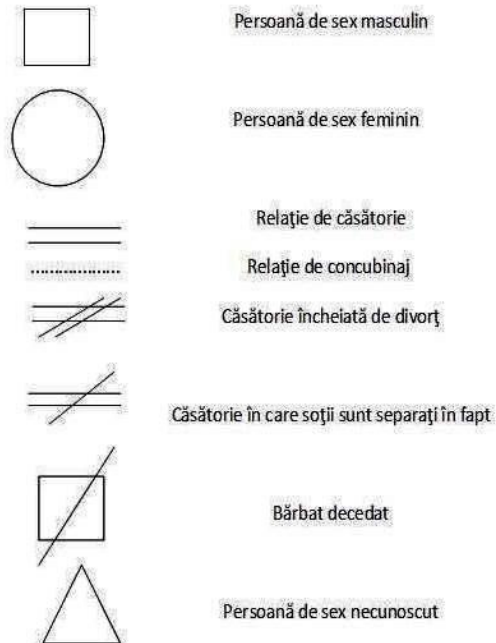
2.Genograma

Genograma grafic util în familie,evidențiind bază,datele demografice care funcționează și cadrul unei familii.

Genograma este clientul sau cu familia conversații sau interviu.

În structura mai multe semne și importante sunt

Semne și genogramă

reprezintă un instrument investigarea istoriei structura ei de ale familiei,modul în relațiile stabilite în

construită împreună cu acestuia, pe baza unei

genogramei se folosesc simboluri, cele mai prezentate mai jos:

simboluri folosite în

3.Ecoharta(ecomap)

Ecoharta sau ecomap constituie o diagramă prin care se reprezintă grafic sistemul ecologic al unei persoane/familii și relația dintre aceasta și diferitele variabile ale mediului social.

Se utilizează în scopul colectării și înregistrării eficiente a datelor referitoare la o persoană/familie, pentru identificarea punctelor tari și punctelor slabe ale clientului/familiei și pentru investigarea tranzațiilor trecute sau prezente dintre client și mediul său social.

Ecomapa poate fi modificată periodic , evidențiindu-se astfel eventualele schimbări.

4.Fișa psihopedagogică individuală

Activitatea practică din domeniul psihopedagogiei speciale, consilierii școlare, terapiei logopedice sau terapiei educaționale recurge adesea la fișa psihopedagogică, un instrument de lucru sub forma unui document cu caracter permanent, ce se întocmește la începutul activității cu copilul în cauză; se completează periodic, cu date semnificative referitoare la dinamica dezvoltării.

Există mai multe tipuri de modele de fișe elaborate special pentru centralizarea informației referitoare la elevii cu cerințe speciale:

-fișa psihopedagogică de cunoaștere și caracterizare a copiilor din grădinițele și școlile speciale

-fișa individuală a copilului

-fișa de anamneză

-fișa de observație psihopedagogică și de evaluare a evoluției înregistrate

-fișa de cunoaștere și evaluare a copilului

Fișă de evaluare psihopedagogică și educațională

Nume și prenume:.....

Vârsta/data nașterii:.....

Școala:.....,clasa.....

Cadru didactic/învățător/educator:.....

Evaluare psihopedagogică și educațională:

Rută

școlară:.....
.....

Dezvoltare

cognitivă:.....
.....

Dezvoltare

psihomotrică:.....
.....

Limba și comunicare:.....
.....

Capacitate de adaptare și

interrelaționare:.....
.....

Nivelul achizițiilor școlare:.....
.....

Date semnificative de natură socială și/sau medicală.....
.....

Recomandări.....
.....

Plan de servicii personalizat (PSP)

Funcțiile planului de servicii personalizat sunt:

- stabilirea cerințelor prioritare ale dezvoltării beneficiarului/ copilului prin raportare la potențialul și capacitățile acestuia, pe domenii de intervenție;
- Stabilirea scopurilor/obiectivelor, serviciilor și programelor de intervenție pentru beneficiar;
- precizarea responsabilităților, identificarea resurselor și a serviciilor disponibile în comunitate;
- stabilirea bugetului de timp pentru realizarea obiectivelor

Numele și prenumele beneficiarului .....
Data și locul nașterii .....
Domiciliul .....
Școala/ instituția .....

Concluziile evaluării complexe:

-din punct de vedere medical:

.....

-din punct de vedere psihopedagogic:

.....

-din punct de vedere al competențelor școlare (pe discipline, deprinderi și capacități):

.....

-din punct de vedere social

.....

Structura unui plan de servicii personalizat

Tipuri de servicii (educaționale, compensatorii, medicale, terapeutice, alte tipuri)	Competențe (Ce poate face subiectul?)	Dificultăți (Ce nu poate face subiectul)	Priorități (Ce ar trebui să achiziționeze?)	Finalități (Scopuri și obiective)

Echipa de caz

- Coordonator
- Educator
- Asistent social

- Psihopedagog

- Logoped

- Terapeut

.....
.....
.....
.....
Evaluator.....
.....
.....
.....

5.Managementul de caz

- este o metodă de lucru riguroasă, prin care se urmărește coordonarea și monitorizarea tuturor activităților de intervenție și de asistență desfășurate în interesul copilului și familiei.

Managementul de caz conduce faza de evaluare inițială, care presupune:

-culegerea de informații relevante privind copilul și familia acestuia

-evaluarea propriu-zisă realizată de profesioniști din afară sau din cadrul echipei serviciului de evaluare

complexă

- înregistrarea evaluării și recomandărilor, prin completarea fișelor
- formularea propunerilor în cadrul raportului de evaluare complexă

6.Planul de servicii personalizat(PSP)

Fixează obiectivele generale și stabilește prioritățile pentru a răspunde nevoilor globale de dezvoltare ale beneficiarului.

Vizează satisfacerea ansamblului cerințelor beneficiarului.

Se derulează într-o perioadă de timp mai lungă, comparativ cu PIP.

Pentru a elabora un plan de servicii care înglobează mai multe domenii de intervenție (medical, psihologic, educațional, psihoterapeutic, social, etc.) trebuie construită o echipă multidisciplinară.

7. Programul de intervenție personalizat (PIP)

Fixează obiective pe termen mediu și scurt, precizând modalitățile concrete de intervenție prin care se operaționalizează obiectivele generale propuse în PSP.

Câmpul de aplicare al PIP se limitează la un singur domeniu de dezvoltare și învățare.

Deoarece cuprinde un singur domeniu de intervenție, PIP se poate derula fie pe o perioadă de timp mai restrânsă, fie pe întreaga perioadă de derulare a PSP.

Pentru a realiza un PIP într-un anumit domeniu de intervenție, este nevoie de o echipă restrânsă sau chiar de o singură persoană (specialistul care susține/aplică intervenție).

Plan de intervenție personalizat

Numele și prenumele elevului: A.E.M

Data nașterii: 20 mai 2010

Domiciliul: Botoșani

Grădinița cu P.P Nr.22 Botoșani

Nivelul grupei I

Grupe: Piticii

Diagnostic logopedic: Întârziere în dezvoltarea limbajului și auzului pe fondul deficienței

Diagnostic medical: hipoacuzie neurosenzorială severă spre profunda bilaterală, implant cohlear bilateral

Stare de sănătate: bună

Echipa de intervenție

-educatoarele grupei

Program de intervenție personalizat / individualizat (PIP)

Numele și prenumele beneficiarului.....
Data și locul nașterii .....
Domiciliul.....
Școala / instituția .....
Echipa de lucru .....

Problemele cu care se confruntă copilul/ elevul /tânărul (rezultatele evaluării complexe)

Priorități pentru perioada (se specifică intervalul de timp)

Structura programului de intervenție personalizat

Obiective	Conținuturi	Metode și mijloace de realizare	Perioada de intervenție	Criterii minimale de apreciere a progreselor	Metode și instrumente de evaluare

Evaluarea periodică

- Obiective realizate
- Dificultăți întâmpinate
- Metode cu impact ridicat: -pozitiv
-negative

Revizuirea programului de intervenție educațional-terapeutică (în funcție de rezultatele evaluărilor periodice)

-logoped

-psiholog

-familia

Copilul face și :

-ludoterapie

-ergoterapie

-biblioterapie

Informații educaționale

Dezvoltarea fizică și intelectuală

A.Cognitiv

-capacitatea scăzută de memorare din cauza deficienței

-capacitate de concentrare satisfăcătoare, stabilitatea atenției este deficitară

-prezintă capacitate extreme de redusă de exprimare, posedă limbajul pasiv

-vocabularul nu este dezvoltat

-nu manifestă inițiativă

-execută comenzi simple

-i se potrivește tehnica învățării vizuale

-semnalizează înțelegerea unui mesaj simplu prin răspunsuri adecvate

Domeniul Limbă și Comunicare: vocabular foarte sărac la nivel de cuvinte mono și bisilabice, jumătăți de cuvinte și dificultăți în formarea structurilor verbale

Domeniul Știință:

-Activitate matematică: recunoaște și denumește culorile, recunoaște cifrele învățate, alcătuiește mulțimi de obiecte, compară două grupe, recunoaște figurile geometrice

-Cunoașterea mediului: recunoaște și numește animalele și păsările, recunoaște fenomene ale naturii, respectă reguli de igienă individuală și colectivă

Domeniul Om și Societate: respectă normele de conviețuire socială, cunoaște responsabilitățile grupului, acceptă și oferă sprijin, execută deprinderi practice(mototolire, pliere, îndoire,etc.)

Domeniul estetic și creativ: diferențiază sunetul vorbit de cel cântat, utilizează corect instrumentele de lucru(creion, pensulă, cariocă,etc.) în exprimarea liberă a gestului grafic, realizează compoziții plastice, modelează forme de bază(minge, șarpe, cornulețe)

Domeniul psihomotric:

-dezvoltare fizică corespunzătoare vârstei

-cunoaște schema corporală

-întâmpină dificultăți în orientarea spațială

-are deprinderi de igienă personală și colectivă bine formate

B.Afectiv

-este un copil foarte atașat de părinți

-are uneori momente de nesiguranță

-este sociabilă, participă alături de ceilalți copii la activități, la jocuri de grup

C.Psihomotor

-percepția tactil motrică este bună

-motricitatea generală relativ dezvoltată

Dezvoltarea socio-emoțională a copilului

Simptome frecvente:

-inhibiție a voinței,incapacitatea de a lua o hotărâre

- mişări lente
- reducerea stimei și încrederii în sine

Trăsături adiționale:

- iritabilitatea

Autonomia preșcolarului:

- respectă toate normele de autonomie personală

Interrelaționare:

- necesită întăriri(bravo, continuă, faci foarte bune, etc.)
- verbalizează doar cu persoanele și copii cunoscuți

Imaginea de sine:

- îi place să fie valorizată prin laude
- are momente de neliniște, ceea ce-i perturbă activitatea
- îndeplinește parțial instrucțiuni verbale simple deoarece nu înțelege conținutul celor transmise

-cunoaște numele său, al părinților, vârsta, numele cadrelor didactice, precum și numele terapeuților(dar toate acestea pronunțate defectuos)

Participarea la activități

- necesită supraveghere individuală
- predomină motivația extrinsecă
- reacționează la sistemul de întăriri
- când nu se face înțeleasă folosește comunicarea mimico-gestuală
- când nu înțelege o sarcină face multe mișcări

Atitudinea față de colegi

-acceptă doar câțiva copii în jurul său deoarece nu o înțeleg, ceea ce o deranjează extrem de mult, producându-i un disconfort

Atitudinea educatoarelor

- lucrează diferențiat
- colaborează cu logopedul și psihologul școlar
- aplică planul de intervenție personalizat elaborat de echipa de specialiști
- colaborează cu familia

Metode și instrumente pentru cunoașterea copilului

-Observarea: la activitățile instructiv-educative, la activitățile extrașcolare și de socializare în afara spațiului grădiniței

-Convorbirea

-Metoda biografică

Probe pentru tulburările de limbaj

1.examinarea auzului fonematic și a nivelului de înțelegere a vorbirii prin probe de înțelegere a vorbirii(comenzi verbale, reproducerea sunetelor perechi, vorbit în șoaptă)

2.examinarea în detaliu a conduitei verbale a copilului

- vorbirea reflectată(prin imitație)
- vorbirea independentă(album logopedic, recitare, povestire, cântat,numerație,etc.)

Obiective pe termen lung:

- stimularea auditivă și corectarea pronunției constantă
- educarea fluxului respirator și conștientizarea inspir-expir
- dezvoltarea operațiilor gândirii și a calității acesteia
- recuperarea lacunelor datorate deficienței de care suferă

- exersarea capacității de orientare spațială și temporală
- stimularea copilului de a intra în relație și de a comunica cu ceilalți copii și cu adulții
- dezvoltarea abilității de exprimare expresivă
- creșterea stimei de sine
- educarea auzului fonematic
- participarea la situații de comunicare și relaționare socială

Domenii de intervenție recomandate:

- limbaj și comunicare
- cognitiv
- psihomotor

Terapia de recuperare a copilului se va continua cu aceeași echipă:

- familia
- grădinița
- logoped
- pshiolog
- ergoped

Bibliografie:

- Gherghuț A.(2016)-*Educația incluzivă și pedagogică diversității*, Editura Polirom
- Gherghuț A.(2011)-*Evaluare și intervenție psihoeducațională, Terapii educaționale, recuperatorii și compesatorii*, Editura Polirom
- Gherghuț A., Frumos L., Raus G.(2016)-*Educația specială*, Editura Polirom
- Neamțu C., Gherghuț A. (2000) *Psihopedagogie specială*, Editura Polirom
- Popescu Al.(1993) *Terapia ocupațională și ergoterapia*, vol. I, Editura Cerna, București

Strategii și metode interactiv-participative în educarea și integrarea copiilor cu CES în grădiniță,dar și în ciclul primar

**Educatoare, Mihaela Bejenaru
G.P.N.,„Prichindeii”Brăești,jud.Botoșani**

“Adevăratul dascăl este caracterizat prin aceea, că mintea sa se mișcă în armonie cu mințile discipolilor săi, trăind împreună dificultățile și victoriile intelectuale deopotrivă”
(John Dewey)

Omul este o ființă dependentă în activitatea pe care o desfășoară de ceilalți. Are nevoia permanentă de a comunica și coopera.Întâlnim peste tot în jurul nostru oameni cu deficiențe. Ei sunt percepuți diferit, perceperea lor socială nefiind întotdeauna constantă, ea variază de la societate la societate, furnizând semnificații diferite, în funcție de cultura și de valorile

promovate. Mulți oameni au reticențe față de persoanele cu deficiențe, deoarece au o concepție greșită despre ele. Trebuie însă să înțelegem că sunt niște oameni la fel ca ceilalți, fiind produsul unic al eredității lor și al mediului.

Impunându-se ca un nou tip de educație, flexibilă, adaptabilă la nevoile tuturor copiilor, în general, și la cele ale copiilor cu dizabilități, în particular, educația incluzivă se detașează de normativitatea educației tradiționale. Strategiile specifice incluziunii educative sunt, la rândul lor, flexibile, caracterizate prin diversitate. Acestea sunt adaptabile, putând fi cu ușurință amplificate sau simplificate, diversificate pentru a acoperi situațiile noi. Respectiv, procesul de învățare trebuie să fie cooperativ, partenerial, participativ, să se realizeze în grupuri mici și să se desfășoare într-un mediu plăcut, relaxant.

Persoanele deficiente, la rândul lor au două păreri în ceea ce privește impedimentul lor: unele îl consideră un dezastru, iar altele un simplu inconvenient.

Din categoria copiilor cu C.E.S (cerințe educative speciale) fac parte atât copiii cu deficiențe propriu zise, cât și copiii fără deficiențe, dar care prezintă manifestări stabile de inadaptare la exigențele școlii. Din această categorie fac parte:

- copiii cu deficiențe senzoriale și fizice (tulburări vizuale, tulburări de auz, dizabilități mintale, paralizia cerebrală);
- copiii cu deficiențe mintale, comportamentale (tulburări de conduită, hiperactivitate cu deficit de atenție-ADHD, tulburări de opoziție și rezistență);
- copiii cu tulburări afective, emoționale (anxietatea, depresia, mutism selectiv, atacul de panică, tulburări de stres posttraumatic, tulburări de alimentație: anorexia nervoasă, bulimia nervoasă, supra-alimentarea);
- copiii cu handicap asociat;
- copiii cu dificultăți de cunoaștere și învățare (dificultăți de învățare, sindromul Down, dislexia, discalculia, dispraxia);
- copiii cu deficiențe de comunicare și interacțiune (tulburări din spectrul autistic, sindromul Asperger, întârzieri în dezvoltarea limbajului).

Copiii cu C.E.S. pot prin joc să-și exprime propriile capacități. Astfel copilul capătă prin joc informații despre lumea în care trăiește, intră în contact cu oamenii și cu obiectele din mediul înconjurător și învață să se orienteze în spațiu și timp.

Datorită faptului că se desfășoară mai ales în grup, jocul asigură socializarea. Jocurile sociale sunt necesare pentru persoanele cu handicap, întrucât le oferă șansa de a juca cu alți copii, orice joc având nevoie de minim două persoane pentru a se desfășura. Jocurile trebuie însă să fie adaptate în funcție de deficiența copilului.

Copiii cu tulburări de comportament trebuie să fie permanent sub observație, iar la cei cu ADHD jocurile trebuie să fie cât mai variate.

Grădinița este de asemenea un mediu important de socializare.

Datorită strategiilor cooperative, toți copiii învață să asculte activ, să fie toleranți și să accepte diferențele, să ia decizii și să-și asume responsabilități în cadrul grupului. Învățarea în grupuri mici, activă și colaborativă, asigură o reală interacțiune și intercomunicare, o redistribuire corectă de recompense sociale (apreciere, considerare, respect), o redistribuire eficientă a sarcinilor de lucru, un simț al disponibilității și al acordării de ajutor.

Învățarea prin cooperare

A învăța să cooperezi reprezintă o competență socială indispensabilă în lumea actuală și care trebuie inițiată de la cele mai fragede vârste, reprezintă o situație de învățare în care copiii lucrează împreună, învață unii de la alții și se ajută unii pe alții. În acest fel, prin interacțiunile

din interiorul grupului ei își îmbunătățesc atât performanțele proprii, cât și ale celorlalți membri ai grupului.

Copiii care învață prin cooperare, învață mai repede și mai bine, rețin mai ușor și privesc cu mai multă plăcere învățarea școlară viitoare, se îmbunătățesc memorarea și creația, se formează relații pozitive între copii, dezvoltă sănătatea psihică și respectul față de sine.

Prin accentul pus deopotrivă pe competențe academice și competențe sociale, metodele de învățare prin cooperare îi ajută pe copii să relaționeze și să-și dezvolte abilitățile de a lucra în echipă. Copiii se familiarizează cu diferite roluri. În grupurile cooperative, fiecare copil are o responsabilitate specifică, fiecare copil trebuie să fie antrenat în realizarea proiectului comun și nici unul nu are voie să stea deoparte, ei învață împreună, dar aplică singuri. Succesul grupului depinde de succesul în muncă al fiecăruia.

Pentru copiii cu CES cu forme mai pronunțate, severe chiar, cooperarea se va realiza în formula „educator + copil cu CES”, iar în unele cazuri, în dependență de sarcină expusă, se va realiza în formula „copil cu dezvoltare normală care este acceptat de copilul cu CES + copilul cu CES”. Copiii cu CES cu forme mai ușoare sau medii vor coopera în grupuri eterogene cu sarcini diferențiate și individualizate la necesitate.

Noi, educatoarele, trebuie să menținem grupul în aceeași componență pe o perioadă îndelungată de timp, deoarece copiii cu CES se vor simți mai siguri cu acei cu care s-au deprins să coopereze.

IMPORTANT:

-Referindu-ne la copiii preșcolari cu care lucrăm, trebuie să sintetizăm într-un tabel atât avantajele, cât și posibilele dificultăți în aplicarea învățării prin cooperare.

-Confruntăm răspunsurile cu cele ale colegilor (care au experiențe diferite legate de această temă) și consemnăm în tabel: (Avantaje incontestabile; Posibile dificultăți; Comentarii, exemple).

-Alegem din curriculum două sau trei obiective de referință din arii curriculare diferite, corespunzătoare vârstei copiilor din grupă.

- Dăm exemplu de o temă a activității potrivită pentru atingerea obiectivelor de referință propuse.

-Ne gândim la exemple de sarcini în grup, care necesită cooperarea copiilor pentru a fi rezolvate și care solicită acele deprinderi, abilități vizate de obiectivele de referință.

-Discutăm cu colegile/colegii exemplele găsite.

- Verificăm în ce măsură copiii au nevoie și în ce măsură sarcinile propuse contribuie la atingerea obiectivelor.

- Observăm copiii în timpul jocurilor libere, mai ales în timpul jocurilor simbolice.

-Îi observăm cum cooperează pentru ca jocul să prindă viață.

Învățarea prin cooperare cere structurarea grupului de copii cu mare atenție, astfel încât copiii să conștientizeze că:

- reușesc împreună;
- îi ajută și încurajează și pe alții să reușească;
- sunt responsabili pentru îndeplinirea muncii ce le revine;
- trebuie și sunt capabili să-și formeze capacitatea de a relaționa și de a fi un membru util în grup.

Dimensiunea grupurilor variază în funcție de grup și de sarcinile de învățare, dar și de experiența pe care o au copiii de a lucra împreună. Determinante sunt și mijloacele de învățămînt implicate în realizarea sarcinii, resursa de timp impusă de particularitățile de vîrstă.

Se propun câteva sarcini de lucru în cooperare în grup mic.

- În centrul *Construcții* copiii au de construit o casă. Un copil cu dezvoltare normală îl va ajuta pe un copil cu deficiențe motorii să pună cuburile unul peste altul și anume: va pune mâna lui peste mâna copilului cu dificultăți de motricitate fină și grosieră și împreună vor aranja piesele.
- În centrul *Jocuri manipulative/de masă*, la fel, vor pune piesele unui puzzle cooperând, copilul cu deficiențe motorii fine va selecta piesa și cu ajutorul unui copil cu dezvoltare normală, mână peste mână, vor fixa piesa la locul potrivit.
- În centrul *Jocuri simbolice/Jocuri de rol* un copil cu dezvoltare normală îi va arăta unui copil cu retard mintal cum să mestece în cană, cratiță cu lingura, vor pregăti împreună bucate.
- În centrul *Artă* copilul cu dezvoltare normală va tăia/decupa siluete, obiecte, iar cel cu deficiențe de văz sau motorii va lipi imaginea, etc.

Exemple de lucru în cooperare, cu sarcini diferențiate și individualizate:

Sarcină comună pentru grupul de copii: „Să alcătuiască un peisaj de toamnă”, în centrul ARTĂ. Alegerea grupului eterogen: 5 copii - sarcini individualizate.

- copil cu dificultăți motorii și psihice – va rupe hârtia în fâșii, va face ghemotoace de folie de aluminiu, va lipi bucăți de material pe suprafața de carton în vederea realizării unei lucrări comune.
- un copil care cunoaște culorile de bază, va introduce culorile pastelate în lucrare.
- un copil cu vedere limitată, va adăuga colajului elemente prin lipirea unor bucăți de carton, iar printre ele bucăți de stofă de diferite culori.
- un copil care este timid, va realiza individual un colaj din bucăți de hârtie tăiate în prealabil în formele necesare, confecționând elemente de atașat ulterior lucrării grupului.
- un alt copil va adăuga lucrării frunze uscate.

Sarcină comună pentru grupul de copii: „Să realizeze un album cu vederi din localitatea lor”, în centrul ȘTIINȚĂ.

Anterior vor fi organizate mai multe activități prin care copiii își vor însuși noțiunile cu privire la localitatea natală: lecturi după imagini, vizite, plimbări prin localitate, convorbiri.

Pentru evaluare, se poate realiza un album cu poze făcute de copii împreună cu educatoarea sau un adult..

Alegerea grupului eterogen: 6 copii

Sarcini individualizate:

- un copil cu aptitudini deosebite la desen va realiza coperta cărții;
- un copil nou în grupă, care a învățat cifrele pînă la 10, va numerota fiecare pagină;
- un copil care știe să scrie și să citească(cu ajutorul educatoarei,sau a unui adult), va scrie denumirea fiecărei imagini;
- un copil cu deficiențe ale motricității fine și grosiere va da denumire fiecărei imagini;
- un copil care nu are coordonare corectă a mișcărilor la tehnica de tăiere cu foarfeca, va decupa cu ajutorul educatoarei sau a unui adult ilustrații din reviste;
- un copil cu ușoară instabilitate motrică, va lipi imaginile în album.

Sarcină comună pentru grupul de copii: „Să afle informații interesante și utile despre animalele sălbatice din păduri” la o activitate de OBSERVARE.

Alegerea grupului eterogen: 6 copii

Sarcini individualizate

- un copil inteligent și dornic de a afla lucruri noi, va selecta, aduna materiale pentru activitate: reviste, cărți, enciclopedii, planșe, se va documenta împreună cu părinții acasă și va expune copiilor din grup câteva curiozități despre animalele sălbatice din pădurile din România

- un copil care are retard psihic ușor. iubește mult animalele, va aduna din grupă toate mulajele și jucăriile care reprezintă animale sălbatice
- un copil care interacționează bine cu toți colegii din grupă, și este recunoscut ca lider al grupei, va organiza grupul de copii, va veni cu poezii, ghicitori despre animale, va dirija activitatea alături de educatoare.
- un alt copil care are o gândire flexibilă, va expune concluziile parțiale ale observării.

Strategiile didactice interactive ca strategii de grup:

- Presupun munca în colaborare a copiilor organizați pe microgrupuri sau echipe de lucru în vederea atingerii unor obiective preconizate (soluții la o problemă, crearea de alternative).
- Se bazează pe sprijinul reciproc de căutare-cercetare și învățare, stimulează participările individuale, antrenând subiecții cu toată personalitatea lor (abilități cognitive, afective, volitive, sociale).
- Solicită efort de adaptare la normele de grup, toleranță față de opiniile, părerile colegilor, răbdare în expunerea unora cu unele tulburări de limbaj, motorii, dezvoltând capacitățile autoevaluative. –
- Sunt strategii de interacțiune active între participanții la activitate.

Metodele interactive de grup îmbracă forma unor jocuri cu reguli, jocuri de învățare, de cooperare, distractive și acționează direct asupra modului de gândire și manifestare a copiilor.

Spre exemplu:

Metoda „Acvariul”

Copiii grupei sunt așezați în formă de „U”. În mijlocul spațiului de la U se aranjează 4-6 scaune care vor fi ocupate de 4-6 copii. Aceștia sunt peștișorii din acvariu. Ei dezbate problema pusă în discuție. Ei sunt auziți de copiii de pe margine. Dacă un copil de pe margine vrea să intervină în discuție trebuie să vină în centru, să-l bată pe umăr pe altul decât pe cel care discută și să treacă în locul lui, să-l contrazică pe cel cu care nu este de acord.

În discuții copiii sunt ajutați de educatoare prin întrebări de tipul: Cine a procedat corect ? De ce?; Cine a procedat greșit ? De ce ?; Cum ar fi trebuit să procedeze?; Cum ați proceda voi?; De ce?.

Se urmărește ca în discuție să fie antrenați toți copiii. Se explică clar sarcinile pentru dezbateri. Temele pot fi din diferite domenii, nu doar de dezvoltare personală, educație pentru familie și societate: „Drepturi și responsabilități”, „Despre situații obișnuite și situații excepționale”, „Despre conflicte și violență”, la lecturarea unor texte cum ar fi „Cățelușul șchiop” de Elena Farago, „Fata babei și fata moșneagului” „Greierele și furnica” de La Fontaine. etc.

Această metodă este de un real folos în dezvoltarea abilităților de comunicare ale copiilor, inclusiv și celor cu CES, rezolvarea situațiilor de conflict, unde fiecare se simte implicat și are ceva de spus. În dependență de abilitățile de comunicare, cunoștințe anterioare căpătate, metoda respectivă se poate aplica la grupa mare și clasa pregătitoare.

Metoda „Debate”

Este o metodă creativă care se aplică în cadrul unui grup care a fost împărțit în două subgrupe: unii vor aduce în dezbateri numai argumente în susținerea temei puse în dezbateri (grupul pro) și alții care vor aduce numai argumente împotriva (grupul contra). În timpul dezbaterii, cei din grupul „contra” vor încerca să critice problema supusă atenției lor. Educatorul va juca rolul juraților, care va decide care grup a fost mai productiv. După aproximativ 10 minute se cere schimbarea rolurilor: cei care au adus argumente „pro” să caute noi argumente „contra” și

invers. Această regulă nu va fi anunțată de la început și ea crează pe moment o anumită stare de rumoare printre participanți, care sunt solicitați astfel și văd „ambele fețe ale medaliei”.

Metoda poate fi aplicată în lecturarea unor texte „Fata babei și fata moșneagului”, „Ursul păcălit de vulpe”, de Ion Creangă, (Cu cine ați dori să vă asemănați? de ce?); fragment din „Norocul și Mintea” de Ion Luca Caragiale.

Tema pusă în discuție: *Voi cu cine v-ați întovărăși la drum? De ce?*

Cu Norocul

- să nu mi se întâmple nici o nenorocire ;
- să găsesc bani;
- să nu dea peste mine o mașină ;

Cu Mintea ?

- să știu unde să caut leacuri;
- să pot învăța lucruri noi;
- să știu să mă descurc dacă mă rătăcesc.

Această tehnică oferă copiilor posibilitatea să se exprime din ce în ce mai liber, să-și exprime fără blocaje emoționale ideile și sentimentele; dezvoltă abilitățile de comunicare asertivă, de lucru în echipă, de ascultare activă, toleranță față de opiniile celorlalți.

Metoda „Trierea aserțiunilor”

Aserțiunea este „un enunț care este dat ca adevăr”. Metoda presupune analiza situației date, din punct de vedere al trăsăturilor etice definitorii, în vederea deciziei printr-una dintre aserțiunile oferite pentru selecție. Are drept obiectiv exersarea capacităților de analiză ale copiilor privind o idee, în vederea selecției după diferite criterii.

Spre exemplu: se repartizează copiilor imagini cu diferite subiecte. Sarcina pentru copii este să privească imaginile, să selecteze decizia proprie și s-o coloreze/aplice cu:

- bulină verde – pentru imaginile care reprezintă comportamente cu care este de acord (așa DA!).
- bulină galbenă – pentru imaginile care reprezintă comportamente cu care este de acord în funcție de context (uneori DA, alteori NU!).
- bulină roșie – pentru imaginile care reprezintă comportamente cu care nu sunt de acord (așa Nu!).

Se analizează fiecare decizie (Cum crezi? Ce părere ai?), se motivează alegerea (De ce crezi așa?), insistându-se mai ales asupra celor care nu sunt tranșante (uneori DA, alteori NU!).

Exemplificăm prin activitatea „În pădure”, desfășurată prin lucru pe fișe, pe care le descriem:

- Pădurarii, ajutați de copii, împart hrană prin pădure iarna - (așa DA!).
- Pădurarul vâneză animale - (uneori DA, alteori NU!).
- Oamenii care pun capcane în pădure pentru a prinde animale pe care să le vândă pentru blana lor (braconier) - (așa Nu!).
- Un copil care are grijă de animale, punându-le mîncare - (așa DA!).
- Un copil care se joacă cu animalele - (uneori DA, alteori NU!).
- Un copil care aruncă cu pietre în animale - (așa Nu!).

Metoda „Turul galeriei”

Este o metoda de învățare prin cooperare care stimulează gândirea, creativitatea și învățarea eficientă , încurajează exprimarea propriilor idei și opinii, dar și a părerilor cu privire la soluțiile de rezolvare a unei probleme sau efectuare a unor sarcini de către colegii lor, membri ai celorlalte grupuri. Are drept obiectiv, elaborarea unui plan care să conducă la finalizarea unui produs ce constituie concepția tuturor membrilor grupului.

Se expun posterele pe pereții încăperii care se transformă într-o galerie expozițională. Copiii, în calitate de vizitatori și critici, analizează fiecare lucrare, observă și comentează critic, iau

noțițe despre imagini. Apoi se întorc la locurile lor și fiecare echipă își reexaminează produsul, aducându-i completări.

Predarea în parteneriat - scenarii:

- Un educator organizează și desfășoară activitatea, iar celălalt observă sau ajută;
- Organizare/desfășurare în paralel – același conținut, la 2 subgrupe de copii;
- Predare alternativă – 2 grupe de copii, eterogene, predare adecvată fiecărui nivel;
- Predare în etape – distribuirea unor dimensiuni ale conținutului activității, a responsabilităților și a copiilor;
- Predare în echipă – ambii desfășoară activitatea și asigură managementul grupei și activității didactice.

Copiii cu dezvoltare normală, cât și copiii cu CES, sunt diferiți în privința gradului în care pot profita de ajutor. Caracteristicile individuale, determină felul interacțiunii, iar acest lucru se aplică și la situațiile de învățare a unui comportament.

Bibliografie:

- 1.Doru-Vlad Popovici (coord.) si Raluca Matei. *Terapie ocupationala pentru persoane cu deficiență*. Edit.MUNTENIA, Constanta, 2005.
2. Maria VRÂNCEANU și Viorica PELIVAN *Incluziunea socio-educatională a copiilor cu dizabilități în grădinița de copii-* Ghid pentru cadrele didactice și manageriale din sistemul educațional preșcolar și pentru specialiști din serviciile specializate de recuperare/reabilitare a copiilor cu dizabilități,
3. .Racu, Aurelia, Popovici, Doru-Vlad, Dani, Anatol, Crețu, Verginia. *Interventia recuperativ-terapeutică pentru copiii cu dizabilități multiple*. Edit. PONTOS, Chisinau, 2006
4. 6.Vrînceanu, M., Pelivan, V., Dima, A., Zotea, N. ș.a. *1001 idei pentru o educație timpurie de calitate*. Ghid pentru educatori, Chișinău, ME-PRODIDACTICA-CNETIF, 2010.
5. Vrăsmaș, E., (coord.), *Strategiile educației incluzive*, București, 1998.
- 6.Vrăsmaș, E., *Introducere în educația cerințelor speciale*, Universitatea din București, Editura Credis, București,2004
- 7.. Vrăsmaș, T., *Învățământul integrat și/sau incluziv*, Aramis, 2001

ȘCOALA INCLUZIVĂ – CADRU EFICIENT DE ASIGURARE A ACCESULUI LA EDUCAȚIE A GRUPURILOR DEZAVANTAJATE

Prof. înv. primar Pintilie Eva Petronela
Școala Gimnazială "Petru Comarnescu", Gura Humorului, jud.Suceava

Putem afirma cu certitudine că fiecare cadru didactic, fie el la o școală din cel mai mic cătun sau de la una prestigioasă a unui mare oraș al țării, se confruntă la fiecare generație cu unul sau mai mulți copii „cu cerințe speciale în educație”.

În urma examinării copilului de către un specialist sau chiar de învățătorul însuși, se ajunge la concluzia că nivelul său intelectual este mai redus (intelect de limită sau retardare mintală). Apare întrebarea firească: *ce să facem în această situație?*

Multe cadre didactice consideră că cea mai bună alegere ar fi orientarea lui spre școala ajutătoare. Totuși, în ultimele decenii în Occident și în ultimii ani în țara noastră, se pune tot mai mare accent pe educația integrată.

Educația incluzivă sau învățământul integrat se referă la „integrarea în structurile învățământului de masă a copiilor cu cerințe speciale în educație...pentru a oferi un climat favorabil dezvoltării armonioase și cât mai echilibrate a personalității acestora” (C. Neamțu, A. Gherguț, 2000, p. 195).

Pornind de la premisa că un comportament normal nu se poate dezvolta în condiții anormale – cum sunt cei din instituții – în teoria și practica educației s-a impus principiul normalizării. În conformitate cu acest principiu, cel mai important scop al educației este acela al *dobândirii competenței sociale*.

Normalizarea este procesul prin care se asigură accesul la condiții de viață cât mai apropiate posibil de caracteristicile obișnuite pentru toate categoriile de persoane. Astfel elevii cu cerințe educative speciale (cei cu deficiențe senzoriale, intelectuale, fizice sau de limbaj, copii defavorizați socio-economic și cultural, elevi cu dificultăți de învățare, tulburări socio-afective și comportamentele, copii din centre de asistență și ocrotire) să aibă acces în școlile de masă, iar școala trebuie să se adapteze cerințelor lor, inclusiv prin adaptarea unui curriculum accesibil.

În țara noastră acestea sunt prevăzute în Legea Învățământului din 1995, cap. IV, subcapitolul „Pentru sprijinirea copiilor cu deficiențe”.

Pentru ca integrarea să fie eficientă, să nu fie doar formală, cadrele didactice trebuie să respecte anumite recomandări date de specialiști.

Activitatea acestor copii trebuie organizată pe baza cunoașterii particularităților lor psihice:

- obosesc ușor, deci este bine să fie solicitați mai mult în orele în care sunt mai puțin obosiți (ora a doua și a treia);

- au dificultăți de concentrare a atenției; se concentrează mai greu asupra a ceea ce ascultă decât asupra a ceea ce văd. În acest sens este recomandată utilizarea materialului didactic intuitiv și așezarea lor în apropierea catedrei, pentru ca învățătorul să le capteze mai ușor atenția și ceilalți copii să le-o distragă mai puțin;

- au un volum redus al memoriei de scurtă durată. Din acest motiv este bine ca instrucțiunile să fie scurte și simple, pentru a le înțelege și ale reține. Nu li se vor da 2-3 ordine deodată, pentru că ei vor uita ce au de făcut;

- acești elevi lucrează mai bine dacă sunt bine motivați. Ei trebuie recompensați frecvent și imediat după ce au făcut ceva relativ bine. Pentru ei o recompensă mare, dar îndepărtată în timp, este mai puțin eficientă decât o recompensă mică dar primită repede;

- motivația pentru învățare deprinde în mare măsură de încrederea în sine, de părerea pe care o au în propriile capacități. De aceea, chiar dacă rezultatele școlare sunt modeste, învățătorul trebuie să încerce să le dezvolte sentimentul competenței, prin sublinierea reușitelor și nu a eșecurilor;

- este foarte important să nu fie izolați, ci cât mai bine integrați în colectivul clasei. Este bine ca învățătorul să îi așeze în bancă cu elevi mai buni, care pot reprezenta un model.

În cazul acestor copii, cadrele didactice au tendința să facă două greșeli educative:

- prima, mai frecventă, constă în substimularea intelectuală a copilului. Observând că rezultatele școlare sunt slabe, cadrele didactice „îl abandonează”, renunță să îl stimuleze

intelectual. Este trecut din clasă în clasă, fără să i se pretindă un efort intelectual. În felul acesta dezvoltarea intelectuală se oprește la un nivel care este sub nivelul posibilităților reale;

- a doua este reprezentată de formularea unor pretenții exagerate în raport cu capacitățile copilului. Uneori aceste pretenții se interiorizează și copilul însuși devine nemulțumit de sine. Apar astfel sentimente de inferioritate, nesiguranță, neîncredere în sine, anxietate, ajungând uneori la tulburări de comportament.

Considerăm că piatra de încercare pentru fiecare dascăl este educarea acestor elevi. Integrarea lor în structurile învățământului de masă și apoi în societate este un bun câștigat.

Bibliografie

Ionescu A., Moțet D. – „Corectarea deficiențelor fizice la copii”, E.D.P. București, 1964

Ionescu S. – „Adaptarea socioprofesională a deficienților mintal” Editura Academiei, București, 1975.

Cum să formezi caracterul copiilor!

Prof. Trif Veronica-Florentina
Centrul Școlar de Educație Incluzivă
Alba Iulia

De multe ori îi auzim pe părinți și dascăli care se confruntă cu probleme întrebându-se: „De ce copilul nu face ce-i spun eu?”, „Când va învăța să mă asculte?”, „Oare va ajunge vreodată să facă alegeri mai bune?”. Asemenea întrebări arată că părinții și dascălii așteaptă de la copii să identifice singuri modul în care pot să evolueze și să-și formeze caracterul.

Dacă doriți să aveți un copil echilibrat, capabil să ia decizii corecte în ceea ce-l privește, trebuie să vă implicați în fiecare etapa a dezvoltării lui. Copilul a venit pe lume pentru a găsi fericirea și împlinirea, a descoperii propriul drum și a evolua.

Poveștile, strategiile și recomandările prezentate copilului într-o manieră atractivă, pe înțelesul lui, vă ajută să deveniți „coechipieri” și să-l învățați să devină independent și responsabil. Acest proces este lung și implică o muncă asiduă în familie și școală.

Întrebările de tip "de ce?" duc la victimizare și nemulțumiri. De exemplu, "De ce nu învață mai bine copilul?"

Întrebările de tip "când?" duc la tergiversări. De exemplu, "Când se va ocupa cineva de problema asta?"

Întrebările de tip "cine?" duc la învinovățiri și acuze. De exemplu, "Cine a făcut asta?"; "Cine o să îl ajute pe copilul meu să ia note mai bune?"

Întrebările care conțin pronumele personal "eu" se concentrează întotdeauna asupra acțiunii. Responsabilitatea personală se referă la adoptarea unui comportament pozitiv chiar acum, crearea posibilității de a ne aduce contribuția și de a schimba situația. Acestea ne ajută să ne redefinim propriul mod de gândire și reprezintă un instrument practic pentru a face alegeri mai bune pe moment. De exemplu, "Ce pot face diferit?"; "Ce pot face eu?"; "Copii, ce pot face

ca să vă fiu un profesor mai bun?"; "Ce vrei să spui cu asta, draga mea? Fii mai exactă."; "Ce pot face eu ca să înțeleg lumea ei?"; "Ce pot face eu ca să îți fiu o mamă mai bună?"; "Ce pot face astăzi ca să îi învăț pe copiii mei cât este de important să merite?"; "Ce pot face eu ca să fiu un bun exemplu pentru copilul meu?"; "Ce pot face ca să văd partea bună a lucrurilor?"; "Ce pot face astăzi ca să schimb lucrurile?";

"Ce ajutor de nădejde ești că ți-ai amintit să strângi cuburile!" Cu asemenea remarce pozitive îi arăți copilului ce așteptați de la el și în același timp îl încurajezi.

"Cum pot deveni un profesor mai bun?"; "Cum pot fi eu mai eficientă acasă/la clasă?"; "Cum îți pot fi eu o profesoară mai bună chiar în acest moment?"; "Cum îmi pot exprima mai clar așteptările?". Formularea acestor întrebări îndreaptă atenția către noi înșine și către ceea ce putem face ca să schimbăm situația. Propun ca, printr-o confruntare blândă, plină de afecțiune, să-i învățăm pe copii că nu folosește la nimic să se tot plângă. Văicăreala este o modalitate inefficientă de-a căuta schimbarea și nu reprezintă un model benefic pentru copii. Ea pune accentul pe dificultăți, deficiențe și dezamăgiri, nu pe soluții.

"Cum s-a întâmplat?" O asemenea formulare pune accentul pe incident, nu pe copil. În felul acesta, preîntâmpinăm sentimentul de inadecvare și de eșec al copilului și pregătim terenul pentru învățarea constructivă. Încurajând copilul să explice succesiunea evenimentelor, puteți să urmăriți alături de el cum un lucru a condus la altul și să descoperiți, poate, împreună cum ar trebui procedat pe viitor, spunându-le clar ce vrem de la ei.

Sugestiile noastre trebuie să fie specifice și adecvate vârstei, și trebuie formulate astfel încât să-i ofere copilului informații concrete de care el să se poată folosi pentru a-și adapta comportamentul.

Faptul că îi încurajăm să-și exprime opinia, că au un cuvânt de spus în deciziile de zi cu zi îi ajută să-și construiască o imagine de sine pozitivă, aceea de persoane competente.

În structura caracterului intră o serie de trăsături și atitudini care se constituie într-un sistem, ce permite diferențierea indivizilor, acestea fiind esențiale și stabile, fapt ce conferă personalității constanță. Stabilitatea trăsăturilor nu trebuie înțeleasă ca rigiditate, ci dimpotrivă ea nu exclude o relativă plasticitate, care facilitează procesul adaptării individului în situații noi. Prin urmare, pot fi considerate trăsături de caracter numai acelea ce satisfac condițiile de stabilitate, pregnanță, constanță, întrucât individul poate manifesta și alte trăsături care sunt conjuncturale, a se vedea situația leneșului care poate deveni harnic sau chiar a cinstului care uneori ajunge să mintă.

În sensul larg al cuvântului, prin caracter se înțelege ansamblul trăsăturilor esențiale și calitativ specifice, care se exprimă în relațiile interpersonale și în activitatea omului în mod stabil și permanent. Într-un sens ceva mai restrâns, caracterul poate fi definit ca o totalitate de trăsături esențiale și stabile derivate din orientarea și voința omului.

O primă componentă a caracterului o constituie trăsăturile. Criteriile de stabilire a unei trăsături sunt după Allport, următoarele: frecvența cu care o persoană adoptă un tip de adaptare, de ajustare la o anumită situație; evantaiul de situații în care individul adoptă același mod de a acționa; intensitatea acestor reacții în conformitate cu modelul preferat de comportament. Referindu-se la trăsătură, Hansenne (2003) subliniază cerințele pe care aceasta trebuie să le îndeplinească: să fie clar definită; să fie mai mult decât o habitudine (obișnuință, deprindere, obicei); să fie observabilă; existența ei să poată fi demonstrată empiric (bazat pe experiență); să interacționeze cu alte trăsături; să fie distribuită normal într-o populație; să asigure consistență comportamentului unei persoane.

A doua componentă a caracterului este constituită din atitudini. Chiar dacă nu există o definiție unanim acceptată a atitudinilor, totuși din multitudinea încercărilor de conturare a conceptului se pot desprinde câteva caracteristici esențiale, pe care Popescu-Neveanu (1978) le cuprinde în definiția sa "modalități de raportare a individului sau grupului față de anumite laturi ale vieții sociale și față de propria persoană".

Atitudinea este concepută de majoritatea autorilor ca o structură tridimensională, cognitivă, afectiv-motivațională și volitivă. Toate aceste elemente sunt organizate într-o structură care ne permite să ne explicăm cum vor funcționa procesele psihice ale unei persoane și să anticipăm comportamentul ei într-o anumită situație. Fiind raportări la realitatea înconjurătoare, atitudinile cuprind în structura lor pe lângă elemente de factură cognitivă și elemente afective și volitive, fiind organizări durabile de motive, emoții față de realitate. Această raportare nefăcându-se pasiv și solicitând răspunsuri adaptative îl obligă pe individ să-și fixeze scopuri, să lupte pentru realizarea lor, să ia hotărâri. Uneori în procesul de structurare a atitudinilor și mai apoi în manifestarea acestora pot să apară decalaje, este astfel posibil ca să existe suficiente elemente de natură cognitivă, dar să nu existe resursele energetice necesare manifestării acestora, individul să nu fie suficient de motivat și prin urmare să nu poată lua decizia de a-și exprima atitudinea față de un anumit fenomen sau eveniment din ambianța sa. Asemenea emoțiilor și sentimentelor, pe care le includ, atitudinile-valori, exprimate prin trăsături caracteriale, sunt bipolare: bun-rău; frumos-urât; adevăr-minciună etc. Fiind rezultatul interacțiunilor dintre individ și mediu setul atitudini-valori se formează treptat, conturându-se în linii mari în adolescență. Există situații însă când din cauza presiunilor exercitate de mediu un individ poate să-și modifice anumite atitudini, fie în direcția reducerii intensității lor, menținându-se însă orientarea, fie prin schimbarea acestora. Avem de-a face cu două tipuri de modificări: prima fiind socotită congruentă, iar a doua incongruentă. Schimbarea atitudinilor este însoțită nu de puține ori și de o stare de disonanță cognitivă, care poate duce la un dezechilibru al sistemului de valori al individului. (Disonanța cognitivă este un concept des întâlnit în [psihologie](#) care ne pune față în față cu o situație conflictuală în care ne sunt atacate credințele, atitudinile și comportamentele. Acest fapt are ca rezultat o stare de disconfort, care duce la alterarea credințelor, atitudinilor sau comportamentelor cu scopul de a reduce disconfortul și de a reechilibra balanța. *Un exemplu este atunci când oamenii fumează (comportament), dar știu că fumatul cauzează cancer (cogniție)*). Tendința fiecăruia este însă, spre refacerea echilibrului și restabilirea congruenței atitudinale.

Cum educi un copil în funcție de caracterul lui?

Literatura de specialitate consieră că, "caracterul unui om prinde contur în perioada preșcolară, mai exact în jurul vârstei de 1, 2 ani". De aceea, este foarte important ca părinții să își supravegheze copiii mai ales în această perioadă, să fie foarte atenți la gesturile, mimica dar mai ales la comportamentele lor, pentru a-și putea da seama de caracterul lor și pentru a le oferi o educație potrivită.

Cu fiecare etapă de creștere copilul are ocazia să învețe lucruri bune: să împartă, să fie politicos, să se joace frumos, să devină independent, etc. Astfel, pe măsură ce crește, el își dezvoltă firesc anumite calități. Însă există și trăsături de caracter care nu vin odată cu vârsta și nici nu apar de la sine. Trăsături precum bunătatea, altruismul, curajul, corectitudinea, care fac diferența între un caracter frumos și unul urât, viciat. Acestea au nevoie să fie cultivate cu răbdare de părinți și dascăli. În acest mod contribuim la dezvoltarea lor ca oameni demni pentru o societate care se află într-o continuă schimbare. Maria Montessori în lucrarea "*Descoperirea copilului*" subliniază "să nu-i educăm pe copiii noștri pentru lumea de azi. Această lume nu va

mai exista când ei vor fi mari și nimic nu ne permite să știm cum va fi lumea lor. Atunci să-i învățăm să se adapteze." și "să nu faci niciodată pentru un copil ceea ce poate face singur".

Trebuie să privim în perspectivă asupra trăsăturilor de caracter pe care vrem să le formăm la copii. Acest aspect presupune câteva întrebări: Ce calități fundamentale vreau să aibă copilul când va fi mare?; Ce fel de om să fie?; Ce valori să-l călăuzească în viață?. La aceste întrebări complexe vom descoperi răspunsul treptat, pe măsură ce găsim răspunsul la alte întrebări mai simple precum:

1. Care sunt calitățile pe care le admiri cel mai mult?

În primul rând, este important să-ți dai seama ce calități apreciezi tu, în general, la oameni. Dacă în minte îți vin doar 2-3, îți mai înșir eu câteva, pentru inspirație, din care poți să alegi câte vrei: bunătatea, altruismul, blândetea, mila, curajul, înțelepciunea, veselie, corectitudinea, modestia, sinceritatea, răbdarea, conștiinciozitatea, respectul, independența, creativitatea, empatia, curiozitatea, optimismul, simțul umorului, recunoștința, încrederea în sine, generozitatea, iubitor, prietenos, comunicativ, toleranța, cinstea, dreptatea, omenia, dăruire, datoria și obligația morală, compasiune, solitudine, umanism, implicare, perseverența, punctualitatea, demnitatea, onoarea, patriotismul, etc.

Desigur, toate trăsăturile de mai sus sunt bune, însă vei simți că unele dintre ele ți se par mai importante decât celelalte, că te atrag mai mult și sunt mai valoroase pe termen lung. Acestea sunt calități pe care le consideri *în sine* valoroase și pe care crezi că orice om ar trebui să le aibă. Calități pe care sigur ți le-ai dori și pentru tine, și pentru cei din jurul tău, și pentru copilul tău. Într-un minut, scrie-le pe cele care ți se par cele mai importante.

2. Care sunt defectele care nu îți plac?

Ca să completezi tabloul calităților este necesară o scurtă incursiune în partea întunecată a defectelor pe care le urăști cel mai mult. După ce le-ai găsit, încearcă să te gândești care este opusul celui defect, și să îl treci în lista calităților (s-ar putea ca acesta să fie un proces mai dificil decât pare la prima vedere).

Să trecem de la dorință la realitate. Uitându-te la copil, observă ce calități din listă are deja. În dreptul fiecăreia dă o notă de la 1 la 10, în funcție de gradul de dezvoltare a acesteia în prezent. De la 1 la 3 înseamnă că el nu o are aproape deloc, de la 4 la 7 este un nivel mediu și peste 7 ești norocos. Evident, evaluarea ta nu are cum să fie foarte obiectivă, însă este un punct de plecare pentru viitor.

Ordinea în care îl vei ajuta pe copil să-și dezvolte respectivele trăsături de caracter nu este în funcție de nota dată, ci în funcție de importanța acestora pentru tine (vei începe cu cele cu steluță).

Avem în față o listă de calități pe care dorim să le dezvoltăm la copii. Se pune întrebarea: Cum să fac asta? Bineînțeles, în acest proces care se întinde pe toată viața nu există o singură cale și o singură modalitate. **Fiecare persoană și fiecare experiență din viața lui sunt ocazii de a-și forma caracterul.** Părinții și dascălii contribuie la formarea caracterului copilului. Părinții trebuie să știe că nu sunt neputincioși.

- **Care sunt calitățile pe care le admiri cel mai mult? Fii atent la modelele lui.** Mai presus decât învățăturile morale de tipul așa e bine/asa nu e bine stau persoanele pe care copilul tău le admiră. Una din cele mai profunde forme de învățare este prin imitarea unui model. Când suntem fascinați de cineva suntem automat atenți la gesturi, posturi și la felul de a fi și le preluăm de la sine. Modelele copilului pot fi adulții din jur dar și copiii din grupul lui. Iată de ce este important să îți dai seama pe cine are el ca model și să realizezi dacă aceste persoane au o parte din calitățile din lista ta. De asemenea este bine

să știi dacă există și anti-modele, persoane care întruchipează defectele pe care le urăști cel mai mult. Dacă ești norocos, copilul are în jur modelele potrivite și atunci ai șanse bune să-și dezvolte calitățile dorite. Altfel este mai dificil, pentru că nu-i poți *impune* tu un model. Ce poți face în acest caz? Îl pui în contact cu o persoană model în speranța că și el o va admira.

Copiii învață ceea ce trăiesc recunoaște faptul că părinții exercită o influență primordială asupra copiilor prin intermediul exemplului propriu, devenind astfel modelul lor în viața de zi cu zi. Copiii învață neîncetat de la părinții lor. Ei sorb din priviri. Poate că nu sunt atenți la ceea ce le spunei să facă, dar sunt cu siguranță atenți la ceea ce faci efectiv.

Părinții sun primele și cele mai viguroase modele ale copiilor. Ei se pot strădui să le insuflă anumite valori, însă aceștia vor absorbi, în mod inevitabil, valorile care le sunt transmise prin intermediul comportamentului, sentimentelor și atitudinii părinților lor în viața de zi cu zi. Felul în care se exprimă și își controlează propriile sentimente devine un model pe care copiii și-l vor aminti toată viața.

- **Pune-l în situații care facilitează dezvoltarea calităților dorite.** În ce situații dezvolți [generozitatea](#)? Care este contextul apariției corectitudinii? Gândește-te în ce împrejurări are ocazia copilul să-și dezvolte trăsăturile bune de caracter și du-l acolo în mod constant, dându-i astfel suficiente ocazii să învețe să se comporte într-un anumit fel.
- **Fii atent la valorile grupului din care face parte.** [Influența grupului](#) este cel puțin la fel de mare ca a familiei. În grupul din care face parte copilul tău sunt apreciate aceste calități sau sunt blamate? Chiar dacă copilul tău are un model bun, este posibil să nu-și dezvolte respectivele calități dacă observă că ele nu sunt apreciate de cei din grup. Pe cât posibil, încearcă să-l integrezi pe copilul într-un grup care are valori asemănătoare cu ale tale.

În această perioadă suntem înclinați să ne facem planuri pentru anul care vine. Eu îți propun să-ți duci gândul și mai departe în viitor, peste ani și ani. Imaginează-ți cum va fi copilul când va avea vârsta ta de acum. Ai fi prieten cu el? I-ai căuta compania?

Bibliografie:

1. Bonchiș, E., Drugaș, M., Dindelegan, C., & Trip, S., Introducere în Psihologia personalității (ed. a II-a), Editura Universității din Oradea, Oradea, 2009
2. John, G. Miller, Karen, G. Miller, Cum să formezi caracterul copiilor, Editura Polirom, Iași, 2013
3. Montessori, Maria, Descoperirea copilului, Editura Didactică și Pedagogică, București, 1977
4. Nolte, Law, Dorothy, Harris, Rachel, Copiii învață ceea ce trăiesc, Editura Humanitas, București, 2008
5. Sandner, Ursula, Puterea ta interioară, Editura Hirschhorn Verlag und Media, București, 2017

Tehnica șervețelului pe sticlă – Proiect de activitate didactică

Profesor Marika Turcu
Liceul Teoretic Special Iris Timișoara

ARIA CURRICULARĂ: Terapie educațională complex și integrată

MODULUL: TERAPIE OCUPAȚIONALĂ (T.O.)

UNITATEA DE ÎNVĂȚARE: Produse finite

TEMA LECȚIEI: Tehnica șervețelului pe sticlă

TIPUL LECȚIEI: Formare de priceperi și deprinderi

CAPACITĂȚI DE ÎNVĂȚATE:

- Nivelul 1 de dezvoltare

OBIECTIVE OPERAȚIONALE

La finalul lecției elevii din nivelul 1 de dezvoltare vor putea:

- O₁: să numească materialele utilizate, recunoscând tactil toate materialele;*
- O₂: să enumere toți pașii de realizare a produsului în ordinea corectă;*
- O₃: să exploreze conștient formele delimitate cu tactimark pe sticlă, numind figurile regasite;*
- O₄: să picteze pe sticlă în interiorul conturului delimitat cu tactimark a depăși linia trasată;*
- O₅: să realizeze un produs finit după model .*

- Nivelul 2 de dezvoltare

OBIECTIVE OPERAȚIONALE

La finalul lecției elevii din nivelul 2 de dezvoltare vor putea:

- O₁: să numească materialele și tehnicile utilizate;*
- O₂: să enumere toți pașii de realizare a produsului;*
- O₃: să decupeze modelul șervețelului pe contur;*
- O₄: să lipească corect șervețelul pe sticlă;*
- O₅: să realizeze un produs finit după model.*

OBIECTIVE RECUPERATOR-COMPENSATORII:

- Ocrotirea vederii restante;
- Folosirea eficientă a posibilităților vizuale în scopul percepției active și sistematice a realității;
- Dezvoltarea unor abilități ale proceselor psihice care intervin în procesul compensației;
- Utilizarea la maximum a celorlalte aferențe senzoriale pentru a completa sau înlocui vederea.

STRATEGII DIDACTICE:

- **Metode și procedee didactice:** conversația, explicația, demonstrația, exercițiul, turul galeriei, modelarea, observația dirijată
- **Mijloace de învățământ:** borcane de sticlă, pensule, șervețele, foarfece, tactimark, adeziv, acuarele tempera, paleta de culori, materiale textile, aracet;
- **Modalități de organizare a activității:** frontal, individual
- **Forme și tehnici de evaluare:** evaluarea produsului finit
- **Loc de desfășurare:** sala de clasă
- **Durata:** 45 minute

DESFĂȘURAREA ACTIVITĂȚII

Momentele lecției	Ob op	Conținut instructiv-educativ	Strategii didactice		
			Metode și procedee	Mijloace de învăț.	Modalități de organizare
Moment organizatoric (1 min.)		Organizarea clasei - Se pregătesc materialele didactice necesare și se insistă pe utilizarea adecvată și eficientă a acestora.	Conversația		Frontal
Captarea atenției (3 min.)		Elevilor le este captată atenția inițiind o discuție referitoare la obiectele ce se pot recicla. Întrebările adresate elevilor conduc spre descoperirea recipientelor și a modurilor în care acestea pot avea diferite întrebuințări.	Conversația	Borcan de sticlă	
Anunțarea temei și a obiectivelor (1 min.)		Se anunță tema lecției (<i>Tehnica șervețelului pe sticlă</i>) și se enumeră obiectivele propuse spre îndeplinire în funcție de nivelul de dezvoltare al grupelor de elevi.	Conversația		Frontal
Actualizarea unor cunoștințe necesare în realizarea lucrării (5 min.)		Profesorul solicită elevilor să ofere exemple de alte materiale (hârtie/lemn) pe care au utilizat tehnica șervețelului și pașii executați în aplicarea acestei tehnici.	Conversația		Frontal
Demonstrația și execuția model (5 min.)	O1 O2	Profesorul demonstrează modul și etapele de execuție ale produsului: -Se alege modelul de șervețel și se decupează pe contur; -Se stabilește locul de pe borcan în care urmează a fi lipit șervețelul; -Se explică modalitatea de lipire a șervețelului (cu mișcări orizontale începând din mijlocul șervețelului	Conversația Demonstrația a Observația dirijată Explicația	Borcan Foarfece Șervețel Adeziv Pensule	Frontal

		spre exterior); -Se explică posibilitatea adăugării și altor elemente (materiale textile) care să personalizeze produsul finit; Elevii vor fi solicitați să repete pe scurt pașii ce urmează a fi parcurși. <i>Pentru elevii cuprinși în nivelul 1 de dezvoltare explicațiile privin etapele de execuție se vor face individual, profesorul încurajând explorarea tactilă a conturului realizat pe sticlă.</i>			
Realizarea independentă a lucrării (25 min.)	O3 O4 O5	Elevii vor realiza produsul finit respectând etapele demonstrate anterior. Profesorul oferă informații suplimentare și ajută elevii acolo unde este cazul.	Modelarea Exercițiul	Borcan Foarfece Șervețel Adeziv Pensule Paletă de culori Acuarele Tempera Aracet Materiale textile	individual
Aprecieria activității (5 min.)		Profesorul și elevii fac aprecieri finale asupra rezultatelor activității fiecăruia dintre ei. Sunt expuse lucrările elevilor și se fac aprecieri generale, finale, referitoare la modul în care au colaborat în realizarea produselor.	Conversația Turul galeriei	Rezultate -le activității	Frontal

BIBLIOGRAFIE:

1. Mușu, I., Taflan, A. "Terapia educationala integrată", Editura Pro Humanitate, București, (1997);
2. PROGRAMĂ ȘCOLARĂ TERAPIE OCUPAȚIONALĂ Clasele I – a X-a, Aprobata prin ordin al ministrului nr. 5234/ 01.09.2008, București, 2008;
3. <http://sunt-creativ.ro/tehnica-servetelului-pe-sticla/>

SECȚIUNEA a III-a

Parteneriatul educațional „Prețuiește și dăruiește”

Profesor psihopedagog Burduhos Victoria
Școala Gimnazială Specială
”Centru de Resurse și Documentare privind
Educația Incluzivă/Integrată”, Cluj-Napoca

Parteneriatul educațional este forma de comunicare, cooperare și colaborare care vine în sprijinul elevului la nivelul procesului educațional.

Parteneriatul educațional este unul dintre cuvintele cheie ale pedagogiei contemporane. Este un concept și o atitudine în câmpul educației. Ca atitudine, parteneriatul presupune:

- acceptarea diferențelor și tolerarea opțiunilor diferite;°
- egalizarea șanselor de participare la o acțiune educativă comună
- interacțiuni acceptate de toți partenerii;°
- comunicare eficientă între participanți;°
- colaborare (acțiune comună în care fiecare are rolul său diferit);°
- cooperare (acțiune comună în care se petrec interrelații și roluri comune).

Parteneriatul educațional tinde să devină un concept central pentru abordarea de tip curricular flexibil și deschis problemelor educative. În abordarea curriculară a educației se identifică nevoia cunoașterii, respectării și valorizării diversității. Este vorba de o diversitate care presupune unicitatea fiecărei ființe umane și multiculturalitatea. Copiii nu sunt normali sau anormali, ci unici, cu particularități diferite, determinate de caracteristicile lor subiective – individuale și de apartenența lor la un spațiu și o identitate socio-culturală. Fiecare este purtătorul unor particularități ce nu pot fi defecte sau anormalități, ci sunt caracteristici, răspunsuri personale la solicitările mediului. Unicitatea vine din ecuația subiectivă a fiecăruia, dar și din stilurile de învățare, ritmurile dezvoltării, trăsăturile personale, capacitățile, competențele și comportamentele fiecăruia. Amprenta culturală este importantă pentru că determină bogăția diversității la nivelul grupului social.

Parteneriatul educațional este forma de comunicare, cooperare și colaborare în vederea sprijinirii copilului în procesul educațional. El presupune o unitate de cerințe, opțiuni, decizii și acțiuni educative între factorii educaționali. Parteneriatul educațional se desfășoară împreună cu actul educațional propriu-zis. El se referă la proiectarea, decizia, acțiunea și colaborarea dintre instituții, influențe și agenți educaționali.

Prezentarea parteneriatului „Prețuiește și dăruiește”

Parteneriatul a fost realizat între elevii Școlii Gimnaziale „Liviu Rebreanu”, din Cluj-Napoca și elevii de la Școala Gimnazială Specială Centru de Resurse și Documentare privind Educația Incluzivă/Integrată din Cluj-Napoca.

Obiectul parteneriatului

Obiectul prezentului acord de parteneriat îl reprezintă colaborarea dintre aplicant și parteneri în vederea organizării și desfășurării proiectului „Prețuiește și dăruiește”. Proiectul constă în donarea unor jucării și haine adunate de către elevii claselor primare a Școlii Gimnaziale „Liviu Rebreanu”. Cei pentru care se adună sunt copiii proveniți din familii defavorizate economic și social din Școala Gimnazială Specială Centru de Resurse și Documentare privind Educația Incluzivă/Integrată din Cluj-Napoca. Aceștia din urmă, drept mulțumire vor prezenta cele mai frumoase obiceiuri românești care marchează Sărbătoarea Crăciunului: prezentarea scenetei „Povestea lui Moș Crăciun” (Anexa 1), colinde preluate și prelucrate din bătrâni (Anexa 1), strigături cu capra și plugușorul. Elevii aduc vestea cea bună a nașterii Mântuitorului Iisus Hristos care răsună peste tot.

Prezentarea obiceiurilor românești și a semnificației Crăciunului

Sceneta „Povestea lui Moș Crăciun” în versuri are ca scop prezentarea drumului realizat de Fecioara Maria și de Iosif în căutarea unui sălaș pentru a aduce pe lume pe Pruncul Sfânt. Oamenii nu i-au primit în casă, ea ajungând să-l nască în iesle printre dobitoace. S-a continuat cu prezentare unor obiceiuri românești colinde preluate din străbuni, cu „Jocul Caprei” și „Plugușorul”.

În ceea ce privește originea colindului românesc, ea nu se cunoaște cu exactitate, deși se presupune că au crescut din cântecele ritualice asociate schimbării anotimpurilor și solstițiului de iarnă. Ulterior, prin pătrunderea creștinismului, spiritul românesc și-a manifestat creativitatea în direcția cea mai dragă sufletului, slăvirea Celui Preaînalt. Tradiția în țara noastră cere ca cei mici să meargă din casă în casă cântând colinde și recitând poezii. Colindele ne înalță sufletește, ne înnoiesc faptura interioară, ne apropie unii de alții, ne fac mai buni, mai iubitori, mai iertători, mai credincioși, într-un cuvânt ne picură în suflete acea liniște și acel echilibru moral ce ne este atât de necesar în călătoria vieții.

„Jocul Caprei” este un obicei străvechi, care face parte din tradițiile românești de iarnă. Păstrat și astăzi în majoritatea așezărilor românești, el cunoaște cea mai complexă și spectaculoasă formă de desfășurare în satele din Moldova. Obiceiul este definit de costumele de „Capră” dar și de celelalte elemente specifice: obiecte de recuzită, texte literare, muzicale și dans. „Capra” este cunoscută în funcție de zona etnografică sub nume diferite: „Bouriță”, „Turcă”, „Cerb”, „Brezaie”. Ea se compune din „clonț” - cap lucrat din lemn, cu maxilarul inferior mobil pentru a „clămpăni” și „coarne” bogat împodobite cu oglinzi, mărgelă, ciucuri colorați, panglici multicolore, clopoței, zurgălăi și blană de capră sau de iepure. Trupul costumului este realizat dintr-o țesătură groasă de lână, cergă, covor sau blană de capră, care are rolul de a-l ascunde pe cel care o poartă. Ca desfășurare obiceiul cunoaște unele particularități de la o zonă la alta determinate de numărul și de funcțiile ceremoniale ale celor care alcătuiesc ceata. În Transilvania „turca” („cerbul” sau „bourița”) este jucată de un fecior și însoțită de „bloj” și muzicant. În Muntenia, „brezaia” reunește în ceată „moșoi și moșicuțe” (3-4 personaje mascate) și un fluier.

„Plugușorul” este un obicei general, practicat de români cu prilejul Anului Nou. Obicei agrar, cu adânci rădăcini în spiritualitatea românească, plugușorul este o colindă; o colindă agrară, cu elemente teatrale, având ca subiect munca depusă pentru obținerea pâinii. Plugul, ornat cu hârtie colorată, panglici, șervețe, flori, pe care se puneau, eventual, și un brad, era o prezență nelipsită în cadrul acestei colinde.

Durata colaborării:

Prezentul protocol se încheie pentru perioada noiembrie-decembrie 2017.

Contribuția părților la realizarea colaborării:

În cadrul parteneriatului, Școala Gimnazială „Liviu Rebreanu”, Școala Gimnazială Specială C.R.D.E.I.I.se obligă :

- ❖ să mențină o legătură permanentă cu școala parteneră, prin reprezentanții desemnați, în scopul informării prealabile, reciproce eficiente și loiale privind acțiunile de interes comun desfășurate de oricare dintre parteneri
- ❖ să respecte legislația școlară în vigoare atunci când demarează acțiuni educative în unitățile de învățământ partenere
- ❖ să ofere acces în unitatea de învățământ personalului desemnat de unitatea de învățământ parteneră pentru activitățile specific menționate în prezentul protocol.

Școala Gimnazială Specială Centru de Resurse și Documentare privind Educația Incluzivă/Integrată din Cluj-Napoca:

- ❖ oferă resurse umane;
- ❖ asigură transportul obiectelor donate;
- ❖ sortează obiectele și le împachetează;
- ❖ împarte pachetele elevilor vizati în cadrul proiectului;
- ❖ elevii îmbrăcați în costume populare prezintă un spectacol de colinde

În concluzie acest parteneriat a fost inițiat din dorința de a-i sensibiliza pe elevii de la Școala Gimnazială „Liviu Rebreanu” cu privire la problemele persoanelor cu dizabilități, iar pe de altă parte pentru a promova obiceiurile și tradițiile românești de către acești copii. Elevii cu dizabilități mintale și elevii defavorizați social, trebuie ajutați să aibă încredere, să fie dornici să-și cunoască semenii și să-și asumeroluri active în societate știind că pot beneficia de înțelegere și suport din partea colegilor de generație și a societății în general.

Rolul interacțiunilor și al colaborărilor la această vârstă este esențial în formarea deprinderilor sociale și de comunicare și nu în ultimul rând în promovarea adevăratelor obiceiuri și tradiții românești

Bibliografie

- Abric, Jean-Claude *Psihologia comunicării, Teorii și metode*, Editra Polirom, Iași, 2002
- Allport, G. W. *Structura și dezvoltarea personalității*, Editura didactică și pedagogică, București, 1991
- Radu, I., Ilu P. *Psihologie socială*, Editura EXE, Cluj-Napoca, 1994
- Mircea, A. *Școala, familia și comunitatea*, Editura Institutul European, Iași, 2006
- (www.scribd.com/doc/51124773/CURS-parteneriatul-educational)
- <http://www.crestinortodox.ro/datini-obiceiuri-superstitii/plugusorul-colinda-agrara-68817.html>

Anexe

Barometrul reușitei activităților educative extrașcolare

**profesor Dominteanu Maria, Școala Gimnazială Specială “Constantin Pufan” Galați
inginer de sistem-documentarist Nedelcu Sorin, Școala Gimnazială Specială “Constantin
Pufan” Galați**

Educația necesită o nouă abordare, astfel încât educabilul să cunoască care sunt tendințele societății dinamice și să poată face față provocărilor acesteia, fiind flexibil la schimbare, cu un potențial major de integrare, având un stil de viață sănătos, preocupare pentru securitatea personală, dezvoltare comunitară etc., ceea ce reprezintă noile educații. Realitatea vieții școlare, mai ales în ultima perioadă, arată, cu prisosință că problemele care privesc educația elevilor sunt dintre cele mai diverse, unele dintre ele chiar neașteptate.

Așadar, oamenii școlii, în special, învățătorii și profesorii diriginți au nobila misiune de a-și monitoriza, consilia și orienta discipolii printr-o muncă educativă susținută de cunoaștere, înțelegere, comunicare și parteneriat pe diverse teme ale actului educativ, ce urmează a fi realizate în școală

Diversitatea ofertelor de proiecte educative școlare și extrașcolare, precum și modalitățile alternative de petrecere a timpului liber prin activitățile propuse pe tot parcursul anului de către școală, contribuie la valorizarea activității educative școlare și extrașcolare, ca dimensiune fundamentală a procesului instructiv – educativ.

“Excelența, reușita, dar și eșecul sunt realități construite de sistemul școlar” - afirmă Ph. Perrenoud. Numărul mare de elevi participanți și rezultatele de excepție ale acestora la concursurile, festivalurile și proiectele educative organizate la nivel județean, național și internațional, vizibilitatea actului educațional în comunitate prin mediatizarea activităților extrașcolare, experiențele pozitive în ceea ce privește dezvoltarea personală și integrarea socială a beneficiarilor primari ai educației reprezintă doar câteva aspecte care pot defini barometrul reușitei activităților extrașcolare în unitatea de învățământ.

Societatea românească și realitățile perioadei actuale impun ca sistemul educațional să fie supus unor schimbări racordate la era informatică, în care informația ne asaltează, circulând cu o viteză inimaginabilă, progresul tehnicii și al științei a atins cote negândite vreodată, iar lucrurile autentice sunt tot mai rare. Conceptul de educație este în tranziție. Teoria trebuie îmbinată cu practica, iar activitățile extrașcolare trebuie să implice elevii în proiecte reale, care să ofere acestora oportunitatea de a se dezvolta, de a-și cultiva aptitudinile și de a dobândi competențe transversale în diferite contexte de învățare. Însușirea valorilor etice (integritatea, respectul, responsabilitatea) și estetice, precum și dezvoltarea unei personalități armonioase, sunt la fel de necesare și importante, precum disciplinele de învățământ.

Cadrele didactice se confruntă permanent cu noi provocări, cărora încearcă să le răspundă prin îmbinarea armonioasă a pregătirii științifice, a capacității comunicaționale și a creativității. Rezultatele obținute sunt pe măsura talentului pedagogic al fiecărui dascăl. Dat fiind faptul că noile generații de copii sunt „speciale” atât ca disponibilități cât și ca manifestare, echilibrul dintre tradițional și modern în actul didactic este o imperioasă cerință.

Metodele de învățământ sunt căile folosite în școală de către elevi să descopere viața, natura, lumea, lucrurile, știința. Ele sunt totodată mijloace prin care se formează și se dezvoltă

priceperile, deprinderile și capacitățile elevilor de a acționa asupra naturii, de a folosi roadele cunoașterii transformând exteriorul în facilități interioare, formându-și caracterul și dezvoltându-și personalitatea.

Așadar, oamenii școlii, în special, învățătorii și profesorii diriginți au nobila misiune de a-și monitoriza, consilia și orienta discipolii printr-o muncă educativă susținută de cunoaștere, înțelegere, comunicare și parteneriat pe diverse teme ale actului educativ, ce urmează a fi realizate în școală.

Pentru dezvoltarea personalității copiilor, unde învață cei 212 de elevi (de la ciclul primar și gimnazial) și 12 preșcolari, aici se desfășoară zilnic o imensă investiție de educație și instrucție, unde își dăruiesc întreaga pasiune, capacitate profesională și mult spirit de creație, cele 63 cadre didactice.

EXCURSIA ȘCOLARĂ – un pas sigur pentru integrarea copiilor cu deficiențe mintale în societate

**Învățător Luminița Fulga
Școala Gimnazială „Mihail Sadoveanu,, Dumbrăvița - Botoșani**

Fiecare copil este o individualitate, are propria-i personalitate, propriile limite de care trebuie să ținem seama. Mai ales copiii cu deficiențe mintale se manifestă ca personalități cu structuri complexe, al căror proces de dezvoltare necesită sprijin în funcție de cerințele individuale. Educația integrată înseamnă, în primul rând, asigurarea relațiilor dintre elevi și societate, bazate pe recunoașterea integrității lor, a valorilor și drepturilor comune pe care le au.

Am în clasă un elev diagnosticat cu retard mental moderat, cauza fiind o infecție prezentă la naștere. Din clasa pregătitoare și până acum, în clasa a IV a, am urmărit și monitorizat comportamentul copilului C. la școală, dar și în activitățile extrașcolare, pentru a-l putea ajuta în dezvoltarea sa. Trăsăturile definitorii ale acestei dizabilități, în cazul elevului meu, sunt – capacitatea scăzută de învățare, lipsa curiozității, slaba dezvoltare a limbajului, capacitate de memorare deficitară, dificultăți de învățare a regulilor sociale, lipsa abilităților de rezolvare a problemelor, dificultăți de dezvoltare a comportamentelor adaptative precum aptitudinile de îngrijire proprie, lipsa inhibițiilor sociale. În ceea ce privește afectivitatea, emoțiile îi dezorganizează deseori activitatea și îi complică relațiile cu cei din jur. Deoarece majoritatea dificultăților pe care le întâmpină acest copil se referă la adaptarea în societate, la relațiile cu cei din jur, mi-am orientat activitatea cu acesta spre satisfacerea trebuințelor lui și spre crearea unor relații stimulative cu colegii, pentru ca trăirile lui emoționale să-i asigure o armonie personală. Am observat că activitățile extrașcolare asigură o atmosferă de voie bună și optimism, iar elevii participă cu plăcere și dăruire, antrenându-l într-un mod foarte firesc și pe C.

Între aceste activități excursia școlară vine ca răspuns la dorințele copiilor de a călători, de a se deplasa dintr-un loc în altul pentru a-și lărgi orizontul cunoașterii, pe de o parte, iar pe de altă parte pentru a se relaxa. Pentru elevul cu dizabilități excursia reușește cel mai bine să-l trezească și să-l dezvolte interesul pentru că îi oferă ocazia să observe direct obiecte și fenomene așa cum se prezintă ele în stare naturală, opere de artă din muzee și case memoriale, monumente legate de trecutul istoric, de viața și activitatea unor personalități de seamă ale științei și culturii naționale.

În același timp este și o modalitate de învățare prin cooperare în care elevii pot lucra în echipă, pot primi informații și pot adresa întrebări profesorilor, ghizilor, șoferilor. De asemenea în timpul unei excursii se întăresc relațiile de prietenie și ajutor reciproc, copiilor li se educă simțul civic și atitudinea față de grup. Excursiile pot fi de observare a mediului înconjurător și se pot finaliza cu activități de îngrijire a unor spații verzi sau de joacă, activități de ecologizare. Elevii și vor dezvolta dragostea față de natură, față de om și realizările sale.

În fiecare an am efectuat una sau două excursii cu elevii clasei mele, acestea diversificându-se de la an la an în funcție de noțiunile și cunoștințele dobândite de elevi în timpul anului școlar. La început nu știam sigur dacă includerea elevului C. în aceste activități poate să-i fie benefică. Am colaborat cu mama acestuia foarte bine, iar ea l-a însoțit permanent în excursiile organizate dându-i un sentiment de siguranță.

În ziua dinaintea plecării, excursioniștii află ora și locul de întâlnire și regulile ce vor fi respectate pe tot parcursul excursiei. În ultimele excursii am stabilit grupe cu câte o sarcină de

urmărit pe tot parcursul excursiei, în funcție de aptitudinile elevilor și, bineînțeles, în funcție de preferințele lor. Includerea lui C. într-o astfel de echipă a însemnat totdeauna foarte mult pentru antrenarea lui în ceea ce urma. Iată un exemplu de organizare:

a. Echipa geografilor

Sarcina de lucru:

- monitorizarea traseului, scrierea denumirii localităților prin care trecem sau în care ne oprim și urmărirea drumului pe o hartă;

- realizarea unei fișe de observare a reliefului, a florei și faunei locurilor vizitate;

Elevul C. a primit cu plăcere sarcina de a scrie pe fișă numele animalelor pe care le întâlnim pe traseu.

b. echipa istoricilor

Sarcina de lucru :

- notarea în fișa de observare a numelor monumentelor istorice vizitate;

- scrierea unor date despre vechimea și întemeietorii acestora;

C. a fost asistentul unui coleg dictându-i datele necesare pentru completarea ișei.

c. echipa scriitorilor

Sarcina de lucru:

- alcătuirea unor scurte texte literare/nonliterare despre casele memorial sau monumentele vizitate, despre peisajele traseului;

- notarea datelor despre copilăria, viața și opera personalităților literare;

C. a colectat pliante și cărți poștale cu imagini sugestive pentru completarea unor fișe.

d. echipa hazliilor

Sarcina de lucru:

- antrenarea colegilor în activitățile distractive și în intonarea cântecelor în timpul călătoriei, a imnului clasei noastre;

- crearea unei atmosfere plăcute, de bună dispoziție în timpul excursiei;

C. a participat la organizarea unor jocuri hazlii (de mimă, de imitare, etc.)

e. echipa ecologiștilor

Sarcina de lucru:

- observarea și consemnarea problemelor ecologice întâlnite pe traseu (defrișări, surse de poluare, etc.);

- asigurarea unui comportament adecvat din partea colegilor pe parcursul excursiei;

C. a fost responsabil cu împărțirea șervețelilor sau a punguțelor pentru strângerea gunoaielor.

f. echipa matematicienilor

Sarcina de lucru:

- notarea distanței parcurse – număr de kilometri;

- respectarea orarului de vizitare a diferitelor obiective și încadrarea în timp;

- evidența cheltuielilor: tarifele de intrare la obiectivele vizitate;

C. informa despre prețul билетelor.

g. echipa artiștilor

Sarcina de lucru:

- realizarea de fotografii în timpul excursiei;

- observarea și notarea operelor de artă, a autorilor acestora;

- realizarea (la întoarcere) a unor desene, picturi care să reliefeze cele văzute în excursie.

La întoarcerea din excursie fiecare grupă își va aduce contribuția la portofoliul excursiei, atașând fișele de observare completate, fotografiile, pliantele, desenele. Totodată, fiecare grupă

își va desemna un reprezentant care va prezenta colegilor realizarea sarcinii de lucru avute. Se vor trage concluziile menite să scoată în evidență modul de realizare al obiectivelor propuse, eventualele neajunsuri și modul de rezolvare al acestora pe viitor.

Vă invit să călătoriți cu elevii mei, în excursiile realizate, prin intermediul câtorva fotografii. Îl veți recunoaște cu ușurință pe C. după zâmbetul ce îi luminează fața de fiecare dată. Semn că excursia și-a îndeplinit scopul.

Bibliografie -

1. Radu, Gh. – *Psihopedagogia scolarilor cu handicap mintal*, Ed. Pro Humanitate, 2000
2. Verza, E., Paun, E., - *Educatia integrata a copiilor cu handicap mintal*, UNICEF, 1998
3. Verza, E., Verza E., F., - *Psihologia varstelor*, Ed. Pro Humanitate, Bucuresti, 2002

Implicarea copilului cu dizabilități în activitățile extracurriculare

Prof. Leșinschi Ortenzia
CSEI „Sf. Andrei” Gura Humorului, jud. Suceava

Dacă întrebi un copil de vârstă școlară mică ce activitate i-a plăcut cel mai mult într-o anumită perioadă de timp, cu siguranță îți va răspunde că i-a plăcut o excursie, o vizită, o întrecere sportivă, un concurs, dar în niciun caz modul în care a învățat o literă sau o operație matematică. Cu atât mai mult, este răspunsul copilul cu dizabilități intelectuale, care întâmpină dificultăți în activitatea de învățare și cel mai ușor reușește să asimileze cunoștințe prin joc sau alte activități mai relaxante, când nici nu realizează că de fapt scopul a fost însușirea unor cunoștințe noi. Acest lucru m-a determinat să aprofundez rolul activităților extracurriculare în educarea și formarea copiilor de vârstă școlară mică.

Conform Regulamentului de Organizare și Funcționare a Învățământului Preuniversitar, activitatea educativă extrașcolară din unitățile de învățământ este concepută ca mijloc de dezvoltare personală, ca modalitate de formare și întărire a culturii organizaționale a unității de învățământ și ca mijloc de îmbunătățire a motivației, frecvenței și performanței școlare, precum și de remediere a unor probleme comportamentale ale elevilor. Se desfășoară în afara orelor de curs, fie în incinta unității de învățământ, fie în afara acesteia, în palate și cluburi ale copiilor, în cluburi sportive școlare, în baze sportive și de agrement, în spații educaționale, culturale, sportive, turistice, de divertisment.

Dezvoltarea personalității elevilor este preocuparea primordială a profesorului, în sensul modelării întregii activități psihice a elevilor și a conduitei acestora conform cerințelor societății în care se trăiesc. Desfășurarea procesului instructiv-educativ constă în îmbinarea activităților școlare cu activități extracurriculare ce au numeroase valențe formative, permițând manifestarea creativității întregului grup de elevi, a relațiilor creative, profesorul putându-și afirma creativitatea didactică, iar elevii, fiind atrași de altfel de activități relaxante, distractive.

Activitățile extracurriculare sunt activități complementare activităților de învățare realizate în clasă, urmăresc largirea și adâncirea informației, cultivă interesul pentru diferite ramuri ale științei, atrag individul la viața socială, la folosirea timpului liber într-un mod plăcut și util, contribuind la formarea personalității. Astfel, școala trebuie să fie deschisă spre acest tip de activitate, care îmbracă cele mai variate forme și vin ca propuneri atât din partea școlii, cât și din partea elevilor și familiilor acestora.

În cadrul acestor activități elevii deprind folosirea diverselor surse informaționale, se autodisciplinează, învață să învețe, să se integreze mai bine în grupul din care fac parte și să respecte regulile acestuia. Cadrul didactic poate să le influențeze dezvoltarea, să-i observe și să-i dirijeze, să le dea toate informațiile într-un mediu mai relaxat, care să-i pregătească pentru viață. Aceste activități au ca scop dezvoltarea unor aptitudini speciale, antrenarea elevilor în activități cât mai variate și bogate în conținut, cultivarea interesului pentru activități socio-culturale, oferirea de suport pentru reușita școlară în ansamblul ei. Activitățile extracurriculare sunt de o reală importanță într-o lume dominată de mass media (televizor, calculator, internet). Totuși, Dr. Manfred Spitzer, un renumit medic psihiatru german, explică că munca sa ca medic neuropsihiatru i-a dovedit că, atunci când copiii mici folosesc calculatorul, televizorul sau telefonul mobil prea mult timp, dezvoltarea creierului suferă, deficitul fiind ireversibil și imposibil de recuperat mai târziu în viață.

Medicii din Coreea de Sud au fost primii care au descris acest fenomen, numindu-l "**demența digitală**", de unde și titlul cărții lui Spitzer. Acest multitasking se regăsește în costul concentrării și este o activitate înspre care generațiile viitoare nu ar trebui încurajate".

În schimb, se știe însă că, începând de la cea mai fragedă vârstă, copiii acumulează o serie de cunoștințe punându-i în contact direct cu obiectele și fenomenele din natură. Activitățile de acest gen au o deosebită influență formativă.

2. Împreună cu elevii din clasa pe care o coordonez am desfășurat o multitudine de activități extrașcolare, ținând cont de specificul vârstei școlare mici și de diagnostic:

- vizite în oraș și în împrejurimi (centrul orașului, piața agroalimentară, magazine, parcuri, zona de agrement Ariniș), precum și excursii tematice „În vizită la Grădina Zoologică” la Rădăuți și Ilișești, având în vedere că elevii provin și din localitățile limitrofe, cu scopul de a cunoaște orașul în care învață, contribuind în același timp la îmbogățirea cunoștințelor copiilor despre frumusețile țării, respectul pentru frumusețile naturii, artă și cultură.

Am constatat că aceste activități au îmbogățit cunoștințele elevilor despre viața plantelor și a animalelor, dar au încurajat și exprimarea liberă a copiilor în afara clasei. Ei pot reprezenta cu mai multă ușurință realitatea atunci când desenează, modelează sau au de alcătuit propoziții despre mediul natural sau artificial.

- vizite la Muzeul Obiceiurilor Populare din oraș, care le-a oferit elevilor prilejul de a observa obiectele și fenomenele în starea lor naturală, operele de artă originale, momentele legate de trecutul istoric local, național, evenimente ale comunității (Crăciun, Paște), ceea ce a ușurat procesul formării reprezentărilor despre acestea și le-a facilitat înțelegerea noțiunilor istorice;

- vizionarea spectacolelor de teatru pentru copii, care au stimulat și orientat copiii spre aspectele culturale, estetice ale vieții;

- serbările școlare, care marchează evenimente importante din viața școlarilor. Aceste activități constau în dezvoltarea artistică a copiilor dar și crearea unei atmosfere de sărbătoare instalată cu acest prilej.

Am realizat astfel de activități cu ocazia zilei de 1 Decembrie, a Crăciunului și la sfârșit de an școlar, oferindu-le elevilor posibilitatea de a se exprima liber oral, în scris sau prin muzică.

- activități în cadrul Proiectului European « Mănâncă responsabil », ce au avut ca obiectiv principal conștientizarea importanței unei alimentații sănătoase;

- activități de informare și de ecologizare în cadrul Programului Internațional pentru managementul mediului « ECO-ȘCOALA », coordonat la nivel național de Centrul Carpato – Danubian de Geoecologie;

- Activități de informare și ecologizare în cadrul Programului Mondial “Learning about forest” și “Let’s do it, Romania”;

- concursuri la nivel județean, regional și național: “De la suflet la suflet, sfintele sărbători de Paști”, Dorohoi, “Sărbătoarea Învierii – Spiritualitate și tradiții prin ochi de copil” Gura Humorului, “Inimioare pentru mama”, Botoșani, “Armonie și mișcare”, Gura Humorului, etc;

- activități sportive în cadrul Proiectului “NowWeMove” – Crosul Toamnei și Crosul Prieteniei;

- activități de educație pentru orientare profesională în cadrul programului « Junior Achievement »;

- activități de informare a elevilor și părinților privind reducerea riscului de victimizare a copiilor prin Proiectul Național “Tedy – Școala Siguranței”, etc.

Activitățile extrașcolare, bine pregătite, sunt atractive la orice vârstă. Ele stârnesc interes, produc bucurie, facilitează acumularea de cunoștințe, chiar dacă necesită un efort suplimentar. Copiilor li se dezvoltă spiritul practic, operațional, psihomotricitatea, dând posibilitatea fiecăruia

să se afirme conform structurii sale. Copiii se autodisciplinează prin faptul că în asemenea activități se supun de bună voie regulilor, asumându-și responsabilități. Profesorul are, prin acest tip de activitate, posibilități deosebite să-și cunoască elevii, să-i dirijeze, să le influențeze dezvoltarea, să realizeze mai ușor pregătirea copilului pentru viață. Realizarea acestui obiective depinde în primul rând de profesor, de talentul său, de dragostea sa pentru copii, de modul creator de abordare a temelor, prin punerea în valoare a posibilităților și resurselor de care dispune clasa de elevi .

3. În continuare, voi prezenta un proiect educațional desfășurat cu elevii clasei a IV-a.

CSEI „SF. ANDREI”
GURA HUMORULUI

PROIECT EDUCAȚIONAL

„PĂDUREA - SĂNĂTATEA MEDIULUI ÎNCONJURĂTOR” OMUL ȘI ACȚIUNILE SALE ASUPRA MEDIULUI

ȘCOALA: CSEI „Sf. Andrei” Gura Humorului, jud. Suceava

GRUP ȚINTĂ: Colectivul clasei a IV-a B, elevi cu CES

ECHIPA PROIECTULUI: - Prof. inițiator **LEȘINSCHI ORTENZIA** – dirigintele clasei
- Clasa de elevi

ARGUMENT:

Este bine cunoscut faptul că omul, încă din cele mai vechi timpuri, a avut o relație strânsă cu natura. Ea a fost cea care i-a oferit omului hrana necesară, adăpost și chiar refugiu în timpuri de restriște. Nu degeaba întâlnim adesea în literatură sintagma „Codrul – frate cu românul”. Totuși, de-a lungul timpului s-a dovedit că omul nu a fost și nu este destul de responsabil în faptele sale. Scăderea fără precedent a suprafețelor verzi, împădurite, atât la nivel mondial cât și la nivelul local, creșterea gradului de agresivitate la nivelul mediului prin acțiunile umane multiple, industrializarea, deversarea deșeurilor, mărirea suprafețelor agricole, sunt motive serioase pentru derularea unor proiecte de protejare a „plămânilor planetei” – pădurile, zone verzi care asigură sănătatea mediului înconjurător. În desfășurarea acestui proiect am avut ca scop principal să îi fac pe elevi mai conștienți de faptul că un mediu înconjurător sănătos și cât mai puțin poluat depinde de fiecare dintre noi, și mai ales că fiecare dintre noi poate să își aducă contribuția într-un mod responsabil.

Activitățile propuse urmăresc stimularea unui comportament ecologic în spiritul normelor europene: transformarea comportamentelor cotidiene ale elevilor în stiluri de viață ecologice, sănătoase și durabile prin întreținerea unui ambient curat, dezvoltarea capacității de comunicare și de asumare a responsabilității față de propria persoană, comunitate și natură.

SCOPUL :

- cunoașterea rolului pădurii în păstrarea unui mediu sănătos și diminuarea comportamentelor indezirabile;

OBIECTIVE / COMPETENTE :

- * să conștientizeze relația dintre om și natură, a interdependenței dintre calitatea mediului și calitatea vieții;
- * să realizeze necesitatea creării unui mediu sănătos, necesar vieții;
- * să depisteze efectele poluării mediului;
- * să-și dezvolte capacitatea de a desfășura activități variate, ecologice, în natură și în școală;

* să-și dezvolte atitudini pozitive față de protejarea pădurii, „plămânii planetei”;

* să exprime propriile opinii în legătură cu anumite aspecte de mediu prin desene, creații plastice;

* să realizeze o cărticică cu desene inspirate de activitățile desfășurate în cadrul acestui proiect ;

* să manifeste stări afective, pozitive în relațiile cu cei din jur (prietenie, toleranță, armonie);

LOCUL ȘI DURATA DE DESFĂȘURARE: - sala de clasă pentru popularizarea proiectului și informarea elevilor referitor la modul de desfășurare;

-Parcul Dendrologic Ariniș;

-23.05.2017;

STRATEGII DE REALIZARE:

Forme: activități comune și individuale cu elevii clasei implicate în proiect ;

METODE ȘI PROCEDEE: activități de informare, activități practice, munca în echipa, activitatea independentă;

RESURSE MATERIALE: calculatorul, PPT, imagini , coli de desen, acuarele , carioci, culori, markere, vopsea, pensule, aparat foto, saci din plastic, mănuși plastic;

RESURSE FINANCIARE: fonduri proprii ale profesorului propunător, baza materială a școlii;

- **ACTIVITĂȚI : Etapă de documentare :**

- Constituirea comitetului de mediu (grupul de elevi participanți la proiect / 15 elevi cu dizabilități – clasa a IV-a B)
- Stabilirea locului de desfășurare (Parcul Dendrologic Ariniș)
- Titlului proiectului („PĂDUREA – SĂNĂTATEA MEDIULUI ÎNCONJURĂTOR” Omul și acțiunile sale asupra mediului)
- Prezentarea unor imagini PPT din pădure – mediul natural curat și poluat de către oameni;

- **Etapă de lucru în parc care cuprinde activitățile:**

- – Cunoașterea rolului pădurii în păstrarea unui mediu sănătos și diminuarea comportamentelor indesezirabile;
- – Activități de ecologizare ;
- – Jocuri în aer liber, ca răsplată a muncii desfășurate;

- **Etapă de evaluare: activități plastice desfășurate în școală**

- Realizarea unei “cărțicele” cu imagini din pădure și activități desfășurate de elevi în aer liber

REZULTATE AȘTEPTATE: comportament adecvat în grup, respectarea regulilor, înțelegerea necesității ecologizării mediului înconjurător și al rolului pădurii în păstrarea unui mediu sănătos, îmbunătățirea relaționării, crearea stării de bine;

MODALITĂȚI DE EVALUARE: s-a stabilit că informațiile dobândite în timpul etapei de documentare, deplasării în parc și ecologizării vor fi valorificate în cadrul unei activități de evaluare – realizarea unei „cărțicele” cu desene și planșe colorate de către elevi, în funcție de posibilități și diagnostic, reprezentând aspecte din activitate; desfășurarea unor jocuri în aer curat, ca răsplată a „muncii” depuse în păstrarea unui mediu curat și sănătos; observarea sistematică a comportamentului; aprecieri verbale;

SUGESTII, RECOMANDĂRI: organizarea și în anul următor a unor astfel de activități comune, în vederea ecologizării și păstrării unui mediu frumos și sănătos, în care să ne facă plăcere să ne jucăm și să respirăm aer curat și sănătos; popularizarea proiectului și produsului final – cărticica cu bune practici - în cadrul colectivului de elevi ai școlii.

“ Tot ceea ce n-avem de la naștere și de care avem nevoie când suntem mari, ne este dat prin educație. Această educație ne vine de la natură, de la oameni sau de la lucruri. ” – Jean Jacques Rousseau

Bibliografie:

- * CERNEA, MARIA, Contribuția activităților extracurriculare la optimizarea procesului de învățământ, în “ *Învățământul primar*“ nr. 1 / 2000, Ed. Discipol, București;
- * IONESCU, M., CHIS, V., *Mijloace de învățământ și integrarea acestora în activitățile de instruire și autoinstruire*, Editura Presa Universitară Clujeană, Cluj-Napoca, 2001, pg.162;
- * VLASCEANU, GHEORGHE, COORD., NECULAU, ADRIAN, *Școala la răscruce. Schimbare și continuitate în curriculumul învățământului obligatoriu. Studiu de impact*, Editura Polirom, București, 2002, pg. 87;
- * CRACIUNESCU, NEDELEA, Forme de activități extracurriculare desfășurate cu elevii ciclului primar, în “ *Învățământul primar*“ nr. 2, 3 / 2000, Ed. Discipol, București;

ZIUA EUROPEANĂ A LIMBILOR PROIECT DE EDUCAȚIE INTERCULTURALĂ

**Prof. ISTRATE ISABELLA MARIA,
C.S.E.I. Sf. Andrei Gura Humorului**

ARGUMENT:

„România este o țară care se află la confluența mai multor culturi, a mai multor religii, a mai multor etnii. Multiculturalitatea aduce multe elemente pozitive, dar, în același timp, implică și anumite dificultăți. Un copil (la fel ca și un adult) trebuie să înțeleagă că cei din jurul său sunt altfel, dar totodată sunt persoane asemănătoare lui. Dacă acest lucru este înțeles încă din copilărie atunci problemele legate de conviețuirea și interacțiunea cu oameni diferiți, probleme care se pot ivi mai târziu, pot fi prevenite.”

Parteneri în proiect:

* Școala Gimnazială „Ktystyna Bochenek”, Poiana Micului

Tipul de proiect vizat:

Proiect educațional de promovare a valorilor Uniunii Europene.

Scopul proiectului:

- promovarea comunicării între copiii din școli diferite și de etnie diferită ;
- dezvoltarea cooperării și a colaborării între cadre didactice din unități diferite;
- dezvoltarea capacității de comunicare multiculturală.

Echipa de proiect:

***Isabella Istrate** – prof. responsabil cu proiecte și programe europene CSEI „Sf. Andrei”, Gura Humorului

***Țebrean Lucica** – prof. educator CSEI „Sf. Andrei”, Gura Humorului

***Rybanna Sabin** – prof. coordonator SNAC CSEI „Sf. Andrei”, Gura Humorului

***Moroșan Petronela Otilia** – prof. Școala Gimnazială „Ktystyna Bochenek”, Poiana Micului

* **Pamparău Iadwiga** - învățător Școala Gimnazială „Ktystyna Bochenek”, Poiana Micului

Grupul țintă:

- ✓ Beneficiari direcți:
  - elevi de la C.S.E.I. Sf. Andrei Gura Humorului
  - elevi de la Școala Gimnazială „Ktystyna Bochenek”, Poiana Micului
- ✓ Beneficiari indirecți:
  - familiile elevilor
  - comunitățile
  - cadrele didactice

Obiective cadru ale proiectului:

- *Familiarizarea cu diversitatea etnică și religioasă a spațiului în care trăiesc.
- *Însușirea unor expresii în limbile franceză, engleză, spaniolă, polonă.
- *Prezentarea aspectelor multiculturale și interculturale din zonă.
- *Dezvoltarea sentimentului de apartenență la spațiul european.

Obiective de referință:

La sfârșitul proiectului elevii vor fi capabili:

- să descrie trăsături caracteristice ale grupurilor etnice (majoritare și minoritare) care trăiesc pe teritoriul țării noastre: denumire, limbă vorbită, cultură, literatură, religie, folclor, tradiții culinare;
- să exploreze asemănările și deosebirile generate de cultură dintre persoanele care conviețuiesc într-un anumit spațiu geografic;
- să găsească modalități variate de exprimare a gândurilor și sentimentelor privitoare la anumite teme de interes comun (cuvinte, expresii, cântece în limbi diferite, creații literare, plastice și artistice);
- să-și formeze o atitudine tolerantă, deschisă, de acceptare și înțelegere între români și alte naționalități.

Activitățile realizate:

- Ziua Europeană a limbilor: „Say hello!”
26 septembrie - C.S.E.I. „Sf. Andrei”, Gura Humorului

Rezumatul proiectului:

Activitatea susținută în cadrul acestui parteneriat atinge într-o oarecare măsură și diversitatea religiilor și a modurilor de viață specifice, pun accent pe discutarea unor provocări care pot fi întâlnite zi de zi, căutând soluții de rezolvare a acestora, solicită fiecare latură a personalității copiilor, având la bază interdisciplinaritatea, incluzând elemente de: literatură, limbă, istorie, geografie, abilități practice, educație plastică și educație civică.

Prin acest proiect dorim să arătăm copiilor că ei toți, indiferent de etnie, doresc același lucru: să se joace, să învețe, să se bucure de tot ce-i înconjoară și o pot face într-o relație de prietenie, de respect și înțelegere reciprocă, într-un climat de stabilitate și de bună înțelegere. Prin intermediul parteneriatului, copiii, indiferent de etnie, vor afla lucruri noi și interesante despre cei cu care conviețuiesc, cei care le sunt colegi sau prieteni, indiferent de distanța dintre ei. Vor avea ocazia să-și dea seama că și ceilalți sunt la fel, deși există și trăsături prin care diferă, trăsături care îi particularizează și îi fac să fie valoroși, pentru un viitor cât mai bun împreună.

Rezultatul creațiilor copiilor va deveni cartea lor de vizită, dar și a instituției în care învață, carte care le va înlesni conviețuirea într-o societate multiculturală.

Rezultate scontate:

- *stabilirea unor relații de prietenie și cooperare între copiii de etnie diferită ;
- *înțelegerea de către toți copiii, că indiferent de zona în care locuiesc, de naționalitate sau de religie, trebuie să fie prieteni și sunt egali în drepturi;
- *părinții copiilor să înțeleagă că împreună pot construi o lume în care copiii se pot bucura de copilărie în pace și prietenie.

Resurse:

- **Materiale:** afișe, postere, cărți, reviste, casete audio, CD-uri, DVD-uri, pliante, fotografii, vederi, albume, coli albe și colorate, markere, mape, foi desen, acuarele, creioane colorate, carioci, carton, suport pentru expoziții, panou pentru afișe, calculator, imprimantă, hârtie foto, diverse materiale utilizate la activitățile artistico-plastice, materiale informative.
- **Umane:**
  - cadrele didactice implicate în proiect
  - reprezentanții instituțiilor partenere în proiect
  - elevii cu dizabilități implicați în proiect

- elevii școlilor implicate în proiect
- elevii voluntari implicați în proiect.

Evaluare:

Evaluarea s-a realizat pe întreg parcursul proiectului. Copiii au primit permanent feedback de la cadrele didactice, ceea ce le permite să-și dezvolte continuu și armonios comportamentul și atitudinea față de ceilalți, fără discriminare, cu toleranță și respect.

Modalități de evaluare :

- *fotografii;
- *expoziții – diplome;
- *portofolii realizate de fiecare clasă și grupă participantă la proiect ;
- *realizarea unor CD-uri care să cuprindă activitatea desfășurată în cadrul proiectului.

Mediatizare:

- în rândul copiilor și al părinților;
- promovarea activității în mediu online pe site-ul oficial Ziua Europeană a limbilor
- în cadrul Comisiilor metodice și Consiliului profesoral;

Bibliografie:

1. Teodor Cozma, Elena Sechedin, Concepte de împrumut în educația interculturală Editura Polirom, Iași, 2000
2. Constantin Cucos, Educația. Dimensiuni culturale și interculturale, Editura Polirom, Iași, 2000

Dezvoltarea inteligenței emoționale la elevii cu cerințe educaționale speciale (C.E.S.)

Autor: profesor psihopedagog Georgeta Laslou

Instituția: Centrul Școlar de Educație Incluzivă “Orizont” Oradea

Odată cu integrarea școlară a copiilor cu C.E.S. în învățământul de masă, s-a accentuat tot mai mult necesitatea asigurării unui învățământ flexibil, incluziv, particularizant.

Cerințele educative speciale (C.E.S.) cuprind necesități educaționale suplimentare în raport cu obiectivele generale ale educației, particularizate individual în funcție de anumite deficiențe (tulburări emoționale, de comportament etc.) sau dificultăți de învățare.

Responsabilitatea noastră în calitate de învățători, profesori, consilieri presupune nu doar să oferim cunoștințe și date/informații elevilor cu CES, ci și să-i învățăm abilitățile de supraviețuire necesare pentru a face față cu succes vieții în lumea contemporană.

Complexitatea mereu crescândă a societății contemporane face ca inteligența probată în contextul educațional să fie insuficientă pentru mulți dintre noi pentru rezolvarea problemelor cotidiene.

Cercetările din ultima vreme au demonstrat că un QI mai scăzut nu înseamnă neapărat performanțe scăzute la școală, în relațiile interumane sau profesionale, la fel cum un QI mare nu garantează reușita școlară sau profesională.

Cele mai multe dintre problemele cu care ne confruntăm sunt de natură socială și este unanim acceptat faptul că IE are o mult mai puternică valoare predictivă pentru succesul social decât cea conferită de inteligența educațională.

Consider oportună dezvoltarea inteligenței emoționale a copiilor cu CES, deoarece aceasta îi ajută pe acești copii să-și depășească limitarea funcțională, să-și însușească deprinderi de învățare, să dobândească motivația adecvată, să se integreze cât mai bine la cerințele grădiniței sau școlii de masă, să se integreze social și profesional.

Mituri “legate” de inteligență

“Inteligența înseamnă doar IQ” - Adevărul: IQ este doar o parte a inteligenței noastre.

Un studiu efectuat în Statele Unite și Europa de către Center for Creative Leadership, cu scopul de a înțelege de ce atâția tineri străluciți ce păreau meniți unui viitor deosebit, având rezultate școlare foarte bune, au eșuat în viață, a ajuns la concluzia că aceștia aveau un QE dezastruos, o incapacitate de comunicare cu ceilalți.

“Succesul la locul de muncă și în viață depinde de IQ” - Adevărul: Cercetările au arătat că succesul nostru la locul de muncă sau în viață, dacă am beneficia de același context, depinde 80% de inteligența emoțională (EQ) și doar 20% de intelect (IQ). În timp ce intelectul ne ajută să rezolvăm probleme, să facem calcule sau să procesăm informații, inteligența emoțională ne permite să fim mai creativi și să ne folosim/redirecționăm emoțiile pentru a ne rezolva problemele, să lucrăm în echipă, să-i înțelegem pe ceilalți și să trăim bine cu noi înșine.

“Inteligența se reduce doar la capacitățile verbale și logico-matematice” - Adevăr: Inteligența rațională nu este singurul tip de inteligență valabil pentru toată lumea. Testarea diferențelor psihologice dintre copii cu ajutorul unor teste de inteligență standard care vizează în exclusivitate abilitățile lingvistice și logico-matematice și care nu au valoare predictivă, nu reușesc să anticipeze performanțele pe care le vor avea elevii după finalizarea educației formale, măsura în care vor reuși să se integreze social și profesional.

Spre deosebire de IQ, care are o istorie de aproape 100 ani de cercetări aplicate pe sute de mii de oameni, inteligența emoțională este un concept nou. Nu se poate spune în ce măsură variază de la o persoană la alta de-a lungul unei vieți. Din datele existente reiese că inteligența emoțională poate fi la fel de puternică și uneori chiar mai puternică decât IQ-ul, iar în măsura în care există, mulți care susțin că IQ-ul nu poate fi schimbat prin experiență sau studii, acele competențe emoționale de o importanță crucială pot fi dobândite și îmbunătățite pornind de la vârsta copilăriei - cu condiția să facem efortul să-i învățăm pe copii (Goleman, D., 2001, p.51).

Dar ce este inteligența emoțională (EQ)?

“Inteligența emoțională desemnează o capacitate de control și autocontrol al stresului și emoțiilor negative; o meta-abilitate, care determină și influențează modul și eficiența cu care ne putem folosi celelalte capacități și abilități pe care le posedăm, inclusiv inteligența educațională. Daniel Goleman (1995)

Un aspect interesant îl reprezintă faptul că, spre deosebire de inteligența academică (logico-matematică și lingvistică), cea care suferă modificări nesemnificative o dată cu sfârșitul adolescenței, inteligența emoțională se poate dezvolta de-a lungul timpului, fără limite de vârstă, cu condiția să îi fie acordată atenția și eforturile necesare. Astfel, din moment ce inteligența academică/educațională rămâne relativ constantă, la copiii cu CES înainte de sfârșitul adolescenței, consider că orientarea învățării pe dezvoltarea inteligenței emoționale contribuie la o mai bună dezvoltare a abilităților copiilor cu CES, pentru că: îmbunătățește încrederea în sine; ajută la o mai bună autocunoașterea și cunoaștere a altor persoane; ajută la analiza și exprimarea sentimentelor; formează abilitatea de a lua decizii singur; formează/dezvoltă autocontrolul și responsabilitatea; formează/dezvoltă abilitățile de rezolvare a problemelor și a relațiilor dificile; dezvoltă “vocabularul sentimentelor” ; dezvoltă abilitatea de a vedea jumătatea plină a paharului.

Chiar dacă inteligența emoțională nu realizează imposibilul, ea poate să creeze o situație în care să existe mai puțină frică și mai multă bucurie.

Dar cum putem îmbunătăți EQ la elevii cu CES?

O variantă o reprezintă Terapia prin joc. Una din formele de manifestare a copilului este jocul. Jocul reprezintă un ansamblu de acțiuni și de operațiuni care urmăresc obiective de pregătire intelectuală, tehnică, morală, fizică a copilului. Jocul reprezintă pentru copii o modalitate de a-și exprima propriile capacități. Prin joc, copilul capătă informații despre lumea în care trăiește, intră în contact cu oamenii și cu obiectele din mediul înconjurător și învață să se orienteze în spațiu și timp. Putem spune că jocul este „munca copilului”.

În timpul jocului, copilul vine în contact cu alți copii sau cu adultul, astfel că jocul are un caracter social. Jocurile sunt esențiale pentru copiii cu CES, întrucât le oferă șansa de a se juca cu alți copii, învățarea prin joc fiind o abordare foarte accesibilă pentru acești copii și devenind o experiență plăcută.

Astfel, copiii cu CES TRĂIESC jocul nu doar AUD despre joc.

Funcțiile jocului: funcție de socializare; funcție ludică și recreativă; funcție educativă și de culturalizare; funcție inovatoare; funcție de reglare socială.

Câteva reguli ca un joc să fie reușit: sensibilizarea și motivarea participanților; pregătirea tehnică și materialele pentru joc; explicarea regulilor; tema jocului și ambianța de desfășurare; motivația educatorului/profesorului; participarea efectivă a adultului care să inspire încredere, să fie responsabil, să coopereze și să supravegheze, să aibă atitudine flexibilă, încurajatoare, tolerantă.

Tipuri de jocuri pentru dezvoltarea E.Q.:

-Jocuri de afirmare (încearcă să valorifice calitățile pozitive ale persoanelor și ale grupului, pentru a favoriza o ambianță în care toți să se simtă parte a unui întreg);

-Jocuri de prezentare (sunt jocuri foarte simple care permit un prim contact și o apropiere. Ex.: Ghemul);

-Jocuri de cunoaștere (sunt destinate cunoașterii reciproce a participanților dintr-o activitate. Ex.: Fișa de căutare, Salutul);

-Jocuri de relaxare (sunt prevăzute pentru a elibera energia, umorul, stimulează mișcarea în grup. Ex.: Dansul perechilor, Dirijorul, Salata de fructe, Salutul.);

- Jocuri de comunicare (încearcă să stimuleze comunicarea între participanți. Ex.: Dacă aș fi...)

- Jocuri de cooperare (colaborarea între participanți este un element esențial. Ex.: Ridică-mă).

ACTIVITĂȚI ȘI ATELIERE (presupun desfășurarea unei succesiuni de operații și de acte în vederea atingerii unui obiectiv, a satisfacerii unei trebuințe, idealuri, imperative)

Activitățile pot fi împărțite:

-activități manuale: confecționarea de jucării, marionete, măști, pregătirea unor cadouri, afișe, decupaje, colaje etc..

-activități de expresie: cântece, jocuri muzicale, mima, pantonima, dans, desen, pictură, povestiri etc..

-activități de finalizare: carnaval, concurs – dans, miss și mister, serbare, spectacole etc..

-activități sportive: fotbal, baschet, volei etc..

Jocurile/activitățile care au la bază principiile educației rațional-emotive și comportamentale (EREC) urmăresc dezvoltarea la copii a unor abilități cognitive și comportamentale care să-i facă mai productivi și, în același timp, mai fericiți și adaptați mediului hipercomplex în care trăiesc.

Atenție: La activitățile care au la bază principiul EREC elevii nu trebuie să fie forțați să ia parte la discuții. Simplul fapt că îi pot asculta pe ceilalți participanți care povestesc și discută este o

experiență de învățare care îi va ajuta să își normalizeze emoțiile și credințele pe care le au, dar pe care nu doresc să le menționeze.

BIBLIOGRAFIE

1. Dobson, J. Creșterea copiilor, Ed. Noua Speranță, Timișoara, 2002
  2. ELIAS, J., M., Inteligența emoțională în educația copiilor, Editura Curtea Veche, București, 2000
  3. GOLEMAN, D., *Inteligența emoțională*, Editura Curtea Veche, București, 2001,
  4. KULCSAR, T., Factorii psihologici ai reușitei școlare, Editura Didactică și Pedagogică, București, 1978
  5. Vernon, A. Consilierea în școală. Dezvoltarea inteligenței emoționale. Educație rațional-emoțivă și comportamentală. Ed. ASCR, Cluj-Napoca, (2006)
- Curs de formare de bază în animație socio-educativă – suport de curs
  - Manual Impart: Ghid de muzica, artă, mișcare și joc pentru Copii și Adulți cu nevoi speciale, Editura Activ 2004

Parteneriatul educațional „Suntem toți copii”

Profesor Ecaterina Avdei
Profesor Gabriela Sîrbu
C.S.E.I. „Sf. Andrei” Gura Humorului

Conceptul de parteneriat educațional a fost inclus de cercetători în circuitul științific, pornind de la faptul că, comunitatea socială constă dintr-un ansamblu de colectivități ce exercită influențe asupra generației în creștere, care se cer corelate și coordonate.

În pedagogia contemporană, conceptul menționat tinde să devină unul central și denotă „abordarea de tip curricular, flexibilă și deschisă a problemelor educative”, reliefând atitudinea și relația actorilor sociali care devin parteneri în domeniul educației.

În aspect de atitudine, parteneriatul educațional presupune:

- acceptarea acțiunilor și influențelor educative
- egalizarea șanselor pentru a participa la o acțiune educativă comună

În aspect de relație, parteneriatul propune:

- comunicare optimă între actorii sociali care participă în educație
- colaborarea actorilor educaționali sub diverse forme și modalități, orientate spre formarea personalității copilului
- cooperarea în domeniul interrelațiilor și unirea eforturilor pentru realizarea acțiunilor educative comune
- interacțiunea și feed-back-ul acceptat și realizat de toți partenerii

Copiii aflați în situații de dificultate se descurcă mult mai greu în dobândirea abilităților de autoadministrare, din cauza complexității acestor activități. Cadrele didactice și părinții trebuie să trateze copilul individual, ținând cont de prioritățile lui, atunci când stabilesc obiectivele pentru formarea abilităților de autoadministrare.

Planificarea întocmită cu grijă, precum și acțiunile bine gândite, duc la diminuarea stresului care însoțește trecerea fiecărui copil de la viața de acasă la viața școlară. Pregătirea copiilor cu CES pentru etapele de tranziție de succes implică colaborarea cadrelor didactice cu

familia copilului, cu furnizorii de servicii în programele noi și cele anterioare ale copilului. Pentru a facilita integrarea copiilor în noile programe, cadrele didactice trebuie să stimuleze abilitățile funcționale ale acestora, participarea socială, independentă și de grup.

Copiii cu cerințe educaționale speciale vor beneficia în activitățile zilnice de interacțiunea cu alți copii și adulți. Supravegherea atentă, formularea întrebărilor, comunicarea și participarea copiilor sunt câteva exemple de activități care stimulează interacțiunea socială pozitivă.

Cadrul didactic poate reduce barierele sociale dintre copiii din cadrul unei clase prin planificarea unor activități care să stimuleze prietenia dintre copii.

Participarea independentă și participarea activă în grup sunt abilități esențiale pentru un copil care este pe punctul de a experimenta cu succes un program de incluziune. Copiii cu CES au nevoie de condiții pentru a-și experimenta zi de zi abilitățile în contextul activităților din clasă. Cadrele didactice pot ajuta copiii să dobândească abilități de participare activă și independentă prin folosirea unui limbaj clar și concis. Astfel, asistând părinții și oferind informații specifice despre noile oportunități pe care școala le oferă pentru creșterea și dezvoltarea copilului lor cadrele didactice pot contribui ca integrarea acestuia să se desfășoare într-un mod firesc.

„În parteneriatul educațional, un rol aparte revine comunității – entitate social-umană, ai cărei membrii sunt legați prin faptul că locuiesc pe același teritoriu, iar relațiile sociale stabilite între ei sunt constante și consolidate de timp”. (C. Zamfir, L. Vlăsceanu) Comunitatea reprezintă una din principalele surse de soluționare a unui spectru larg de probleme sociale. Comunitatea dispune de resurse neutilizate a căror mobilizare ar putea fi utilă celor aflați în dificultate.

Abordarea problemelor tuturor elevilor la nivel de comunitate demonstrează că aceasta nu este indiferentă față de problemele cu care se confruntă elevii și se implică activ în soluționarea lor. Totodată, școlile, care atrag comunitatea în activitatea pe care o desfășoară, sunt considerate mai mult ca centre de sprijin pentru comunitatea respectivă și nu doar locul unde elevii însușesc cunoștințe.

Pentru eficientizarea unui parteneriat școlar, membrii familiei sau comunitatea sunt invitați să participe la activitățile școlii, să ajute la coordonarea unei activități în școală, să acționeze ca voluntari în școală etc.

Cadrele didactice trebuie să contribuie la crearea în comunitate a unei atmosfere de toleranță și respect pentru diversitate.

Centrul Școlar de Educație Incluzivă “Sf. Andrei”, în spiritul incluziunii școlare, vine în sprijinul tuturor copiilor comunității cu o ofertă curriculară adaptată nevoilor educaționale ale fiecărui copil. Începând din anul 2009, aici s-a înființat o clasă cu copii diagnosticați cu sindrom autist și deficiență severă de intelect și astfel am pornit pe un drum nou, concentrându-ne toată forța pentru a reuși să îi ajutăm pe acești copii, prin programe școlare individualizate, dar și pe părinții lor, inițiind programe de consiliere și colaborând deschis în încercarea de a-i recupera cât mai mult cu putință. Copiii cu sindrom autist sunt o realitate a societății contemporane, ei merită să fie cunoscuți și înțeleși și pentru aceasta am inițiat acest proiect de parteneriat, cu scopul de a sensibiliza, de a informa și de a prezenta realitatea acestor copii. Prezentul program își propune lărgirea sferei limitate de interes pe care o manifestă copiii cu sindrom autist și cei cu deficiență severă de intelect, precum și socializarea acestora, cu ajutorul unor întâlniri stabilite între aceștia și copiii normal dezvoltăți, elevi în clasa IV a A la Școala Gimnazială „PETRU COMARNESCU” din Gura Humorului.

Parteneriatul încheiat prin prezentul protocol are drept scop pe de o parte socializarea copiilor cu sindrom autist și deficiență severă de intelect, iar pe de altă parte acceptarea acestora

ca parte a diversității umane cu diferențele ei specifice de către ceilalți copii și desigur sensibilizarea și informarea membrilor comunității, cu privire la copiii cu cerințe educaționale speciale.

Elevii participanți la activitățile stabilite în cadrul parteneriatului sunt elevii clasei a IV a A de la Școala Gimnazială „Petru Comarnescu” coordonați de prof. Manoliu Rodica Elena și elevii claselor a IV –a B coordonați de prof. Avdei Ecaterina și a IX a C coordonați de prof. Sîrbu Gabriela.

În spiritul sărbătorilor de iarnă, când minunea nașterii Mântuitorului cuprinde sufletele și le înobilează, elevii școlii gimnaziale ne-au umplut sufletele de bucurie cu colinde, daruri și urări tradiționale. Elevii claselor partenere au pregătit și ei poezii, colinde, apoi au oferit colindătorilor tradiționalul colăcel și un ceai cald.

Activitatea a fost un motiv de bucurie pentru toți copiii participanți, deoarece au socializat, au schimbat impresii, și-au transmis urări tradiționale și s-au bucurat de momentele frumoase petrecute împreună.

Cu prilejul Zilei Internaționale a Copilului, elevii de la CSEI „Sf. Andrei” au fost invitați de către colegii lor de la școala gimnazială să sărbătorească împreună în sala de clasă a acestora. Întâlnirea a fost emoționantă, s-au purtat discuții referitoare la sărbătorirea „Zilei copilului”. În cadrul activității elevii au pictat imagini din „Jocurile copilăriei”, au interacționat frumos unii cu alții, într-o atmosferă plăcută. Cu lucrările realizate, s-a amenajat o mini expoziție.

Toți copiii au primit baloane și dulciuri.

Un alt prilej de întâlnire cu o semnificație deosebită a fost activitatea „Sărbătorind Mica Unire”. La această activitate s-au purtat discuții referitoare la tema propusă, apoi elevii s-au prins în horă și au cântat împreună „Hora Unirii”.

Activitățile de parteneriat contribuie la o mai bună cunoaștere a diversității umane. Elevii din școlile de masă au oportunitatea de a cunoaște copii cu nevoi educaționale speciale, de a desfășura activități comune cu aceștia, de a le cunoaște potențialul și capacitățile, pentru ca în final să îi descopere ca fiind persoane valoroase, capabile să participe la viața socială după măsura puterii lor. În același timp, contactul cu acești copii în perioada copilăriei îi va pregăti să înțeleagă și să accepte în viața adultă persoanele cu dizabilități și să îi privească ca pe niște egali, fiind pregătiți să interacționeze, să colaboreze și să stimuleze crearea unor relații firești cu aceștia.

Alături de copii, familiile acestora participă indirect la interacțiunea dintre ei prin oferirea unor mici daruri care arată dorința de a le aduce zâmbetul pe buze și de a le crea bucurie, precum și reciprocitate în ceea ce privește importanța acestor întâlniri.

Importanța activităților de parteneriat privesc acțiuni menite să stimuleze integrarea socială a elevilor cu CES este susținută și de momentele alese pentru întâlnirea dintre copiii parteneri, momente importante pentru viața comunității, când au loc manifestări culturale specifice, cum este Crăciunul, ocazie cu care copiii își prezintă reciproc momente artistice și urări; Sărbătoarea de Paște, Ziua de 1 Iunie, 24 Ianuarie-Mica unire, precum și alte ocazii care le oferă posibilitatea de a se cunoaște mai bine.

Experiența dobândită în cadrul activităților de parteneriat confirmă oportunitatea interacțiunilor dintre copiii implicați. Participarea cu o atitudine deschisă, de prietenie la activitățile comune organizate și diversificarea ocaziilor de socializare pentru copiii cu CES, precum și crearea unor situații care să contribuie la creșterea stimei de sine a acestora ajutându-i să se simtă valoroși, contribuie la structurarea unor personalități dezirabile, capabile să se integreze și să conviețuiască alături de ceilalți membri ai comunității căreia îi aparțin.

Bibliografie:

„Parteneriat școală-familie-comunitate, Ghid pentru cadrele didactice. Editura didactică și pedagogică, R. A. București 2007

„Sinteze de psihopedagogie specială”, Editura Polirom, Iași, 2005 Gherguț A.

COLINDE FĂRĂ CUVINTE

prof. ing. Alimentație publică și turism, Georgeta-Cristina Mehedeniuc,
Liceul Tehnologic Special Bivolărie, Vicovu de Sus
prof. religie, Ana Crut,
Liceul Tehnologic Special Bivolărie, Vicovu de Sus

Una dintre expresiile cele mai vii ale tradiției poporului român, prin care s-a exprimat poetic taina iubirii lui Dumnezeu pentru oameni, se regăsește în colinde.

Nașterea Domnului nostru Iisus Hristos în Betleem ne descoperă pe Dumnezeu ca fiind călător și colindător în lume. Hristos Domnul S-a născut într-o călătorie a Maicii Sale și a dreptului Iosif la Betleem, arătând prin aceasta că Dumnezeu Cel milostiv este călător în lume și colindător la casa

sufletului fiecărui om, ca să cheme pe oameni în Casa Tatălui ceresc, al cărei pridvor este Biserica.

Colindul copiilor păstrează frumusețea și emoția de altădată.

În acest an, elevii corului “Sf. Meletie” de la Liceul Tehnologic Special Bivolărie, coordonați de prof. Mehedeniuc Georgeta-C. și prof. Cruț Ana, au interpretat colinde în limbaj mimico-gestual românesc (LMG).

În săptămâna dinaintea Nașterii Domnului ei au participat la Concertul “Cântă-n coruri mii și mii” de la Biserica Ortodoxă din Putna, la Festivalul-Concurs “Bucovina-tradiție cultură și spiritualitate” de la Liceul Tehnologic “Ion Nistor” Vicovu de Sus.

De asemenea, elevii au colindat și părinții Mănăstirii Putna, în semn de mulțumire. În fiecare duminică, un preot de la Mănăstirea Putna slujește Sfânta Liturghie împreună cu părintele hipoacuzic la biserică din incinta școlii. Rămăși impresionați de felul în care elevii au reușit să interpreteze colinde, starețul și părinții mănăstirii, au invitat elevii să înregistreze colindele. Astfel, elevii îmbrăcați în haine tradiționale, au interpretat “Condacul nașterii Domnului”, „Cerul și pământul”, “În seara de Crăciun” la Icoana Maicii Domnului, “La Poartă la Ștefan Vodă” la mormântul Sf. Voievod Ștefan cel Mare și au rostit rugăciunea “Tatăl nostru” la racla cu moaștele Sf. Iacob Putneanul.

Prin felul lor special de a vesti nașterea Domnului, elevii au reușit să impresioneze publicul până la lacrimi. Elevii au primit Diploma de excelență de la Concertul “Cântă-n coruri mii și mii”, și premiul I la secțiunea grupuri la Festivalul-Concurs “Bucovina-tradiție cultură și spiritualitate” de la Liceul Tehnologic “Ion Nistor”. De asemenea, părinții Mănăstirii Putna i-au invitat pe elevi la masă, le-au oferit cadouri (și i-au răsplătit financiar).

Obiectivele care s-au urmărit prin participarea la aceste activități au fost:

- cultivarea sentimentului de dragoste față de semenii
- dezvoltarea relațiilor de colaborare între școală, familie și biserică.

Impactul activităților asupra evoluției psihocomportamentelor a elevilor:

- creșterea stimei de sine;
- valorificarea unicității fiecărui om;
- îmbunătățirea atitudinii comunității;
- formarea abilităților de comunicare și socializare;
- implicarea elevilor în activități de grup pentru o mai bună relaționare;
- împărtășirea propriilor nevoi și posibilitatea de a îmbunătăți calitatea vieții;
- crearea spiritului de competitivitate.

Activitățile pot fi vizionate și pe internet:

<http://alexandranadane.ro/2017/12/26/fecioara-astazi-interpretat-in-limbaj-mimico-gestual-de-elevii-cu-deficiente-de-aur-de-la-liceul-tehnologic-special-din-bivolarie/>

Elevii din corul Sf. Meletie al LTS Bivolărie

Bibliografie:

1. <http://alexandranadane.ro/2017/12/26/fecioara-astazi-interpretat-in-limbaj-mimico-gestual-de-elevii-cu-deficiente-de-aur-de-la-liceul-tehnologic-special-din-bivolarie/>
2. <http://basilica.ro/>

PROIECT DE PARTENERIAT EDUCAȚIONAL SĂ NE BUCURĂM ÎMPREUNĂ

**profesor psihopedagog,
CAMELIA ALEXANDRINA POPA
Școala Gimnazială Specială Centrul de
Resurse și Documentare privind Educația
Incluzivă/Integrată,
Cluj- Napoca**

„SĂ NE BUCURĂM ÎMPREUNĂ”- Proiect de parteneriat educațional

Coordonatori proiect:

ȘCOALA GIMNAZIALĂ SPECIALĂ-CRDEII, CLUJ-NAPOCA

DIRECTOR: PROF. PAL DELIA

Prof. psihopedagog POPA CAMELIA

ȘCOALA GIMNAZIALĂ ”LIVIU REBREANU”, CLUJ-NAPOCA

DIRECTOR: PROF. BUMBU DĂNUȚ MARCEL

Prof. RĂILEANU SIMONA

Membri proiect:

ȘCOALA GIMNAZIALĂ SPECIALĂ-CRDEII, CLUJ-NAPOCA

Prof. psihopedagog POPA CAMELIA   prof. educator PUȚ ANDREI

Prof. psihoped BURDUHOS VICTORIA   prof. educator BĂICAN OANA

Prof. psihoped BONCUȚ ANA MARIA   prof. educator BASARABĂ CRISTINA

ȘCOALA GIMNAZIALĂ ”LIVIU REBREANU”, CLUJ-NAPOCA

Prof. RĂILEANU SIMONA

Argument

Proiectul de parteneriat educațional „SĂ NE BUCURĂM ÎMPREUNĂ” urmărește educarea elevilor în spiritul toleranței și promovarea respectării dreptului la educație pentru toți copiii.

Scopurile proiectului

- Activități social-educative cu scopul de a lega prietenii
- Dezvoltarea motricității prin activități manuale
-

Obiective specifice

1. Respectarea dreptului la educație pentru copiii cu dizabilități
2. Educarea elevilor în spiritul toleranței
3. Educarea pentru petrecerea în mod plăcut și util, a timpului liber

Grup țintă

ȘCOALA GIMNAZIALĂ SPECIALĂ-CRDEII, CLUJ-NAPOCA

- Elevii claselor I B, a VIII-a A, a X-a

ȘCOALA GIMNAZIALĂ ”LIVIU REBREANU”, CLUJ-NAPOCA

- Elevii clasei a VI-a B

-

Resurse temporale: noiembrie 2017, martie 2018, aprilie 2018

Evenimente înscrise în calendarul proiectului:

Data	Titlul activității	Locația	Responsabili	Rezultate așteptate
noiembrie 2017 (săptămâna 12 din anul școlar 2017-2018)	1. Activități social-educative (Ateliere creative: confectionare felicitari, decoratiuni de iarnă, desene)	Clubul Școlii Gimnaziale Speciale CRDEII, Cluj Napoca	Prof. psihopedagog POPA CAMELIA prof. educator PUȚ ANDREI Prof. psihopedagog BURDUHOS VICTORIA prof. educator BĂICAN OANA Prof. psihopedagog BONCUȚ ANA MARIA prof. educator BASARABĂ CRISTINA	Expoziție cu felicitările realizate
martie 2018 (săptămâna 21 din anul școlar 2017-2018)	2. Activități social-educative (Ateliere creative – confectionare de măștișoare si felicitari)	Școala Gimnazială „Liviu Rebreanu”, Cluj Napoca	Prof. Răileanu Simona	Expoziție cu felicitările și măștișoarele realizate
Aprilie 2018 (săptămâna 26 din anul școlar 2017-2018)	3. Petrecerea în mod plăcut și util, a timpului liber	Parcul Central Cluj Napoca (+ vizionare desene animate la cinema)	Prof. psihoped. Popa Camelia Prof. Răileanu Simona	Prieteniile formate, conform argumentului parteneriatului „Să ne bucurăm împreună”

Modalități de realizare a obiectivelor:

- Prin alcătuirea grupurilor de lucru pentru conceperea și realizarea materialelor și produselor
- Accent pe munca în echipă în realizarea produselor

Modalități de evaluare:

- ★ Portofoliul ilustrativ
- ★ Analiza produselor activităților
- ★ Expoziția

Resurse materiale implicate:

- Foi colorate, creioane colorate, carioci, foarfece, lipici, etc

Resurse umane implicate:

ȘCOALA GIMNAZIALĂ SPECIALĂ-CRDEII, CLUJ-NAPOCA

Director: prof. PAL DELIA

Prof. psihopedagog POPA CAMELIA   prof. educator PUȚ ANDREI

Prof. psihoped BURDUHOS VICTORIA   prof. educator BĂICAN OANA

Prof. psihoped BONCUȚ ANA MARIA   prof. educator BASARABĂ CRISTINA

- Elevii claselor I B, a VIII-a A, a X-a

ȘCOALA GIMNAZIALĂ "LIVIU REBREANU", CLUJ-NAPOCA

Director: prof. Bumbu Dănuț Marcel

Prof. Răileanu Simona

- Elevii clasei a VI-a B

Acțiuni comune

- Elevii ambelor școli vor lucra împreună la realizarea felicitărilor, măștișoarelor, decorațiunilor, desenelor

Activități de informare și documentare:

Corespondența electronică și telefonică

Rezultate așteptate:

La nivelul elevilor: felicitări, desene, decorațiuni, măștișoare

La nivelul școlii: expoziție

Locații: Școala Gimnazială Specială CRDEII, Cluj Napoca

Școala Gimnazială „Liviu Rebreanu”, Cluj Napoca

Parcul Central Cluj

Notă: Proiectele și programele de desfășurare vor fi negociate și avizate de cei doi parteneri.

ALFABETUL EMOȚIILOR

PROIECT EDUCAȚIONAL DE DEZVOLTARE SOCIO-EMOȚIONALĂ A ELEVILOR CU C.E.S.

Profesor psihopedagog, Cristina Dragoste
Școala Gimnazială Specială C.R.D.E.I.I., Cluj-Napoca

ARGUMENT

Necesitatea derulării proiectului educațional „**ALFABETUL EMOȚIILOR**” reiese din importanța dezvoltării socio-emoționale a copiilor cu cerințe educative speciale. Perioada intrării în ciclul gimnazial este una extrem de dificilă, plină de schimbări, intensă din punct de vedere social și emoțional. Ne confruntăm cu o creștere semnificativă a numărului de copii cu probleme emoționale: agresivitate, impulsivitate, timiditate etc. Aceste probleme afectează adaptarea la mediul social, acceptarea de sine sau performanțele școlare.

Scopul proiectului educațional „Alfabetul emoțiilor” este de a încuraja cadrele didactice în realizarea unor activități de dezvoltare socio-emoțională a copiilor cu C.E.S.

OBIECTIVE:

Obiective privind preșcolarii:

- ✚ Dezvoltarea comportamentului de cooperare, prosocial, proactiv (inițiativă)
- ✚ Dezvoltarea abilităților de interacțiune cu elevi de vârstă apropiată
- ✚ Acceptarea diversității
- ✚ Dezvoltarea capacității de recunoaștere a principalelor emoții (fericire, tristețe, furie, rușine, frică, uimire etc.)
- ✚ Dezvoltarea expresivității emoționale
- ✚ Dezvoltarea autocontrolului emoțional

GRUP ȚINTĂ: - elevii clasei a V-a B (deficiențe mintale ușoare)
 - elevii clasei a V-a A (deficiențe asociate)

DURATA PROIECTULUI: 1 an

METODE ȘI PROCEDEE: conversația, explicația, exercițiul, expunerea, instructajul, demonstrația, observarea, jocul, lectura educatoarei, povestirea, jocul de rol, desenul, pictura, cântecul, dansul, Brainstorming-ul, Cubul, Trierea Aserțiunilor, Tehnica Viselor, Tehnica Broscuței Testoase, Povestea Terapeutică, Roata Emoțiilor etc.

RESURSE MATERIALE: culori, carioci, creioane, radiere, hârtie albă/color, flipchart, cub, planșe, cărți, reviste, cubul emoțiilor, roata emoțiilor, marionete – veverițe, obiecte sala de grupă etc.

MONITORIZARE: Respectarea graficului de activități

EVALUARE PROIECT: - observare sistematică

- aprecieri verbale
- recompensare (medalii/diplome)
- expoziții
- serbări/concursuri

PLANIFICARE PROIECT EDUCAȚIONAL

NR. CRT.	DATA	ACTIVITATEA
1.	OCT.	„FRUMOS, DAR DIFERIT!”
2.	NOV.	„CUBUL EMOȚIILOR”
3.	DEC.	„ CĂLĂTORIE ÎN ÎMPĂRĂȚIA EMOȚIILOR”
4.	IAN.	„MEDALIA PENTRU CURAJ”
5.	FEB.	„AȘA DA! AȘA NU!”
6.	MARTIE	„BROSCUȚA TESTOASĂ ȚUPI NE ÎNVAȚĂ SĂ FIM SUPER-BROSCUȚE!”
7.	APRILIE	„VEVERIȚELE MAȘA, DAȘA ȘI SAȘA”
8.	MAI	„ROATA EMOȚIILOR”

Bibliografie

1. Chiș, V., Pedagogia contemporană - Pedagogia pentru competențe, Editura Casei Cărții de Știință, Cluj-Napoca, 2005
2. Elias, M., Tobias, S., Friedlander, B., Inteligența emoțională în educația copiilor. Editura Curtea veche., București, 2002
3. Vernon, A. - “Dezvoltarea inteligenței emoționale prin educație rațional - emotivă școmportamentală”, Editura ASCR, Cluj Napoca, 2006

PROIECT EDUCAȚIONAL CIZMULIȚA LUI MOȘ NICOLAE

**PROFESOR PSIHOPELAGOGIE SPECIALĂ, MOȚ ANA
CENTRUL ȘCOLAR PENTRU EDUCAȚIE INCLUZIVĂ
DUMITRU CIUMĂGEANU TIMIȘOARA**

ARGUMENT

Sărbătoarea Sfântul Nicolae este o sărbătoare a bucuriei, mai ales pentru copii. În această sărbătoare atât cei mici dar și cei mari așteaptă cu bucurie că să primească un mic sau mare „dar” în cizmulică sau ghetuță.

În tradițiile românești, Sfântul Nicolae apare pe un cal alb, aluzie la zăpadă care cade în luna decembrie, lună a cadourilor și bucuriilor. În ton cu această sărbătoare am inițiat acest proiect.

SCOPUL PROIECTULUI

Sensibilizarea elevilor cu cerințe educative speciale față de arta și frumos,

Încurajarea schimbului de experiențe între profesori de la C.Ș.E.I. “D Ciumăgeanu”

OBIECTIVELE PROIECTULUI

Dezvoltarea creativității artistice la elevii

Organizarea unei expoziții cu lucrări înscrise

REZULTATELE AȘTEPTATE

Sensibilizarea copiilor față de munca depusă

Îmbunătățirea demersului didactic

Popularizarea experiențelor pozitive

GRUPUL ȚINTĂ

Elevi și cadrele didactice de la cls 0-IV de la C.Ș.E.I. D Ciumăgeanu

DATA DESFĂȘURII

4-6 decembrie 2017 CSEI D CIUMĂGEANU

REGULAMENT

Proiectul se va desfășura sub forma de concurs în cadrul orei de Abilitare manuală. Acest proiect a pornit la inițiativa profesorilor organizatori de a-i motiva pe elevi să își dezvolte creativitate artistică. Motivația pentru muncă a școlarilor poate fi influențată de spiritul sărbătorilor de iarnă.

În cadrul acestui concurs fiecare elev va realiza o cizmulică (sau mai multe după posibilitățile elevilor) din carton. Materiale didactice sunt puse de profesori la dispoziția copiilor.

Se va organiza o miniexpoziție cu lucrările copiilor. Fiecare copil va fi premiat.

PROIECT EDUCAȚIONAL PENTRU ELEVII CU CES

Profesor: Amariei Mihaela
Liceul Tehnologic „Arh. Chiriac Nicolau”
Vânători-Neamț, jud. Neamț

TITLUL PROIECTULUI: „O șansă pentru educația mea!”

COORDONATOR PROIECT: prof. Amariei Mihaela

DURATA PROIECTULUI: septembrie 2017 – iunie 2018

DESCRIEREA PROIECTULUI

ARGUMENTUL

Despre educație se vorbește foarte mult în toate mediile și situațiile sociale. Instituțiile, organizațiile sociale, comunitățile umane, dar și fiecare om, în numeroase contexte de viață, individuale și colective, evocă puterea sau slăbiciunea educației în fața unor rezultate în activități care duc la satisfacții sau insatisfacții, la succes sau insucces.

La Liceul Tehnologic „Arhimandrit Chiriac Nicolau” Vânători-Neamț sunt înscriși și elevi care trăiesc într-un mediu defavorizat, cu o populație dezavantajată din punct de vedere socio-economic. Acest lucru se răsfrânge asupra tinerilor și elevilor din comunitate. Părinții elevilor școlii sunt români, dar și de etnie rromă. Nivelul acestora este unul subcultural, școala având misiunea să suplinească și educația și afecțiunea din familie. Prin activitățile proiectului ne-am propus să asigurăm elevilor din grupul țintă nevoi educative obligatorii și un plus de civism, de dorință pentru studiu și chiar de educație ecologică. Ne preocupă permanent grija pentru viitorul lor, pentru dezvoltarea comunității în care trăiesc. O populație mai educată își pune amprenta asupra mediului comunității.

SCOPUL PROIECTULUI

Proiectul își propune prevenirea și diminuarea absenteismului și abandonului școlar, prin realizarea unui program școlar și extrașcolar, care să cuprindă: remediere școlară, activități de consiliere, activități inter-și multiculturală și de protejare a mediului înconjurător.

OBIECTIVELE PROIECTULUI

1. Îmbunătățirea frecvenței și a rezultatelor mai bune la învățătură ale elevilor din grupul țintă până la 20 iunie 2018;
2. Integrarea elevilor cu CES și participarea lor la cel puțin 8 activități extrașcolare;
3. Dezvoltarea și crearea unui climat familial pentru elevii cu părinții migrați, prin organizarea și desfășurarea unor activități educaționale atractive;
4. Diminuarea fenomenului violenței pentru elevii cu probleme de comportament prin activități ecologice și sociale;
5. Formarea intelectuală a elevilor, deprinderea de a fi cooperanți, toleranți, de a avea inițiative și de a-și crea relații de prietenie, colaborare și competiție.

BENEFICIARI

- Grupul țintă – elevi ai claselor primare, gimnaziale și profesionale din liceu;
- Cadre didactice, părinți, comunitatea;

ECHIPA DE PROIECT

1. Coordonator proiect: profesor de limba și literatura română: prof. Amariei Mihaela

2. Directorul liceului;
3. Învățătorii și profesorii diriginți din liceu care au în clase copii cu CES;

RESURSELE PROIECTULUI

Resurse umane:

- Echipa de proiect;
- Elevi;
- Părinți;

Resurse materiale:

- Sălile de clasă;
- sala CDI a liceului;
- Biblioteca școlii;
- Materiale auxiliare;
- Consumabile; jurnalul activităților
- Aparat foto; casetofon; CD-uri
- Videoproiector.

ACTIVITĂȚILE PROIECTULUI

1. „Cu creionul pe hârtie”;
2. „Fiecare om are un har”;
3. „Respectul se câștigă!”;
4. „SOS-ul naturii”;
5. „Lăsați copiii să vină la Mine!”
6. „Sunt un copil conștiincios?”
7. „Cât am progresat?!”;
8. „Ne mai vedem și anul viitor!”

DESCRIEREA ACTIVITĂȚILOR

Activitatea numărul	1
Tipul activității	„Cu creionul pe hârtie”
Durata:	10 luni
Număr participanți	25
Responsabili	Învățătorii și profesorii de lb. Română, de matematică, de istorie și de geografie
Beneficiari	Elevii cu CES
Mijloace	Curricule adaptate, fișe de lucru pentru progres, auxiliare
Bugetul alocat	Consumabile: 50 lei Materiale didactice: 100 lei
Modalități de evaluare	Diplome, aprecieri verbale și prin calificative/note

Descrierea activității: În programul de remediere școlară se vor desfășura activități teoretice și de formare de priceperi și deprinderi, conform unor curricule propuse de cadrele didactice, folosindu-se de metode activ-participative pentru a le da elevilor încredere în forțele proprii, posibilitatea de a-și exprima deschis opiniile. Astfel elevii devin mai activi, înregistrând un progres real și având o stimă de sine ridicată.	
Activitatea numărul:	2
Tipul activității	„Fiecare om are un har”
Durata:	10 luni
Număr participanți	25
Responsabili	Învățătorii și profesorii de lb. română, muzică, sport și desen
Beneficiari	Elevii cu CES, părinții, cadrele didactice
Mijloace	CD-uri, casetofon, texte dramatice, ustensile din domeniul artei
Bugetul alocat	Consumabile: 50 lei Costumații(închiriate)
Modalități de evaluare	Desene, fotografii, expoziții, moment artistic, jurnalul activităților
Descrierea activității: Elevii sunt selectați în echipe în funcție de abilitățile lor: teatru, dans, interpretare vocală și abilitate plastică sau decorativă. Lucrările lor vor face obiectul unor expoziții cu anumite teme: toamna, iarna, primăvara, vara. Ceilalți vor participa la momente literar-artistice la care vor fi invitați profesorii școlii și părinții elevilor.	
Activitatea numărul:	3
Tipul activității	„Respectul se câștigă!”
Durata:	10 luni
Număr participanți	25
Responsabili	Învățătorii și profesorii diriginți ai elevilor, profesorul de sprijin
Beneficiari	Elevi cu CES, părinți
Mijloace	Prezentări PPT, videoproiectorul, consiliere, întâlniri cu părinții elevilor
Bugetul alocat	Consumabile: 50 lei
Modalități de evaluare	Pliante, afișe, filme, fotografii etc.

Descrierea activității: Elevii vor fi consiliați pe diverse probleme care au fost identificate înainte de profesorii diriginți și de învățători. Aceștia încearcă prin diverse mijloace(filmulețe, PPT-uri, articole de specialitate) să atragă atenția asupra comportamentelor inadecvate și propun totodată modalități de deviere a unor astfel de comportamente. De asemenea se discută în particular cu fiecare dintre elevi.	
Activitatea numărul:	4
Tipul activității	„SOS-ul naturii”
Durata:	4 luni
Număr participanți	25
Responsabili	Învățătorii, profesorul de educație tehnologică
Beneficiari	Elevii din grupul țintă
Mijloace	Mănuși, saci, pubele, răsaduri de flori
Bugetul alocat	Consumabile: 20 lei
Modalități de evaluare	Afișe, plăcuțe de avertizare, mediul fizic primitor din curtea școlii
Descrierea activității: Întreținerea spațiului verde din curtea școlii și din imediata apropiere va fi un pas și în educarea adulților din comunitate. De asemenea se vor efectua sondaje de opinie, se vor instala plăcuțe de avertizare și se vor lipi afișe. Elevii vor avea grijă de grădina lor „de la școală” pe care nu o au acasă.	
Activitatea numărul:	5
Tipul activității	„Lăsați copiii să vină la Mine!”
Durata:	4 luni
Număr participanți	25
Responsabil	Profesorul de religie
Beneficiari	Elevii din grupul țintă, părinții, comunitatea
Mijloace	PPT-uri, filme, videoproiector, exemplul personal, vizita la biserică, întâlniri cu părinții elevilor și cu preotul din comunitate
Bugetul alocat	-
Modalități de evaluare	Fotografii, diplome
Descrierea activității: Modelul lui Iisus, bunătatea, smerenia, iubirea față de semenii trebuie cultivate în orice spirit. Este de un real folos o asemenea activitate pentru întreaga comunitate. De asemenea un rol important îl au întâlnirile cu părinții elevilor și cu preotul din comunitate, pentru a se pune bazele unei bune comunicări și a unor acte de caritate din partea comunității.	

Activitatea numărul:	6
Tipul activității	„Sunt un copil conștiincios?”
Durata:	10 luni
Număr participanți	25
Responsabili Beneficiari	Învățătorii și profesorii diriginți Elevii din grupul țintă
Mijloace	Fișe de lucru, desene, afișe, diplome
Bugetul alocat	Consumabile: 30 lei
Modalități de evaluare	Portofoliul
Descrierea activității: Fiecare elev din grupul țintă își va întocmi un portofoliu care va conține toate materialele lucrate de el în timpul tuturor activităților. Va lucra la acest portofoliu încă de la prima activitate, în final responsabilii activităților îi vor acorda un calificativ/o notă. De asemenea responsabilii activității vor evidenția în fața întregului grup țintă cele mai bune portofolii, acordând și diplome.	
Activitatea numărul:	7
Tipul activității	„Cât am progresat?!”
Durata:	8 luni
Număr participanți	25
Responsabil	Amariei Mihaela
Beneficiari	Elevii din grupul țintă; cadrele diactice implicate
Mijloace	Videoproiector, copii xerox
Bugetul alocat	Consumabile
Modalități de evaluare	Chestionare, rapoarte săptămânale, jurnalul proiectului, fotografii, discuții cu levii și părinții acestora
Descrierea activității: Săptămânal se va consemna în caietul de ședințe stadiul derulării activităților, calitatea și progresul obținut de elevi. Se va deschide un jurnal al proiectului în care vor apărea toate activitățile, impresiile participanților, articole de promovare.	
Activitatea numărul:	8
Tipul activității	„Ne mai vedem și anul viitor!”
Durata:	2 luni
Număr participanți	25
Responsabil	Amariei Mihaela
Beneficiari	Elevii din grupul țintă; cadrele diactice implicate, comunitatea
Mijloace	Cataloage, articole

Bugetul alocat	Consumabile
Modalități de evaluare	Chestionare, fotografii, jurnalul proiectului, revista școlii, invitați din cadrul comunității, articole în presa locală, diplome
Descrierea activității: Se va evalua performanța proiectului în atingerea obiectivelor și asigurarea calității dorite, performanța echipei de proiect, impactul proiectului asupra grupului țintă și a beneficiarilor direcți și indirecti. Se vor disemina rezultatele lui ca exemple de bună practică. De asemenea în revista școlii și pe pagina de facebook a școlii se vor afișa rezultatele proiectului.	

EVALUAREA PROIECTULUI

- Fotografii, expoziții, concursuri, portofoliile elevilor, articole în revista „Vânătorii de idei”, chestionare etc.

REZULTATELE PROIECTULUI

- Frecvența școlară și rezultatele mai bune la învățătură;
- Dezvoltarea unor abilități practice și integrarea în colectivele de elevi;
- Comportament civilizat.

IMPACTUL PROIECTULUI

- Asupra elevilor: datorită programului de remediere școlară și a utilizării eficiente a auxiliarelor școlare, a tehnologiei moderne, a metodelor și procedeele inovative, elevii au prins drag de școală, au un comportament civilizat și comunică eficient în cadrul grupului și nu numai;
- Asupra cadrelor didactice: au cunoscut îndeaproape structura sufletească a fiecărui elev, reușind să se facă înțeleși și aplice cu succes metodele școlii incluzive;
- Asupra părinților: au devenit mai implicați în viața școlii, participă cu interes la activitățile extracurriculare (serbare de Crăciun, de sfârșit de an);
- Asupra autorităților locale: membrii comunității sunt mai apreciați datorită faptului că apreciază educația, se mândresc cu rezultatele elevilor și profesorilor școlii din comunitate.

ROLUL EXERCITIULUI FIZIC ÎN ACTIVITĂȚILE EXTRAȘCOLARE ALE ELEVILOR CU CES

Prof. Poclitaru Narcisa Cătălina

Prof. Mihăilă Daniela

Centrul Școlar de Educație Incluzivă Sf. Andrei

Gura Humorului

Dezvoltarea fizică reprezintă ansamblul somatic și funcțional al ființei umane, ca rezultat cumulativ al factorilor ereditari și de mediu social, în care practicarea exercițiilor fizice are un rol important.

La elevii cu CES aceasta prezintă aspecte deosebite în strânsă legătură cu particularitățile morfologice și funcționale.

Sănătatea, dezvoltarea fizică armonioasă constituie premise importante ale calității, capacității și trăsăturilor de caracter ale copiilor. Influențarea favorabilă a stării de sănătate, sporirea capacității de efort a organismului prin exersarea funcțiilor vitale și de adaptare la mediul înconjurător, precum și formarea deprinderii lor de igienă individuală și colectivă, constituie motivele fundamentale ale societății și valorii educației fizice. Educația fizică are și sarcina de a contribui la dezvoltarea și formarea acelorași trăsături și componente ale personalității pe care le vizează și procesul de pregătire intelectuală și sistemul general de instrucție și educație.

Pentru menținerea stării de sănătate mișcarea este la fel de importantă ca și aerul și apa. Sănătatea este o problemă care se desprinde de alte probleme cotidiene prin importanța pe care i-o acordăm indiferent de vârstă sau de pregătire. Astăzi mai mult ca oricând, începem să ne interesăm atât de relaxarea fizică, cât și de mișcare. Orice problemă fizică își pune amprenta asupra psihicului omului transformându-l într-un neadaptat odată cu deteriorarea stării fiziologice. De aceea, este foarte important să tratăm sau să menținem starea de sănătate încă de la cele mai mici vârste.

Practicarea anumitor exerciții fizice atent selecționate și dozate, are un rol decisiv în prevenirea și corectarea unor atitudini deficitare sau chiar a unor deficiențe fizice apărute ca urmare a influențelor negative ale factorilor de viață.

Prin exercițiile specifice pe care le oferă, exercițiul fizic este o soluție pentru problemele de sănătate ale copiilor, învățându-i în același timp că mișcarea reprezintă un mod de viață sănătos și armonios.

Rolul proiectelor de parteneriat in educația copiilor cu și fără dizabilități

**Prof. psihopedagog Geabău Marilena-
Șc. Gimnazială Specială 4 București**

Proiectele de parteneriat sunt produse ale interacțiunii dascălilor din mai multe unități școlare, apte să atingă obiective interdisciplinare și să ofere copiilor noi orizonturi de comunicare emoțional și cognitiv. Într-un proiect copii se maturizează, se pregătesc să devină gazde ori musafiri, să concureze ori să conlucreze. Proiectele de parteneriat solicită ieșirea din spațiul educațional curent în alte zone ale realului. Orice astfel de proiect se organizează în timp, spațiu, cu obiective, cu consumuri și realizări. Rampa de lansare a oricărui proiect este identificarea de nevoi și obiective ale copiilor și părinților.

Cooperarea și antrenarea tuturor factorilor care participă e esențială. Copiii trebuie să fie ajutați să construiască împreună cu alți copii pe care nu i-au cunoscut înainte, un climat socio-afectiv pozitiv. Activitățile în echipă creează oportunități de interacțiune și schimbare în personalitatea fiecărui copil. Parteneriatele au un conținut transdisciplinar deoarece prin realizarea proiectului se ating obiectivele de referință ale mai multor arii curriculare și activitățile propuse sunt extinse spre alte zone din afara școlii, astfel copiii se apropie de realitatea cotidiană ce formează

deprinderi de muncă în echipă' fiecare copil contribuind la succesul echipei , fiecare copil fiind format să accepte părerile altora .

Parteneriatele trezesc interesul pentru cercetare , dezvoltă spiritul de colaborare și întrajutorare , sporesc încrederea în forțele proprii si creează cadrul propice pentru a colabora , a compara , a învăța de la ceilalți a-și exprima părerile , gândurile , bucuriile ' speranțele și cei timizi și cei mai puțin activi au ocazia să- și descopere calități pe care nu știau că le au.

Parteneriatele cultivă simțul civic, gustul pentru frumos si determină copiii să se maturizeze.

Fiecare dascal isi face un plan privind nevoile de învățare ale copiilor cu care lucreaza. Educatorul este acela care face să apară două idei acolo unde există doar una. El trebuie să se ocupe cu multă luare-aminte de preșcolari, de aceste fapte minunate, lucrarea lui fiind aceea de a spori înzestrarea de care dispun copiii și de a suprima deficiența acestora.

Mare responsabilitate are educatorul, dar lucru minunat este ca el să fie corect și înțelept; el trebuie să găsească metoda eficientă prin care să transmită copiilor mesaje pozitive, cunoștințe și informații utile pentru viitorul lor, pentru întreaga lor viață. Există, fără doar și poate, în cadrul aceleiași generații, diferențe de abordare, de stil, de gusturi, de educație, de preferințe, de obiceiuri, dar dincolo de toate aceste diferențe, toți copiii au în comun “acel ceva” prin care se identifica și care îi unește: dragostea. Educatorul, în perioada preșcolarității, seamana doar sămânța dragostei și a cunoștințelor, însă acest lucru are ecoul peste ani, cu siguranța nimic nu se pierde, iar mai devreme sau mai târziu, lucrarea educatorului va prinde rădăcina și va răsari tot ceea ce la un moment dat a trecut prin filtrul gândirii și al **percepției copiilor**.

Proiectele de parteneriat dau prilejul unei comunicari libere cu cei cunoscuți si cei pe care-i vor cunoaște copiii în parteneriate, o comunicare nonformala. O comunicare autentică cu preșcolarul reprezintă un liant foarte important în această relație. Întotdeauna, educatorul trebuie să se poarte cu bunătate, cu îngăduință si cu dragoste față de copii, astfel și aceștia o vor iubi, iar el își va îndeplini într-un mod plăcut lucrarea pedagogică.

Atitudinea educatorului trebuie să fie una jovială și naturală, atunci când transmite preșcolarilor cele mai importante lecții ale vieții. El are sarcina de a aduce pe chipul copilului zâmbetul și lumina, stări care sunt văzute de scriitorul rus Feodor Mihailovici Dostoievski ca fiind “cele două nestemate” ale copilăriei, în acest fel vom păși alături, învățător și învățăcel, bucurându-ne împreună de creațiile noastre. Când copilul se deprinde cu o educație bună, el dobândește prin aceasta o comoară inestimabilă și o glorie mai prețuită decât orice altă bogăție telurică. Arta de a educa aduce cu sine o bucurie neprețuită, deoarece îndrumarea copilului în perioada primară a vieții acestuia, poate reprezenta contribuția noastră, ca educatori, la edificiul unei lumi mai bune și mai frumoase, din punct de vedere cultural, moral și social. „Meseria de profesor este o mare și frumoasă profesiune, care nu seamana cu nici o alta, o meserie care nu se paraseste seara odata cu hainele de lucru. O meserie aspra si placuta, umila si mandra, exigenta si libera, o meserie în care mediocritatea nu este permisa, unde pregatirea exceptionala este abia satisfacatoare, o meserie care epuizeaza si învioreaza, care te disperseaza si exalta, o meserie în care a sti nu înseamna nimic fara emotie, în care dragostea e sterila fara forta spirituala, o meserie cand apasatoare, cand implacabila, ingrata si plina de farmec”.

Multi cred ca a fi dascal înseamna doar a prezenta informatii în fata învatacelilor, a evalua nivelul acestora si a realiza un clasament pe baza notelor. Acesta meserie este mult mai profunda, solicita calitati speciale. Cei care doresc sa urmeze o cariera didactica trebuie sa gandeasca foarte bine inainte de a face acest pas. Trebuie sa fie constient de importanta profesiei, pentru ca a fi

profesor înseamna sa te dedici celor pe care îi educi, sa le oferi dragostea si respectul fata de ei. Educatia prin parteneriate este o educatie de tip outdoor care completeaza ceea ce putem face in clasa cu prescolarul, socializarea fiind un efect al sau.

„Exista mai mult in tine decat crezi!”, era motto-ul dupa care se ghida Kurt Hahn, fondatorul primei scoli de Educatie Experientiala Outdoor – *Outward Bound* – in 1941. In opinia lui, societatea moderna suferea de cateva „boli”, acestea aparand ca revers negativ al evolutiei tehnologice: declinul conditiei fizice, al spiritului de antreprenoriat, al imaginatiei, creativitatii si abilitatilor practice, al autodisciplinarii si al compasiunii interumane. Modelul educational din scoala lui Hahn putea fi sintetizat in urmatorul citat: „Consider ca principala sarcina a educatiei este sa asigure supravietuirea urmatoarelor calitati: o curiozitate inovatoare, o vointa invincibila, tenacitate in atingerea telului, lepadare de sine si deasupra tuturor: compasiune! Pentru a realiza aceste deziderate e nevoie sa descatusam educatia, s-o scoatem din clasa/sala de grupa, fapt urmarit de proiectele de parteneriat..

Proiectul de parteneriat pune altfel problema strategiei sau modului: Cum invat? – De cele mai multe ori educatia primita la scoala are un aspect pur teoretic (Cognitiv). In Educatia Outdoor copilul invata totul in mod practic, activ, prin experiente personale la care mai apoi reflecta pentru a extrage invataturile conform obiectivelor propuse de dascal.. Acest mod de invatare, caracteristic Educatiei Outdoor, se numeste Experiential – *Inveti cu creierul, mainile si inima!* Copilul mic incepe sa invete cu inima si continua cu altele. Un vechi proverb chinezesc accentueaza eficienta Educatiei Experientiale: „*Ce aud – Uit, Ce văd – Imi amintesc, Ce fac – Inteleg*”. Educatia Outdoor se adreseaza tuturor celor trei nivele de învățare: nivelul acumularilor de cunostinte (Cognitiv), nivelul deprinderilor fizice (Motric) si cel al individualizarii unor trasaturi de comportament (Afectiv)

Procesul de construire a modelului de educație în și pentru democrație e complex și trebuie să angajeze nu numai grupul de educatori din sistemul național de învățământ, ci și părinții, instituțiile culturale, mijloacele de comunicare în masă, într-un cuvânt, societatea în ansamblul său. Scopul final al educației îl constituie dezvoltarea copilului pentru a se putea manifesta ca subiect social activ. Acest lucru este posibil doar dacă familia în care trăiește și se formează copilul, școala la care învață și comunitatea, prin acțiunile sale, îl fac să se simtă protejat și să-și dezvolte personalitatea. În condițiile în care societatea românească se confruntă cu o serie de probleme greu rezolvabile (venituri insuficiente, somaj, delicvență, droguri, trafic de carne vie, etc.), familia a devenit tot mai fragilă și vulnerabilă. Prin urmare, școlii îi revine tot mai mult rolul de a întări educația copiilor și tinerilor, de a susține familia și implicit de a contribui la îmbunătățirea climatului social al comunității.

Ca principal factor de cultură și civilizație, școala își centrează învățarea pe educat, care devine subiect activ al propriei deveniri. Teoretic, fiecare copil trebuie să aibă șanse egale la educație. Considerând școala ca principala instanță de socializare a copilului, integrarea școlară reprezintă o particularizare a procesului de integrare socială a copiilor prin formarea unor conduite și atitudini, a unor aptitudini și calități favorabile acestui proces. Cadrele didactice sunt garanții ale acestor rigori, ale spiritului care veghează asupra diferențelor, pentru a învăța, a cunoaște și a înțelege ceea ce ne leagă, ceea ce ne face asemănători, ceea ce ne apropie. Deseori ne punem întrebarea cum îi putem stimula pe copii, cum îi putem motiva pentru a deveni cetățeni responsabili și creativi dacă nu tocmai prin calitatea relației pedagogice a cărei bogăție este dimensiunea ei interculturală.

Pentru cadrele didactice este esențial să creeze relații pozitive în interacțiunea dintre semenii, să favorizeze dezvoltarea persoanei cât și a relațiilor constructive în grup, pentru a trăi sentimentul propriei identități. În ideea de a obișnui copiii să trăiască în relație cu cei din jur, să-și dezvolte stări afective pozitive, să manifeste interes, să-și formeze atitudini, să-și completeze aria de preocupare, miam propus să largesc sfera noastră de activități prin proiecte educaționale desfășurate la nivelul comunității locale, cât și prin implicarea în proiecte pe plan național și internațional. Proiectul este un complex de activități specifice noi, programate în conformitate cu un plan de activități, în scopul realizării unor obiective, într-un interval de timp definit, cu ajutorul unor resurse umane, tehnice și financiare, identificate ca atare la momentul elaborării propunerii de proiect.

Parteneriatul educațional este o atitudine abordată în sprijinul dezvoltării societății prin prisma educativă și presupune participare la o acțiune educativă comună, interacțiuni constructive acceptate de către toți partenerii, comunicare eficientă între participanți, acțiuni comune cu respectarea rolului fiecărui participant, interrelaționare. Parteneriatul educațional mai presupune, unitate de cerințe, de opțiuni, decizii și acțiuni educative, subordonate actului educativ propriu-zis care vine în sprijinul dezvoltării personalității copiilor, asigurându-le acestora realizarea autonomiei personale, prin valorizarea socială a fiecăruia dintre ei. Proiectul de parteneriat, formă modernă și complexă de învățare- evaluare, se bazează pe toate formele de organizare a activităților – individual, pe perechi, pe grupe, frontal – grupele participante devenind o comunitate de învățare, în care fiecare contribuie atât la propria formare, cât și la procesul de învățare colectiv.

Învățarea bazată pe proiect este o abordare instrucțională care angajează elevii într-o investigație bazată pe cooperare-comunicare -colaborare. Copiii află soluțiile problemelor prin: formularea și rezolvarea întrebărilor; dezbateri de idei; proiectarea de planuri sau experimente; comunicarea ideilor și a rezultatelor unii altora; adresarea de noi întrebări; crearea de produse noi; extragerea concluziilor; formularea de predicții. Această abordare are o eficiență crescută în creșterea motivației copiilor și în stimularea operațiilor superioare ale gândirii. Învățarea bazată pe proiect este o acțiune de cercetare și acțiune practică în același timp.

PRIETENI FĂRĂ FRONTIERE PROIECT EDUCAȚIONAL INTERNAȚIONAL

**Profesor RYBANNA-ELENA SABIN
CSEI Sf. Andrei GURA HUMORULUI**

MANAGERI DE PROIECT

**CIOCOIU MIHAIL – Director CSEI SF. ANDREI
BUYASSE SOPHIE– PROFESOR
ELISA OBRADOVIC - PROFESOR
MICHELE VERLAEKEN - PROFESOR
ISABELLA ISTRATE – CONSILIER EDUCATIV
RYBANNA SABIN – PROFESOR**

DASCĂLU NEONILA - PROFESOR

Parteneri în proiect:

* Profesori CSEI Sf. Andrei Gura Humorului

- Luca Lăcrămioara

- Baci Elena

* Studenți stagiaari de la LA HAUTE ÉCOLE LUCIA DE BROUCKÈRE

BRUXELLES – BELGIA: BARZOTTO TIZIANA, BEUZEVILLE SOPHIE, BILTRESSE MATHILDE, DARDENNE LAURE, DALOZE PAULINE, DUCHESNE LAURA, FOSSEPREZ ALIX, LEBON STACY, MATAGNE ANAIS, MONSEMPO ZINA, POLEYN MAUD, SEVERIN KELLYN

Tipul de proiect vizat: Proiect de instruire prin integrare educațională.

Motivația proiectului:

Elevii de la Centrul Școlar de Educație Incluzivă *Sf. Andrei* doresc să cunoască specificul culinar al țării din care provin studenții care își desfășoară activitatea de practică pedagogică în școala noastră cât și tehnici de lucru pentru realizarea unui colaj – Covorul de flori, după cum și studenții doresc să cunoască specificul bucătăriei românești.

Grupul țintă:

- Elevi de la Centrul Școlar de Educație Incluzivă „Sf. Andrei” Gura Humorului
- *Beneficiari direcți:*
  - 12 elevi de la clasele a V-a B și a VI- a C cu autism de la Centrul Școlar de Educație Incluzivă *Sf. Andrei*
- *Beneficiari indirecti:*
  - elevi de la Centrul Școlar pentru Educație Incluzivă *Sf. Andrei*
  - elevii altor școli implicați în activități de parteneriat cu elevii claselor a VIII-a A și a V- a C de la Centrul Școlar de Educație Incluzivă *Sf. Andrei*.

Obiective cadru ale proiectului:

1. Schimbul intercultural în vederea lărgirii sferei cognitive și culturale a elevilor.
2. Popularizarea acțiunilor desfășurate în cadrul acestui proiect în rândul elevilor și cadrelor didactice.
3. Promovarea unor modele și forme de interacțiune între elevi bazate pe egalitate deplină între parteneri, unde spiritul de toleranță și acceptare să prevaleze în fața unor atitudini sau reacții discriminatorii.
4. Schimbarea atitudinii opiniei publice față de învățământul special și de integrarea copiilor cu dizabilități în societate.

Obiective de referință:

1. Dezvoltarea competențelor de comunicare într-o limbă de circulație internațională .
2. Punerea în valoare a competențelor elevilor participanți la activitățile propuse.
3. Exersarea abilităților psihomotrice prin realizarea lucrărilor propuse în proiect.
4. Îmbogățirea cunoștințelor generale ale elevilor.

PROGRAM DE ACTIVITĂȚI

1. Stabilirea activităților ce urmează să se desfășoare.
2. Confectionarea unui simbol al proiectului Prieteni fără frontiere.
3. Prezentarea unor materiale despre prepararea clătitelor în diverse țări ale lumii.
4. Pregătirea unui produs culinar preparat atât de belgieni cât și de români, respectiv clătite.
5. Realizarea simbolului Belgiei – covorul din flori.

REZULTATE SCONTATE

1. Dezvoltarea relațiilor de colaborare între participanții la proiect atât elevi, studenți, voluntari, cadre didactice.
2. Promovarea schimburilor interculturale în vederea integrării elevilor ca membrii ai comunității europene.
3. Conștientizarea importanței cunoașterii unor expresii uzuale dintr-o limbă de circulație internațională.

RESURSE:

- **Materiale:** obiecte de papetărie, computer conectat la internet, atlas geografic, imagini ilustrate, alimente
- **Umane:** cadrele didactice implicate în proiect, studenții implicați în proiect, elevii cu dizabilități implicați în proiect

EVALUARE:

Prin evaluarea sistematică a achizițiilor copiilor acumulate în cadrul acestui proiect.

Prin realizarea de fotografii și material audio-video pe DVD.

Prin prezentarea rezultatelor proiectului în cadrul activităților metodice din școlile implicate în proiect.

MEDIATIZARE:

Mape de prezentare a suportului teoretic și a proiectului în ansamblu.

Expunerea unor fotografii cu imagini din timpul desfășurării programului la panourile din clase / școli.

Prezentarea pe [situl didactic.ro](http://situl.didactic.ro) și pe [situl CENTRULUI ȘCOLAR DE EDUCAȚIE INCLUZIVĂ SF. ANDREI GURA HUMORULUI](http://situl.CENTRULUI.SCOLAR.DE.EDUCATIE.INCLUZIVA.SF.ANDREI.GURA.HUMORULUI).

Prezentarea proiectului în cadrul comisiilor metodice și a cercului pedagogic.

Articole în revistele școlilor implicate în proiect.

POSIBILITĂȚI DE CONTINUARE A PROIECTULUI

Proiectul poate fi un început de drum pentru o acțiune ce se va putea derula în fiecare an cu ocazia desfășurării practice pedagogice a studenților de la LA HAUTE ECOLE LUCIA DE BROUKERE – BRUXELLES BELGIA la CENTRUL ȘCOLAR DE EDUCAȚIE INCLUZIVĂ „SF. ANDREI” GURA HUMORULUI.

STRATEGII DE CUNOAȘTERE ȘI AUTOCUNOAȘTERE A ELEVILOR- STUDIUL DE CAZ

Propunător- prof. pt. învă. Primar și preșcolar- Radu Anamaria
Grădinița nr. 168, București

Elevul B. A. este în clasa a IV-a și întâmpină dificultăți în rezolvarea problemelor. Nu-i place matematica, gândirea logico-matematică lasă de dorit și trăiește cu impresia că niciodată nu va reuși să înțeleagă și să rezolve probleme la matematică. . Elevul are o percepție defavorabilă

despre abilitățile sale și expectanțe scăzute și de aceea are de înfruntat riscul „neputinței învățate” (tendința de a face, indiferent de condiții, atribuiri negative).

În această situație, îmi propun pentru acest elev creșterea autoeficacității privind rezolvarea problemelor.

Propun o strategie de dezvoltare a acesteia, utilizând sursele autoeficacității.

Menționez că acestui elev îi voi da spre rezolvare probleme mai simple, pentru a avea sentimentul reușitei și pentru a nu abandona încercarea de a rezolva probleme. De asemenea, îi voi oferi ajutorul prin întrebări, confirmări (ale rezultatelor obținute) și încurajări pentru a merge mai departe cu rezolvarea problemei.

- O primă sursă de creștere a autoeficacității se referă la experiențele anterioare - Îi amintesc acestui elev că în anii anterior, în clasele I, a II-a și a III-a a reușit să rezolve probleme (chiar dacă problemele au avut nivel scăzut de dificultate - important este că a reușit) și dacă acest lucru a fost posibil în anii anteriori de ce nu ar fi posibil și acum?
- O altă sursă a creșterii autoeficacității este feedback-ul- Îl voi încuraja pe elev în rezolvarea problemelor în fiecare zi, arătându-i că față de ziua precedentă a mai progresat. Dacă în ziua anterioară a rezolvat probleme care presupun două operații, azi a reușit să rezolve probleme care presupun trei operații.
- Modelele sunt altă sursă de creștere a autoeficacității- În acest sens îi voi da exemplul unui alt coleg din clasa, O. B., care până anul trecut avea și el dificultăți în rezolvarea problemelor, dar care prin multă muncă, încredere în forțele proprii, a reușit să se descurce singur în rezolvarea problemelor.
- O altă sursă de creștere a autoeficacității este starea emoțională/ fiziologică- Acest elev când se află în fața unei probleme, începe să-i bată inima cu putere, să se agite, să transpire și crede că acestea sunt semne că nu se va descurca. În această situație, îi explic cu multă răbdare că aceste stări nu-i transmit că nu va face față problemei ce o are de rezolvat. Îl ajut să facă câteva exerciții de relaxare și pe urmă trecem la rezolvarea problemei.

Am observat că dacă elevul B. A. ajunge la concluzia că face progrese își controlează pozitiv sarcina sau situația de învățare, iar autoeficacitatea îi crește. Sunt de părere că atât timp cât elevul B. A. crede că își poate îmbunătăți performanțele prin ajustarea strategiilor de învățare, sentimentul eficacității proprii nu se va diminua. De aceea, în calitate de dascăl voi crea ocazii pentru obținerea de succese pentru a-l încuraja pe elev să persiste în sarcinile de învățare și voi urmări să-l ajut să depășească atitudinea de învins/perdant.

PROIECT EDUCAȚIONAL SĂRBĂTOAREA ÎNVIERII - SPIRITUALITATE ȘI TRADIȚII PRIN OCHI DE COPIL

**PROF. ȚEBREAN LIVIA-TEODORA
C.S.E.I. „SF. ANDREI,, GURA HUMORULUI**

Proiectul educațional „SĂRBĂTOAREA ÎNVIERII - SPIRITUALITATE ȘI TRADIȚII PRIN OCHI DE COPIL” este o expoziție-concurs pentru elevii din județ și din toată țara, cu

aptitudini artistice, păstrători ai tradiției și ai spiritualității creștine și răspunde intereselor și preocupărilor elevilor, oferindu-le multe și variate cunoștințe din domeniul tradițiilor, le pune în valoare talentele, îi face să vibreze și să trăiască în felul lor bucuria copilăriei.

Argument justificare, context (analiză de nevoi)

Necesitatea derulării în școala noastră a proiectului „**SĂRBĂTOAREA ÎNVIERII SPIRITUALITATE ȘI TRADIȚII PRIN OCHI DE COPIL**” pornește de la de la principiile cheie ale incluziunii ce au în vedere concepte fundamentale precum valorizarea diversității, dreptul de a fi respectat, demnitatea ființei umane, nevoile individuale înțelese ca cerințe individuale responsabilitatea colectivă, egalitatea de șanse, motivația pentru derularea acestui proiect vine din dorința de a organiza și promova activități bazate pe respect, toleranță, în rândul elevilor cât și al cadrelor didactice. Școala incluzivă este o școală care își îndeplinește menirea de a se adresa tuturor copiilor, de a-i transforma în elevi și a-i deprinde și abilita cu elementele esențiale necesare integrării lor sociale. Acest deziderat al educației inclusive poate fi realizat și prin cunoașterea și promovarea tradițiilor culturale și religioase.

Prin acest proiect, **expoziție – concurs** elevii implicați vor cunoaște o parte din tezaurul tradițiilor românești, în vederea preluării și transmiterii lor, așa cum le-am moștenit de la strămoși de-a lungul timpului. Dorim să-i învățăm pe elevi să prețuiască și să respecte obiceiurile și tradițiile în care s-au născut, să-i învățăm să iubească meleagurile natale și portul românesc. Să le sădăm în suflet aceste elemente definitorii ale identității și credinței neamului românesc. Să-i ajutăm să înțeleagă imensitatea tezaurului nostru folcloric în care arta populară românească este o minunată oglindă în care se reflectă cu cea mai mare intensitate frumusețea României, istoria și mai ales spiritualitatea neamului.

Scopul proiectului

Stimularea interesului elevilor pentru cunoașterea obiceiurilor și tradițiilor legate de marile sărbători creștine în general și în mod special de sărbătoarea Învierii Domnului, prin realizarea unor creații artistice și plastice proprii, în vederea păstrării și transmiterii mai departe a tradițiilor și obiceiurilor românești manifestate la marea sărbătoare a Paștelui

Obiectivele specifice ale proiectului

- Promovarea educației incluzive prin încurajarea unei atitudini pozitive față de sine și față de ceilalți, prin activități de parteneriat educațional.
- Stabilirea relațiilor de colaborare cu 90 de instituții participante la proiect, pentru anul 2018 și implicarea în proiect a peste 100 de elevi din unitatea noastră și 200 de elevi din unitățile participante.
- Cultivarea sensibilității artistice și a capacității creatoare ale elevilor prin organizarea concursului de artă și spiritualitate creștină.
- Valorificarea capacităților creatoare ale elevilor prin organizarea unei expoziții cu cele 300 de lucrări participante la proiect.
- Promovarea rezultatelor valoroase ale copiilor în spațiul celor 40 de școli participante și în cel al comunităților din care fac parte.

Activitățile propuse, în ordinea în care s-au desfășurat;

- Analiza de nevoi, constituirea echipei de proiect, întocmirea documentației necesare și avizarea acestora; septembrie-noiembrie 2015.
- Lansarea proiectului în cadrul expoziției „Nașterea Domnului-prilej de bucurie creștină! decembrie 2015.

- Promovarea proiectului în unitățile de învățământ preuniversitar din fiecare județ; decembrie-februarie 2016.
- Etapa de înscriere și depunere a lucrărilor: 1 martie – 15 aprilie 2016(data poștei);
- Expoziția-concurs de artă și spiritualitate creștină, „SĂRBĂTOAREA ÎNVIERII- SPIRITUALITATE ȘI TRADIȚII PRIN OCHI DE COPIL”- 20 aprilie 2016 vernisajul expoziției; 20-30 aprilie – expoziție cu lucrările intrate în concurs.
- Etapa de jurizare a lucrărilor; 4-13 aprilie 2016.
- Etapa de acordare a premiilor și expediere a diplomelor; 1-30 mai 2016.
- Diseminarea informațiilor cu privire la activitățile desfășurate în cadrul proiectului; mai-iunie 2016.

Descrierea activității principale;

Expoziția-concurs de artă și spiritualitate creștină, „SĂRBĂTOAREA ÎNVIERII- SPIRITUALITATE ȘI TRADIȚII PRIN OCHI DE COPIL” s-a desfășurat cu participare indirectă. Concursul s-a adresat elevilor și cadrelor didactice din învățământul preșcolar /primar / gimnazial / liceal, din județul Suceava și din celelalte județe din țară. Expoziția cu lucrările intrate în concurs a avut loc la Centrul Cultural Local Gura Humorului.

Prin acțiunile derulate cu ajutorul, partenerilor și a instituțiilor abilitate urmărim să preluăm și să transmitem moștenirea culturală din generație în generație, promovarea unor valori autentice, popularizarea tradițiilor și a meșteșugurilor din toate zonele etnofolclorice ale țării. Expoziția-concurs a cuprins o frumoasă colecție de lumi culturale cu caracter istoric, cultural, religios și etnografic specifice fiecărei zone. Prin acest proiect dorim să-i facem cunoscuți pe toți copiii talentați.

Concursul a fost organizat la nivel interjudețean de către Centrul Școlar de Educație Incluzivă „Sf. Andrei, - Gura Humorului, Inspectoratul Școlar Suceava în parteneriat cu Centrul Cultural Local Gura Humorului, Parohia Sf. Cuv. Parascheva Molid, și Școala Gimnazială Teodor Balan Gura Humorului. Juriul format dintr-o comisie de specialitate: a acordat pe secțiuni, premii, mențiuni și premii speciale.

Au participat elevi din învățământul preșcolar/ primar/gimnazial/liceal, din județul Suceava și din județele: Arad, Argeș, Bacău, Bistrița-Năsăud, Botoșani, Brașov, Brăila, Buzău, Cluj, Constanța, Dâmbovița, Dolj, Galați, Giurgiu, Hunedoara, Harghita, Ialomița, Iași, Ilfov-București, Maramureș, Mehedinți, Neamț, Olt, Sibiu, Suceava, Teleorman, Timiș, Vâlcea.

La vernisajul expoziției - concurs care a avut loc la Muzeul Obiceiurilor Populare din Bucovina - Gura-Humorului, în data de 24.05 .2017, au participat alături de cadrele didactice coordonatoare și prof. Ciocoiu Mihail – director la C.Ș.E.I. „Sf. Andrei - Gura Humorului, pr. prof. Cojoleancă Bogdan director adjunct la aceeași instituție, precum și partenerii implicați în acest proiect educațional, dna Romaniuc Vera director al Muzeului Obiceiurilor Populare din Bucovina - Gura-Humorului, pr. prof. Gavrilăan Emilian cadru didactic la Școala Gimnazială Teodor Balan, pr. Țebreaan Dragomir de la Parohia Sf. Cuv. Parascheva Molid.

În deschiderea activității, directorul Muzeului Obiceiurilor Populare din Bucovina a precizat faptul că acest proiect educațional „SĂRBĂTOAREA ÎNVIERII- SPIRITUALITATE ȘI TRADIȚII PRIN OCHI DE COPIL” care se află la cea de a VII-a ediție, răspunde intereselor și preocupărilor elevilor, scoțându-le în evidență talentul, imaginația și creativitatea specifice vârstei, fiind un proiect cu totul special.

D-nul director Ciocoiu Mihail a înmănat diplome de excelență tuturor partenerilor și colaboratorilor pentru implicarea lor în derularea proiectului, iar la finalul activității elevii participanți au primit diplome din partea organizatorilor, icoane și cărți din partea Parohiei „Sf.

Cuvioasă Parascheva „Molid, și două premii speciale din partea asociației „Femei active” din Gura Humorului, reprezentată de dna. prof. Creț Rodica.

Membrii echipei de proiect au avut o contribuție importantă la buna desfășurare a activității.

Parteneri:

- Inspectoratul Școlar Județean
- Muzeul Obiceiurilor Populare din Bucovina - Parohia Sf. Cuv. Parascheva Molid a acordat premiile.
- Școala Gimnazială Teodor Balan - Gura Humorului

Scopul proiectului este acela de a ne apropia de tineri și de copii, de a-i învăța cât mai multe despre sărbătoarea Învierii Domnului și despre obiceiurile și tradițiile legate de marile sărbători creștine în general, altfel decât în cadrul orelor de religie sau în cadrul instituțiilor cu specific religios, de a păstra și a transmite mai departe bogăția tradițiilor și obiceiurilor românești manifestate la marea sărbătoare a PAȘTELUI.

Promovarea tradițiilor obiceiurilor și meșteșugurilor românești specifice sărbătorii pascale printr-un concurs, atrage atenția elevilor și chiar a comunității, marcând importanța ca hrană spirituală a tradițiilor meșteșugurilor și obiceiurilor ce ne definesc pe noi românii ca popor. De asemenea, prin variantele zonale ale țării se subliniază bogăția și diversitatea acestor obiceiuri. Prin selecția și premierea celor mai bune lucrări se subliniază caracteristicile reprezentative, autentice și tradiționale ale valorilor spirituale ale poporului român.

La finalul acestui proiect elevii colaboratori vor promova prețuirea tradițiilor și obiceiurilor românești manifestate la marea sărbătoare creștină prin: respectarea, practicarea și transmiterea acestora colegilor, vor implica alți școlari ca să participe la derularea activităților în continuare.

Produse finale ale proiectului

